PARAGRAF
Budžetski instruktor
ČASOPIS ZA BUDŽETSKO PRAVO I RAČUNOVODSTVO
STRUČNI KOMENTARI, PITANJA I ODGOVORI, VESTI, MODELI, SUDSKA PRAKSA, SLUŽBENA MIŠLJENJA ZA PRAVNO-RAČUNOVODSTVENO I PORESKO POSLOVANJE I PLANIRANJE OBAVEZA U BUDŽETSKOM SISTEMU

SASTAVLJANJE PERIODIČNOG IZVEŠTAJA O IZVRŠENJU BUDŽETA ZA PERIOD JANUAR-MART 2011. GODINE
Rok za dostavljanje 11. april za indirektne korisnike, odnosno 20. april 2011. godine za direktne korisnike budžeta

NOVINE U POSTUPKU PRIPREME I DONOŠENJA BUDŽETA I FINANSIJSKIH PLANOVA
Budžetski kalendar i Izveštaj o fisklanoj strategiji

NERADNI DANI ZA VREME VASKRŠNJIH I PRVOMAJSKIH PRAZNIKA U 2011. GODINI

DOSTAVLJANJE IZVEŠTAJA O ZAKLJUČENIM UGOVORIMA O JAVNIM NABAVKAMA I POSTUPCIMA JAVNIH NABAVKI ZA PERIOD JANUAR, FEBRUAR I MART 2011. GODINE
• Rok 11. april 2011. godine •

- PRIJAVA PODATAKA ZA MATIČNU EVIDENCIJU O OSIGURANICIMA I KORISNICIMA PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA ZA 2010. GODINU
  Rok za podnošenje prijave - obrazaca M-4 i M-4K do 30. aprila 2011. godine
- KONTROLA I NAČIN ISPLATE ZARADE U JAVNIM PREDUZEĆIMA ČIJI JE OSNIVAČ REPUBLIKA, JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE, ODNOSNO AUTONOMNA POKRAJINA U 2011. GODINI
- POSLOVANJE UČENIČKIH ZADRUGA

ISSN 2217-3552
www.paragraf.rs • Broj 18-19 • April 2011.

Impressum

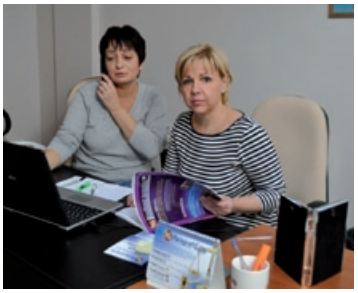

Aleksandra Jelača
glavni i odgovorni urednik

Jasmina Vratonjić
odgovorni urednik za računovodstvo i reviziju

Izdavač:
Paragraf Co d.o.o.
Takovska 42
11000 Beograd
tel: 011/3290-498

Direktor:
Bratislav Milovanović

Glavni i odgovorni urednik:
Aleksandra Jelača,
dipl. pravnik

Redakcija:
Olivera Došlić
Jasmina Vratonjić
Mara Cvetković

Sekretar redakcije:
Lidija Bogojević

Autor časopisa:
Ljiljana Pjevač Pejović

Tehnički urednik:
Ivan Fišer

Dizajn:
Olgica Fišer

Štampa:
Beograf, Nova Pazova

Copyright © 2010, 2011
Ljiljana Pjevač Pejović

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
33

BUDŽETSKI instruktor : časopis za budžetsko pravo i računovodstvo / glavni i odgovorni urednik Aleksandra Jelača. - [Štampano izd.] - God. 1, br. 1/5 (6. okt. 2010) - Beograd (Takovska 42) : Paragraf Co, 2010 - (Nova Pazova : Beograf). - 28 cm

Dvonedeljno. - Drugo izdanje na drugom medijumu: Budžetski instruktor (CD-ROM) = ISSN 2217-3285
ISSN 2217-3552 = Budžetski instruktor (Štampano izd.)
COBISS.SR-ID 178581004

ISSN 2217-3552

VAŠA REKLAMA OVDE
samo 2.000 din.
Promotivne cene reklamiranja do 31.05.2011.
Više informacija na: 011/3292-067, 2750-024,
oglasavanje@paragraf.rs ili www.paragraf.rs

HK "Andrijašević" proizvodnja sistema za spavanje
KREVETI-DUŠECI-JASTUCI-PROSTIRKE
HK Andrijaševic
www.andrijasevic.rs
info@andrijasevic.rs
tel. 022/479-383

TIMIZOLIRKA
TIM IZOLIRKA doo ŠID je preduzeće za proizvodnju termoizolacionih proizvoda na bazi ekspandiranog polistirena (stiropor-građevinski i ambalažni), i hidroizolacionih proizvoda na bazi bitumena (hidroizolacione trake, bitumenske emulzije za puteve, hidroizolacije za mostovne objekate, i sl.).
Šid, Branka Erića br. 7, tel. + 381 22 710 666 lokal 113, fax: + 381 22 710 633
www.timizolirka.rs

ŠIPAD
"ŠIPAD-SRBOBRAN" A.D. SRBOBRAN
Turijski put b.b., Srbobran 21480, Tel. 021/731-570; 731 155, Fax: 021/731-952

D.O.O.
omega pionir
Novi Sad, Kornelija Stankovića 11
tel. 021-512-125 i 021-512-141

Uvodnik

Aleksandra Jelača,
glavni i odgovorni urednik

Poštovani korisnici,

Pred vama je novi broj časopisa Budžetski instruktor. S obzirom na to da vas početkom aprila čekaju obaveze koje se tiču periodičnog izveštavanja u oblastima izvršenja budžeta i javnih nabavki, a kako je rok za podnošenje navedenih izveštaja 10. odnosno 11. april, u okviru ovog broja časopisa našli smo za shodno da vas kroz instruktivne stručne komentare podsetimo na način sastavljanja i dostavljanja ovih izveštaja.

Počeo je i proces planiranja odnosno pripreme i donošenje budžeta za narednu budžetsku godinu, pa je vreme da se direktni i indirektni korisnici budžeta pripremaju za izradu predloga finansijskih planova. Stoga vas podsećamo na novine uređene Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o budžetskom sistemu ("Sl. glasnik RS", br. 73/2010) koje se odnose na dokumenta koja prate proces planiranja, dinamiku i rokove, kao i obaveze i odgovornosti pojedinih učesnika u postupku pripreme i donošenja budžeta. Odredbe ovog zakona u delu koji se odnosi na Izveštaj o fiskalnoj strategiji primenjuju se od 1. januara 2011. godine, što znači da će se proces pripreme i donošenja budžeta za budžetsku 2012. godinu sprovoditi u skladu sa navedenim odredbama. Kako biste sa uspehom započeli planiranje i pristupili izradi predloga finansijskih planova, u narednom broju časopisa ukazaćemo vam na osnov poslovnog planiranja budžetskih korisnika, odnosno na normative i standarde obavljanja delatnosti i obavezu izrade planova u pogledu materijalnih i ljudskih resursa.

U okviru ovog broja časopisa saznaćete više i o:

- *prijavi podataka za matičnu evidenciju o osiguranicima i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja za 2010. godinu,*
- *kontroli i načinu isplate zarade u javnim preduzećima čiji je osnivač Republika, jedinica lokalne samouprave, odnosno autonomna pokrajina u 2011. godini,*
- *poslovanju učeničkih zadruga,*
- *neradnim danima za vreme Vaskršnjih i prvomajskih praznika.*

Ovo su samo neke od tema koje su objavljene u ovom broju. Svakako da sadržinu i ovog broja časopisa, kao i prethodnih brojeva, čine i drugi instruktivni komentari i odgovori na pitanja, kao i aktuelna sudska praksa i službena mišljenja.

Od ovog broja redakcija časopisa Budžetski instruktor pripremaće specijalan prilog - SPECIJALIS ZA DIREKTORE - koji je sastavni deo časopisa. Želja nam je da informišemo direktore o svim aktuelnim dešavanjima u budžetskom sistemu i da im ukažemo na pravno-ekonomsko poslovanje u skladu sa propisima, kako bi uspešno rukovodili ustanovama.

Zahvaljujem vam se na dosadašnjem ukazanom poverenju i pozivam vas da i dalje predlažete teme koje vas interesuju, i da na taj način doprinesete da Budžetski instruktor bude vaša najveća pomoć u izvršavanju svakodnevnih poslova.

Ako vas interesuje šta će biti u narednom broju, pogledajte drugu stranu prve korice.

Glavni i odgovorni urednik

Aleksandra Jelača

SADRŽAJ

BUDŽETSKI INSTRUKTOR 18-19 • APRIL 2011.

UVODNIK 1

I INSTRUKCIJE ZA BUDŽETSKE KORISNIKE

KALENDAR ROKOVA I OBAVEZA ZA BUDŽETSKE KORISNIKE: April 2011. godine..... 5

KALENDAR PORESKIH I DRUGIH OBAVEZA: April / Maj 2011. godine..... 8

II BUDŽETSKO PLANIRANJE, FINANSIRANJE I IZVRŠENJE BUDŽETA

NOVINE U POSTUPKU PRIPREME I DONOŠENJA BUDŽETA I FINANSIJSKIH PLANOVA: Budžetski kalendar i Izveštaj o fiskalnoj strategiji 15

Izveštaj o fiskalnoj strategiji 15
Priprema i donošenje budžeta Republike..... 16
Priprema i donošenje budžeta lokalnih vlasti..... 16
Priprema finansijskih planova direktnih i indirektnih korisnika sredstava budžeta i OOSO 16
Nadležnost organa za donošenje finansijskih planova indirektnih korisnika sredstava budžeta 17
Prekršajna odgovornost..... 17

PROPISANI USLOVI ZA KONKURISANJE NA INOVACIONIM I RAZVOJNIM PROJEKTIMA I IZBOR REALIZATORA PROJEKATA KOJI SE FINANSIRAJU IZ BUDŽETSKIH SREDSTAVA 18

Inovacioni i razvojni projekti 18
Javni poziv i prijava na javni poziv 18
Kriterijumi i uslovi za izbor realizatora 19
Kriterijumi za izbor realizatora projekta pravnog lica 19
Izbor realizatora projekta fizičkog lica 20

UTVRĐEN PROGRAM RASPODELE I KORIŠĆENJA SREDSTAVA ZA PROGRAME I PROJEKTE U OBLASTI OMLADINSKE POLITIKE U 2011. GODINI..... 20

Iznos sredstava predviđen Programom 20
Postupak dodele sredstava 21

RASPODELA SREDSTAVA JEDINICAMA LOKALNE SAMOUPRAVE IZ NAMENSKIH PRIMANJA BUDŽETA REPUBLIKE KOJA SE OSTVARUJU PRIREĐIVANJEM IGARA NA SREĆU 22

Nabavka putničkog automobila sredstvima naplaćenim od boravišnih taksi 24

III BUDŽETSKO RAČUNOVODSTVO I IZVEŠTAVANJE

SASTAVLJANJE PERIODIČNOG IZVEŠTAJA O IZVRŠENJU BUDŽETA ZA PERIOD JANUAR-MART 2011. GODINE: Rok za dostavljanje 11. april za indirektne korisnike, odnosno 20. april 2011. godine za direktne korisnike budžeta 25

Način popunjavanja Obrasca 5 25
Rokovi predaje izveštaja za period januar-mart 2011. godine 25

Knjiženje nabavljene, a neplaćene opreme na kraju budžetske godine..... 26

Računovodstveno evidentiranje faktura iz prethodnih godina 27

Način knjiženja premija dobrovoljnog osiguranja za zaposlene na teret poslodavca 28

IV JAVNI PRIHODI I RASHODI, PORESKI POSTUPAK I ADMINISTRACIJA

ZASTAREOST PRAVA NA UTVRĐIVANJE I NAPLATU POREZA I SPOREDNIH PORESKIH DAVANJA 29

Zastarelost prema Zakonu o obligacionim odnosima 29
Zastarelost prema Zakonu o poreskom postupku i poreskoj administraciji 30
Zastarelost prava na utvrđivanje i naplatu poreza i sporednih poreskih davanja 30
Zastarelost prava na povraćaj i refakciju poreza, kao i namirenje dospelih obaveza po drugom osnovu putem preknjižavanja poreza i povraćaj sporednih poreskih davanja 31
Zastarelost pokretanja i vođenja prekršajnog postupka za poreske prekršaje 32
Prekid roka zastarelosti i uračunavanje vremena prethodnika 33
Nezastaravanje utvrđivanja i naplate doprinosa PIO 34
Apsolutna zastarelost 35
Zastarelost - odnos Poreske uprave i poreskog obveznika 35

Obaveza obračuna PDV u slučaju kada je avans za promet dobara ili usluga primljen pre a isporuka se vrši posle ulaska u sistem PDV..... 36

V JAVNE NABAVKE

DOSTAVLJANJE IZVEŠTAJA O ZAKLJUČENIM UGOVORIMA O JAVNIM NABAVKAMA I POSTUPCIMA JAVNIH NABAVKI ZA PERIOD JANUAR, FEBRUAR I MART 2011. GODINE: Rok 11. april 2011. godine 37

Sadržina izveštaja i način vođenja evidencije 37
Način dostavljanja izveštaja 37

UREĐEN RAD REPUBLIČKE KOMISIJE ZA ZAŠTITU PRAVA U POSTUPCIMA JAVNIH NABAVKI: Način rada i odlučivanja Republičke komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki uređen je Poslovnikom o radu 38

Nadležnosti Republičke komisije i predsednika Republičke komisije 38
Prekršajna odgvornost 38
Način rada i odlučivanja Republičke komisije 39
Postupak po podnescima podnetim Republičkoj komisiji 39
Troškovi postupka evidencija predmeta 39

Primena Zakona o javnim nabavkama u slučaju nabavki koje se odnose na zaključivanje autorskog ugovora i ugovora o delu 40

Ništavost ugovora o javnoj nabavci koji su zaključeni suprotno odluci Republičke komisije za zaštitu prava 42

Nemogućnost zaključivanja aneksa ugovora o javnoj nabavci kojim bi se produžio rok za izvođenje radova 44

VIII RADNI ODNOSI, ZAPOŠLJAVANJE I SOCIJALNO OSIGURANJE U BUDŽETSKOM SISTEMU

PRIJAVA PODATAKA ZA MATIČNU EVIDENCIJU O OSIGURANICIMA I KORISNICIMA PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA ZA 2010. GODINU: Rok za podnošenje prijave - obrazaca M-4 i M-4K do 30. aprila 2011. godine 45

Obveznici podnošenja prijave M-4, rokovi i fond kome se podnosi 46
Unošenje podataka o stažu osiguranja u prijavu M-4 46
Unošenje podataka o stažu osiguranja za osiguranike koji rade sa nepunim radnim vremenom 47
Unošenje podataka u prijavu M-4 o zaradama, naknadama, odnosno osnovici na koju je plaćen doprinos 47
Isplata zarade, odnosno minimalne zarade sa zakašnjenjem i popunjavanje prijave M-4 47
Plaćanje doprinosa na najnižu osnovicu i popunjavanje Obrasca M-4 48
Plaćanje doprinosa na najvišu osnovicu i popunjavanje Obrasca M-4 49
Naknada zarade zbog bolovanja i porodiljskog odsustva i unošenje u Obrazac M-4 49
Naknada zarade za trudničko bolovanje koju isplaćuje Grad 49
Unošenje podataka za novozaposlene radnike 50
Unošenje podataka za pripravnike po konkursu „Prva šansa" 50
Prijava M-4 za povezivanje staža po Zaključku Vlade od 17. februara 2010. godine 50
Unošenje podataka o plaćenim doprinosima za PIO i dokumentacija koja se dostavlja uz prijave M-4 i M-4K 50
Način popunjavanja prijave M-4, odnosno M-4K sa praktičnim primerima 51

Neradni dani za vreme Vaskršnjih i prvomajskih praznika u 2011. godini 55

Način obaveštavanja zaposlenih o promeni rasporeda radnog vremena 55

Odgovornost zaposlenog za naknadu štete pričinjene poslodavcu 56

Bodovanje zaposlenih po osnovu doprinosa u pedagoškom radu u postupku utvrđivanja zaposlenih za čijim je radom prestala potreba u ustanovi obrazovanja 57

Korišćenje godišnjeg odmora zaposlenog po isteku roka na koji je zasnovao radni odnos 58

Nemogućnost oslobađanja opštine od obaveze zapošljenja osoba sa invaliditetom zbog finansiranja organizacija i udruženja osoba sa invaliditetom 59

Nemogućnost korišćenja prava na porodiljsko odsustvo po isteku roka na koji je zasnovan radni odnos 60

Smisao upozorenja na postojanje razloga za otkaz ugovora o radu zbog povrede radne obaveze 60

IX PLATE I DRUGA PRIMANJA KORISNIKA BUDŽETA

PLATE IZABRANIH, POSTAVLJENIH, IMENOVANIH LICA I ZAPOSLENIH U ORGANIMA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE: Zaključak 05 broj: 121-38/2011 utvrđene su osnovice za obračun plata izabranih postavljenih i zaposlenih lica u organima jedinica lokalne samouprave 62

Osnovica za obračun plate 62
Visina koeficijenta za obračun plate 62
Dodatak na platu 63

KONTROLA I NAČIN ISPLATE ZARADE ZAPOSLENIH U JAVNIM PREDUZEĆIMA ČIJI JE OSNIVAČ REPUBLIKA, JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE, ODNOSNO AUTONOMNA POKRAJINA U 2011. GODINI 63

Isplata zarada za 2011. godinu 64
Obustava prenosa transfera iz budžeta Republike Srbije 65

UTVRĐEN KOEFICIJENT ZA OBRAČUN I ISPLATU PLATE PEDAGOŠKOG ASISTENTA 67

X KONTROLA I REVIZIJA JAVNIH SREDSTAVA

Ovlašćenje službe za budžetsku inspekciju da vrši kontrolu korišćenja sredstava dobijenih od drugog nivoa vlasti 68

XII SPECIJALNO ZA DELATNOSTI

KOMENTAR NOVOG PRAVILNIKA O SADRŽAJU GODIŠNJEG IZVEŠTAJA AUTONOMNE POKRAJINE I JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE - "Sl. glasnik RS", br. 16/2011: Jedinice lokalne samouprave i autonomne pokrajine imaju obavezu podnošenja godišnjeg izveštaja o rezultatima i stanju inovacione delatnosti, kao i o utrošku budžetskih sredstava predviđenih lokalnim budžetima u oblasti podsticanja inovacione delatnosti 69

Podaci koji se unose u Izveštaj o postignutim rezultatima i o stanju inovacione delatnosti 69

AKTUELNA PITANJA KOJA SE ODNOSE NA POSTUPAK ZA IZBOR I PRESTANAK DUŽNOSTI DIREKTORA USTANOVE OBRAZOVANJA I VASPITANJA 70

Izveštaj o utrošku sopstvenih budžetskih sredstava 70

POSLOVANJE UČENIČKIH ZADRUGA 74

Osnivanje i rad učeničkih zadruga u skladu sa zakonima kojima se uređuje osnovno i srednje obrazovanje 75
Pravo na naknadu za rad u učeničkoj zadruzi i poreski tretman naknade 75
Delatnost učeničkih zadruga 76
Razlike u obavljanju proširene delatnosti ustanove i poslovanja učeničke zadruge 76

Ovlašćenje škole da preduzme mere kada roditelj učenika ne izvrši obavezu plaćanja ekskurzije 77

Postupak polaganja završnog ispita učenika osnovnih škola u školskoj 2010/2011. godini 78

Nadoknada troškova za boravak dece koja imaju pravo na finansijsku pomoć u predškolskoj ustanovi 79

USLOVI ZA SAMOSTALAN RAD ZDRAVSTVENIH RADNIKA I ZDRAVSTVENIH SARADNIKA:
Stručno usavršavanje i kontinuirana edukacija 80

Stručno usavršavanje i kontinuirana edukacija zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika 80
Uslovi za obnavljanje licence zdravstvenih radnika 81

DONETA PODZAKONSKA AKTA O NAČINU VOĐENJA REGISTRA ZADUŽBINA I FONDACIJA 81

Podaci i potrebna dokumentacija za upis u Registar 81
Utvrđivanje visine naknade vezane za upis zadužbina i fondacija u Registar 82
Upis u Registar predstavništva stranih zadužbina i fondacija 82

XIII SLUŽBENA MIŠLJENJA

ODABIR AKTUELNIH SLUŽBENIH MIŠLJENJA:
• Ministarstvo finansija
• Ministarstvo rada i socijalne politike

Odluka jedinice lokalne samouprave o uslovima i načinu odlaganja, plaćanja i otpisa kamate na poreski dug po osnovu izvornih javnih prihoda 83
Evidentiranje prometa preko fiskalne kase u slučaju kada osnovna škola u okviru svojih prostorija pruža uslugu dopunske ishrane 83
Nemogućnost otkazivanja ugovora o radu zaposlenom zbog nedostavljanje nove potvrde o privremenoj sprečenosti za rad 84
Obaveze poslodavca po rešenju inspektora rada kojim se odlaže od izvršenja rešenje o otkazu ugovora o radu 84
Ograničenje minimuma procesa rada u slučaju štrajka na poslove kojima se ne ugrožava njegova zakonitost 85
Nemogućnost utvrđivanja kolektivnim ugovorom prava zaposlenih na naknadu zarade za vreme štrajka 85

XIV SUDSKA PRAKSA

ODABIR AKTUELNE SUDSKE PRAKSE:
• Ustavni sud

Povreda prava na pravično suđenje u postupku utvrđivanja prava na zaradu 86

Propisivanje bližih uslova za obavljanje auto-taksi prevoza aktom jedinice lokalne samouprave 90

SPECIJALNI DODATAK

AKTUELNI STATISTIČKI PODACI I INFORMACIJE

KALENDAR ROKOVA I OBAVEZA ZA BUDŽETSKE KORISNIKE

April 2011. godine

OBAVEZA	ROK	PROPIS/IZVOR
Visokoškolska ustanova koja u svom sastavu ima organizacionu jedinicu u statusu centra raspisuje konkurs za prijem kandidata za program obuke za pedagoškog asistenta.	1. april 2011.	PRAVILNIK O PROGRAMU OBUKE ZA PEDAGOŠKOG ASISTENTA ("Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 11/2010), član 6.
Počinje upis nove generacije đaka prvaka i traje do 31. maja.	1. april 2011.	VEBSAJT UNIJE SINDIKATA PROSVETNIH RADNIKA SRBIJE, 26.3.2011.
Jedinica lokalne samouprave obaveštava predškolsku ustanovu, odnosno školu, koja ostvaruje pripremni predškolski program i roditelja, odnosno staratelja, o deci koja su stasala za pohađanje pripremnog predškolskog programa za narednu godinu.	1. april 2011.	ZAKON O PREDŠKOLSKOM VASPITANJU I OBRAZOVANJU ("Sl. glasnik RS", br. 18/2010), član 23.
Predškolska ustanova koja na dan stupanja na snagu zakona kojim se uređuje predškolsko vaspitanje i obrazovanje ne ispunjava uslove u pogledu broja vaspitnih grupa dužna je da izvrši statusne promene.	3. april 2011.	ZAKON O PREDŠKOLSKOM VASPITANJU I OBRAZOVANJU ("Sl. glasnik RS", br. 18/2010), član 56.
Omladinska udruženja i udruženja dostavljaju predloge projekata na konkurs za finansiranje i sufinansiranje projekata jedinica lokalne samouprave za implementaciju lokalnih akcionih planova za mlade.	4. april 2011.	VEBSAJT MINISTARSTVO OMLADINE I SPORTA, 17.3.2011.
Podnošenje **Obrasca ISPREP** - Izveštaj o samostalnom investiranju sopstvenih prihoda korisnika budžeta Republike i sredstava organizacija obaveznog socijalnog osiguranja za mesec mart 2011. godine Upravi za trezor.	5. april 2011.	PRAVILNIK O NAČINU KORIŠĆENJA SREDSTAVA SA PODRAČUNA, ODNOSNO DRUGIH RAČUNA KONSOLIDOVANOG RAČUNA TREZORA REPUBLIKE I O NAČINU IZVEŠTAVANJA O INVESTIRANJU SREDSTAVA KORISNIKA BUDŽETA I ORGANIZACIJA OBAVEZNOG SOCIJALNOG OSIGURANJA ("Sl. glasnik RS", br. 3/2004, 140/2004, 1/2006 i 111/2009), član 12v
Lokalni organ uprave nadležan za finansije podnosi izveštaj Upravi za trezor o investiranju novčanih sredstava sa konsolidovanog računa trezora lokalne vlasti na domaćem finansijskom tržištu novca na propisanim obrascima: **Obrazac IKRTLV** - Izveštaj o investiranju novčanih sredstava na konsolidovanom računu trezora lokalne vlasti za mesec _____ 20_. godine, **Obrazac IBSKLV** - Izveštaj o investiranju sredstava sa podračuna za redovno poslovanje direktnih i indirektnih korisnika budžetskih sredstava lokalne vlasti za mesec _____ 20_. godine, **Obrazac ISPKLV** - Izveštaj o investiranju sopstvenih prihoda direktnih i indirektnih korisnika budžetskih sredstava lokalne vlasti za mesec _____ 20_. godine.	5. april 2011.	PRAVILNIK O NAČINU KORIŠĆENJA SREDSTAVA SA PODRAČUNA, ODNOSNO DRUGIH RAČUNA KONSOLIDOVANOG RAČUNA TREZORA REPUBLIKE I O NAČINU IZVEŠTAVANJA O INVESTIRANJU SREDSTAVA KORISNIKA BUDŽETA I ORGANIZACIJA OBAVEZNOG SOCIJALNOG OSIGURANJA ("Sl. glasnik RS", br. 3/2004, 140/2004, 1/2006 i 111/2009), član 12d
Indirektni korisnici budžetskih sredstava i to kako republičkog, tako i lokalnog nivoa vlasti, indirektni korisnici sredstava Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje sastavljaju i podnose periodične izveštaje o izvršenju budžeta, odnosno finansijskih planova za period januar-mart 2011. godine.	10. (11.) april 2011.	UREDBA O BUDŽETSKOM RAČUNOVODSTVU ("Sl. glasnik RS", br. 125/2003 i 12/2006), član 8.
Naručilac dostavlja Upravi za javne nabavke izveštaj o zaključenim ugovorima o javnim nabavkama, izveštaj o zaključenim ugovorima o javnim nabavkama male vrednosti i izveštaj postupcima javnih nabavki za period januar, februar, mart 2011. godine.	10. (11.) april 2011.	ZAKON O JAVNIM NABAVKAMA ("Sl. glasnik RS", br. 116/2008), član 94.

Jedinice lokalne samouprave podnose zahtev po raspisanom javnom pozivu za raspodelu dela sredstava iz namenskih primanja budžeta Republike koja se ostvaruju priređivanjem igara na sreću, a koriste se za finansiranje lokalne samouprave.	14. april 2011.	VEBSAJT MINISTARSTVA ZA DRŽAVNU UPRAVU I LOKALNU SAMOUPRAVU, 16.3.2011.
Jedinice lokalne samouprave podnose Ministarstvu finansija izveštaj o platama isplaćenim u martu 2011. godine na **Obrascu PL** - Izveštaj o izvršenim rashodima za plate u mesecu _____ 20 __. godine.	15. april 2011.	PRAVILNIK O NAČINU I SADRŽAJU IZVEŠTAVANJA O PLANIRANIM I IZVRŠENIM RASHODIMA ZA PLATE U BUDŽETIMA JEDINICA LOKALNE VLASTI ("Sl. glasnik RS", br. 8/2010), član 2.
Izdavači koji učestvuju u ogledu za izdavanje udžbenika, drugih nastavnih sredstava ili udžbeničkih kompleta za I, II, III, IV i V razred osnovnog obrazovanja i vaspitanja dostavljaju ministarstvu nadležnom za prosvetu udžbenike, druga nastavna sredstva ili udžbeničke komplete, koji su rešenjem ministra nadležnog za prosvetu odobreni za upotrebu, kao i novopripremljene rukopise udžbenika, drugih nastavnih sredstava ili udžbeničkih kompleta za I, II, III, IV i V razred osnovnog obrazovanja i vaspitanja za sledeću školsku godinu.	15. april 2011.	PRAVILNIK O PROGRAMU OGLEDA ZA IZDAVANJE UDŽBENIKA, DRUGIH NASTAVNIH SREDSTAVA ILI UDŽBENIČKIH KOMPLETA ZA I, II, III, IV I V RAZRED OSNOVNOG OBRAZOVANJA I VASPITANJA ("Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 3/2008), član 1.
Direktni korisnici republičkog nivoa vlasti koji imaju indirketne korisnike konsoliduju podatke iz dobijenih izveštaja indirektnih korisnika i sastavljaju Konsolidovani izveštaj o izvršenju budžeta, koji predaju Upravi za trezor.	20. april 2011.	UREDBA O BUDŽETSKOM RAČUNOVODSTVU ("Sl. glasnik RS", br. 125/2003 i 12/2006), član 8.
Direktni korisnici republičkog nivoa vlasti koji nemaju indirketne korisnike sastavljaju Izveštaj o izvršenju budžeta i podnose ga Upravi za trezor.	20. april 2011.	UREDBA O BUDŽETSKOM RAČUNOVODSTVU ("Sl. glasnik RS", br. 125/2003 i 12/2006), član 8.
Direktni korisnici budžetskih sredstava lokalnog nivoa vlasti koji imaju indirektne korisnike sastavljaju Konsolidovani izveštaj o izvršenju budžeta na osnovu dobijenih izveštaja indirektnih korisnika iz svoje nadležnosti i podnosi ga organu uprave nadležnom za poslove finansija.	20. april 2011.	UREDBA O BUDŽETSKOM RAČUNOVODSTVU ("Sl. glasnik RS", br. 125/2003 i 12/2006), član 8.
Direktni korisnici lokalnog nivoa vlasti koji nemaju indirektne korisnike sastavljaju Izveštaj o izvršenju budžeta i podnose ga organu uprave nadležnom za poslove finansija.	20. april 2011.	UREDBA O BUDŽETSKOM RAČUNOVODSTVU ("Sl. glasnik RS", br. 125/2003 i 12/2006), član 8.
Organizacije obaveznog socijalnog osiguranja sastavljaju Izveštaj o izvršenju finansijskog plana i podnose Upravi za trezor.	20. april 2011.	UREDBA O BUDŽETSKOM RAČUNOVODSTVU ("Sl. glasnik RS", br. 125/2003 i 12/2006), član 8.
Republički zavod za zdravstveno osiguranje sastavlja Konsolidovani izveštaj o izvršenju finansijskog plana iz izveštaja dobijenih od indirektnih korisnika i podnosi ga Upravi za trezor.	20. april 2011.	UREDBA O BUDŽETSKOM RAČUNOVODSTVU ("Sl. glasnik RS", br. 125/2003 i 12/2006), član 8.
Počinju Vaskršnji praznici koji traju do 25. aprila 2011. godine. Zaposleni koji obeležavaju dane Vaskršnjih praznika po Gregorijanskom i Julijanskom kalendaru imaju pravo da ne rade u dane Vaskršnjih praznika i to po počev od Velikog petka zaključno sa drugim danom Uskrsa.	22. april 2011.	ZAKON O DRŽAVNIM I DRUGIM PRAZNICIMA U REPUBLICI SRBIJI ("Sl. glasnik RS", br. 43/2001 i 101/2007), član 4.
Počinje prolećni raspust za učenike osnovnih i srednjih škola koji traje od 26. do 29. april 2011. godine	26. april 2011.	PRAVILNIK O KALENDARU OBRAZOVNO-VASPITNOG RADA OSNOVNE ŠKOLE ZA ŠKOLSKU 2010/2011. GODINU ("Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 4/2010), član 5. PRAVILNIK O KALENDARU OBRAZOVNO-VASPITNOG RADA SREDNJE ŠKOLE ZA ŠKOLSKU 2010/2011. GODINU ("Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 4/2010 i 11/2010), član 6.
Poslodavac obračunava i uplaćuje doprinose za obavezno socijalno osiguranje na najnižu mesečnu osnovicu, ukoliko nije isplatio zaradu za prethodni mesec.	30. april 2011.	ZAKON O DOPRINOSIMA ZA OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE ("Sl. glasnik RS", br. 84/2004, 61/2005, 62/2006 i 5/2009), član 51.
Lokalne vlasti (jedinice lokalne samouprave i AP) dostavljaju Ministarstvu trgovine, turizma i usluga i Ministarstvu za državnu upravu i lokalnu samoupravu obaveštenje o kretanju cena proizvoda i usluga javnih preduzeća čiji su osnivači za mesec mart 2011. godine na Obrascu 4 - Kretanje cena proizvoda i usluga za 20__. godinu. Obaveštenje se dostavlja za svaki mesec, bez obzira da li je došlo do promene cena.	30. april 2011.	UREDBA O POSTUPKU PRIVREMENE OBUSTAVE PRENOSA TRANSFERNIH SREDSTAVA IZ BUDŽETA REPUBLIKE SRBIJE JEDINICI LOKALNE SAMOUPRAVE, ODNOSNO PRENOSA PRIPADAJUĆEG DELA POREZA NA ZARADE I POREZA NA DOBIT PREDUZEĆA AUTONOMNOJ POKRAJINI ("Sl. glasnik RS", br. 6/2006 i 108/2008), član 4.

Lokalne vlasti (jedinice lokalne samouprave i AP) dostavljaju Ministarstvu finansija, preko nadležne organizacione jedinice Uprave za trezor i Ministarstvu rada i socijalne politike obaveštenje o kretanju zarada javnih preduzeća čiji su osnivači za mesec mart 2011. godine na Obrascu 1 - Izveštaj o isplaćenim zaradama i drugim primanjima za mesec _____ 20__. godine.	30. april 2011.	UREDBA O POSTUPKU PRIVREMENE OBUSTAVE PRENOSA TRANSFERNIH SREDSTAVA IZ BUDŽETA REPUBLIKE SRBIJE JEDINICI LOKALNE SAMOUPRAVE, ODNOSNO PRENOSA PRIPADAJUĆEG DELA POREZA NA ZARADE I POREZA NA DOBIT PREDUZEĆA AUTONOMNOJ POKRAJINI ("Sl. glasnik RS", br. 6/2006 i 108/2008), član 4.
Ministar nadležan za finansije u saradnji sa ministarstvima i institucijama nadležnim za ekonomsku politiku i privredni sistem priprema Izveštaj o fiskalnoj strategiji, koji sadrži ekonomsku i fiskalnu politiku Vlade Republike Srbije sa projekcijama za budžetsku i naredne dve fiskalne godine.	30. april 2011.	ZAKON O BUDŽETSKOM SISTEMU ("Sl. glasnik RS", br. 54/2009, 73/2010 i 101/2010), član 31.
Organizacije za obavezno socijalno osiguranje donose odluke o završnim računima organizacija za obavezno socijalno osiguranje, usvajaju izveštaje o izvršenju finansijskih planova i podnose ih Upravi za trezor.	30. april 2011.	ZAKON O BUDŽETSKOM SISTEMU ("Sl. glasnik RS", br. 54/2009, 73/2010 i 101/2010), član 78.
Republički zavod za zdravstveno osiguranje kontroliše, sravnjuje podatke iz godišnjih izveštaja o izvršenju finansijskog plana korisnika sredstava koji se nalaze u njegovoj nadležnosti, konsoliduje podatke i sastavlja konsolidovani godišnji izveštaj o izvršenju finansijskog plana, koji podnosi Upravi za trezor.	30. april 2011.	ZAKON O BUDŽETSKOM SISTEMU ("Sl. glasnik RS", br. 54/2009, 73/2010 i 101/2010), član 78.
Ministarstvo nadležno za poslove finansija dostavlja Komisiji za finansiranje lokalne samopurave i Stalnoj konferenciji gradova i opština podatke o prihodima i rashodima jedinica lokalne samouprave za prethodnu godinu.	30. april 2011.	ZAKON O FINANSIRANJU LOKALNE SAMOUPRAVE ("Sl. glasnik RS", br. 62/2006), član 54.
Nadležna ministarstva i drugi organi i organizacije Republike Srbije i Autonomne pokrajine koji, obezbeđuju transfere lokalnoj samoupravi imaju obavezu da dostave ministarstvu nadležnom za poslove finansija i Komisiji za finansiranje lokalne samouprave podatke o svim transferima lokalnoj samoupravi, po nameni transfera i po jedinicama lokalne samouprave.	30. april 2011.	ZAKON O FINANSIRANJU LOKALNE SAMOUPRAVE ("Sl. glasnik RS", br. 62/2006), član 54.
Ministarstvo nadležno za poslove zapošljavanja podnosi Vladi Republike Srbije godišnji izveštaj o sprovođenju Nacionalnog akcionog plana za zapošljavanje, za prethodnu godinu.	30. april 2011.	ZAKON O ZAPOŠLJAVANJU I OSIGURANJU ZA SLUČAJ NEZAPOSLENOSTI ("Sl. glasnik RS", br. 36/2009 i 88/2010), član 37.
Prijavljivanje podataka za utvrđivanje staža osiguranja, zarade, naknade zarade, osnovice osiguranja, odnosno ugovorene naknade koje služe za utvrđivanje visine prava i visine uplaćenih doprinosa za prethodnu kalendarsku godinu - predaja obrasca M4 i M4K.	30. april 2011.	ZAKON O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU ("Sl. glasnik RS", br. 34/2003, 64/2004 - odluka USRS, 84/2004 - dr. zakon, 85/2005, 101/2005 - dr. zakon, 63/2006 - odluka USRS, 5/2009, 107/2009 i 101/2010), član 144.

Napomena:
Rokovi se u slučaju da padaju u nedelju ili u dane državnih praznika, kao i u druge dane kada organ pred kojim treba preduzeti radnje ne radi, pomeraju na prvi naredni radni dan, u skladu sa odredbama člana 91. Zakona o opštem upravnom postupku („Sl. list SRJ", br. 33/97 i 31/2001 i „Sl. glasnik RS", br. 30/2010).

KALENDAR PORESKIH I DRUGIH OBAVEZA
April / Maj 2011. godine

PERIOD	OPIS OBAVEZE	OBRAČUNSKI PERIOD	ZAKONSKI ROK ZA PLAĆANJE ILI DOSTAVLJANJE PORESKE PRIJAVE		STOPA	OSNOV	PROPIS
			April	Maj			
GODIŠNJI	Pravna lica koja sastavljaju konsolidovane finansijske izveštaje (matična pravna lica) dužna su da konsolidovane finansijske izveštaje za izveštajnu godinu dostave Agenciji najkasnije do 30. aprila naredne godine.	2010.	30.4.2011			Godišnje poslovanje pravnih lica koja sastavljaju konsolidovane finansijske izveštaje	Član 30. stav 3. Zakona o računovodstvu i reviziji ("Sl. glasnik RS", br. 46/2006 i 111/2009)
TROMESEČNI	Godišnji porez na imovinu po rešenju organa jedinice lokalne samouprave	april - jun 2011.		15.5.2011.	Na poresku osnovicu od 0,40% do 0,40%+2% na iznos preko 50 mil. dinara	Pravo svojine, pravo stanovanja, pravo zakupa stana ili stambene zgrade u skladu sa zakonom kojim je uređeno stanovanje, za period duži od jedne godine ili na neodređeno vreme, pravo zakupa građevinskog zemljišta u javnoj svojini, odnosno poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini, pravo korišćenja građevinskog zemljišta u javnoj svojini površine preko 10 ari.	Član 39. Zakona o porezima na imovinu ("Sl. glasnik RS", br. 26/2001, "Sl. list SRJ", br. 42/2002 - odluka SUS, "Sl. glasnik RS", 80/2002, 80/2002 - dr. zakon, 135/2004, 61/2007, 5/2009 i 101/2010)
	Lica upisana u registre koji se vode u skladu sa članom 5. Zakona o duvanu, dužna su da ministarstvu nadležnom za poslove poljoprivrede dostavljaju tromesečne izveštaje o podacima u vezi sa proizvodnjom, obradom i prometom duvana, obrađenog duvana i duvanskih proizvoda	januar - mart 2011.	10.4.2011.			Poslovanje proizvođača i obrađivača duvana	Član 7. st 3. i 4. Zakona o duvanu ("Sl. glasnik RS", br. 101/2005, 90/2007 i 95/2010)

TROMESEČNI	Naručilac je dužan da u kalendarskoj godini Upravi za javne nabavke dostavlja tromesečni izveštaj o zaključenim ugovorima o javnim nabavkama i postupcima javnih nabavki	januar - mart 2011.	10.4.2011.			Tromesečni period u kome su zaključivani ugovori o javnim nabavkama	Član 94. stav 4. Zakona o javnim nabavkama ("Sl. glasnik RS", broj 116/2008)
	Obveznik akcize dostavlja nadležnoj organizacionoj jedinici Poreske uprave kumulativni obračun akcize za prethodni kvartalni period	januar - mart 2011.	20.4.2011.			Obračun ukupnog iznosa akcize za tromesečni period	Član 24. stav 1. Zakona o akcizama ("Sl. glasnik RS", br. 22/2001, 73/2001, 80/2002, 43/2003, 72/2003, 43/2004, 55/2004, 135/2004, 46/2005, 101/2005 - dr. zakon, 61/2007, 5/2009, 31/2009 i 101/2010)
	Obveznik akcize - proizvođač - fizičko lice - dužan je da Ministarstvu finansija dostavi podatke o prodatim alkoholnim pićima fizičkim licima i specifikaciju kupaca pravnih lica i preduzetnika za prethodno tromesečje	januar - mart 2011.	15.4.2011.			Dostavljanje podataka o prodatim alkoholnim pićima	Član 12. stav 4. Pravilnika o načinu obračunavanja i plaćanja akcize, vrsti, sadržini i načinu vođenja evidencija, dostavljanja podataka i sastavljanja obračuna akcize ("Sl. glasnik RS", br. 3/2005, 54/2005, 36/2007, 63/2007 i 53/2009)
	Obveznik akcize - proizvođač koji pored dizel goriva proizvodi ulje za loženje dužan je da Ministarstvu finansija dostavi podatke o proizvedenim odnosno prodatim količinama dizel goriva i ulja za loženje, sa specifikacijom kupaca na veliko za prethodno tromesečje	januar - mart 2011.	15.4.2011.			Dostavljanje podataka o proizvedenim, odnosno prodatim količinama dizel goriva i ulja za loženje	Član 13. stav 4. Pravilnika o načinu obračunavanja i plaćanja akcize, vrsti, sadržini i načinu vođenja evidencija, dostavljanja podataka i sastavljanja obračuna akcize ("Sl. glasnik RS", br. 3/2005, 54/2005, 36/2007, 63/2007 i 53/2009)
	Obaveza proizvođača cigareta, odnosno alkoholnih pića da Ministarstvu finansija dostavi podatke o izdatim, iskorišćenim oštećenim i neiskorišćenim akciznim markicama u prethodnom tromesečju	januar - mart 2011.	15.4.2011.			Dostavljanje podataka o oštećenim odnosno neiskorišćenim akciznim markicama	Član 16. Uredbe o izgledu kontrolne akcizne markice, vrsti podataka na markici i načinu i postupku odobravanja i izdavanja markica, vođenja evidencija o odobrenim i izdatim markicama i obeležavanja cigareta i alkoholnih pića ("Sl. glasnik RS", br. 137/2004, 11/2005, 29/2005, 56/2005, 75/2005, 88/2005 i 108/2006)
	Obaveza proizvođača, odnosno uvoznika da Ministarstvu finansija vrati oštećene odnosno neiskorišćene akcizne markice u prethodnom tromesečju, sa vidljivom oznakom serije i serijskim brojem markice	januar - mart 2011.	15.4.2011.			Vraćanje oštećenih odnosno neiskorišćenih akciznih markica	Član 14. st. 1. i 2. Uredbe o izgledu kontrolne akcizne markice, vrsti podataka na markici i načinu i postupku odobravanja i izdavanja markica, vođenja evidencija o odobrenim i izdatim markicama i obeležavanja cigareta i alkoholnih pića ("Sl. glasnik RS", br. 137/2004, 11/2005, 29/2005, 56/2005, 75/2005, 88/2005 i 108/2006)
	Obveznik je dužan da plati naknadu za proizvode koji posle upotrebe postaju posebni tokovi otpada Fondu za zaštitu životne sredine	januar - mart 2011.		15.5.2011.		Tromesečni period poslovanja	Član 12. stav 7. Uredbe o proizvodima koji posle upotrebe postaju posebni tokovi otpada, obrascu dnevne evidencije o količini i vrsti proizvedenih i uvezenih proizvoda i godišnjeg izveštaja, načinu i rokovima dostavljanja godišnjeg izveštaja, obveznicima plaćanja naknade, kriterijumima za obračun, visinu i način obračunavanja i plaćanja naknade ("Sl. glasnik RS", br. 54/2010)

TROMESEČNI	Podnošenje zahteva za refakciju poreza na dodatu vrednost od strane tradicionalnih crkava i verskih zajednica	januar - mart 2011.		30.5.2011 (60 dana od isteka kalendar-skog tromesečja)		Tromesečni period u kome su dobra i usluge nabavljene u Republici ili izvršen uvoz dobara u Republiku Srbiju	Član 6. Pravilnika o postupku ostvarivanja prava na povraćaj PDV i o načinu i postupku refakcije i refundacije PDV ("Sl. glasnik RS", br. 107/2004, 65/2005 i 63/2007)
MESEČNI	Radiodifuzna organizacija dostavlja PI podatke o prihodima odnosno troškovima, sa razdvojenim osnovama sticanja, kao i popis emitovanih interpretacija iz repertoara PI	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	15.4.2011.	15.5.2011.		Emitovane interpretacije iz repertoara PI	Tarifa za upotrebu interpretacija iz repertoara PI snimljenih na komercijalne nosače zvuka (fonograme), odnosno zvuka i slike (videograme) ("Sl. glasnik RS", br. 6/2008 i 119/2008)
	Zbirna poreska prijava za poreze po odbitku - Obrasci PP OD, PP OD-1 i PP OPJ-1 do PP OPJ-8[2)]	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	5.4.2011.	5.5.2011.		Isplaćeni prihodi na koje se plaća porez po odbitku	Član 41. stav 3. Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji ("Sl. glasnik RS", br. 80/2002, 84/2002, 23/2003, 70/2003, 55/2004, 61/2005, 85/2005 - dr. zakon, 62/2006, 63/2006, 61/2007, 20/2009, 72/2009 - dr. zakon i 53/2010)
	Periodična deklaracija za dopremljenu ili otpremljenu robu preko granice	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	5.4.2011.	5.5.2011.		Otpremljena ili dopremljena roba u prethodnom mesecu	Član 7. Pravilnika o periodičnom deklarisanju robe ("Sl. glasnik RS", br. 111/2004)
	Uplata naknade za dozvolu, odnosno za odobrenje za priređivanje igara na sreću i naknade za priređivanje klasičnih i posebnih igara na sreću	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	5.4.2011.	5.5.2011.		Procenat od vrednosti primljenih uplata	Čl. 35, 36, 54. i 55. Zakona o igrama na sreću ("Sl. glasnik RS", br. 84/2004, 85/2005 - dr. zakon i 95/2010)
	Evidencija o zbiru dnevnog prometa po automatima - OBRAZAC ZDP					Ostvareni promet	Član 3. Pravilnika o načinu vođenja obaveznih evidencija o ostvarenom prometu po automatu ("Sl. glasnik RS", br. 129/2004)
	Evidencija o stanju mehaničkih i elektronskih brojčanika automata - OBRAZAC SB					Stanje brojčanika	Član 4. Pravilnika o načinu vođenja obaveznih evidencija o ostvarenom prometu po automatu ("Sl. glasnik RS", br. 129/2004)
	Mesečni obračun ostvarenog prometa za svako uplatno-isplatno mesto kladionice - OBRAZAC MOP					Ostvareni promet	Član 3. Pravilnika o načinu vođenja obaveznih evidencija o ostvarenom prometu u kladionicama ("Sl. glasnik RS", br. 129/2004)
	Obaveštenje o zaključenim ugovorima o izvođenju estradnih programa zabavne i narodne muzike i drugih zabavnih programa - OBRAZAC OZU	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	5.4.2011.	5.5.2011.		Zaključeni ugovori - estrada -	Član 108a Zakona o porezu na dohodak građana ("Sl. glasnik RS", br. 24/2001, 80/2002, 80/2002 - dr. zakon, 135/2004, 62/2006, 65/2006 - ispr., 31/2009, 44/2009 i 18/2010) i Pravilnik o sadržini prijave za upis u Registar isplatilaca prihoda po osnovu estradnih programa zabavne i narodne muzike i drugih zabavnih programa i sadržini obaveštenja o zaključenim ugovorima o izvođenju tih programa ("Sl. glasnik RS", br. 139/2004)
	Obaveza brokersko-dilerskog društva da Komisiji za hartije od vrednosti dostavi izveštaj o svome poslovanju	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	15.4.2011.	15.5.2011.		Poslovanje brokersko-dilerskog društva za tekući mesec	Član 171. stav 1. tačka 2) Zakona o tržištu hartija od vrednosti i drugih finansijskih instrumenata ("Sl. glasnik RS", br. 47/2006)

MESEČNI	Obaveza poslodavca da prilikom isplate zarada Poreskoj upravi dostavi izveštaj o izvršenju obaveze zapošljavanja osoba sa invaliditetom u skladu sa zakonom - Obrazac IOSI	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	5.4.2011.	5.5.2011.		Obaveza zapošljavanja osoba sa invaliditetom	Član 24. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom ("Sl. glasnik RS", broj 36/2009) u vezi sa članom 12. Pravilnika o načinu praćenja izvršavanja obaveze zapošljavanja osoba sa invaliditetom i načinu dokazivanja izvršavanja te obaveze ("Sl. glasnik RS", br. 33/2010 i 48/2010 - ispr.)
	Zbirni mesečni obračun naknade za priređivanje posebnih igara na sreću u igračnicama - OBRAZAC ZMON - Priređivači igara na sreću u igračnicama (dostavlja se Poreskoj upravi i Upravi za igre na sreću)	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	5.4.2011.	5.5.2011.		Ukupna naknada za priređivanje igara na sreću	Član 7. Pravilnika o sadržini evidencija o osnovicama za obračunavanje i plaćanje naknade za priređivanje posebnih igara na sreću u igračnicama i napojnicama i o sadržini mesečnog obračuna naknade za priređivanje tih igara ("Sl. glasnik RS", br. 35/2006)
	Organizacija koja sprovodi postupak prinudne naplate u obavezi je da svim sudovima nadležnim za sprovođenje stečajnog postupka dostavi obaveštenje (i da ga objavi u dnevnom listu i na svojoj internet strani) o pravnim licima sa njihove teritorije koja su obustavila sva plaćanja u neprekidnom trajanju od dve godine	1.4-30.4.2011. 1.5-31.5.2011.	30.4.2011.	31.5.2011.		Obustava plaćanja od strane pravnih lica	Član 280. u vezi sa članom 150. Zakona o stečaju ("Sl. glasnik RS", br. 104/2009)*
	Porez na dohodak na ostale prihode (ugovori o autorskom pravu, o zakupu nepokretnosti, opreme i druge pokretne imovine, ugovori o delu, o privremenim i povremenim poslovima i drugi prihodi - OBRAZAC PP OPJ 2 do PP OPJ 8)	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	5.4.2011.	5.5.2011.	Porez od 12% do 20% i dopr. od 2% do 28,90%	Bruto iznos naknade od ostalih prihoda	Čl. 85. i 86. Zakona o porezu na dohodak građana ("Sl. glasnik RS", br. 24/2001, 80/2002, 80/2002 - dr. zakon, 135/2004, 62/2006, 65/2006 - ispr., 31/2009, 44/2009 i 18/2010), čl. 11. i 12. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Sl. glasnik RS", br. 34/2003, 64/2004 - odluka USRS, 84/2004 - dr. zakon, 85/2005, 101/2005 - dr. zakon, 63/2006 - odluka USRS, 5/2009 i 107/2009), član 8. Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Sl. glasnik RS", br. 107/2005 i 109/2005 - ispr.), član 4. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti ("Sl. glasnik RS", br. 36/2009 i 88/2010)
	Evidencija o izdatim, iskorišćenim, oštećenim i neiskorišćenim markicama za cigarete, odnosno alkoholna pića	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	5.4.2011.	5.5.2011.		Uvoz cigareta, odnosno alkoholnih pića	Član 17. Uredbe o izgledu kontrolne akcizne markice, vrsti podataka na markici i načinu i postupku odobravanja i izdavanja markica, vođenja evidencija o odobrenim i izdatim markicama i obeležavanja cigareta i alkoholnih pića ("Sl. glasnik RS", br. 137/2004, 11/2005, 29/2005, 56/2005, 75/2005, 88/2005 i 108/2006)

MESEČNI	Podnošenje zahteva Upravi za trezor za refakciju plaćene akcize na dizel gorivo za pogon traktora	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	najranije 10.4.2011.	najranije 10.5.2011.		Refakcija plaćene akcize na dizel gorivo poljoprivrednog gazdinstva	Član 7. Pravilnika o uslovima za ostvarivanje prava na refakciju plaćene akcize na dizel gorivo, načinu i postupku ostvarivanja refakcije, uslovima za dobijanje ovlašćenja za distribuciju dizel goriva, normativima potrebnih količina za pogon traktora ("Sl. glasnik RS", br. 3/2005, 5/2005, 63/2007 i 23/2008)
	Mesečni izveštaj o poslovanju otvorenog odnosno zatvorenog investicionog fonda na propisanom obrascu OIF, ZIF za prethodni mesec iMesečni izveštaj o poslovanju društva za upravljanje za prethodni mesec, na propisanom obrascu	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	10.4.2011.	10.5.2011.		Izveštaj o poslovanju investicionih fondova	Član 72. Pravilnika o uslovima za obavljanje delatnosti društva za upravljanje investicionim fondovima ("Sl. glasnik RS", br. 15/2009 i 76/2009)
	Porez na dodatu vrednost - pravna lica i preduzetnici sa prometom većim od 20.000.000,00 dinara za prethodnih 12 meseci i oni koji su se opredelili da obračunavaju i plaćaju PDV mesečno, kao i oni koji otpočnu sa obavljanjem delatnosti u tekućoj godini	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	10.4.2011	10.5.2011.	18% 8%	Promet dobara i usluga u kalendarskom mesecu	Član 48. st. 1, 3. i 5. i član 49. Zakona o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", br. 84/2004, 86/2004 - ispr., 61/2005 i 61/2007)
	Podnošenje obrasca PID PDV-1 uz poresku prijavu PPPDV za januar - poreski obveznici koji pretežno vrše promet dobara u inostranstvo	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	10.4.2011.	10.5.2011.		Promet dobara u inostranstvo	Član 4. stav 2. Uredbe o kriterijumima na osnovu kojih se utvrđuje šta se, u smislu Zakona o porezu na dodatu vrednost, smatra pretežnim prometom dobara u inostranstvo ("Sl. glasnik RS", br. 124/2004 i 27/2005)
	Poslednji rok za podnošenje Izmenjene poreske prijave - obrazac PPPDV	mart 2010. April 2010.	10.4.2011.	10.5.2011.		Podnošenje izmenjene poreske prijave za obračun PDV u slučaju greške	Samostalni član 47[s3] u vezi sa članom 40. Zakona poreskom postupku i poreskoj administraciji ("Sl. glasnik RS", br. 80/2002, 84/2002 - ispr., 23/2003 - ispr., 70/2003, 55/2004, 61/2005, 85/2005 - dr. zakon, 62/2006 - dr. zakon, 63/2006 - ispr. dr. zakona, 61/2007, 20/2009, 72/2009 - dr. zakon i 53/2010)
	Mesečni izveštaj o ulaganju u dužničke hartije od vrednosti - izdavaoci rezidenti i nerezidenti - OBRAZAC HOV[4)]	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	10.4.2011.	10.5.2011.		Visina ulaganja	Uputstvo za sprovođenje Odluke o obavezi izveštavanja u poslovanju sa inostranstvom ("Sl. glasnik RS", br. 87/2009)
	Mesečni obračun poreza na premije neživotnog osiguranja - OBRAZAC MOPPNO	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	10.4.2011.	10.5.2011.	5%	Zaključeni ugovori o neživotnom osiguranju	Član 7. Zakona o osiguranju ("Sl. glasnik RS", br. 55/2004, 70/2004, 61/2005, 85/2005 - dr. zakon, 101/2007, 63/2009 - odluka US i 107/2009), čl. 3, 4. i 5. Zakona o porezu na premije neživotnih osiguranja ("Sl. glasnik RS", br. 135/2004) i Pravilnik o načinu obračunavanja poreza na premije neživotnih osiguranja i o sadržini i načinu vođenja evidencije koja obezbeđuje vršenje kontrole obračuna i plaćanja poreza na premije neživotnih osiguranja ("Sl. glasnik RS", br. 140/2004)

M E S E Č N I	Izveštaj o izvršenim rashodima za plate u mesecu - OBRAZAC PL - podnose lokalne vlasti (direktni i indirektni korisnici sredstava budžeta)	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	10.4.2011.	10.5.2011.		Isplaćene zarade zaposlenima u mesecu	Čl. 2. do 6. Pravilnika o načinu i sadržaju izveštavanja o planiranim i izvršenim rashodima za plate u budžetima jedinica lokalne samouprave ("Sl. glasnik RS", br. 8/2010)
	Naknada za korišćenje građevinskog zemljišta	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	10.4.2011.	10.5.2011.		Godišnja naknada za korišćenje građevinskog zemljišta plaća se u mesečnim iznosima	Član 20. Odluke o naknadi za korišćenje građevinskog zemljišta ("Sl. list grada Beograda", br. 37/2004, 7/2005, 19/2007, 40/2007, 53/2008 i 60/2009)
	Porez na dobit pravnih lica	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	15.4.2011.	15.5.2011.	10%	Na osnovu konačne poreske prijave PDP za 2009. ili akontacione prijave PDP za 2010.	Član 67. Zakona o porezu na dobit pravnih lica ("Sl. glasnik RS", br. 25/2001, 80/2002, 43/2003, 84/2004 i 18/2010)
	Porez na dohodak građana od samostalne delatnosti				10%	Na osnovu rešenja Poreske uprave	Član 118. Zakona o porezu na dohodak građana ("Sl. glasnik RS", br. 24/2001, 80/2002, 80/2002 - dr. zakon, 135/2004, 62/2006, 65/2006 - ispr., 31/2008, 44/2009 i 18/2010)
	Doprinosi za socijalno osiguranje - preduzetnici i lica koja su osnivači privrednih društava, ako nisu obavezno osigurana po osnovu zaposlenja u drugom preduzeću, drugom pravnom licu, državnom organu ili organu jedinice lokalne samouprave	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	15.4.2011.	15.5.2011.	35,80%	Na osnovu rešenja Poreske uprave i rasta prosečne mesečne bruto zarade iz prethodnog kvartala	Čl. 10. i 11. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Sl. glasnik RS", br. 34/2003, 64/2004 - odluka USRS, 84/2004 - dr. zakon, 85/2005, 101/2005 - dr. zakon, 63/2006 - odluka USRS, 5/2009 i 107/2009), član 17. Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Sl. glasnik RS", br. 107/2005 i 109/2005 - ispr.), član 4. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti ("Sl. glasnik RS", br. 36/2009 i 88/2010)
	Obaveza proizvođača fiskalnih kasa da deponuje sredstva na rok od dve godine u visini od 5% od maloprodajne cene svake fiskalizovane fiskalne kase	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	15.4.2011.	15.5.2011.		Sredstva obezbeđenja za proizvođače fiskalnih kasa	Član 24. st. 2. i 3. Zakona o fiskalnim kasama ("Sl. glasnik RS", br. 135/2004)
	Komunalna taksa za isticanje firme i naknada za uređivanje građevinskog zemljišta[3)]	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	15.4.2011.	15.5.2011.		Na osnovu rešenja Poreske uprave ili odluke	Odluka o lokalnim i komunalnim taksama i Zakon o planiranju i izgradnji ("Sl. glasnik RS", br. 72/2009 i 81/2009 - ispr.)
	Obaveza proizvođača fiskalnih kasa da Poreskoj upravi - Centrala dostavi kumulativne podatke o broju fiskalizovanih fiskalnih kasa po tipu i modelu, njihovim maloprodajnim cenama i iznosu deponovanih sredstava	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	**18.4.2011.**	18.5.2011.		Sredstva obezbeđenja za proizvođače fiskalnih kasa	Član 24. stav 5. Zakona o fiskalnim kasama ("Sl. glasnik RS", br. 135/2004)
	Podnošenje zahteva Poreskoj upravi za trezor za refakciju plaćene akcize na ostale derivate nafte	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	**20.4.2011.**	20.5.2011.		Refakcija plaćene akcize na ostale derivate nafte	Član 4. Pravilnika o bližim uslovima, načinu i postupku za ostvarivanje prava na refakciju plaćene akcize na ostale derivate nafte iz člana 9. stav 1. tačka 3) Zakona o akcizama koji se koriste za industrijske svrhe ("Sl. glasnik RS", br. 51/2005)

MESEČNI	Krajnji rok za isplatu zarada za prethodni mesec, odnosno obračun i uplata doprinosa za obavezno socijalno osiguranje iz i na najnižu osnovicu ako poslodavac nema sredstva za isplatu zarada	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	**30.4.2011.**	30.5.2011.		Isplaćena zarada ili obračunati doprinosi za obavezno socijalno osiguranje	Član 110. Zakona o radu ("Sl. glasnik RS", br. 24/2005, 61/2005 i 54/2009) i član 51. Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. glasnik RS", br. 84/2004, 61/2005, 62/2006 i 5/2009)
PETNAESTODNEVNI	Akciza[1)]	16.3-31.3.2011. 1.4-15.4.2011. 16.4-30.4.2011. 1.5-15.5.2011.	15.4.2011. 30.4.2011.	15.5.2011. 31.5.2011.	30% ili od 16,31 do 247,82 din.	Stavljanje u promet ili uvoz	Čl. 9. do 14. Zakona o akcizama ("Sl. glasnik RS", br. 22/2001, 73/2001, 80/2002, 43/2003, 72/2003, 43/2004, 55/2004, 135/2004, 46/2005, 101/2005 - dr. zakon, 61/2007, 5/2009, 31/2009 i 101/2010), Usklađeni dinarski iznosi akciza iz čl. 12, 12a i 40g zakona o akcizama stopom rasta cena na malo u 2010. godini ("Sl. glasnik RS", br. 4/2011)
	Boravišna taksa	16.3-31.3.2011. 1.4-15.4.2011. 16.4-30.4.2011. 1.5-15.5.2011.	**5.4.2011.** **20.4.2011.**	5.5.2011. 20.5.2011.		Boravišna taksa za svaki dan boravka u ugostiteljskom objektu	Čl. 103. i 108. Zakona o turizmu ("Sl. glasnik RS", br. 36/2009 i 88/2010)
SVAKODNEVNI	Obaveštenje Poreske uprave o pravnim i fizičkim licima koja obavljaju delatnost o isplatama gotovog novca preko 1.300.000,00 dinara (banke iz člana 2. tačka 10. pod a) Zakona o platnom prometu)	1.3-31.3.2011. 1.4-30.4.2011.	**Svakodnevno**			Sve gotovinske isplate	Tačka 3. stav 2. Odluke o uslovima i načinu plaćanja u gotovom novcu u dinarima za pravna lica i za fizička lica koja obavljaju delatnost ("Sl. glasnik RS", br. 57/2004, 114/2005, 45/2007, 12/2008 i 11/2010)

[1)] Usklađeni iznosi akciza primenjuju se od 29.1.2011. godine.

[2)] Rok za podnošenje zbirnih poreskih prijava za porez po odbitku - obrasci PP OD i PP OPJ, kao i na zarade, za velike poreske obveznike je dan isplate, a najkasnije dva dana od dana isplate.

[3)] Pravna lica i preduzetnici plaćaju za prethodni mesec - do 15.

[4)] Izveštaj se sačinjava u SAD dolarima prema zvaničnom srednjem kursu SAD dolara poslednjeg dana izveštajnog perioda.

** od dana početka primene Zakona o stečaju (23. januar 2010. godine) do 31. decembra 2010. godine, odredbe čl. 150-154. tog zakona primenjivaće se na pravna lica koja su obustavila sva plaćanja u neprekidnom trajanju od tri godine, a od 1. januara 2010. godine do 31. decembra 2011. godine primenjivaće se na pravna lica koja su obustavila sva plaćanja u neprekidnom trajanju od dve godine.*

Napomena:

***Rokovi se u slučaju da padaju u nedelju ili u dane državnih praznika, kao i u druge dane kada organ pred kojim treba preduzeti radnje ne radi, pomeraju na prvi naredni radni dan, u skladu sa odredbama člana 91.* Zakona o opštem upravnom postupku („Sl. list SRJ", br. 33/97 i 31/2001 i „Sl. glasnik RS", br. 30/2010).**

NOVINE U POSTUPKU PRIPREME I DONOŠENJA BUDŽETA I FINANSIJSKIH PLANOVA

Budžetski kalendar i Izveštaj o fiskalnoj strategiji

Proces planiranja odnosno priprema i donošenje budžeta Republike Srbije (dalje: budžet Republike), budžeta autonomnih pokrajina i jedinica lokalne samouprave (dalje: budžet lokalne vlasti), priprema i donošenje finansijskih planova organizacija za obavezno socijalno osiguranje (dalje: finansijski plan OOSO), priprema i dostavljanje predloga finansijskih planova direktnih i indirektnih korisnika sredstava budžeta Republike kao i priprema i dostavljanje predloga finansijskih planova korisnika sredstava budžeta lokalne vlasti uređeni su ***Zakonom o budžetskom sistemu („Sl. glasnik RS", br. 54/2009, 73/2010 i 101/2010*** - dalje: Zakon).

Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o budžetskom sistemu („Sl. glasnik RS", br. 73/2010) propisane su novine u postupku planiranja koje su suštinske i terminološke prirode. Novine se odnose se na dokumenta koja prate proces planiranja, dinamiku i rokove kao i obaveze i odgovornosti pojedinih učesnika u postupku pripreme i donošenja budžeta. Odredbe Zakona u delu koji se odnosi na Izveštaj o fiskalnoj strategiji primenjuju se od 1. januara 2011. godine, što znači da će se proces pripreme i donošenja budžeta Republike, budžet lokalne vlasti, finansijskih planova OOSO kao i priprema i dostavljanje predloga finansijskih planova direktnih i indirektnih korisnika sredstava budžeta Republike i budžeta lokalne vlasti za budžetsku 2012. godinu sprovoditi u skaldu sa navedenim odredbama.

Izveštaj o fiskalnoj strategiji

U pogledu dokumenata koja prate postupak planiranja, a u skladu sa novim fiskalnim definicijama, umesto Memoranduma o budžetu i ekonomskoj i fiskalnoj politici navedenim izmenama i dopunama Zakona propisuje se Izveštaj o fiskalnoj strategiji. Prema članu 2. stav 1. tačka 25i) **Izveštaj o fiskalnoj strategiji je dokument u kome se navode ciljevi fiskalne politike Vlade Republike Srbije** (dalje: Vlada) **i daje ocena održivosti fiskalne politike**, koji Vlada podnosi Narodnoj skupštini.

Ciljevi, procedure u donošenju i sadržaj Izveštaj o fiskalnoj strategiji uređeni su čl. 27v do 27đ Zakona.

Glavni ciljevi Izveštaja o fiskalnoj strategiji su:

- utvrđivanje kratkoročnih i srednjoročnih ciljeva fiskalne politike Vlade za period od tri uzastopne fiskalne godine,
- pružanje detaljnog objašnjenja o usklađenosti navedenih srednjoročnih ciljeva sa fiskalnim principima i pravilima utvrđenim Zakonom,
- procena uticaja fiskalne politike na međugeneracijsku raspodelu dohotka, kao i procena održivosti fiskalne politike.

Izveštaj o fiskalnoj strategiji donosi se po sledećoj proceduri:

- Nacrt Izveštaja o fiskalnoj strategiji priprema ministar nadležan za finansije (dalje: ministar) i podnosi Fiskalnom savetu u roku predviđenim budžetskim kalendarom,
- Fiskalni savet razmatra nacrt Izveštaja o fiskalnoj strategiji i daje mišljenje ministru,
- Po pribavljenom mišljenju Fiskalnog saveta, ministar priprema predlog Izveštaja o fiskalnoj strategiji. Ukoliko bilo koja preporuka Fiskalnog saveta nije ušla u Izveštaj o fiskalnoj strategiji, to se obavezno konstatuje i navode se razlozi za takvu odluku, a dostavljeno mišljenje Fiskalnog saveta u celini se prilaže uz Izveštaj o fiskalnoj strategiji,
- Vlada usvaja Izveštaj o fiskalnoj strategiji i podnosi ga na razmatranje Narodnoj skupštini,
- Narodna skupština razmatra Izveštaj o fiskalnoj strategiji, kako bi ocenila njegovu usklađenost sa fiskalnim principima i pravilima koji su utvrđeni u Zakonu i izveštava Vladu da li ima komentare i preporuke u vezi sa Izveštajem o fiskalnoj strategiji,
- Ukoliko Vlada, na predlog ministra odluči da izmeni i dopuni Izveštaj o fiskalnoj strategiji na osnovu preporuka koje je dala Narodna skupština, takve izmene i dopune unose se u **revidirani Izveštaj o fiskalnoj strategiji,** koji se dostavlja

Narodnoj skupštini pre upućivanja predloga budžeta Republike za narednu godinu.

Fiskalni savet je nezavisan organ koji se obrazuje sa ciljem da unapredi kulturu fiskalne odgovornosti i to nezavisnom analizom fiskalne politike i podsticanjem stručnih rasprava o fiskalnoj politici (član 2. stav 1. tačka 25z) Zakona).

Članom 27d Zakona definisana je **sadržina Izveštaj o fiskalnoj strategiji**. Pored elemenata datih u deset tačaka stava 1. navedenog člana Zakona Izveštaj o fiskalnoj strategiji sadrži i tri obavezna dodatka i to:

1. mišljenje Fiskalnog saveta o nacrtu Izveštaja o fiskalnoj strategiji;
2. mišljenje Narodne banke Srbije o nacrtu Izveštaja o fiskalnoj strategiji;
3. **izveštaj o napretku ostvarenom u sprovođenju fiskalne politike** definisane u Izveštaju o fiskalnoj strategiji koji je usvojen u prethodnoj fiskalnoj godini.

Revidirani Izveštaj o fiskalnoj strategiji sadrži i pregled nenamenskih i namenskih transfera iz budžeta Republike pojedinačno za svaku jedinicu lokalne samouprave.

Priprema i donošenje budžeta Republike

U skladu sa članom 31. Zakona a za razliku od ranije važećeg zakonskog rešenja postupak pripreme i donošenja budžeta i finansijskih planova OOSO počinje 15- og februara kada ministar daje **instrukciju za predlaganje prioritetnih oblasti finansiranja**.

Na osnovu ove instrukcije direktni korisnici sredstava republičkog budžeta do 15-og marta dostavljaju ministarstvu nadležnom za finansije (dalje: Ministarstvo) **predloge za utvrđivanje prioritetnih oblasti finansiranja** za budžetsku i naredne dve fiskalne godine. Do 30-og aprila ministar u saradnji sa ministarstvima i institucijama nadležnim za ekonomsku politiku i privredni sistem priprema Izveštaj o fiskalnoj strategiji, koji sadrži ekonomsku i fiskalnu politiku Vlade sa projekcijama za budžetsku i naredne dve fiskalne godine.

Nacrt Izveštaja o fiskalnoj strategiji ministar dostavlja 15-og maja Fiskalnom savetu koji svoje mišljenje o istom daje 15-og juna. **Predlog Izveštaja o fiskalnoj strategiji** ministar dostavlja 1-og jula Vladi na usvajanje. Vlada usvaja Izveštaj o fiskalnoj strategiji 15-og jula i dostavlja ga Narodnoj skupštini na razmatranje. **Uputstvo za pripremu nacrta budžeta Republike** 1-og avgusta ministar dostavlja direktnim korisnicima budžeta, a lokalnoj vlasti i organizacijama za obavezno socijalno osiguranje (dalje: OOSO) dostavlja Izveštaj o fiskalnoj strategiji. Sadržina uputstva propisana je članom 35. Zakona. Narodna skupština dostavlja 31-og avgusta Vladi komentare i preporuke u vezi sa Izveštajem o fiskalnoj strategiji.

Direktni korisnici sredstava budžeta Republike i OOSO dostavljaju 15-og septembra **predlog srednjoročnog i finansijskog plana** Ministarstvu. Uzimajući u obzir posle 30-og aprila ažurirani makroekonomski okvir 1-og oktobra Vlada, na predlog ministra, usvaja **revidirani Izveštaj o fiskalnoj strategiji,** sa informacijama o finansijskim i drugim efektima novih politika koji 5-og oktobra dostavlja Narodnoj skupštini.

Nacrt zakona o budžetu Republike, nacrte odluka o davanju saglasnosti na finansijske planove OOSO sa finansijskim planovima OOSO ministar dostavlja Vladi 15-og oktobra. Po usvajanju **predloga zakona o budžetu Republike** Vlada isti dostavlja 1-og novembra Narodnoj skupštini. Uz predlog zakona Vlada dostavlja Narodnoj skupštini i predloge odluka o davanju saglasnosti na finansijske planove OOSO i finansijske planove OOSO. Predlog zakona o budžetu mora da sadrži delove iz kojih se sastoji budžet propisane članom 28. Zakona.

Narodna skupština donosi 15-og decembra zakon o budžetu Republike i odluke o davanju saglasnosti na finansijske planove OOSO.

Priprema i donošenje budžeta lokalnih vlasti

Aktivnosti lokalne vlasti u pogledu pripreme i donošenja budžeta počinju 1-og avgusta kada ministar dostavi Izveštaj o fiskalnoj strategiji lokalnoj vlasti.

Dalje aktivnosti lokalne vlasti u postupku pripreme i donošenja budžeta su:

- 15. avgust - lokalni organ uprave nadležan za finansije izdaje uputstvo za pripremu nacrta budžeta lokalne vlasti;
- 15. septembar - direktni korisnici sredstava budžeta lokalne vlasti dostavljaju predlog finansijskog plana lokalnom organu uprave nadležnom za finansije za budžetsku i naredne dve fiskalne godine;
- 15. oktobar - lokalni organ uprave nadležan za finansije dostavlja nacrt odluke o budžetu nadležnom izvršnom organu lokalne vlasti;
- 1. novembar - nadležni izvršni organ lokalne vlasti dostavlja predlog odluke o budžetu skupštini lokalne vlasti;
- 20. decembar - skupština lokalne vlasti donosi odluku o budžetu lokalne vlasti;
- 25. decembar - lokalni organ uprave nadležan za finansije dostavlja ministru odluku o budžetu lokalne vlasti.

Priprema finansijskih planova direktnih i indirektnih korisnika sredstava budžeta i OOSO

Direktnim korisnicima sredstava budžeta Republike Ministarstvo dostavlja detaljno Uputstvo za izradu srednjoročnih i finansijskih planova za pripremu budžeta Republike. Kao što smo napomenuli sadržina uputstva je Zakonom definisana, a takođe uputstvo sadrži i smernice za izradu srednjoročnih planova korisnika sredstava budžeta. Obaveza ministra je da pre izrade nacrta budžeta izvesti direktne korisnike sredstava budžeta o predloženim iznosima prihoda i primanja, kao i rashoda i izdataka. (član 39. stav 2. Zakona). Direktni korisnici sredstava budžeta dužni su da dostave predloge srednjoročnog i finansijskog plana Ministarstvu do 15. septembra**.** Predlog finansijskog plana budžetskog korisnika podnosi se u iznosu jednakom iznosu obima sredstava prve godine srednjoročnog okvira rashoda, koji je definisan u Izveštaju o fiskalnoj strategiji (član 37. Zakona).

Finansijske planove OOSO pripremaju na osnovu smernica koje su utvrđene u Izveštaju o fiskalnoj strategiji. i dužne su da na zahtev nadležnih ministarstava dostave podatke potrebne za ocenu predloga finansijskih planova. Takođe ministar može da traži od OOSO neposredno podatke u vezi sa njihovim finansiranjem koji su neophodni za pripremu nacrta budžeta Republike i za ocenu dostavljenih predloga finansijskih planova OOSO (član 38. st.1. do 3. Zakona). Pre izrade nacrta budžeta ministar obaveštava OOSO čiji predlog finansijskog plana nije usaglašen sa smernicama utvrđenim Izveštajem o fiskalnoj strategiji (član 39. stav 2. Zakona).

Nadležni organ OOSO donosi finansijski plan u skladu sa zakonom uz saglasnost Narodne skupštine (član 6. stav 3. Zakona).

Indirektni korisnici sredstava budžeta Republike pripremaju predloge finansijskih planova takođe na osnovu smernica utvrđenih u Izveštaju o fiskalnoj strategiji. Obaveštavanje indirektnih korisnika sredstava budžeta o osnovnim ekonomskim pretpostavkama i smernicama za pripremu budžeta Republike je obaveza nadležnih ministarstava odnosno direktnih korisnika koji u svom sastavu imaju indirektne korisnike. Indirektni korisnici sredstava budžeta lokalnih vlasti pripremaju predlog finansijskog plana na osnovu smernica koje se odnose na budžet lokalne vlasti (član 36. st. 2. i 3. Zakona).

Nadležnost organa za donošenje finansijskih planova indirektnih korisnika sredstava budžeta

Za razliku od prethodno važećeg zakona koji je uređivao budžetski sistem, Zakon ne sadrži odredbu kojom se propisuje nadležnost organa indirektnog korisnika sredstava budžeta za usvajanje predloga finansijskog plana odnosno finansijskog plana.

Nadležnost organa za usvajanje predloga finansijskog plana odnosno finansijskog plana propisana je zakonima kojima se uređuju delatnosti indirektnih korisnika i to:

- ***Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Sl. glasnik RS", br. 72/2009)***,
- ***Zakon o visokom obrazovanju („Sl. glasnik RS", br. 76/2005, 100/2007 - autentično tumačenje, 97/2008 i 44/2010)***,
- ***Zakonom o kulturi („Sl. glasnik RS", br. 72/2009)***,
- ***Zakonom o zdravstvenoj zaštiti („Sl. glasnik RS", br. 107/2005 i 72/2009 - dr. zakon)***,
- ***Zakonom o zdravstvenom osiguranju („Sl. glasnik RS", br. 107/2005 i 109/2005 - ispr.)***.

Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja utvrđuje **nadležnost organa upravljanja ustanove obrazovanja** u pogledu donošenja finansijskih planova. Naime, članom 57. stav 1. tač. 3) i 4) Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja propisana je nadležnost organa upravljanja da utvrdi predlog finansijskog plana za pripremu budžeta Republike Srbije kao i da donose finansijski plan ustanove u skladu sa zakonom.

Savet visokoškolske ustanove donosi finansijski plan na predlog stručnog organa u skaldu sa članom 53. stav 1. tačka 3) Zakona o visokom obrazovanju.

Zakon o zdravstvenoj zaštiti u članu 136. stav 1. tačka 5) propisuje da je **upravni odbor zdravstvene ustanove** nadležan za donošenje finansijskog plana u skladu sa zakonom. Napominjemo da zdravstvena ustanova donosi plan zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja na osnovu obezbeđenih finansijskih sredstava za sprovođenje obaveznog zdravstvenog osiguranja u skladu sa članom 54. Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Upravni odbor ustanova kulture u skladu sa članom 44. stav 1. tačka 6) Zakona o kulturi donosi godišnji finansijski plan.

Ukoliko zakonom kojim se uređuje delatnost indirektnih korisnika nije propisana nadležnost organa za donošenje finansijskih planova ista se može propisati statutom odnosno opštim aktom. Statut odnosno opšti akt treba da sadrži odredbu kojom se utvrđuje nadležnost organa upravljanja da:

- utvrdi predlog finansijskog plana,
- donese finansijski plan.

Propisivanjem nadležnosti organa upravljanja i to kako u pogledu postupka utvrđivanja predloga finansijskog plana tako i u pogledu postupka donošenja finansijskog plana, statutom, odnosno opštim aktom od strane indirektnog korisnika u skladu je sa Zakonom.

Naime, u postupku pripreme budžeta indirektni korisnik budžeta Republike, odnosno indirektni korisnik budžeta lokalne vlasti priprema i dostavlja direktnom korisniku predlog finansijskog plana koji je kao takav usvojen od strane nadležnog organa upravljanja indirektnog korisnika. U roku od 15 dana od dana stupanja na snagu zakona o budžetu Republike, odnosno odluke o budžetu lokalne vlasti, direktni korisnici budžetskih sredstava, koji su u budžetskom smislu, odgovorni za indirektne korisnike budžetskih sredstava, vrše raspodelu sredstava indirektnim korisnicima u okviru svojih odobrenih aproprijacija i o tome obaveštavaju svakog indirektnog korisnika, po dobijenoj saglasnosti Uprave za trezor, odnosno trezora lokalne vlasti. Po dobijanju obaveštenja od strane direktnog korisnika budžetskih sredstava indirektni korisnici budžetskih sredstava koji donose finansijske planove na osnovu zakona, u roku od 45 dana dužni su da predloge finansijskih planova usklade sa odobrenim aproprijacijama u budžetu. Po usaglašavanju predloga finansijskih planova sa odobrenim aproprijacijama organ upravljanja indirektnog korisnika treba da usvoji finansijski plan (član 50. Zakona).

Prekršajna odgovornost

Članom 103. stav 1. tač. 2) i 3) Zakona propisano je da odgovorno lice korisnika budžetskih sredstava, odgovorno lice u OOSO ili drugo odgovorno lice čini prekršaj ako:

- ne poštuje odredbe čl. 30, 37, 38, 40, 41. i člana 42. stav 6. Zakona u postupku pripreme i usvajanja budžeta
- predlog budžeta ne sadrže delove iz člana 28. Zakona.

Za navedene prekršaje zaprećena je novčana kazna u visini od 5.000 do 1.000.000 dinara. •

Aleksandra Jelača

PROPISANI USLOVI ZA KONKURISANJE NA INOVACIONIM I RAZVOJNIM PROJEKTIMA I IZBOR REALIZATORA PROJEKATA KOJI SE FINANSIRAJU IZ BUDŽETSKIH SREDSTAVA

Članom 27. ***Zakona o inovacionoj delatnosti („Sl. glasnik RS", br. 110/2005 i 18/2010*** - dalje: Zakon) utvrđeno je da Vlada, na predlog ministra nadležnog za nauku i tehnološki razvoj, usvaja programe inovacione delatnosti (dalje: program) za narednu budžetsku godinu.

Realizacija ovih programa vrši se putem inovacionih i razvojnih projekata (dalje: Projekat) čiju su nosioci privredna društva, visokoškolske ustanove, naučnoistraživačke i inovacione organizacije (član 28. Zakona).

Prema članu 34. Zakona, Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave mogu obezbeđivati finansiranje inovacione delatnosti što podrazumeva da za ove namene predvide sredstva u budžetu.

S obzirom da se finansiranje realizacije projekta vrši iz sredstava budžeta nosioci ovih projekata moraju ispunjavati određene uslove i kriterijume kako bi konkurisali za realizatore istih.

S tim u vezi, a u skladu sa članom 29. stav 1. tačka 1) Zakona, donet je ***Pravilnik o uslovima konkurisanja i kriterijumima za izbor realizatora projekata koji se finansiraju iz budžetskih sredstava i fondova sa većinskim državnim vlasništvom („Sl. glasnik RS", br. 16/2011***, stupa na snagu 19.3.2011. godine - dalje: Pravilnik).

Stupanjem na snagu ovog pravilnika, prestao je da važi ***Pravilnik o uslovima konkurisanja, kriterijumima za izbor realizatora projekata i uslovima finansiranja projekata ili izgradnje infrastrukture namenjene realizaciji inovacionih projekata („Sl. glasnik RS", br. 59/2006)***.

Osim uslova konkurisanja i kriterijuma za izbor realizatora projekata koji se finansiraju iz budžetskih sredstava i fondova sa većinskim državnim vlasništvom ovim pravilnikom definiše se inovacioni projekat i razvojni projekat.

Inovacioni i razvojni projekti

Prema članu 2. Pravilnika **inovacioni projekat je dokument kojim se predlaže način realizacije programa inovacione delatnosti**, a koji za rezultat ima stvaranje novih proizvoda, tehnologija, procesa i usluga ili značajnu izmenu postojećih u skladu sa potrebama tržišta. Po svojoj sadržini **inovacioni projekat može biti**:

1) inovacioni projekat u užem smislu - inovacioni projekat tip 1 i
2) inovacioni infrastrukturni projekat - inovacioni projekat tip 2.

Inovacioni projekat tip 1 za neposredan rezultat ima stvaranje novih proizvoda, tehnologija, procesa i usluga ili značajnu izmenu postojećih u skladu sa potrebama tržišta, **inovacioni projekat tip 2**, za neposredan rezultat ima izgradnju inovacione infrastrukture namenjene realizaciji inovacionih i razvojnih projekata.

Realizacija inovacionih projekata po pravilu **traje do jedne godine**, osim u nekim slučajevima kada se finansiranje realizacije inovacionog projekta može odobriti u dužem periodu.

Članom 3. Pravilnika definisan je **razvojni projekat kao dokument kojim se predlaže način realizacije programa inovacione delatnosti**, a koji objedinjuje primenjena i razvojna istraživanja u određenoj naučnoj i tehnološkoj oblasti. Ovi projekti se **realizuju u periodu do dve godine**, a takođe u određenim slučajevima, finansiranje realizacije razvojnog projekta može se odobriti i u dužem periodu.

Javni poziv i prijava na javni poziv

Javni poziv za podnošenje zahteva za dodelu budžetskih sredstava za finansiranje projekata kojima se realizuju programi inovacione delatnosti, utvrđeni za narednu budžetsku godinu, **upućuje ministarstvo nadležno za nauku i tehnološki razvoj**. U javnom pozivu navode se uslovi konkurisanja na projektima koji se finansiraju iz budžetskih sredstava i fondova sa većinskim državnim vlasništvom.

Nosioci realizacije projekta podnose prijavu na javni poziv uz koju dostavljaju dokaze o ispunjavanju uslova konkurisanja.

Prema članu 5. Pravilnika, **nosioci realizacije projekta dužni su da dostave**:

1. dokaz da su za finansiranje projekta obezbeđena sredstva u visini od najmanje 50% ukupnih sredstava neophodnih za njegovu realizaciju,
2. opšte podatke o svim pravnim licima realizatorima na prijavljenom projektu, kao i potvrdu nadležnog organa kojom se dokazuje da realizator nije u postupku stečaja, likvidacije ili blokade računa, te mu nije izrečena mera zabrane obavljanja delatnosti i odgovarajuću finansijsku dokumentaciju kao dokaz o poslovanju realizatora (bilans stanja, bilans uspeha, završni račun),
3. spisak svih fizičkih lica koji su članovi projektnog tima, sa ličnim i profesionalnim podacima,
4. tekst predloga projekta sa opisom predmeta, sadržaja, cilja i plana aktivnosti realizacije, kao i pregled sadržine i vreme postizanja očekivanih međurezultata, odnosno krajnjih rezultata,
5. ukupan iznos sredstava neophodnih za realizaciju projekta koji se iskazuje kao cena projekta,
6. procena ekonomskih efekata realizacije predloženog Projekta za pojedine subjekte inovacione delatnosti i ekonomiju zemlje,
7. pismeni ugovor ili sporazum, kojim se određuje nosilac realizacije projekta, određuje fizičko lice koje će rukovoditi projektom, utvrđuje konkretan sadržaj, oblici i dinamika saradnje, kao i odnosi između svih pravnih i fizičkih lica koja učestvuju na pripremi i realizaciji prijavljenog projekta i uređuju prava na intelektualnu svojinu koja može nastati kao rezultat projekta,
8. pismeno obaveštenje o projektnoj ili drugoj inovacionoj delatnosti za koje su pravna lica realizatori projekta već finansirani budžetskim sredstvima, odnosno o aktuelnim projektima ili drugoj inovacionoj delatnosti finansiranoj iz drugih izvora.

Navedeni uslovi primenjuju se i u pogledu na konkurisanje na projektu koji fondovi sa većinskim državnim vlasništvom finansiraju iz prihoda ostvarenog iz budžetskih sredstava.

Kriterijumi i uslovi za izbor realizatora

Kao što smo već napomenuli **nosioci inovacionih i razvojnih projekata mogu biti**:

- privredna društva,
- visokoškolske ustanove,
- naučnoistraživačke i inovacione organizacije.

Takođe, nosioci realizacije projekata tehnoloških privrednih društava mogu biti tehnološka privredna društva, dok nosioci realizacije projekata fizičkih lica mogu biti inovatori upisani u Registar inovacione delatnosti (dalje: realizatori).

U skladu sa članom 8. Pravilnika izbor realizatora se vrši u odnosu na predlog projekta koji ispunjava uslove konkurisanja, kao i uslove finansiranja budžetskim sredstvima projekata ili izgradnje infrastrukture namenjene realizaciji projekata.

Kriterijumi za izbor realizatora projekta pravnog lica

Opšti uslovi koje treba da ispunjava pravno lice kako bi učestvovalo u realizaciji projekta finansiranog budžetskim sredstvima propisani su članom 9. Pravilnika.

Opšti uslovi odnose se na činjenicu neosudjivanosti pravnog lica i izricanja pravnosnažne sudske ili upravne mera zabrane obavljanja delatnosti u predhodne dve godine od objavljivanja javnog poziva. Takođe, potrebno je da je pravno lice izmirilo dospele poreze i druge javne dažbine, da raspolaže finansijskim i poslovnim kapacitetom i tehničkim i kadrovskim kapacitetom koji su u skladu sa obimom i kvalitetom očekivanog angažovanja u prijavljenim projektnim aktivnostima.

Kriterijumi koji opredeljuju pravo učešća pravnog lica u realizaciji projekta su:

1. **uspešnost u dosadašnjem radu** - koja se ceni na osnovu podnetog sa stanovišta obavljanja aktivnosti iz domena inovativne delatnosti;
2. **uspešnost u radu na već usvojenim inovacionim i razvojnim projektima ili drugim projektima inovacione delatnosti** - koja se ceni na osnovu rezultata postignutih u ostvarivanju razvoja novih proizvoda ili tehnoloških rešenja i njihove ponude na tržištu ili primene kod tog realizatora ili drugog korisnika rezultata projekta;
3. **značaj neposrednog doprinosa u realizaciji predloženog projekta** - koji se ceni na osnovu priloženog biznis plana sa opisom originalnosti i inovativnosti očekivanog rezultata predloženog projekta, sa procenom očekivanih mogućnosti i, kao i na osnovu obrazloženog neposrednog efekta koji se očekuje doprinosom realizatora uspešnoj realizaciji predloženog projekta imajući u vidu tehničko-tehnološku opremu i kvalifikacije, reference i kompetentnost lica predloženih za neposredno učešće u pojedinim aktivnostima projekta kod tog realizatora.

Članom 10. Pravilnika osim utvrđenih kriterijuma propisani su podaci za svaki kriterijum posebno na osnovu kojih se ceni da li pravno lice ispunjava navedene kriterijume. To mogu biti izveštaj o radu, stanju opreme i resursima i plana njihovog korišćenja, biznis plan kao i dosadašnji rezultati postignuti u ostvarivanju razvoja novih proizvoda ili tehnoloških rešenja i njihove ponude na tržištu i efekat plasmana.

Osim navedenih kriterijuma koji su opšti, članom 11. Pravilnika, propisani su i posebni kriterijumi za izbor realizatora projekta pravnog lica. Na osnovu ispunjenosti ovih kriterijuma vrši se izbor realizatora projekta ako u realizaciji projekta učestvuje više pravnih lica koja ispunjavaju opšte kriterijume.

Prednost kod izbora ima onaj prijavljeni realizator koji ispunjava posebne kriterijume, i to:

1. koji je određen za nosioca realizacije projekta, u skladu sa članom 2. tačka 7) Zakona,

2. koji je sopstvenim sredstvima ili iz drugih izvora obezbedio najveće dinarsko učešće u ukupnim sredstvima neophodnim za realizaciju projekta,
3. kod koga je u projektnom timu radno angažovano fizičko lice predloženo za rukovodioca projekta,
4. kod koga je u projektnom timu radno angažovano fizičko lice registrovano u svojstvu subjekta inovacione delatnosti.

Pored navedenih kriterijuma u slučaju da je jedini prijavljeni realizator pravno lice koje je registrovani subjekt inovacione delatnosti, njegov izbor za realizatora ceni se i na osnovu odnosa visine zahtevanog procenta učešća budžetskih sredstava u finansiranju projekta i visine i strukture sredstava koja realizator obezbeđuje iz drugih izvora i mogućnosti ostvarivanja nedostajućih sredstava za finansiranje projekta kod međunarodnih organizacija.

Navedeni kriterijumi, u skladu sa članom 13. Pravilnika, primenjuju se za izbor realizatora projekata tehnoloških privrednih društava koji se finansiraju iz budžetskih sredstava.

Izbor realizatora projekta fizičkog lica

Pravo učešća u realizaciji projekta finansiranog budžetskim sredstvima ima fizičko lice koje je nosilac realizacije projekta. **Izbor realizatora fizičkog lica vrši se** u odnosu na predlog projekta koji ispunjava uslove konkurisanja, kao i uslove finansiranja budžetskim sredstvima projekata ili izgradnje infrastrukture namenjene realizaciji inovacionih i razvojnih projekata.

Fizičko lice koje predlaže projektne aktivnosti koje ispunjavaju uslove iz člana 15. Pravilnika može biti nosilac realizacije projekta.

Uslovi se uglavnom odnose na visok nivo inovativnosti proizvoda ili tehnološkog rešenja, kvalitet i konkurentnost proizvoda, odnosno sistema koji je rezultat projekta, ekonomsku efektivnost primene očekivanih rezultata, stepen učešća neposrednih korisnika rezultata projekta u pokrivanju ukupnih troškova projekta, procenu rizika uspešne realizacije projekta, mogućnost povratka investicije i obezbeđen brzi razvoj novog proizvoda ili tehnoloških rešenja prihvatljivost ukupne cene projekta vrednovane, kako kroz realnu i ekonomski opravdanu procenu ukupnih planiranih troškova, kao i uvećanju izvoza, odnosno smanjenju uvoza.

U skladu sa članom 16. Pravilnika svi kriterijumi propisani čl. 9 do 15. ovog pravilnika primenjuju se i na izbor realizatora projekata koje fondovi sa većinskim državnim vlasništvom finansiraju iz prihoda ostvarenog iz budžetskih sredstava. •

Aleksandra Jelača

UTVRĐEN PROGRAM RASPODELE I KORIŠĆENJA SREDSTAVA ZA PROGRAME I PROJEKTE U OBLASTI OMLADINSKE POLITIKE U 2011. GODINI

Članom 7. ***Zakona o budžetu Republike Srbije za 2011. godinu („Sl. glasnik RS", br. 101/2010*** - dalje: Zakon) u okviru razdela 27 - Ministarstvo omladine i sporta, funkcije 810 - Usluge rekreacije i sporta predviđena su sredstava iz budžeta Republike Srbije u iznosu od 3.243.706.000 dinara. Deo ovih sredstava namenjen je za programe i projekte u oblasti omladinske politike za 2011. godinu koje realizuje ministarstvo nadležno za omladinu i sport (dalje: Ministarstvo).

U skladu sa navedenim, Vlada je donela ***Uredbu o utvrđivanju programa raspodele i korišćenja sredstava za programe i projekte u oblasti omladinske politike u 2011. godini („Sl. glasnik RS", br. 14/2011***, stupa na snagu 12.3.2011. godine - dalje: Uredba) kojom se propisuju uslovi i način raspodele i korišćenja sredstava za programe i projekte u oblasti omladinske politike u 2011. godini.

Program raspodele i korišćenja sredstava za programe i projekte u oblasti omladinske politike u 2011. (dalje: Program) odštampan je uz Uredbu i čini njen sastavni deo (član 2. Uredbe).

Iznos sredstava predviđen Programom

Sredstva predviđena Zakonom za programe i projekte u oblasti omladniske politike za 2011. godinu, u skladu sa Programom raspoređuju se na sledeći način:

Za finansiranje i sufinansiranje programa i projekata udruženja iz oblasti omladinske politike, na aproprijaciji 481- Dotacije nevladinim organizacijama, predviđeno je 160.000.000 dinara.

Izbor programa i projekata vršiće se u skladu sa prioritetnim ciljevima datim u Nacionalnoj strategiji za mlade (dalje: Strategija), aktivnostima navedenim u Akcionom planu za sprovođenje Strategije (dalje: Akcioni plan) i ciljevima datim u Strategiji karijernog vođenja i savetovanja.

Ova sredstva su namenjena i za podršku u radu kancelarijama za mlade i za praćenje rezultata finansiranih programa i projekata udruženja i informisanje javnosti o istim.

Udruženja mogu da konkurišu za ova sredstva za programe i projekte kojima se obezbeđuje:

1) sprovođenje ciljeva Nacionalne strategije za mlade;
2) podizanje kapaciteta omladinskih udruženja;
3) podizanje kapaciteta mladih za pisanje projekata i njihovo aktivnije uključivanje u programe Evropske Unije i evropske integracije;
4) realizacija međunarodne saradnje u oblasti omladinske politike;
5) administrativno-tehnička i stručna podrška u realizaciji i praćenju projekata udruženja i izgradnji kapaciteta za podršku programima Ministarstva;
6) stručno-tehnička podrška karijernom vođenju i savetovanju mladih talenata i sprovođenju Strategije karijernog vođenja i savetovanja;
7) praćenje i promocija rada kancelarija za mlade.

Za finansiranje programa i projekata pravnih lica, na aproprijaciji 424 - Specijalizovane usluge, izdvojeno je 9.486.000 dinara.

Ovi programi i projekti imaju za cilj:

- sprovođenje ciljeva Strategije i aktivnosti iz Akcionog plana;
- sprovođenje istraživanja iz oblasti omladinske politike;
- pomoć lokalnim samoupravama u izradi lokalnih akcionih planova za mlade;
- realizaciju međunarodnih seminara iz oblasti omladinske politike;

Za finansiranje usluga pravnih i fizičkih lica, na aproprijaciji 423 - Usluge po ugovoru, predviđeno je 7.840.000 dinara.

Ove usluge odnose se na:

- usluge informisanja, izradu brošura i promotivnih materijala iz oblasti omladinske politike u Republici Srbiji i na međunarodnom nivou;
- unapređenje sistema omladinskog veb portala;
- usluge prijema stranih delegacija i
- druge poslove za koje je neophodno angažovati eksperte.

Za finansiranje putnih troškova, na aproprijaciji 422 - Troškovi putovanja, namenjeno je 1.486.000 dinara.

Finansiraće se putni troškovi koji su u:

- funkciji podsticanja i ostvarivanja međunarodne saradnje koja se odnosi na omladinu,
- funkciji realizacije radnih poseta u inostranstvu u cilju uspostavljanja bilateralne i multilateralne saradnje i razmene iskustava sa evropskim kancelarijama za mlade i srodnim institucijama,
- cilju praćenja sprovođenja programa i projekata udruženja i jedinica lokalnih samouprava iz oblasti omladinske politike i koordinacije aktivnosti različitih subjekata omladinske politike.

Za finansiranje i sufinansiranje projekata jedinica lokalnih samouprava, na aproprijaciji 463 - Transferi ostalim nivoima vlasti, namenjeno je 32.000.000 dinara.

Ova sredstva namenja su za programe i projekte kojima se:

- ostvaruju ciljevi Strategije i aktivnosti iz Akcionog plana i lokalnih akcionih planova za mlade;
- stvaraju uslovi za razvoj omladinskog aktivizma i podstiče rad kancelarija za mlade na lokalnom nivou.

Za kontribuciju Republike Srbije za učešće u Parcijalnom sporazumu Centar Sever - Jug Saveta Evrope, kao i za učešće u radu drugih evropskih tela i organa za mlade, na aproprijaciji 462 - Dotacije međunarodnim organizacijama, namenjeno je 2.200.000 dinara.

Postupak dodele sredstava

Sredstva utvrđena Programom dodeljivaće se na osnovu raspisanih konkursa, odnosno javnih poziva i u skladu sa ***Zakonom o javnim nabavkama („Sl. glasnik RS", br. 116/2008)***.

Komisija, koju rešenjem obrazuje ministar nadležan za poslove omladine i sporta (dalje: Ministar), **sprovodi postupak dodele sredstava** u skladu sa raspisanim konkursom, odnosno javnim pozivom.

Na predlog komisije **odluku o visini sredstava i dodeli sredstava po projektima donosi Ministar**.

Korisnici kojima se odobri korišćenje sredstava, preko konkursa odnosno javnog poziva, u obavezi su da potpišu ugovor sa Ministarstvom.

Sredstva sa aproprijacije 481 dodeljivaće se udruženjima na osnovu raspisanih konkursa.

Pravo konkurisanja za dodelu sredstva iz aproprijacije 481 imaju registrovana udruženja (omladinska udruženja koja imaju najmanje dve trećine članova mlađih od 30 godina, kao i udruženja koja se bave mladima i koja su imala iskustva u radu sa mladima) na teritoriji Republike Srbije, koja dostave Ministarstvu, u propisanom roku, predloge projekata na osnovu objavljenog konkursa.

Ministarstvo utvrđuje i objavljuje na svoj zvaničnoj internet prezentaciji sastavni deo konkursa, koji se sastoji od: smernica sa bliže određenim kriterijumima za podnosioce predloga projekata, procedurama prijavljivanja i načinima procene i odabira projekata, kao i zadatog obrazca za konkurisanje.

Programom su propisani uslovi koje moraju da ispune udruženja da bi njihovi projekti imali prioritet.

Sredstva na aproprijaciji 463 - Transferi ostalim nivoima vlasti, mogu se koristiti na osnovu raspisanog konkursa lokalne samouprave.

Sredstva na aproprijacijama 422 - Troškovi putovanja, 423 - Usluge po ugovoru i 424 - Specijalizovane usluge realizovaće se u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, Planom izvršenja budžeta i Planom javnih nabavki Ministarstva za 2011. godinu. •

RASPODELA SREDSTAVA JEDINICAMA LOKALNE SAMOUPRAVE IZ NAMENSKIH PRIMANJA BUDŽETA REPUBLIKE KOJA SE OSTVARUJU PRIREĐIVANJEM IGARA NA SREĆU

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, državnu upravu i lokalnu samoupravu - Komisija za sprovođenje postupka i utvrđivanje predloga za raspodelu sredstava u „Sl. glasniku RS", br. 17 od 15.3. 2011. godine (na str. 90 i 91, u delu Ostali oglasi – Konkursi), objavila je **Javni poziv za podnošenje zahteva jedinica lokalne samouprave za raspodelu dela sredstava iz namenskih primanja budžeta Republike koja se ostvaruju priređivanjem igara na sreću, a koriste za finansiranje lokalne samouprave**.

Rok za podnošenje zahteva po ovom javnom pozivu ističe 14. aprila 2011. godine.

Raspodela sredstava se vrši za ostvarivanje sledećih ciljeva:

1. **Učešće u obezbeđivanju nedostajućeg dela sredstava u punom ili delimičnom iznosu za realizaciju novih ili završetak započetih projekata koji se finansiraju iz budžeta jedinice lokalne samouprave, a od posebnog su značaja za život građana na njenoj teritoriji.**

Ukupan iznos sredstava koji se raspodeljuje za ostvarivanje navedenog cilja: 42.000.000,00 dinara.

Kriterijumi za utvrđivanje predloga za raspodelu sredstava:

- u kojoj meri projekat, u vezi sa kojim je podnet zahtev za raspodelu sredstava, doprinosi ostvarivanju izvornih poslova jedinice lokalne samouprave;
- u kojoj fazi se nalazi projekat, koliko je sredstava potrebno za realizaciju započetog projekta, koja je ukupna finansijska vrednost projekta, u kom roku se predviđa završetak započetog projekta;
- stvarni doprinos projekta poboljšanju životnog standarda i uslova života građana na teritoriji jedinice lokalne samouprave.

Potrebna dokumentacija koju su zainteresovane jedinice lokalne samouprave dužne da podnesu uz zahtev za dodelu sredstava:

- projektna dokumentacija, dozvole, saglasnosti i drugi akti nadležnih organa koji se odnose na konkretan projekat;
- izvod iz budžeta jedinice lokalne samouprave kojim se odobravaju sredstva za realizaciju konkretnog projekta;
- izveštaj nadzornog organa koji sadrži podatke: u kojoj fazi se nalazi projekat, koliko je sredstava potrebno za realizaciju započetog projekta, koja je ukupna finansijska vrednost projekta i u kom roku se predviđa završetak započetog projekta.

Zahtev za raspodelu sredstava se može odnositi samo na realizaciju jednog određenog projekta od posebnog značaja.

2. **Pružanje pomoći jedinici lokalne samouprave u realizaciji programa racionalizacije ili osposobljavanja organa lokalne samouprave**.

Ukupan iznos sredstava koji se raspodeljuju za ostvarivanje navedenog cilja: 6.000.000,00 dinara.

Kriterijumi za utvrđivanje predloga za raspodelu sredstava:

- broj, starosna i kvalifikaciona struktura zaposlenih u organima lokalne samouprave u vreme podnošenja zahteva i u godini koja prethodi godini u kojoj se podnosi zahtev;
- program racionalizacije, koji se sprovodi saglasno promenama unutrašnjeg uređenja, odnosno osposobljavanja organa u jedinici lokalne samouprave;
- ukupan iznos sredstava potrebnih za naknade za višak zaposlenih;
- ukupan iznos budžetskih sredstava namenjenih za socijalna davanja kao i za stručno usavršavanje i osposobljavanje zaposlenih.

Potrebna dokumentacija koju su zainteresovane jedinice lokalne samouprave dužne da podnesu uz zahtev za dodelu sredstava:

- podaci o broju, starosnoj i kvalifikacionoj strukturi zaposlenih u organu lokalne samouprave za navedene vremenske periode;
- program racionalizacije, koji se sprovodi saglasno promenama unutrašnjeg uređenja, odnosno osposobljavanja organa u jedinici lokalne samouprave, overeni obračuni potrebnih sredstava, pregledi o pojedinačnom i ukupnom iznosu sredstava potrebnih za naknade za višak zaposlenih ili za osposobljavanje i ukupna dokumentacija koja se odnosi na sprovedene faze u realizaciji programa;
- izvod iz budžeta jedinice lokalne samouprave koji sadrži iznos budžetskih sredstava namenjenih za socijalna davanja, kao i za stručno usavršavanje i osposobljavanje zaposlenih.

3. **Pružanje pomoći jedinici lokalne samouprave koja je pogođena elementarnom nepogodom ili drugom nesrećom većih razmera.**

Ukupan iznos sredstava koji se raspodeljuju za ostvarivanje navedenog cilja: 6.000.000,00 dinara.

Kriterijum za utvrđivanje predloga za raspodelu sredstava:
- visina štete koja je pričinjena elementarnom nepogodom ili drugom nesrećom većih razmera.

Potrebna dokumentacija koju su zainteresovane jedinice lokalne samouprave dužne da podnesu uz zahtev za dodelu sredstava:
- izveštaj nadležnog organa sa podatkom o proceni visine pričinjene štete elementarnom nepogodom ili drugom nesrećom većih razmera

4. **Pružanje tehničke i druge pomoći u cilju modernizacije rada organa jedinice lokalne samouprave**

Ukupan iznos sredstava koji se raspodeljuju za ostvarivanje navedenog cilja: 18.000.000,00 dinara.

Kriterijumi za utvrđivanje predloga za raspodelu sredstava:
- stepen tehničke opremljenosti, kao i potreba za podizanjem postojećeg nivoa opremljenosti organa jedinice lokalne samouprave;
- doprinos korišćenja ovih sredstava ostvarivanju ciljeva reforme lokalne samouprave, njihov uticaj na efikasnost pružanja usluga građanima i obavljanje poverenih poslova;
- uticaj na podsticanje novih investicija i donacija koje doprinose razvoju jedinice lokalne samouprave.

Potrebna dokumentacija koju su zainteresovane jedinice lokalne samouprave dužne da podnesu uz zahtev za dodelu sredstava:
- elaborat koji sadrži detaljno obrađene pokazatelje za sve navedene kriterijume.

5. **Pružanje pomoći jedinici lokalne samouprave u realizaciji različitih oblika solidarnosti sa licima koja su u suštinski nejednakom položaju sa ostalim građanima, kao i sa licima sa posebnim potrebama i pomoći socijalno-humanitarnim organizacijama na njihovoj teritoriji.**

Ukupan iznos sredstava koji se raspodeljuju za ostvarivanje navedenog cilja: 30.000.000,00 dinara.

Kriterijumi za utvrđivanje predloga za raspodelu sredstava:
- u kojoj meri postoji potreba da se pruži pomoć jedinici lokalne samouprave za finansiranje različitih oblika solidarnosti i pomoći, odnosno programa i aktivnosti;
- Plan i program finansiranja konkretnog oblika solidarnosti i pomoći za lica koja su u suštinski nejednakom položaju sa ostalim građanima, kao i za lica sa posebnim potrebama, odnosno programa i aktivnosti socijalno-humanitarnih organizacija na njihovoj teritoriji, za koji je podnet zahtev za dodelu sredstava;
- ukupan iznos sredstava potrebnih za realizaciju Plana i programa finansiranja konkretnih oblika solidarnosti i pomoći, odnosno programa i aktivnosti;
- doprinos korišćenja ovih sredstava poboljšanju položaja lica i organizacija kroz realizaciju konkretnih oblika solidarnosti i pomoći koje predviđa Plan i program finansiranja;
- ukupan iznos budžetskih sredstava koja su predviđena za te namene.

Potrebna dokumentacija koju su zainteresovane jedinice lokalne samouprave dužne da podnesu uz zahtev za dodelu sredstava:
- Plan i program finansiranja konkretnog oblika solidarnosti i pomoći za lica koja su u suštinski nejednakom položaju sa ostalim građanima kao i za lica sa posebnim potrebama, odnosno programa i aktivnosti socijalno-humanitarnih organizacija na njihovoj teritoriji za koji je podnet zahtev za dodelu sredstava, koji sadrži detaljno obrađene navedene kriterijume;
- finansijska, pravna, tehnička i druga dokumentacija o ispunjavanju uslova za finansiranje konkretnih oblika solidarnosti i pomoći i dokumentacija neophodna za njihovu realizaciju;
- izvod iz budžeta jedinice lokalne samouprave ukoliko je jedinica lokalne samouprave opredelila sredstva za navedene namene.

6. **Pružanje pomoći jedinici lokalne samouprave u realizaciji programa zaštite životne sredine, odnosno lokalnih, akcionih i sanacionih planova, kao i projekata i aktivnosti iz oblasti zaštite životne sredine.**

Ukupan iznos sredstava koji se raspodeljuju za ostvarivanje navedenog cilja: 18.000.000,00 dinara.

Kriterijum za utvrđivanje predloga za raspodelu sredstava:
- opis i ocena stanja životne sredine;
- predviđene dugoročne i kratkoročne mere za sprečavanje, ublažavanje i kontrolu zagađivanja;
- procena uticaja na zdravlje ljudi u slučaju ugrožene životne sredine;
- nosioci, način, dinamika i sredstva za realizaciju programa, planova odnosno projekata i aktivnosti;
- doprinos korišćenja ovih sredstava zaštiti životne sredine.

Potrebna dokumentacija koju su zainteresovane jedinice lokalne samouprave dužne da podnesu uz zahtev za dodelu sredstava:
- program zaštite životne sredine, lokalni akcioni ili sanacioni plan, projekat iz oblasti zaštite životne sredine ili plan i program aktivnosti iz oblasti zaštite životne sredine sa svim predviđenim i neophodnim saglasnostima i dozvolama, sve u zavisnosti od namene sredstava za koju se zahtev podnosi;
- izveštaj nadležnog organa jedinice lokalne samouprave koji sadrži podatke u kojoj fazi je realizacija programa zaštite životne sredine, odnosno lokalnih akcionih i sanacionih planova ili projekata i aktivnosti iz oblasti zaštite životne sredine, koliko je sredstava potrebno za realizaciju započetih poslova i u kom se roku predviđa završetak poslova za koje se podnosi zahtev za dodelu sredstava;
- izvod iz budžeta jedinice lokalne samouprave ukoliko je jedinica lokalne samouprave opredelila sredstva za ove namene.

Zahteve za dodelu sredstava sa potrebnom dokumentacijom jedinice lokalne samouprave podnose Ministarstvu za državnu upravu i lokalnu samoupravu - Komisiji za sprovođenje postupka i utvrđivanje predloga za raspodelu sredstava, Beograd, Birčaninova 6, **u roku od 30 dana od dana objavljivanja javnog poziva.** •

Nabavka putničkog automobila sredstvima naplaćenim od boravišnih taksi

Pitanje:

- **Da li turistička organizacija koja je indirektni korisnik budžetskih sredstava može sredstva naplaćena od boravišnih taksi da koristi za nabavku putničkog automobila ako je ova nabavka predviđena programom rada?**

Odgovor:

Da bi se realizovao program rada indirektnog korisnika budžetskih sredstava, kojim je predviđena nabavka putničkog automobila, u finansijskom planu za 2011. godinu mora biti sadržana i nabavka putničkog automobila u skladu sa programom rada.

Finansijski plan za 2011. godinu obuhvata celokupne prihode i primanja po izvorima sredstava sa posebno iskazanim iznosima koji se ostvaruju iz budžeta grada i iznosa koji se ostvaruje po drugom osnovu, kao i rashode i izdatke po pojedinim namenama povezani sa izvorima finansiranja.

Za finansijski plan za 2011. godinu, kao i za program rada potrebna je saglasnost odgovarajućeg direktnog korisnika grada u čijem je sastavu indirektni korisnik.

Prema članu 25. stav 1. tačka 2) podtačka (3) Zakona o budžetskom sistemu ("Sl. glasnik RS", br. 54/2009, 73/2010 i 101/2010 - dalje: Zakon), prihodi ostvareni od boravišnih taksi pripadaju budžetu jedinice lokalne samouprave. U skladu sa stavom 3. navedenog člana Zakona statutom grada, odnosno grada Beograda utvrđuje se deo prihoda iz stava 1. ovog člana koji pripada budžetu gradske opštine, a koji budžetu grada, odnosno grada Beograda.

U smislu navedene odredbe Zakona, treba izvršiti proveru načina sticanja prihoda po osnovu boravišnih taksi koji će biti obuhvaćeni finansijskim planom indirektnog korisnika za 2011. godinu. •

SASTAVLJANJE PERIODIČNOG IZVEŠTAJA O IZVRŠENJU BUDŽETA ZA PERIOD JANUAR-MART 2011. GODINE

Rok za dostavljanje 11. april za indirektne korisnike, odnosno 20. april 2011. godine za direktne korisnike budžeta

Odredbama člana 8. ***Uredbe o budžetskom računovodstvu („Sl. glasnik RS", br. 125/2003 i 12/2006)*** propisana je obaveza sastavljanja periodičnih izveštaja, kao i rokovi za njihovo dostavljanje.

Izveštaji za period januar-mart 2011. godine dostavljaju se na Obrascu 5 - Izveštaj o izvršenju budžeta (dalje: Obrazac 5) čija je sadržina propisana ***Pravilnikom o načinu pripreme, sastavljanja i podnošenja finansijskih izveštaja korisnika budžetskih sredstava i korisnika sredstava organizacija obaveznog socijalnog osiguranja („Sl. glasnik RS", br. 51/2007 i 14/2008 - ispr.*** - dalje: Pravilnik).

Obaveza sastavljanja i podnošenja periodičnih izveštaja o izvršenju budžeta, odnosno finansijskih planova za period januar-mart 2011. godine odnosi se na direktne i indirektne korisnike budžetskih sredstava, kako republičkog, tako i lokalnog nivoa vlasti, organizacije obaveznog socijalnog osiguranja i korisnike sredstava Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Naime, indirektni korisnici budžetskih sredstava su u obavezi da sastavljaju tromesečno periodične izveštaje o izvršenju budžeta za potrebe planiranja i kontrole izvršenja budžeta i dostavljaju ih direktnom korisniku u roku od deset dana po isteku tromesečja. Kada direktni korisnici budžetskih sredstava dobiju izveštaje od indirektnih korisnika iz svoje nadležnosti, usklađuju tako dobijene podatke sa podacima sadržanim u glavnoj knjizi trezora i sa podacima iz svojih evidencija. Na osnovu sravnjenih podataka direktni korisnici vrše konsolidaciju i konsolidovane izveštaje o izvršenju budžeta dostavljaju organu uprave nadležnom za poslove finansija i ekonomije, u roku od dvadeset dana po isteku tromesečja.

Način popunjavanja Obrasca 5

Odredbama člana 10. Pravilnika propisan je način popunjavanja Obrasca 5. Naime, Obrazac 5 se sastoji od 3 dela:

- Deo I - Ukupni prihodi i primanja,
- Deo II - Tekući rashodi i izdaci i
- Deo III - Utvrđivanje razlike između odobrenih sredstava i izvršenja.

Kolona 4 Obrasca 5 predviđena je za unos planiranih prihoda i primanja, odnosno rashoda i izdataka predviđenih budžetom, odnosno finansijskim planom i nju popunjavaju samo direktni korisnici budžetskih sredstava, koji dostavljaju i obrazloženje najvećih odstupanja od iznosa odobrenih budžetom.

U kolone od 6 do 11 Obrasca 5 unose se iznosi ostvarenih prihoda i primanja, odnosno rashoda i izdataka po izvorima finansiranja, a njihov zbir unosi se u kolonu 5.

U trećem delu, gde se utvrđuje razlika između odobrenih sredstava i izvršenja, na osnovu podataka unetih u prvi i drugi deo utvrđuje se **ukupan rezultat poslovanja** po izvorima sredstava, uključujući sve prihode i primanja i sve rashode i izdatke. Dobijeni rezultat predstavlja višak ili manjak priliva, iskazan kao razlika ukupnih prihoda i primanja (zbir klasa 700000, 800000 i 900000) i ukupnih rashoda i izdataka (zbir klasa 40000, 500000 i 600000) pozitivan ili negativan rezultat poslovanja u užem smislu za period januar - mart 2011. godine.

Rokovi predaje izveštaja za period januar-mart 2011. godine

Indirektni korisnici budžetskih sredstava republičkog nivoa vlasti Izveštaj o izvršenju budžeta podnose nadležnom direktnom korisniku, najkasnije do **11.4.2011**. godine.

Direktni korisnici republičkog nivoa vlasti koji imaju indirketne korisnike konsoliduju podatke iz dobijenih izveštaja indirektnih korisnika i sastavljaju Konsolidovani izveštaj o izvršenju budžeta, koji predaju Upravi za trezor najkasnije do **20.4.2011**. godine.

Direktni korisnici republičkog nivoa vlasti koji nemaju indirketne korisnike sastavljaju Izveštaj o izvršenju budžeta i podnose ga Upravi za trezor najkasnije do **20.4.2011**. godine.

Indirektni korisnici budžetskih sredstava lokalnog nivoa vlasti sastavljaju Izveštaj o izvršenju budžeta i podnose ga nadležnom direktnom korisniku, najkasnije do **11.4.2011**. godine.

Direktni korisnici budžetskih sredstava lokalnog nivoa vlasti koji imaju indirektne korisnike sastavljaju Konsolidovani izveštaj o izvršenju budžeta na osnovu dobijenih izveštaja indirektnih korisnika iz svoje nadležnosti i podnosi ga organu uprave nadležnom za poslove finansija, najkasnije do **20.4.2011**. godine.

Direktni korisnici lokalnog nivoa vlasti koji nemaju indirektne korisnike sastavljaju Izveštaj o izvršenju budžeta i podnose ga organu uprave nadležnom za poslove finansija do **20.4.2011**. godine.

Organizacije obaveznog socijalnog osiguranja sastavljaju Izveštaj o izvršenju finansijskog plana i podnose Upravi za trezor najkasnije do **20.4.2011**. godine.

Indirektni korisnici Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje sastavljaju Izveštaj o izvršenju finansijskog plana i podnose ga Republičkom zavodu za zdravstveno osiguranje do **11.4.2011**. godine.

Republički zavod za zdravstveno osiguranje sastavlja Konsolidovani izveštaj o izvršenju finansijskog plana iz izveštaja dobijenih od indirektnih korisnika i podnosi ga Upravi za trezor do **20.4.2011**. godine.

Napomena: Propisan krajnji rok za predaju periodičnog izveštaja o izvršenju budžeta za period januar-mart 2011. godine je 10.4.2011. godine. Članom 91. ***Zakona o opštem upravnom postupku („Sl. list SRJ", br. 33/97 i 31/2001 i „Sl. glasnik RS", br. 30/2010)*** uređeno je da ukoliko poslednji dan propisanog roka pada u nedelju Ili na dan državnog praznika, ili u neki drugi dan kad organ pred kojim treba preduzeti radnju ne radi, rok ističe istekom prvog narednog radnog dana. Obzirom da je **10.4.2011**. nedelja koja predstavlja neradni dan za državne organe, krajnji rok za predaju periodičnih izveštaja indirektnih korisnika za period januar-mart 2011. godine pomera se za **ponedeljak, 11.4.2011. godine**. •

Jasmina Vratonjić

Knjiženje nabavljene, a neplaćene opreme na kraju budžetske godine

Pitanje:

- **Na koji način se knjigovodstveno evidentira na kraju budžetske godine nabavljen štampač koji je stavljen u upotrebu, a nije plaćen do kraja godine?**

Odgovor:

U skladu sa odredbama člana 5. Uredbe o budžetskom računovodstvu („Sl. glasnik RS", br. 125/2003 i 12/2006), budžetski korisnik je dužan da izveštavanje sprovodi na principima gotovinske osnove.

Prilikom prijema računa i opreme, u skladu sa odredbama Pravilnika o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu za budžetski sistem („Sl. glasnik RS", br. 20/2007, 37/2007, 50/2007 - ispr., 63/2007, 25/2008, 50/2008, 3/2009, 26/2009, 37/2009, 64/2009, 110/2009, 11/2010, 31/2010, 40/2010, 53/2010, 101/2010 i 10/2011) budžetski korisnik evidentira obavezu prema dobavljaču uz zaduženje konta 131312 - Obračunati neplaćeni izdaci, uz istovremenu evidenciju prijema robe u pripremi, u konkretnom slučaju zaduženjem konta 015122 - Administrativna oprema u pripremi, uz odobrenje konta 311151 - Oprema u pripremi.

Oprema se prilikom stavljanja u upotrebu od strane budžetskog korisnika knjiži na sledeći način:

011222		Računarska oprema
	015122	Administrativna oprema u pripremi
311151		Oprema u pripremi
	311112	Oprema

Stanje na kontima 131312 - Obračunati neplaćeni izdaci i 252111 - Dobavljači u zemlji prenosi se u narednu godinu dok ne dođe do izmirenja obaveze, kada će doći i do evidentiranja na subanalitičkom kontu 512222 - Štampači. •

Jasmina Vratonjić

Računovodstveno evidentiranje faktura iz prethodnih godina

Pitanje:

• Kako evidentirati fakture koje dom zdravlja šalje opštini koje su pristigle u 2011. godini a odnose se na period 2009. i 2010. godina?

Odgovor:

U skladu sa članom 54. Zakona o budžetskom sistemu ("Sl. glasnik RS", br. 54/2009, 73/2010 i 101/2010 - dalje: Zakon) za preuzete obaveze po ugovoru zaključenog između opštine i doma zdravlja postojala je obaveza da se za svaku budžetsku godinu predvidi odgovarajući iznos aproprijacije za namene koje proističu iz ugovora.

Navedenim članom Zakona je dalje regulisano da ukoliko se odobrene aproprijacije ne izvrše u toku budžetske godine kada su odobrene, da se za iznos neizvršenih aproprijacija prenosi obaveza za narednu budžetsku godinu i izvršava se na teret odobrenih aproprijacija za tu budžetsku godinu.

Pod pretpostavkom da će se izmirenje obaveza po prispelim fakturama doma zdravlja iz ranijih godina izvršiti na način regulisan u članu 54. navedenog zakona tj. da se za izmirenje obaveza obezbede potrebna sredstva u budžetu opštine u 2011. godini na odgovarajućoj aproprijaciji, preporučujemo da se iznosi prispelih faktura proknjiže u poslovnim knjigama pod 31. decembrom 2010. godine na sledeći način:

Konto 131211 -	Dobavljači u zemlji - duguje
	Konto 252111 - Dobavljači u zemlji - potražuje

Prilikom izvršenog plaćanja sa tekućeg računa u 2011. godini sprovodi se sledeće knjiženje:

Konto 252111 -	Obračunati neplaćeni rashodi - duguje
	Konto 121112 - Tekući računi - potražuje

Istovremeno se sprovodi i sledeće knjiženje:

Odgovarajući konto Klase 400000 -	Tekući rashodi u skladu sa odobrenom aproprijacijom - duguje
	131211 - Obračunati neplaćeni rashodi - potražuje

Ukoliko u budžetu opštine za 2009. i 2010. godinu nisu bila planirana sredstva za izmirenje obaveza po ugovoru, odnosno da u budžetu opštine nisu obezbeđena sredstva u potrebnom iznosu na aproprijaciji za namene iz ugovora, u tom slučaju, odlukom odgovarajućeg organa, tako nastale obaveze mogu se pokriti iz neraspoređenog viška prihoda i primanja iz ranijih godina iskazanih na kontu 321311 - Neraspoređeni višak prihoda i primanja iz ranijih godina. U ovom slučaju umesto predloženog knjiženja na teret odgovarajućeg konta Klase 400000 - Tekući rashodi izvršilo bi se zaduženjem konta 321311 - Neraspoređeni višak prihoda i primanja iz ranijih godina i odobrenjem kontu 131211 - Obračunati neplaćeni rashodi.

Predloženi način knjiženja je u skladu sa primenom gotovinske osnove utvrđene članom 5. Uredbe o budžetskom računovodstvu ("Sl. glasnik RS", br. 125/2003 i 12/2006). •

Način knjiženja premija dobrovoljnog osiguranja za zaposlene na teret poslodavca

Pitanje:

- **Kakav tretman ima uplata premija za doborvoljno dopunsko penziono osiguranje koje opština uplaćuje za zaposlene i koji su stavovi za knjiženje navedenih uplata?**

Odgovor:

Da bi se uplatile premije za dobrovoljno dodatno penzijsko osiguranje za zaposlene u opštinskoj upravi mora se, pre svega, imati u vidu da i za takve namene budu obezbeđena sredstva u budžetu opštine za 2011. godinu.

Zakonom o porezu na dohodak građana ("Sl. glasnik RS", br. 24/2001, 80/2002, 80/2002 - dr. zakon, 135/2004, 62/2006, 65/2006 - ispr., 31/2009, 44/2009 i 18/2010) utvrđen je limit premije dobrovoljnog dodatnog penzionog osiguranja, sa važnošću od 1. februara 2011. godine do 31. januara 2012. godine i iznosi 4.343,00 dinara neto mesečno po zaposlenom.

Uplate premija za dobrovoljno dodatno penzijsko osiguranje do navedenog iznosa od 4.343,00 dinara po zaposlenom, ne podleže plaćanu poreza na dohodak građana niti plaćanju doprinosa za socijalno osiguranje i takva isplata ima tretman rashoda koji se knjiži na teret subanalitičkog konta 412112 - Doprinos za dobrovoljno penzijsko i invalidsko osiguranje.

Ukoliko iznos uplate premija za dobrovoljno dodatno penzijsko osiguranje premašuje propisani limit od 4.343,00 dinara neto po zaposlenom, u tom slučaju se na iznos preko utvrđenog limita do iznosa koji se uplaćuje obračunava i plaća porez na dohodak građana po stopi 12% i doprinosi za obavezno socijalno osiguranje u skladu sa Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. glasnik RS", br. 84/2004, 61/2005, 62/2006 i 5/2009) po propisanim stopama za PIO 22%, zdravstveno osiguranje 12,3% i za nezaposlenost 1,5%.

Tako izvršena isplata ima tretman zarada i vrše se knjigovodstvena knjiženja na teret subanalitičkog konta 411119 - Ostali dodaci i naknade zaposlenim, kao i na teret odgovarajućih konta grupe 412000 - Socijalni doprinosi na teret poslodavca. •

ZASTARELOST PRAVA NA UTVRĐIVANJE I NAPLATU POREZA I SPOREDNIH PORESKIH DAVANJA

Zastarelost (lat. *prescriptio*, engl. *prescription*, nem. *Verjährung*, ital. *prescrizione*) predstavlja gubitak nekog ovlašćenja nastalog usled proteka vremenskog perioda propisanog zakonom. Zastarelost je kao pravni institut prisutan u svim pravnim sistemima.

Zakon o poreskom postupku i poreskoj administraciji („Sl. glasnik RS", br. 80/2002, 84/2002 - ispr., 23/2003 - ispr., 70/2003, 55/2004, 61/2005, 85/2005 - dr. zakon, 62/2006 - dr. zakon, 61/2007, 20/2009, 72/2009 - dr. zakon i 53/2010 - dalje: ZPPPA), donet je u novembru 2002. godine, a počeo je da se primenjuje od 1. januara 2003. godine. Ovim sveobuhvatnim zakonom uređen je postupak utvrđivanja, naplate i kontrole poreza i sporednih poreskih davanja kao javnih prihoda na koje se taj zakon primenjuje, prava i obaveze poreskih obveznika, registracija poreskih obveznika uvođenjem poreskog identifikacionog broja (PIB), poreska krivična dela i prekršaji, kao i nadležnost i organizacija Poreske uprave kao organa uprave obrazovanog u sastavu Ministarstva finansija Republike Srbije.

Od 1. januara 2003. godine, od kada se primenjuje ZPPPA, zastarelost u poreskom postupku pri naplati javnih prihoda utvrđuje se u skladu sa odredbama tog zakona. Naime, odredbom člana 192. ZPPPA uređeno je da početkom primene tog zakona prestaju da važe odredbe poreskih zakona kojima je bila uređena zastarelost svakog pojedinog poreza. Prema tome, od 1. januara 2003. godine, **zastarelost poreza na dobit pravnih lica, akciza, poreza na dodatu vrednost, poreza na dohodak građana, poreza na imovinu i drugih poreza, kao i sporednih poreskih davanja, uređuje se prema odredbama ZPPPA.**

Prema članu 5. ZPPPA, poreska obaveza utvrđuje se na osnovu propisa koji su bili na snazi u vreme njenog nastanaka, osim ako je za pojedine odredbe predviđeno da imaju povratno dejstvo. Radnje u postupku regulisane su propisima koji su na snazi u vreme kada se preduzimaju (načelo vremenskog važenja poreskih propisa).

Iz Mišljenja Ministarstva finansija, br. 413-00-00896/2008-04 od 20.5.2008. godine:

„... Prema tome, ukoliko je poreski postupak pokrenut nakon stupanja na snagu Zakona (posle 1.1.2003. godine) i ukoliko su ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom i njegovim izmenama, zastarela poreska obaveza se otpisuje rešenjem nadležnog organa Poreske uprave odnosno organa lokalne samouprave, u skladu sa poreskim knjigovodstvom.
Saglasno članu 70. Zakona o stečajnom postupku („Sl. glasnik RS", br. 84/2004 i 85/2005 - dr. zakon), prijavljivanjem potraživanja poverioca u stečajnom postupku prekida se zastarelost potraživanja koje postoji prema stečajnom dužniku, i to danom pokretanja stečajnog postupka, i ne teče godinu dana od dana pokretanja stečajnog postupka."

Dakle, za sve poreske postupke pokrenute pre 1. januara 2003. godine važile bi odredbe o zastarelosti koje su se nalazile u poreskim propisima koji su u to vreme bili na snazi

Zastarelost prema Zakonu o obligacionim odnosima

Prema ***Zakonu o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89 - odluka USJ i 57/89, „Sl. list SRJ", br. 31/93 i „Sl. list SCG", br. 1/2003 - Ustavna povelja*** - dalje: ZOO), nastupom zastarelosti prestaje pravo zahtevati ispunjenje obaveze i zastarelost nastupa kada protekne zakonom određeno vreme u kome je proverilac mogao zahtevati ispunjenje obaveze.

Zastarelost počinje teći prvog dana posle dana kad je poverilac imao pravo da zahteva ispunjenje obaveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije šta drugo pripisano. Ako se obaveza sastoji u tome da se nešto ne učini, da se propusti ili trpi, zastarelost počinje teći od prvog dana posle dana kad je dužnik postupio protivno obavezi.

Zastarelost nastupa kad istekne poslednji dan zakonom određenog vremena.

U vreme zastarelosti računa se i vreme koje je proteklo u korist dužnikovih prethodnika.

Zakonske odredbe o rokovima zastarelosti su imperativne prirode i **pravnim poslom ne može se odrediti duže ili kraće vreme zastarelost od onog vremena koje je određeno zakonom.** Pravnim poslom ne može se odrediti da zastarelost neće teći za neko vreme. Međutim, **kada su u pitanju potraživanja i obaveze za koja je ugovorom utvrđen rok dospelosti za plaćanje, postoji mogućnost da se promena ugovorenog roka plaćanja promeni aneksom ugovora i rok od kojeg počinje da teče zastarelost.**

Dužnik se ne može odreći zastarelosti pre nego što protekne vreme određeno za zastarelost. Pismeno priznanje zastarele obaveze smatra se kao odricanje od zastarelosti. Isto dejstvo ima davanje zaloge ili kog drugog obezbeđenja za zastarelo potraživanje. Ako dužnik ispuni zastarelu obavezu, nema pravo zahtevati da mu se vrati ono što je dao, čak i ako nije znao da je obaveza zastarela.

Kad protekne vreme zastarelosti, poverilac čije je potraživanje obezbeđeno zalogom ili hipotekom može se namiriti samo iz opterećene stvari, ako je drži u rukama ili ako je njegovo pravo upisano u javnoj knjizi. Međutim, zastarela potraživanja kamata i drugih povremenih davanja ne mogu se namiriti ni iz opterećene stvari. **Kad zastari glavno potraživanje, zastarela su i sporedna potraživanja**, kao što su potraživanja kamata, plodova, troškova, ugovorne kazne.

Zastarelost prema Zakonu o poreskom postupku i poreskoj administraciji

ZPPA predviđeni su sledeći modaliteti prestanka poreske obaveze:

1) naplata poreza (plaćanjem, kompenzacijom ili davanjem umesto plaćanja, u skladu sa zakonom);
2) zastarelost poreza;
3) otpis poreza;
4) drugi zakonom propisani način (član 23. ZPPPA).

Prestanak poreske obaveze usled zastarelosti primenjuje se na sve vrste javnih prihoda, osim na doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje (što je propisano članom 114e ZPPPA), kao i na sporedna poreska davanja (kamate po osnovu dospelih a neplaćeni poreskih obaveza i troškovi postupka prinudne naplate. **Prestanak poreske obaveze usled zastarelosti za pravnu posledicu ima otpis poreske obaveze u poreskom knjigovodstvu nadležne organizacione jedinice Poreske uprave.**

Pitanje zastarelosti definisano je čl. 114-114ž. Navedenim članovima uređena su pitanja koja se odnose na zastarelost u poreskom postupku, i to:

- Zastarelost prava na utvrđivanje i naplatu poreza i sporednih poreskih davanja - član 114;
- Zastarelost prava na povraćaj i refakciju poreza i povraćaj sporednih poreskih davanja - član 114a;
- Zastarelost pokretanja i vođenja prekršajnog postupka za poreske prekršaje - član 114b;
- Prekid roka zastarelosti - član 114d;
- Uračunavanje vremena prethodnika - član 114đ;
- Ostale odredbe o zastarelosti - član 114e;
- Apsolutna zastarelost - član 114ž.

Zastarelost prava na utvrđivanje i naplatu poreza i sporednih poreskih davanja

Posle izmena ZPPPA koje su stupile na snagu 6. avgusta 2010. godine, uveden je jedinstven rok zastarelosti prava na utvrđivanje i naplatu poreza i sporednih poreskih davanja. Za razliku od dosadašnjeg rešenja, prema kome je rok zastarelosti za utvrđivanje poreza iznosio tri, odnosno pet godina u slučajevima kada poreski obveznik ne podnese poresku prijavu blagovremeno ili izbegava plaćanje poreza, radi pravne sigurnosti poreskih obveznika u pogledu trajanja različitih rokova kao i njihove unifikacije**, propisan je jedinstven rok od pet godina.**

Naime, **prema važećim zakonskim odredbama, pravo Poreske uprave na utvrđivanje i naplatu poreza i sporednih poreskih davanja zastareva za pet godina od dana kada je zastarelost počela da teče.**

- ***Zastarelost prava na utvrđivanje*** poreza i sporednih poreskih davanja počinje da teče od prvog dana naredne godine od godine u kojoj je trebalo da se utvrdi porez, odnosno sporedno poresko davanje.
- ***Zastarelost prava na naplatu poreza*** i sporednih poreskih davanja počinje da teče od prvog dana naredne godine od godine u kojoj je obaveza poreskog dužnika dospela za plaćanje.

Shodno navedenom, ZPPPA početak zastarelosti od pet godina za utvrđivanje poreza vezuje za prvi dan naredne godine u odnosu na godinu u kojoj je trebalo da se utvrdi porez. Zastarelost od pet godina za za naplatu poreza vezuje se za prvi dan naredne godine od godine u kojoj je obaveza poreskog dužnika dospela za plaćanje.

Primer - Zastarevanje prava na utvrđivanje poreza

U slučaju u kome poreski obveznik podnosi poresku prijavu za utvrđivanje poreza na kapitalni dobitak u zakonskom roku (15 dana od dana zaključenja ugovora o kupoprodaji nepokretnosti), odnosno tokom novembra 2010. godine.

Zastarelost prava Poreske uprave da utvrdi porez na kapitalni dobitak (donošenjem rešenja) počinje da teče od 1. januara 2011. godine i ističe 31. decembra 2015. godine.

Primer - Zastarevanje prava na naplatu poreza

Sa druge strane, ukoliko je Poreska uprava nakon podnete prijave, rešenjem utvrdila obavezu poreskog obveznika za plaćanje poreza na kapitalni dobitak u 2010. godini, zastarelost prava na naplatu poreza na kapitalni dobitak počinje da teče od 1. januara 2011. godine i zastareva po isteku pet godina, odnosno 31. decembra 2015. godine.

Zastarelost u situacijama kada Poreska uprava utvrđuje poresku obavezu donošenjem poreskog rešenja

Zastarelost prava na utvrđivanje poreza i sporednih poreskih davanja počinje da teče od prvog dana naredne godine od godine u kojoj je trebalo da se utvrdi porez, odnosno sporedno poresko davanje. Kada su u pitanju poreske obaveze po odbitku i kada utvrđivanje poreza obavlja sam poreski obveznik (samooporezivanje), poreski organ može da odredi godinu u kojoj je trebalo da se utvrdi porez. Situacija je malo složenija kada Poreska uprava utvrđuje poresku obavezu donošenjem poreskog rešenja.

ZPPPA nije propisao rok u kojem Poreska uprava mora da donese to rešenje, odnosno propisao je samo rok za donošenje rešenja o konačnoj poreskoj obavezi, ako je prethodno doneseno privremeno poresko rešenje (po članu 63. ZPPPA to je rok od tri godine od dana donošenja privremenog rešenja) i rok za donošenje rešenja u terenskoj kontroli (prema članu 129. ZPPPA to je rok od 60 dana od dana dostavljanja zapisnika o izvršenoj kontroli).

Imajući u vidu da rok za donošenje rešenja od strane Poreske uprave kojim se utvrđuje poreska obaveza po podnesenoj poreskoj prijavi obveznika, nije propisan ZPPPA, ti rokovi bi trebalo da su utvrđeni poreskim materijalnim zakonima. Međutim, i pored toga, samo pojedini zakoni, imaju propisan rok u situacijama kada Poreska uprava utvrđuje poresku obavezu donošenjem poreskog rešenja po poreskoj prijavi poreskog obveznika.

Primeri:

• U odredbi člana 113. ***Zakona o porezu na dohodak građana („Sl. glasnik RS", br. 24/2001, 80/2002, 80/2002 - dr. zakon, 135/2004, 62/2006, 65/2006 - ispr., 31/2009, 44/2009 i 18/2010*** - dalje: ZPDG), propisano je da je nadležni poreski organ dužan da donese rešenje u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva obveznika ili po inicijativi nadležnog poreskog organa, za izmenu mesečne akontacije poreza na prihode od samostalne delatnosti zbog znatnih izmena u visini ostvarenih prihoda, promene poreskih instrumenata ili zbog drugih okolnosti koje bitno utiču na visinu poreske obaveze. Istovremeno nije propisan rok u kojem poreski organ mora da donese rešenje o poreskoj obavezi po podnesenoj poreskoj prijavi u ostalim slučajevima kao što su porez na kapitalni dobitak, porez na prihode od samostalne delatnosti, porez na prihode od poljoprivrede i šumarstva i dr.

• ***Zakonom o porezima na imovinu („Sl. glasnik RS", br. 26/2001, „Sl. list SRJ", br. 42/2002 - odluka SUS i „Sl. glasnik RS", br. 80/2002, 80/2002 - dr. zakon, 135/2004, 61/2007, 5/2009 i 101/2010*** - dalje: ZPI), nije uređen rok u kojem nadležni poreski organ mora da donese rešenje o porezu na imovinu, porezu na prenos apsolutnih prava.

U navedenim situacijama nepostojanja roka za donošenje rešenja nadležnog poreskog organa, vrši se subsidijarna primena zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak. Naime, primenjuje se odredba člana 3. stav 2. ZPPPA, kojom je uređeno da se, ako tim zakonom nije drugačije propisano, poreski postupak sprovodi po načelima i u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak.

Tako je članom 208. ***Zakona o opštem upravnom postupku („Sl. list SRJ", br. 33/97 i 31/2001 i „Sl. glasnik RS", br. 30/2010)***, uređeno da kad se postupak pokreće povodom zahteva stranke (poreske prijave), odnosno po službenoj dužnosti ako je to u interesu stranke, a pre donošenja rešenja, nije potrebno da se sprovodi poseban ispitni postupak, niti postoje drugi razlozi zbog kojih ne može da se donese rešenje bez odlaganja, organ je dužan da donese rešenje i da ga dostavi stranci što pre, a najkasnije u roku od jednog meseca od dana predaje urednog zahteva, odnosno od dana pokretanja postupka po službenoj dužnosti, ako posebnim zakonom nije određen kraći rok. U ostalim slučajevima, **kada se postupak pokreće povodom zahteva stranke, odnosno po službenoj dužnosti, ako je to u interesu stranke, organ je dužan da donese rešenje i da ga dostavi stranci najkasnije u roku od dva meseca, ako posebnim zakonom nije određen kraći rok.**

Primer:

Po uredno podnetoj prijavi za porez na prenos apsolutnih prava (prijava podneta 1. septembra 2010. godine), nadležni poreski organ trebalo bi da donese rešenje o porezu i uruči ga podnosiocu, najkasnije u roku od dva meseca, odnosno najkasnije do 30. novembra 2010. godine.

Zastarelost prava nadležnog poreskog organa da utvrdi porez na prenos apsolutnih prava u konkretnom slučaju počinje da teče od 1. januara 2011. godine, a zastarelost prava na utvrđivanje poreza nastupa po isteku pet godina, odnosno 31. decembra 2015. godine.

Zastarelost prava na povraćaj i refakciju poreza, kao i namirenje dospelih obaveza po drugom osnovu putem preknjižavanja poreza i povraćaj sporednih poreskih davanja

Prema članu 114a ZPPPA, pravo poreskog obveznika na povraćaj i refakciju, kao i namirenje dospelih obaveza po drugom osnovu putem preknjižavanja poreza i povraćaj sporednih poreskih davanja zastareva za **pet godina** od dana kada je zastarelost počela da teče.

Zastarelost prava na povraćaj i refakciju, kao i namirenje dospelih obaveza po drugom osnovu putem preknjižavanja poreza i povraćaj sporednih poreskih davanja počinje da teče od prvog dana naredne godine od godine u kojoj je poreski obveznik stekao pravo na povraćaj i refakciju, kao i namirenje dospelih obaveza po drugom osnovu putem preknjižavanja poreza i povraćaj sporednih poreskih davanja.

Ukazujemo da su članom 10. stav 2. ZPPPA, ustanovljena prava poreskog obveznika koja proizlaze iz poreskopravnog odnosa kao odnosa javnog prava, i to pravo:

1) na povraćaj više ili pogrešno naplaćenog poreza, odnosno sporednih poreskih davanja, kao i na povraćaj poreza kada je to drugim poreskim zakonom predviđeno;
2) na poresku refakciju;
3) da koristi poreski kredit u odnosu na poresku obavezu, odnosno obavezu po osnovu sporednih poreskih davanja;
4) da koristi više ili pogrešno uplaćeni porez odnosno sporedna poreska davanja za namirenje dospelih obaveza po drugom osnovu, putem preknjižavanja.

Takođe, članom 52. ***Zakona o porezu na dodatu vrednost („Sl. glasnik RS", br. 84/2004, 86/2004 - ispr., 61/2005 i 61/2007*** - dalje: Zakon o PDV), propisano je da ako je iznos prethodnog poreza veći od iznosa poreske obaveze, obveznik ima pravo na povraćaj razlike. Ako se obveznik ne opredeli za povraćaj iz stava 1. ovog člana, razlika se priznaje kao poreski kredit, odnosno članom 37. st. 1-3. ***Zakona o akcizama („Sl. glasnik RS", br. 22/2001, 73/2001, 80/2002, 43/2003, 72/2003, 43/2004, 55/2004, 135/2004, 46/2005, 101/2005 - dr. zakon, 61/2007, 5/2009, 31/2009 i 101/2010*** - dalje: ZOA), propisano je da obveznik od koga je naplaćena akciza, a koju nije bio dužan da plati, ili koji je platio akcizu u većem iznosu od zakonom predviđenog, ima pravo na povraćaj tako plaćene akcize. Zahtev za povraćaj akcize iz stava 1. ovog člana obveznik može podneti samo ako je kupac koji je kroz cenu akciznog proizvoda platio tu akcizu zatražio u pismenoj formi od obveznika povraćaj, u kojem slučaju se vrši povraćaj akcize kupcu. Izuzetno, obveznik akcize koji je iz svojih sredstava uplatio akcizu koju nije bio dužan da plati ili je platio u iznosu većem od zakonom predviđenog, može podneti u svoje ime i za svoj račun zahtev za povraćaj tako plaćene akcize.

Primer:

Poreski obveznik je tokom 2003. godine u više navrata izvršio preplatu doprinosa za obavezno socijalno osiguranje. Poreski obveznik iz više razloga nije u tom trenutku podneo zahtev za povraćaj ovih sredstava.

U martu 2007. godine podnosi zahtev za povraćaj više plaćenog poreza, ali je od nadležne organizacione jedinice Poreske uprave dobio odgovor da je nastupila zastarelost prava poreskog obveznika na povraćaj više plaćenog poreza i to dana 1. januara 2007. godine, imajući u vidu da je proteklo tri godine od prvog dana naredne godine (od 1. januara 2004. godine) od godine kada je poreski obveznik i stekao pravo na povraćaj više plaćenog poreza (uz napomenu da je u tom trenutku važila odredba da je pravo poreskog obveznika na povraćaj poreza i sporednih poreskih davanja, zastarevalo za tri godine od dana kada je zastarelost počela da teče).

Mišljenje Ministarstva finansija, br. 414-00-00021/2010-04 od 29. 9. 2010. godine

Prema odredbama člana 114. st. 1. i 7. ***Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji („Sl. glasnik RS", br. 80/2002, 84/2002, 23/2003, 70/2003, 55/2004, 61/2005, 85/2005 i 62/2006)****, koje su bile u primeni do 7. jula 2007. godine, pravo Poreske uprave na utvrđivanje poreza i sporednih poreskih davanja, pokretanje prekršajnog postupka, kao i pravo poreskog obveznika na povraćaj poreza i sporednih poreskih davanja, zastarevalo je za tri godine od dana kada je zastarelost počela da teče. Zastarelost prava na povraćaj poreza i sporednih poreskih davanja počinjala je da teče od prvog dana naredne godine od godine u kojoj je poreski obveznik stekao pravo na povraćaj.*

Odredbom člana 114a stav 1. ***Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji („Sl. glasnik RS", br. 80/2002, 84/2002, 23/2003, 70/2003, 55/2004, 61/2005, 85/2005, 62/2006, 61/2007, 20/2009 i 72/2009*** *- dalje: Zakon), koja se primenjivala od 8. jula 2007. godine do 5. avgusta 2010. godine, pravo poreskog obveznika na povraćaj i refakciju, kao i namirenje dospelih obaveza po drugom osnovu putem preknjižavanja poreza i povraćaj sporednih poreskih davanja zastarevalo je za tri godine od dana kada je zastarelost počela da teče.*

Prema odredbi člana 24. ***Zakona o izmenama i dopunama Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji („Sl. glasnik RS", br. 53/2010)****, kojom je izmenjen član 114. stav 1. Zakona i koja se primenjuje od 6. avgusta 2010. godine, pravo poreskog obveznika na povraćaj i refakciju, kao i namirenje dospelih obaveza po drugom osnovu putem preknjižavanja poreza i povraćaj sporednih poreskih davanja zastareva za pet godina od dana kada je zastarelost počela da teče.*

Zastarelost prava na povraćaj i refakciju, kao i namirenje dospelih obaveza po drugom osnovu putem preknjižavanja poreza i povraćaj sporednih poreskih davanja počinje da teče od prvog dana naredne godine od godine u kojoj je poreski obveznik stekao pravo na povraćaj i refakciju, kao i namirenje dospelih obaveza po drugom osnovu putem preknjižavanja poreza i povraćaj sporednih poreskih davanja (član 114a stav 2. ZPPPA).

Prema odredbi člana 65. ***Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. glasnik RS", br. 84/2004, 61/2005, 62/2006, 7/2008, 5/2009, 7/2009 i 3/2010)****, u pogledu utvrđivanja, naplate i povraćaja doprinosa, pravnih lekova, kamate, kaznenih odredbi i drugih pitanja koja nisu uređena tim zakonom, izuzev odredaba koje se odnose na poreska oslobođenja, olakšice i otpis, primenjuju se odgovarajuće odredbe zakona koji uređuje porez na dohodak građana, odnosno zakona koji uređuje poreski postupak i poresku administraciju, ako tim zakonom pojedina pitanja nisu drukčije uređena.*

Imajući u vidu navedene zakonske odredbe, mišljenja smo da je zastarelost prava na povraćaj sredstava uplaćenih 17. januara 2003. godine počela da teče od 1. januara 2004. godine i da je nastupila istekom 2006. godine."

Zastarelost pokretanja i vođenja prekršajnog postupka za poreske prekršaje

Saglasno članu 114b ZPPPA, **prekršajni postupak ne može se pokrenuti ako protekne pet godina od dana kada je prekršaj učinjen.** Na pitanja zastarelosti koja nisu uređena ovim zakonom primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje prekršajni postupak.

Novim izmenama ZPPA koje su stupile na snagu 6. avgusta 2010. godine, izvršeno je usaglašavanje odredaba ovog zakona sa ***Zakonom o prekršajima („Sl. glasnik RS", br. 101/2005, 116/2008 i 111/2009)*** i ***Zakonom o uređenju sudova („Sl. glasnik RS", br. 116/2008 i 104/2009)***, prema kojima je **nadležnost za vođenje poreskoprekršajnog postupka preneta sa Poreske uprave na prekršajni sud (u prvom stepenu), odnosno na Viši prekršajni sud (u drugom stepenu)**, što znači da je naplata novčanih kazni u nadležnosti suda, a troškovi poreskoprekršajnog postupka nisu trošak organa nadležnog za naplatu poreza, već suda, odnosno brisane su odredbe prema kojima poreskoprekršajni postupak vodi Poreska uprava.

Dakle, iako je odredbama Zakona o prekršajima i Zakona o uređenju sudova nadležnost za vođenje poreskoprekršajnog postupka preneta sa Poreske uprave na prekršajni sud (u prvom stepenu), odnosno na Viši prekršajni sud (u drugom stepenu), odredbom člana 76. stav 5. Zakona o prekršajima propisana je mogućnost da se, izuzetno od roka zastarelosti propisanog tim zakonom, između ostalog, za prekršaje u oblasti javnih prihoda i finansija, može propisati posebnim zakonom duži rok zastarelosti gonjenja (od roka koji prema Zakonu o prekršajima iznosi jednu godinu od dana kada je prekršaj učinjen).

Na prekid i zastoj roka zastarelosti za pokretanje poresko - prekršajnog postupka primenjuju se odredbe člana 76. Zakona o prekršajima, kojima je propisano da zastarevanje prekršajnog gonjenja ne teče za vreme za koje se gonjenje ne može preduzeti po zakonu i da se zastarevanje prekida svakom procesnom radnjom nadležnog organa koja se preduzima radi gonjenja učinioca prekršaja. Posle svakog prekida, zastarevanje počinje ponovo da teče. Na pitanja zastarelosti pokretanja poresko-prekršajnog postupka koja nisu uređena ZPPPA primenjuju se odredbe Zakona o prekršajima.

Prekid roka zastarelosti i uračunavanje vremena prethodnika

Saglasno odredbi člana 114d ZPPPA, **zastarelost se prekida svakom radnjom Poreske uprave preduzetom protiv poreskog dužnika u cilju utvrđivanja i naplate poreza i sporednih poreskih davanja. Posle prekida zastarelost počinje teći iznova, a vreme koje je proteklo pre prekida ne računa se u zakonom određeni rok za zastarelost.**

Primeri radnji koje prekidaju zastarelost:

Zastarelost se prekida pismenim pozivom nadležne organizacione jedinice Poreske uprave poreskom obvezniku da:
- podnese poresku prijavu,
- da učestvuje u poreskom postupku,
- da obezbedi nesmetan rad inspektorima kancelarijske i terenske kontrole,
- dostavljanjem opomene iz člana 71. ZPPPA,

odnosno svim radnjama koje, u skladu sa odredbama tog zakona, nadležna organizaciona jedinica Poreske uprave preduzima u cilju utvrđivanja, naplate ili kontrole konkretne poreske obaveze.

U vreme zastarelosti računa se i vreme koje je proteklo u korist prethodnika poreskog obveznika i drugog poreskog dužnika (član 114đ ZPPPA).

Primera radi, poresku obavezu pravnog lica koje prestaje da postoji u postupku statusne promene ispunjava pravni sledbenik, s tim što se u rok zastarelosti računa i vreme koje je proteklo u korist pravnog lica - prethodnika.

Takođe, ***Poresku obavezu preminulog lica ispunjavaju naslednici***, u okviru vrednosti nasleđene imovine i u srazmeri sa udelom pojedinog naslednika, u momentu prihvatanja nasledstva, i ovde se u rok zastarelosti naslednika računa i vreme koje je proteklo u korist preminulog obveznika.

Napominjemo da je ovo pravno rešenje (uračunavanje vremena prethodnika) praktičnu primenu našlo i u članu 162. ZPDG. Naime, ovim članom propisano je da ako poreski dužnik umre pre nego što se utvrdi visina obaveze, utvrđivanje obaveze izvršiće se naslednicima. Naplata utvrđene obaveze izvršiće se od naslednika najviše do visine vrednosti nasleđene imovine. Ovo dalje znači da vreme koje je proteklo od momenta dospeća poreske obaveze do momenta smrti poreskog obveznika (primera radi četiri godine) računa se u vreme od pet godina koliko traje rok zastarelosti nadležne organizacione jedinice Poreske uprave na naplatu poreskog potraživanja, samim tim, naslednicima ostaje period od godinu dana u kome nadležna organizaciona jedinica Poreske uprave može da sprovede prinudnu naplatu prema njima a vezanu za nasleđenu poresku obavezu. Nakon isteka ovog perioda nastupiće zastarelost prava nadležne organizacione jedinice Poreske uprave na naplatu poreskog potraživanja.

Zastoj zastarelosti

Od prekida zastarelosti treba razlikovati zastoj zastarelosti. Određene činjenice sprečavaju zastarevanje, ne dopuštaju da rok za zastarelost počne teći, a ako je već započeo, dalji njegov tok se nastupanjem ovih činjenica zaustavlja.

Zastarevanje ne teče između određenih lica zbog njihove bliskosti: između supružnika, između roditelja i dece dok traje roditeljsko pravo, između štićenika i njegovog staraoca, kao i organa starateljstva, za vreme trajanja starateljstva i dok ne budu položeni računi; između lica koja žive u vanbračnoj zajednici, dok ta zajednica traje. Zatim, zastarevanje ne teče za vreme mobilizacije, rata i neposredne ratne opasnosti u pogledu potraživanja lica na vojnoj dužnosti kao i u pogledu potraživanja koja imaju lica zaposlena u tuđem domaćinstvu od poslodavca ili članova njegove porodice koji zajedno sa njim žive, sve dok zaposlenje traje. Zastarevanje ne teče ni za vreme za koje poveriocu nije bilo moguće, zbog neotklonjivih prepreka, da sudskim putem zahteva ispunjenje obaveze. Nakon prestanka ovih činjenica koje su dovele do zastoja, rok zastarelosti nastavlja da teče od trenutka nastanka ovih činjenica, a proteklo vreme pre njihovog nastupanja se uračunava u rok. Ukoliko zastarelost nije počela da teče zbog nastupanja zastoja, ona počinje da teče njihovim prestankom.

Zastoj zastarelosti kao pravni institut nije propisan ZPPPA. Međutim, prema odredbama ***Zakona o stečaju („Sl. glasnik RS", br. 104/2009)*** prijavljivanjem potraživanja poverioca u stečajnom postupku prekida se zastarelost potraživanja koje postoji prema stečajnom dužniku danom pokretanja stečajnog postupka i ne teče godinu dana od dana pokretanja stečajnog postupka (član 86).

Ovde ukazujemo i na odredbe člana 79. ZPPPA, kojim je propisan prekid postupka prinudne naplate. Ukoliko, saglasno odredbama ovog člana, dođe do prekida postupka prinudne naplate, **nadležna organizaciona jedinica Poreske uprave, u periodu dok traje prekid, nije u mogućnosti da preduzima mere prinudne naplate prema poreskom obvezniku**, što praktično znači da je ovom odredbom rok zastarelosti prava nadležne organizacione jedinice Poreske uprave na naplatu poreskog potraživanja produžen.

Na osnovu odredaba člana 79. ZPPPA, **rok zastarelosti prava nadležne organizacione jedinice Poreske uprave na naplatu poreskog potraživanja produžen je u sledećim slučajevima:**

1) ako Poreska uprava pokrene stečajni postupak protiv poreskog obveznika u smislu člana 112. ZPPPA (kada se u postupku prinudne naplate utvrdi da poreski obveznik nema imovinu iz koje se poreski dug prinudnom naplatom može namiriti, odnosno da mu je imovina koja se predaje Republici po vrednosti manja od poreskog duga, Poreska uprava će rešenjem konstatovati njegovu privremenu nesolventnost i pokrenuti stečajni postupak, u svojstvu poverioca, u skladu sa zakonom, ako je poreski obveznik pravno lice, odnosno preduzetnik);
2) ako Poreska uprava odobri odlaganje plaćanja poreza iz člana 73. ZPPPA;
3) ako se utvrdi postojanje greške kod obračuna poreske obaveze koja ima za rezultat znatno niži porez, do ispravke utvrđivanja;
4) u slučaju iz člana 147. st. 2. i 6. ZPPPA (za period od dana donošenja zaključka drugostepenog organa o odlaganju izvršenja ožalbenog rešenja do dana konačnosti pobijanog akta, odnosno za period od dana donošenja zaključka o prekidu postupka prinudne naplate, do dana dostavljanja poreskom obvezniku rešenja po žalbi).

Nezastaravanje utvrđivanja i naplate doprinosa PIO

Kao što je već napred pomenuto, članom 114e ZPPPA, propisano je da odredbe ovog zakona o zastarelosti prava na utvrđivanje i naplatu ne primenjuju se na doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Prema odredbama člana 6. stav 2. ***Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Sl. glasnik RS", br. 34/2003, 64/2004 - odluka USRS, 84/2004 - dr. zakon, 85/2005, 101/2005 - dr. zakon, 63/2006 - odluka USRS, 5/2009, 107/2009 i 101/2010*** - dalje: ZPIO), prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ne zastarevaju, osim prava na potraživanja dospelih a neisplaćenih iznosa u slučajevima utvrđenim tim zakonom. Dakle**, potraživanja za doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje ne zastarevaju.** Članom 114e ZPPPA uređeno je da se odredbe ZPPPA o zastarelosti prava na utvrđivanje i naplatu ne primenjuju na doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Takođe, članom 64. ***Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. glasnik RS", br. 84/2004, 61/2005, 62/2006 i 5/2009*** - dalje: ZDOSO), propisano je da obveznici doprinosa ne mogu biti oslobođeni obaveze obračunavanja i plaćanja doprinosa.

Iz Mišljenja Ministarstva finansija, br. 414-00-00162/2009-04 od 5.10.2010. godine:

„ ... Prema članu 114a. Zakona, pravo poreskog obveznika na povraćaj i refakciju, kao i namirenje dospelih obaveza po drugom osnovu putem preknjižavanja poreza i povraćaj sporednih poreskih davanja zastareva za pet godina od dana kada je zastarelost počela da teče. Zastarelost prava na povraćaj i refakciju, kao i namirenje dospelih obaveza po drugom osnovu putem preknjižavanja poreza i povraćaj sporednih poreskih davanja počinje da teče od prvog dana naredne godine od godine u kojoj je poreski obveznik stekao pravo na povraćaj i refakciju, kao i namirenje dospelih obaveza po drugom osnovu putem preknjižavanja poreza i povraćaj sporednih poreskih davanja.
Članom 114e. Zakona, propisano je da se odredbe tog zakona o zastarelosti prava na utvrđivanje i naplatu, ne primenjuju na doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje.
Članom 64. Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. glasnik RS", br. 84/2004, 61/2005, 62/2006 i 5/2009) propisano je da obveznici doprinosa ne mogu biti oslobođeni obaveze obračunavanja i plaćanja doprinosa.
Imajući u vidu navedene odredbe zakona, kao i pravnu prirodu ovih doprinosa, pravo na utvrđivanje i naplatu ovih doprinosa nikada ne zastareva, saglasno članu 114e. Zakona, dok zastarelost prava na povraćaj više plaćenog doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje zastareva u roku od od pet godina od prvog dana naredne godine od godine u kojoj je poreski obveznik stekao pravo na povraćaj poreza i sporednih poreskih davanja, saglasno stavu 2. člana 114a. Zakona."

Zastarelost novčanih potraživanja iz radnih odnosa, kao i poreza i doprinosa na ta potraživanja

Odredbama člana 196. ***Zakona o radu („Sl. glasnik RS", br. 24/2005, 61/2005 i 54/2009*** - dalje: ZOR) sva novčana potraživanja iz radnog odnosa, znači i zarade, zastarevaju u roku od tri godine od dana nastanka obaveze, odnosno od dana dospelosti. Odredbama člana 110. ZOR, propisano je da se zarada isplaćuje u rokovima utvrđenim opštim aktom i ugovorom o radu, najmanje jedanput mesečno, a najkasnije do kraja tekućeg meseca za prethodni mesec. Ove odredbe su značajne za utvrđivanje dospelosti, odnosno dana nastanka obaveze od kojeg roka počinje da teče zastarelost, prema kojima zarada dospeva najkasnije do kraja tekućeg meseca za prethodni mesec i od tog dana treba računati rok zastarelosti od tri godine. Dalje, na zastarelost prava na utvrđivanje

i naplatu obaveza po osnovu poreza iz zarade i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, osim doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, primenjuju se odredbe člana 114. ZPPPA.

Apsolutna zastarelost

Apsolutni rok zastarelosti uređen je članom 114ž ZPPPA. Prema odredbi ovog člana, pravo na utvrđivanje, naplatu, povraćaj, refakciju kao i namirenje dospelih obaveza po drugom osnovu putem preknjižavanja poreza, uvek zastareva u roku od deset godina od isteka godine u kojoj je porez trebalo utvrditi ili naplatiti, odnosno u kojoj je izvršena preplata.

Posle izmena ZPPPA koje su stupile na snagu 6. avgusta 2010. godine, uveden je jedinstven rok zastarelosti prava na utvrđivanje i naplatu poreza i sporednih poreskih davanja. Ovaj jedinstveni rok zastarelosti od pet godina propisan članom 114. ZPPPA ima karakter relativnog roka zastarelosti, što u praksi znači da se svakom radnjom Poreske uprave preduzetom protiv poreskog obveznika sa ciljem utvrđivanja i naplate poreza zastarelost prekida.

Međutim, propisivanjem apsolutnog roka, pravo Poreske uprave na utvrđivanje, naplatu, pravo poreskog obveznika na povraćaj, refrakciju i namirenje dospelih obaveza po drugom osnovu putem preknjižavanja poreza uvek zastareva protokom deset godina računajući od isteka godine u kojoj je porez trebalo utvrditi ili naplatiti, odnosno u kojoj je stečeno pravo na povraćaj, refrakciju i namirenje dospelih obaveza po drugom osnovu putem preknjižavanja, bez obzira na eventualno odlaganje počeka toka ili kasnijih prekida ovog relativnog roka zastarelosti.

Iz navedene odredbe člana 114ž ZPPPA proističe da **ukoliko Poreska uprava u toku 2010. godine započne postupak utvrđivanja ili naplate poreske obaveze koja je bila dospela za plaćanje, rok zastarelosti počeo je da teče od 1. januara 2011. godine, a apsolutna zastarelost nastupiće 1. januara 2021. godine, prvog narednog dana po isteku 10 godina, od kada je zastarelost počela da teče nezavisno od toka postupka, prekida postupka i njenog nastavka nakon prekida.**

Iz Mišljenja Ministarstva finansija, br. 011-00-00410/2010-04 od 29.9.2010. godine:

„ ... Ukoliko je u konkretnom slučaju bilo prekida zastarelosti, odnosno ako je nadležni organ posle 8.7.2007. godine preduzimao radnje protiv dužnika radi naplate poreza na imovinu utvrđenog za 2003. i 2004. godinu i sporednih poreskih davanja po tim osnovama, pravo nadležnog organa na naplatu poreza na imovinu za 2003. i 2004. godinu i sporednih poreskih davanja po tim osnovama zastareva za pet godina počev od 1. januara naredne godine od godine u kojoj je došlo do prekida zastarelosti, a uvek u roku od deset godina od isteka godine u kojoj je utvrđeni porez za svaku od tih kalendarskih godina trebalo naplatiti. Ako prekida zastarelosti od 8. jula 2007. godine nije bilo, pravo nadležnog organa na naplatu poreza na imovinu utvrđenog u 2003. godini za 2003. godinu, odnosno utvrđenog u 2004. godini za 2004. godinu, je zastarelo..."

Zastarelost - odnos Poreske uprave i poreskog obveznika

Odredbama ZPPPA nije uređeno da Poreska uprava pazi na zastarelost po službenoj dužnosti, ali je vodeći računa o pravnoj prirodi poreskopravnog odnosa kao odnosa javnog prava koji obuhvata prava i obaveze u poreskom postupku Poreske uprave s jedne i fizičkog, odnosno pravnog lica, s druge strane, **zauzet stav da je Poreska uprava dužna da pazi na zastarelost po službenoj dužnosti.**

Iz Mišljenja Ministarstva finansija, br. 413-00-272/2006-04 od 18.7.2006. godine:

„ ... Iako u zakonu nije decidno popisano, mišljenja smo da je Poreska uprava dužna da prati zastarelost u okvirima svoje nadležnosti , odnosno kod preduzimanja radnji shodno Zakonu o poreskom postupku i poreskoj administraciji. U situacijama kada nastupi zastarelost koju je Poreska uprava dužna da prati po službenoj dužnosti, posledice mogu biti, između ostalog, nenaplativost poreskog duga ili nemogućnost pokretanja poreskog postupka ..."

Iz Mišljenja Ministarstva finansija, br. 413-00-3710/2010-04 od 17. 1. 2011. godine:

„ ...U svakom konkretnom slučaju nadležni poreski organ utvrđuje da li je poreska obaveza zastarela (imajući u vidu datum njene dospelosti, da li je bilo prekida zastarelosti od 8. jula 2007. godine...) i ako jeste - utvrđuje prestanak poreske obaveze po tom osnovu ..."

Sa druge strane, **iako je Poreska uprava dužna da pazi na zastarelost po službenoj dužnosti, poreski obveznik, njegov zakonski zastupnik, ovlašćeni predstavnik ili punomoćnik mogu podneti zahtev Poreskoj upravi za donošenje rešenja o otpisu poreskih obaveza koje su zastarele.**

Napominjemo da odredbama ZPPPA nije uređeno pravno dejstvo plaćene zastarele poreske obaveze, pa se može primeniti odredba člana 367. Zakona o obligacionim odnosima(ZOO), kojom je propisano da ako dužnik ispuni zastarelu obavezu, nema pravo da zahteva da mu se vrati ono što je dao, čak i ukoliko nije znao da je obaveza zastarela. Drugim rečima, **ukoliko poreski obveznik plati zastarelu poresku obavezu, nema pravo da zahteva da mu se vrati iznos zastarele poreske obaveze**, imajući u vidu da ona postaje naturalna obligacija (gubi svojstvo utuživosti). Plaćanje zastarele poreske obaveze ne predstavlja ni više ni pogrešno plaćeni porez (saglasno odredbama člana 10. ZPPPA), već plaćanje poreza koje poreski obveznik duguje iz svog poreskopravnog odnosa. •

Obaveza obračuna PDV u slučaju kada je avans za promet dobara ili usluga primljen pre a isporuka se vrši posle ulaska u sistem PDV

Pitanje:

- **Da li obveznik koji je primio avans za buduću isporuku dobara u vreme kada nije bio obveznik PDV, ima obavezu da za isporuku predmetnih dobara, koju vrši nakon što je postao obveznik PDV, obračuna i plati PDV na ukupan iznos naknade?**

Odgovor:

Prema odredbama člana 16. tač. 1) i 2) Zakona o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", br. 84/2004, 86/2004 - ispr., 61/2005 i 61/2007 - dalje: Zakon), poreska obaveza nastaje danom kada se najranije izvrši jedna od sledećih radnji:

1) promet dobara i usluga;

2) naplata ako je naknada ili deo naknade naplaćen pre prometa dobara i usluga.

Prema odredbi člana 33. stav 1. Zakona, lice čiji ukupan promet dobara i usluga, osim prometa opreme i objekata za vršenje delatnosti (dalje: ukupan promet) u prethodnih 12 meseci nije veći od 4.000.000 dinara, odnosno ako pri otpočinjanju obavljanja delatnosti proceni da u narednih 12 meseci neće ostvariti ukupan promet veći od 2.000.000 dinara (dalje: mali obveznik), ne obračunava PDV za izvršen promet dobara i usluga.

Mali obveznik nema pravo iskazivanja PDV u računima ili drugim dokumentima, nema pravo na odbitak prethodnog poreza i nije dužan da vodi evidenciju propisanu ovim zakonom (stav 2. istog člana Zakona).

U skladu sa odredbom člana 42. stav 1. Zakona, obveznik je dužan da izda račun ili drugi dokument koji služi kao račun (u daljem tekstu: račun) za svaki promet dobara i usluga drugim obveznicima.

Prema odredbi člana 49. stav 1. Zakona, obveznik je dužan da obračunava PDV za odgovarajući poreski period na osnovu prometa dobara i usluga u tom periodu, ako je za njih, u skladu sa članom 16. ovog zakona nastala poreska obaveza, a obveznik je istovremeno i poreski dužnik.

U skladu sa navedenim, privredno društvo koje se u smislu Zakona smatra malim obveznikom ne obračunava i ne plaća PDV i nema pravo iskazivanja PDV u računima i drugim dokumentima. Prema tome, **kada mali obveznik primi naknadu ili deo naknade (avans) za budući promet dobara, ne nastaje obaveza obračunavanja PDV po tom osnovu. Međutim, kada obveznik PDV izvrši promet dobara za koji je primio avans u vreme kada još nije imao status obveznika PDV, dužan je da za izvršeni promet obračuna i plati PDV na osnovicu koju, u skladu sa odredbama čl. 17. Zakona, čini ukupan iznos naknade koji prima za taj promet, bez PDV (uključujući i iznos avansa koji je primio), i da za predmetni promet izda račun u skladu sa Zakonom**. Poreska obaveza u ovom slučaju nastaje po osnovu izvršenog prometa dobara. •

DOSTAVLJANJE IZVEŠTAJA O ZAKLJUČENIM UGOVORIMA O JAVNIM NABAVKAMA I POSTUPCIMA JAVNIH NABAVKI ZA PERIOD JANUAR, FEBRUAR I MART 2011. GODINE

Rok 11. april 2011. godine

Prema članu 94. stav 4. ***Zakona o javnim nabavkama („Sl. glasnik RS", br. 116/2008*** - dalje: Zakon), naručilac je dužan da u kalendarskoj godini Upravi za javne nabavke (dalje: Uprava) dostavlja tromesečni izveštaj o zaključenim ugovorima o javnim nabavkama, izveštaj o zaključenim ugovorima o javnim nabavkama male vrednosti i izveštaj postupcima javnih nabavki (dalje: izveštaj). Naručilac je dužan da navedene izveštaje dostavlja **najkasnije do 10. u mesecu koji sledi po isteku tromesečja.**

Prema tome krajnji rok za dostavu izveštaja od strane naručioca je za:

1**. period januar, februar i mart - 10. april,**
2. period april, maj i juni - 10. juli,
3. period juli, avgust i septembar - 10. oktobar,
4. period oktobar, novembar i decembar - 10. januar,

Napominjemo da je članom 91. ***Zakona o opštem upravnom postupku („Sl. list SRJ", br. 33/97 i 31/2001 i „Sl. glasnik RS", br. 30/2010)*** uređeno da ukoliko poslednji dan propisanog roka pada u nedelju ili na dan državnog praznika, ili u neki drugi dan kad organ pred kojim treba preduzeti radnju ne radi, rok ističe istekom prvog narednog radnog dana. **Obzirom da je 10. april 2011. godine nedelja koja predstavlja neradni dan za državne organe, krajnji rok za predaju navedenih izveštaja za period januar - mart pomera se za ponedeljak 11. april 2011. godine.**

Sadržina izveštaja i način vođenja evidencije

Pravilnikom o načinu vođenja evidencije o javnim nabavkama („Sl. glasnik RS", br. 50/2009 - dalje: Pravilnik), bliže se propisuje sadržina izveštaja kao i način vođenja evidencije o javnim nabavkama.

Obaveza tromesečnog izveštavanja je u neposrednoj vezi sa obavezom naručioca da prikuplja i evidentira određene podatke o postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama. Takođe, naručilac je u obavezi da posebno evidentira podatke o javnim nabavkama male vrednosti (član 93. Zakona).

Evidenciju podataka naručilac u skladu sa članom 1. stav 2. Pravilnika vodi na:

1. obrascu A - za evidentiranje podataka o zaključenim ugovorima o javnim nabavkama,
2. obrascu B - za evidentiranje podataka o zaključenim ugovorima o javnim nabavkama male vrednosti,
3. obrascu V - za evidentiranje podataka o postupcima javnih nabavki.

U obrasce se unose samo podaci evidentirani u tromesečju za koje se priprema izveštaj.

Članom 94. stav 1. Zakona, utvrđeno je da **izveštaj o zaključenim ugovorima o javnim nabavkama sadrži podatke o:**

1. naručiocu,
2. postupku i predmetu javne nabavke,
3. vrednosti javne nabavke,
4. ponuđaču sa kojim je zaključen ugovor o javnoj nabavci,
5. prispelim ponudama,
6. oglasu o javnoj nabavci.

Izveštaj o zaključenim ugovorima o javnim nabavkama male vrednosti u skladu sa članom 94. stav 2. Zakona sadrži podatke o:

1. naručiocu,
2. ukupnom broju zaključenih ugovora i
3. ukupnoj vrednosti zaključenih ugovora.

Prema članu 94. stav 3. Zakona **izveštaj o postupcima javnih nabavki** sadrži podatke o:

1. broju uspešno sprovedenih, obustavljenih i poništenih postupaka,
2. razlozima za obustavljanje i poništenje postupka i to posebno za javne nabavke i javne nabavke male vrednosti.

Bliža sadržina obrazaca A, B, V propisana je čl. 2. do 4. Pravilnika.

Način dostavljanja izveštaja

Naručilac izvršava obavezu izveštavanja propisanu Zakonom dostavom obrazaca A, B, V Upravi u skladu sa članom 5. Pravilnika.

Obrasce A, B, V naručilac dostavlja Upravi, **u pisanom i elektronskom obliku**.

Obrasci u elektronskom obliku moraju biti urađeni u elektronskoj aplikaciji koju izrađuje Uprava i koja se nalazi na internet sajtu Uprave - **Program za elektronsku evidenciju javnih nabavki**. Naručilac dostavlja obrasce u elektronskom obliku samo ako raspolaže odgovarajućim tehničkim i drugim uslovima neophodnim za pružanje internet usluga i ostalih usluga prenosa podataka.

Obrasci u pisanom obliku moraju biti potpisani od strane odgovornog lica i službenika za javne nabavke i overeni pečatom. Kod naručioca koji nije u obavezi da ima službenika za javne nabavke obrasce potpisuje lice koje obavlja poslove javnih nabavki (član 5. st. 1. do 4. Pravilnika).

U slučaju da u određenom tromesečju naručilac nije sproveo nijedan postupak javnih nabavki, niti je zaključio ugovor o javnoj nabavci, dužan je da Upravi dostavi nepopunjene, pečatirane i potpisane obrasce (član 5. stav 5. Pravilnika).

Na osnovu dostavljenih tromesečnih izveštaja od strane naručioca Uprava priprema pregled izveštaja o zaključenim ugovorima o javnim nabavkama i objavljuje ga na Portalu javnih nabavki.

Prema članu 95. Zakona Uprava može zatražiti od svakog naručioca izveštaj o svakom pojedinačnom ugovoru o javnoj nabavci ili postupku javne nabavke, sa dodatnim informacijama, ako je to neophodno zbog vođenja evidencije podataka u oblasti javnih nabavki. Naručilac je dužan da tražene informacije dostavi Upravi u najkraćem mogućem roku, a najkasnije u roku od tri dana po dobijenom zahtevu Uprave.

Prekršajna odgvornost

Prema članu 121. stav 1. tačka 16) Zakona novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za **prekršaj naručilac** ako ne dostavi podatke o sprovedenim postupcima javnih nabavki Upravi za javne nabavke. Za navedeni prekršaj kazniće se **odgovorno lice naručioca** novčanom kaznom od 20.000 do 50.000 dinara. •

Aleksandra Jelača

UREĐEN RAD REPUBLIČKE KOMISIJE ZA ZAŠTITU PRAVA U POSTUPCIMA JAVNIH NABAVKI

Način rada i odlučivanja Republičke komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki (u daljem tekstu: Republička komisija) uređen je Poslovnikom o radu

Članom 105. stav 4. ***Zakona o javnim nabavkama („Sl. glasnik RS", br. 14/2011*** - dalje: Zakon), utvrđeno je da se način rada Republičke komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki (dalje: Republička komisija) uređuje poslovnikom o radu. U skladu sa navedenim donet je ***Poslovnik o radu Republičke komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki („Sl. glasnik RS", br. 14/2011,*** stupio na snagu 12.3.2011. godine - dalje: Poslovnik).

Stupanjem na snagu ovog poslovnika prestao je da važi ***Poslovnik Komisije za zaštitu prava („Sl. glasnik RS", br. 85/2004)***.

Poslovnikom se uređuju nadležnosti Republičke komisije i predsednika Republičke komisije, način rada, postupak po podnescima podnetim Republičkoj komisiji, troškovi postupka i evidencija predmeta.

Republička komisija može odlukom ili zaključkom da uredi neka pitanja koja su od značaja za njen rad a koja nisu uređena poslovnikom.

Javnost rada Republičke komisije u skladu je sa zakonom kojim se uređuje slobodan pristup informacijama od javnog značaja i obezbeđuje se predstavljanjem godišnjeg izveštaja o radu ili na drugi odgovarajući način. Predsednik Republičke komisije obaveštava javnost o radu, a član Republičke komisije to može da učini samo na osnovu pisanog odobrenja predsednika. U svom radu i prilikom obaveštavanja javnosti Republička komisija je dužna da obezbedi zaštitu podataka o ličnosti u skladu sa zakonom (čl. 3. i 4. Poslovnika).

Članom 5. Poslovnika propisano je da je u službenoj upotrebi Republičke komisije srpski jezik i ćiriličko pismo, a takođe i da je **stranka u postupku dužna da sve podneske koje dostavlja Republičkoj komisiji, dostavlja na srpskom jeziku**. Ukoliko stranka dostvalja podneske na stranom jeziku, dužna je da ih dostavi i u overenom prevodu na srpski jezik.

Nadležnosti Republičke komisije i predsednika Republičke komisije

Čl. 8. i 9. Poslovnika uređene su nadležnosti Republičke komisije i predsednika Republičke komisije i to u skladu sa

nadleženostima koje su utvrđene članom 101. Zakona.

Republička komisija odlučuje o zahtevima za zaštitu prava ponuđača i javnog interesa (dalje: zahtev za zaštitu prava), o žalbama izjavljenim protiv zaključaka naručioca, o predlogu naručioca da podneti zahtev za zaštitu prava ne zadržava aktivnosti u postupku javne nabavke kao i o troškovima postupka zaštite prava. Osim navedenog Republička komisija **prati sprovođenje odluka koje donosi** i sarađuje sa stranim institucijama i stručnjacima u oblasti javnih nabavki.

Predsednik Republičke komisije:

1. organizuje rad Republičke komisije i zastupa i predstavlja Republičku komisiju,
2. donosi akt o određivanju i čuvanju službene tajne i druge akte kojima se uređuje poslovanje Republičke komisije,
3. priprema i predlaže godišnji izveštaj o radu Republičke komisije,
4. saziva i vodi sednice Republičke komisije i određuje izvestioce koji postupaju po predmetima a po potrebi određuje članove Republičke komisije za rukovođenje radom u pojedinim oblastima rada Republičke komisije,
5. obaveštava javnost o radu Republičke komisije,

U svom radu predsednik Republičke komisije ostvaruje i kontakte sa drugim državnim organima i međunarodnim organizacijama.

Način rada i odlučivanja Republičke komisije

Način rada Republičke komisije uređen je čl. 10. do 17. Poslovnika.

Rad Republičke komisije **odvija se na sednicama** koju čine predsednik i članovi Republičke komisije.

Sednicu saziva predsednik Republičke komisije neposredno, telefonom ili pisanim putem o čemu se obaveštavaju svi članovi Republičke komisije. Ukoliko nisu u mogućnosti da prisustvuju sednici članovi Republičke komisije su dužni da o razlozima odsustvovanja obaveste predsednika Republičke komisije.

U slučaju da većina članova pisanim putem odnosno zahtevom zatraži sazivanje sednice predsednik Republičke komisije je dužan da sednicu sazove najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema zahteva.

Republička komisija odluke donosi na sednici većinom glasova od ukupnog broja članova Republičke komisije, javnim glasanjem.

Osim članova Republičke komisije sednicama mogu prisustvovati i stručni saradnici Republičke komisije koji mogu učestvovati u raspravi ali bez prava odlučivanja a mogu biti pozvani i stručnjaci iz oblasti o kojoj se raspravlja.

Na sednicama Republičke komisije vodi se zapisnik, koji potpisuju članovi Republičke komisije.

Vođenje sednice uređeno je članom 15. Poslovnika.

Osim poslova u okviru nadležnosti utvrđenih Zakonom i članom 8. Poslovnika, Republička komisija na sednicama obavlja i druge poslove i to:

1. usvaja stavove o stručnim pitanjima,
2. daje mišljenje o nacrtima zakona i drugim propisima kojima se uređuju pitanja iz nadležnosti Republičke komisije,
3. razmatra primenu zakona i drugih propisa iz nadležnosti Republičke komisije,
4. usvaja poslovnik o radu Republičke komisije i godišnji izveštaj o radu na predlog predsednika Republičke komisije.

Kada Republička komisija **odlučuje po zahtevima za zaštitu prava, žalbama i predlozima naručioca za nastavak aktivnosti u postupku javne nabavke** postupak počinje izveštavanjem o sadržini predmeta, izlaganjem činjeničnog stanja, i obrazlaganjem predloga odluka. Po izveštavanju predsednik Republičke komisije otvara raspravu o predmetu i po okončanju rasprave stavlja na glasanje predlog odluke. Republička komisija o navedenom postupku vodi poseban zapisnik koji potpisuju svi prisutni članovi Republičke komisije i koji obuhvata i belešku o glasanju.

U slučaju da postoji potreba **da se o određenim stručnim pitanjima zauzme stav**, predsednik Republičke komisije može zadužiti člana Republičke komisije da **pripremi referat** na osnovu koga će se razmatrati konkretno stručno pitanje i na osnovu koga će Republička komisija zauzeti stav.

Odluke Republičke komisije se izrađuju u pisanom obliku u skladu sa članom 117. Zakona. Po jedan primerak odluke dostavlja se naručiocu, podnosiocu zahteva za zaštitu prava i izabranom ponuđaču, ukoliko je zahtev za zaštitu prava podnet nakon odluke o izboru najpovoljnije ponude (član 20. Poslovnika).

Postupak po podnescima podnetim Republičkoj komisiji

Po prijemu zahteva za zaštitu prava, žalbe ili predloga naručioca za nastavak aktivnosti u postupku javne nabavke, predsednik Republičke komisije određuje člana Republičke komisije koji će postupati po tom predmetu i koji će biti izvestilac po tom predmetu. Izvestilac je dužan da pripremi obrazloženi predlog odluke za sednicu. Članovima Republičke komisije predmeti se raspoređuju prema redosledu prijema, neizvesno od ličnosti stranaka i okolnosti pravne stvari a od navedenog se može odstupiti zbog opterećenosti ili opravdane sprečenosti člana Republičke komisije, kao i u drugim opravdanim slučajevima, koje procenjuje predsednik Republičke komisije (član 18. Poslovnika).

Predsednik Republičke komisije zaključkom može odlučiti da se radi istovremenog razmatranja i odlučivanja o zahtevima i drugim podnescima koji se zasnivaju na istom činjeničnom ili pravnom osnovu, vodi jedan postupak (član 19. Poslovnika).

Troškovi postupka evidencija predmeta

Troškovi postupka i evidencija predmeta uređeni su čl. 21. i 22. Poslovnika.

Republička komisija pri odlučivanju o tome koje troškove treba nadoknaditi, uzima u obzir samo neophodne troškove u skladu sa članom 116. Zakona, dok se nagrade advokata, veštaka ili drugi troškovi za koje je propisana određena tarifa, određuju se u visini te tarife. Odluka o troškovima postupka može biti sastavni deo odluke o zahtevu za zaštitu prava, a troškovi se mogu utvrditi i posebnim zaključkom.

O primljenim zahtevima za zaštitu prava, žalbama protiv zaključaka naručioca i predlozima za nastavak aktivnosti naručioca u postupku javne nabavke, Republička komisija je dužna da vodi evidenciju. •

Aleksandra Jelača

Primena Zakona o javnim nabavkama u slučaju nabavki koje se odnose na zaključivanje autorskog ugovora i ugovora o delu

Pitanje:

- **Da li ustanova organizacije za obavezno socijalno osiguranje treba da primenjuje Zakon o javnim nabavkama u slučaju nabavki koje se odnose na zaključivanje ugovora o autorskom delu i ugovora o delu?**

Odgovor:

• Ugovor o autorskom delu regulisan je odredbama *lex specialis* ***Zakona o autorskom i srodnim pravima („Sl. glasnik RS", br. 104/2009)*** i istim ugovorom se autorska prava ustupaju ili u celini prenose.

Zakonom o javnim nabavkama („Sl. glasnik RS", br. 116/2008 - dalje: Zakon), članom 7. tačka 8. određuju se nabavke na koje se Zakon ne primenjuje, a od autorskog i srodnix prava, izuzima se samo jedna kategorija srodnih prava na eksplicitan način:„nabavke koje se odnose na kupovinu, razvoj, produkciju ili koprodukciju radio i televizijskog programa ili vremena za emitovanje programa."

Dakle, izuzeto je samo srodno pravo - pravo proizvođača emisije, što je daleko od dovoljnog kriterijuma.

Sva srodna prava (izuzetak prava interpretatora), s obzirom da su nosioci srodnih prava najčešće privredna društva u čijoj organizaciji i čijim sredstvima je nastalo srodno pravo (fonogram, videogram, baza podataka, emisija, itd), pogodna su da budu kvalifikovana za postupak javnih nabavki, za razliku od autorskih dela.

Članom 25. Zakona određen je i konkurs kao forma javnih nabavki, koja potencijalno ima za predmet neki od segmenata autorskog prava ili pak prava intelektualne svojine (dizajn, model, žig, brend).

Naručilac javne nabavke može sprovoditi i najčešće to i čini, postupak javne nabavke usluga putem konkursa u oblastima urbanističkog planiranja, arhitekture, građevinarstva, inženjerstva, dizajna i informatike. Nacrt, plan ili dizajn bira nezavisni žiri.

Ako naručilac zahteva od učesnika na konkursu posebne profesionalne kvalifikacije ili iskustvo, najmanje jedna trećina članova žirija mora imati najmanje jednake kvalifikacije, odnosno iskustvo. Žiri je samostalan u odlučivanju i razmatra anonimne nacrte, planove ili dizajne.

Članom 25. Zakona predviđa se da se konkurs za nacrte, planove ili dizajne, sa dodelom nagrade i plaćanjem učesnicima, može sprovoditi samostalno ili kao sastavni deo drugog postupka javne nabavke.

Pri izračunavanju procenjene vrednosti javne nabavke usluga, prema članu 34. Zakona, naručilac mora u vrednost usluge da uračuna i sve troškove vezane za uslugu koje će imati ponuđač. Kod pojedinih usluga naručilac uzima u obzir sledeće iznose: za arhitektonske usluge, industrijski dizajn, prostorno planiranje i sl. - naknadu ili proviziju.

Naknada nije ništa drugo, nego autorska naknada za izvršenje usluge iz domena intelektualne svojine, dok provizija može biti usluga specijalizovanih agencija koja dovode u vezu autore kao stvaraoce odnosno naručioce.

Članom 43. stav 2. Zakona, utvrđuje se da naručilac može da navede u konkursnoj dokumentaciji da naknadu za korišćenje patenata, kao i odgovornost za povredu zaštićenih prava intelektualne svojine trećih lica, snosi ponuđač.

To je u pravu poznati disklejmer, gde ponuđač odnosno autor garantuje naručiocu da je jedini, izvorni (originarni) stvaralac autorskog dela koje je predmet ugovorne prestacije, i da je naručilac u tom smislu „relaksiran" od poštovanja prava intelektualne svojine kao i potencijalne povrede u slučaju nesavesnosti samog autora, u slučaju javnih nabavki, ponuđača.

Kriterijumi za odabir ponude koji su određeni članom 52. Zakona jesu ekonomski najpovoljnija ponuda ili najniža ponuđena cena, i nisu kriterijumi za kvalifikovanje autorskog dela.

Kriterijum ekonomski najpovoljnije ponude zasniva se na različitim elementima u zavisnosti od predmeta javne nabavke, kao što su: ponuđena cena; uslovi plaćanja; rok isporuke ili izvršenja usluge ili radova; tekući troškovi; troškovna ekonomičnost; kvalitet; tehničke i tehnološke prednosti; post-prodajno servisiranje i tehnička pomoć; garantni period i vrsta garancija; obaveze u pogledu rezervnih delova; post-garancijsko održavanje; estetske i funkcionalne karakteristike i dr.

Dakle, jedini kriterijum validan sa aspekta prava intelektualne svojine može biti estetski, dakle diskrecioni kriterijum, uz eventualno kriterijum kvaliteta (industrijska svojina) odnosno rokova izvršenja prestacije, koje je delimično moguće izraziti objektivnim parametrima.

Izbor između dostavljenih ponuda primenom kriterijuma ekonomski najpovoljnije ponude naručilac sprovodi tako što ih rangira na osnovu pondera određenih za elemente kriterijuma.

Izbor između dostavljenih ponuda primenom kriterijuma najniže ponuđene cene zasniva se na najnižoj ceni kao jedinom kriterijumu.

Kriterijum najniže ponuđene cene, ne može se ni u jednom aspektu primeniti kao validan kriterijum kod narudžbine autorskog dela, imajući u vidu kriterijum originalnosti kao uslov za autorskopravnu zaštitu.

Najniža ponuđena cena može se odnositi samo na narudžbinu usluge out source, agenata i agencija, koji se

specijalizovano bave plasmanom i prometom imovinsko-pravnih autorskih ovlašćenja.

Zakonom o autorskom i srodnim pravima u članu 2, autorsko delo se određuje kao originalna duhovna tvorevina autora, izražena u određenoj formi, bez obzira na njegovu umetničku, naučnu ili drugu vrednost, njegovu namenu, veličinu, sadržinu i način ispoljavanja, kao i dopuštenost javnog saopštavanja njegove sadržine.

Status autorskog dela i sva pripadajuća moralna i imovinska prava autora, ne zavise od estetskog, naučnog, inventivnog, ekonomskog vrednovanja, niti vremenskog prioriteta, već isključivo od dva navedena kriterijuma. Jedine restrikcije u tom pravcu, jesu odredbe Zakona o tome šta je izuzeto od autorskopravne zaštite, odnosno, u tačno zakonom predviđenim slučajevima, „oslabljeno" ograničenjima prava autora.

Iz ovih početnih odrednica pojma autorskog dela, jasno je da se odredbe Zakona, sa svojim postupkom i kriterijumima za odabir najpovoljnije ponude u svom najvećem delu ne mogu odnositi na narudžbinu autorskog dela od jednog ili više fizičkih lica, jer bi isto predstavljalo pravnu, logičku i estetsku protivrečnost.

Povezujući momenat naručioca u postupku javnih nabavki, ugovora o javnoj nabavci, odnosno ponuđača u javnoj nabavci i autora dela, jeste u odredbama kojima se reguliše ugovor o narudžbini autorskog dela.

Ono što je bitno slično jeste da se i ponuđač i autor obavezuju da za naručioca izrade predmet u jednom slučaju javne nabavke u drugom autorskog dela i predaju mu primerak istog.

Naručilac ima pravo da objavi delo i da stavi u promet primerak dela koji mu je autor predao, što je isto u oba slučaja, ali samo kod ugovora o narudžbini autorskog dela autor zadržava ostala autorska prava, ako ugovorom o narudžbini nije drukčije određeno. Ako je na osnovu ugovora o narudžbini autorskog dela izrađen računarski program, naručilac stiče sva prava iskorišćavanja računarskog programa, ako ugovorom nije drukčije određeno.

Druga razlika jeste da u postupku javnih nabavki naručilac ima daleko veće pravo da usmerava i kontroliše postupak izvršenja prestacije iz ugovora o javnoj nabavci, dok kod ugovora o narudžbini autorskog dela, naručilac ne sme da suštinski ograničava slobodu umetničkog, stručnog ili naučnog izražavanja autora.

I pored ovih zajedničkih mesta, veoma je teško zamisliti postupak javne nabavke koji za predmet ima zaključenje autorskog ugovora, odnosno izradu novog ili ustupanje postojećeg autorskog dela, na način da je sama javna nabavka i postupak odlučivanja o najpovoljnijoj ponudi, vođen kriterijumima koji su predviđeni Zakonom. Na taj način, smisao same ugovorne prestacije, dakle originalnost rešenja autora bila bi bespredmetna.

Ugovor o autorskom delu, direktno sa jednim fizičkim licem - autorom, odnosno više fizičkih lica, saradnika na istom delu - koautorima, podrazumeva diskrecionu ocenu naručioca o tome koje fizičko lice je najpogodnije da izvrši predmet autorskog ugovora, na osnovu kako objektivnih kriterijuma tako i procene profila izvršioca. To dalje znači da se odluka za angažovanje konkretnog autora ne donosi na osnovu opredeljene visine autorske naknade, već na osnovu procene naručioca da će konkretno fizičko lice najoptimalnije izvršiti predmet ugovora. U tom smislu za zaključenje autorskog ugovora nema osnova da se primenjuje Zakon.

Ako se za zaključenje, posredovanje, i out source, koriste usluge specijalizovanih agencija za zaštitu autorskih prava i intelektualne svojine, onda postoji obaveza da se primene odredbe Zakona i da se odluči za najpovoljniju ponudu, dakle agenciju, kao privredno društvo, koja konkuriše sa najprihvatljivijom ponudom svoje provizije za obim i kvalitet usluga koji pruža.

• ***Zakonom o javnim nabavkama*** (dalje: Zakon) , članom 7. utvrđeno je na koje nabavke se Zakon ne primenjuje. Prema tački 12) ovog člana Zakon se ne primenjuju na nabavke koje se odnose na zasnivanje radnog odnosa i zaključivanje ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova. To praktično znači da poslodavac, koji ima status naručioca, u smislu Zakona, izbor kandidata sa kojim će zasnovati radni odnos ili zaključiti ugovor o obavljanju privremenih i povremenih poslova ne vrši po procedurama koje su uređene ovim zakonom. Ovom tačkom, niti bilo kojom drugom tačkom navedenog člana Zakona zaključenje ugovora o delu niti ugovora o autorskom delu nije izuzeto od primene Zakona.

Procedura zasnivanja radnog odnosa i obavljanje privremenih i povremenih poslova uređena je Zakonom o radu („Sl. glasnik RS", br.24/2005, 61/2005 i 54/2009) čl. 30. do 33. Navedenim odredbama je propisano, pored ostalog, da se radni odnos zasniva ugovorom o radu koji zaključuju zaposleni i poslodavac. Ugovor je zaključen kad ga potpišu zaposleni i direktor, odnosno preduzetnik. Ugovor o radu može da se zaključi na neodređeno ili određeno vreme. Ugovor o radu u kome nije utvrđeno vreme na koje se zaključuje smatra se ugovorom o radu na neodređeno vreme. Ugovor se zaključuje u pisanom obliku pre stupanja zaposlenog na rad. Članom 33. ovog zakona definisana je sadržina ugovora o radu.

Članom 37. Zakona o radu, pored ostalog, propisano je i da se radni odnos zasniva na vreme čije je trajanje unapred određeno kada su u pitanju: sezonski poslovi, rad na određenom projektu, povećanje obima posla koji traje određeno vreme i sl. za vreme trajanja tih potreba, s tim što tako zasnovan radni odnos neprekidno ili s prekidima ne može trajati duže od 12 meseci (stav 1.). Pod prekidom iz stava 1. ovog člana ne smatra se prekid rada kraći od 30 radnih dana (stav 2.).

Zakonom o autorskom i srodnim pravima, čl. 2. do 5. uređeno je, pored ostalog, i šta se smatra autorskim delom, a članom 6. stav 2. propisano je šta se ne smatra autorskim delom. Za dela koja se smatraju autorskim delom autor uživa autorskopravnu zaštitu, za razliku od dela koja se ne smatraju autorskim delima.

S obzirom da ugovor o delu nije izuzet od primene Zakona, proizlazi da se na nabavke koje bi bile predmet tog ugovora primenjuju odgovarajuće procedure Zakona. Tako, ako bi predmet ugovora bile usluge iz Aneksa I

A, primenjivao bi se jedan od postupaka koji je Zakonom propisan, zavisno od procenjene vrednosti usluga koje su predmet ugovora, a ako bi predmet ugovora bile usluge iz Aneksa I B primenjivao bi se postupak propisan za javne nabavke male vrednosti, u skladu sa članom 6. Zakona.

Ako je predmet ugovora autorsko delo, zavisno od vrste dela, primenjuje se odgovarajući postupak. Tako ako je predmet ugovora pisano delo (knjige, brošure, članci, prevodi, računarski programi u bilo kojem obliku njihovog izražavanja, uključujući i pripremni materijal za njihovu izradu i sl. dela) primenjivaće se odgovarajući postupak zavisno od broja izdavača. Ako je autor izdavač, odnosno autorsko delo se nabavlja direktno od autora mogao bi se primeniti pregovarački postupak bez objavljivanja javnog poziva. Ako je predmet ugovora npr. delo iz oblasti arhitekture, primenjene umetnosti i industrijskog oblikovanja primenjivao bi se konkurs kao postupak i td. •

dr Ljiljana Rudić-Dimić, Živana Bogatinčević

Ništavost ugovora o javnoj nabavci koji su zaključeni suprotno odluci Republičke komisije za zaštitu prava

Pitanje:

- **Da li je ništavan ugovor koji je naručilac zaključio po sprovedenom pregovaračkom postupku pre nego što je Republička komisija za zaštitu prava donela odluku, po zahtevu za zaštitu prava ponuđača, u pogledu stručne ocene ponuda?**

Odgovor:

Prema članu 24. stav 1. tačka 4) Zakona o javnim nabavkama („Sl. glasnik RS", br. 116/2008 - dalje: Zakon) naručilac može sprovoditi pregovarački postupak bez objavljivanja javnog poziva ako zbog izuzetne hitnosti prouzrokovane vanrednim okolnostima ili nepredviđenim događajima, čije nastupanje ni u kom slučaju ne zavisi od volje naručioca, naručilac nije mogao da postupi u rokovima određenim za otvoreni ili restriktivni postupak.

Navedenim članom Zakona, pored ostalog, propisano je da u pregovaračkom postupku bez objavljivanja javnog poziva iz razloga hitnosti, naručilac je dužan da u roku od tri dana od dana izbora najpovoljnije ponude dostavi Upravi za javne nabavke (dalje: Uprava) izveštaj o izboru najpovoljnije ponude koji sadrži podatke iz člana 80. Zakona (izveštaj o stručnoj oceni ponuda), kao i da se na sprovođenje postupka ne primenjuju odredbe člana 82. stav 5. i člana 108. stav 1. Zakona.

Naručilac zaključuje ugovor o javnoj nabavci sa ponuđačem čija je ponuda izabrana kao najpovoljnija, a ugovor o javnoj nabavci ne može biti zaključen pre isteka roka za podnošenje zahteva za zaštitu prava iz člana 107. ovog zakona (član 82. st. 1. i 5. Zakona).

To praktično znači da je naručilac dužan da u pregovaračkom postupku bez objavljivanja javnog poziva iz razloga hitnosti izvrši ocenjivanje svih ponuda na način propisan članom 78. Zakona, te da nakon toga izvrši izbor najpovoljnije ponude. U roku od tri dana od dana izbora najpovoljnije ponude naručilac je dužan da u skladu sa članom 24. stav 3. Zakona dostavi Upravi izveštaj o izboru najpovoljnije ponude. Navedeni izveštaj treba da sadrži podatke koje sadrži izveštaj o stručnoj oceni ponuda.

Prema članu 80. stav 2. Zakona izveštaj o stručnoj oceni ponuda mora da sadrži naročito sledeće podatke:

1) naziv i adresu naručioca;

2) predmet i vrednost ugovora o javnoj nabavci;

3) nazive ponuđača čije su ponude odbijene i razloge za njihovo odbijanje;

4) način primene metodologije dodele pondera;

5) naziv ponuđača čija je ponuda najpovoljnija, a ako je ponuđač naveo da će nabavku izvršiti uz pomoć podizvođača i svaki deo ugovora koji će izvršiti podizvođač;

6) ako je sproveden pregovarački postupak - okolnosti koje opravdavaju primenu tog postupka.

Svrha dostavljanja izveštaja o izboru najpovoljnije ponude sa podacima koji sadrži izveštaj o stručnoj oceni ponude Upravi jeste da Uprava proveri da li je naručilac imao osnovanih razloga za sprovođenje pregovaračkog postupka bez objavljivanja javnog poziva iz razloga hitnosti, odnosno da li je naručilac mogao postupiti u rokovima za otvoreni ili restriktivni postupak, kao i da li je obezbedio konkurenciju u postupku javne nabavke.

Članom 108 stav 1. Zakona propisano je da zahtev za zaštitu prava zadržava dalje aktivnosti naručioca u postupku javne nabavke do donošenja odluke o podnetom zahtevu za zaštitu prava, ako Republička komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki (dalje: Republička komisija) na predlog naručioca ne odluči drugačije. U slučaju sprovođenja pregovaračkog postupka bez objavljivanja javnog poziva iz razloga hitnosti navedena odredba se ne primenjuje.

Prema tome, naručilac može u pregovaračkom postupku da nastavi sa postupkom javne nabavke bez obzira što je zahtev za zaštitu prava podnet. Nastavljanje sa postupkom javne nabavke znači da naručilac može da izvrši izbor najpovoljnije ponude i da, nakon dostavljanja obaveštenja o izboru najpovoljnije ponude Upravi, sa ponuđačem čija ponuda je izabrana kao najpovoljnija zaključi ugovor o javnoj nabavci.

Ukoliko je naručilac postupio u skladu sa navedenom procedurom, ali prema oceni Republičke komisije nije u skladu sa Zakonom izvršio stručnu ocenu ponuda, sprovedeni postupak javne nabavke u tom delu odlukom ove komisije se poništava i predmet vraća naručiocu sa smernicama da ponovo izvrši stručnu ocenu ponuda.

Ishod ponovljene stručne ocene ponuda mogao bi biti da najveći broj pondera ne dobije ponuda koju je naručilac izabrao kao najpovoljniju, tj. da ponuda ponuđača sa kojim je zaključen ugovor nije najpovoljnija ponuda.

Prema članu 118. st. 1. i 2. Zakona, naručilac je dužan da postupi po nalozima Republičke komisije sadržanim u odluci najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema odluke, a Republička komisija može da zahteva od naručioca da podnese izveštaj i dokumentaciju o sprovođenju postupka javne nabavke u kome je bio podnet zahtev za zaštitu prava ili izveštaj i dokumentaciju o ponovljenom postupku.

Naručilac je dužan da navedeni izveštaj i dokumentaciju podnese u roku koji određuje Republička komisija i koji ne može biti duži od šest meseci od dana prijema odluke Republičke komisije (član 118. stav 3. Zakona).

Ako Republička komisija na osnovu izveštaja i dokumentacije utvrdi da nisu otklonjene nepravilnosti, odnosno da nisu poštovana njena uputstva ili ako naručilac u određenom roku ne podnese izveštaj i dokumentaciju, obavestiće o tome organ nadležan za poslove revizije javnih sredstava, budžetsku inspekciju, Narodnu skupštinu i Vladu Republike Srbije (član 118. stav 4. Zakona).

Članom 120. stav 1. tačka 7) propisano je da su ništavi ugovori o javnoj nabavci koji su zaključeni suprotno odluci Republičke komisije.

Prema tome, kako je odlukom Republičke komisije postupak poništen u delu stručne ocene ponuda to znači da je odluka o izboru najpovoljnije ponude koja je doneta na osnovu stručne ocene ponuda i ugovor zaključen na osnovu odluke o izboru najpovoljnije ponude ništavi. Naručilac bi trebalo da u skladu sa smernicama iz odluke Republičke komisije postupi, odnosno vrati postupak u fazu ocene ponuda.

Takođe, treba imati u vidu da nezadovoljna strana protiv odluke Republičke komisije može pokrenuti upravni spor.

Upravni spor može se pokrenuti i kada Republička komisija nije donela i dostavila odluku u rokovima predviđenim članom 114. Zakona. Naime, stavom 1. navedenog člana Zakona, propisano je da o zahtevu za zaštitu prava Republička komisija dužna da odluči rešenjem u roku od 15 dana od dana prijema kompletne dokumentacije.

Ovaj rok, u naročito opravdanim slučajevima, može se produžiti najduže za 20 dana, o čemu se obaveštavaju podnosilac zahteva i naručilac.

Republička komisija je dužna da rešenje dostavi naručiocu, podnosiocu zahteva i izabranom ponuđaču ako je zahtev za zaštitu prava podnet posle donošenja odluke o izboru najpovoljnije ponude, u roku od deset dana od dana donošenja rešenja, odnosno odluke.

U vezi primene člana 103. Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89 - odluka USJ i 57/89, „Sl. list SRJ", br. 31/93 i „Sl. list SCG", br. 1/2003 - Ustavna povelja), treba imati u vidu da je Zakon sistemski zakon u oblasti javnih nabavki te je njegova primena primarna u odnosu na druge zakone.

Zakonom je definisan pojam ugovora o javnoj nabavci kao dvostrani teretni pravni posao zaključen između naručioca i ponuđača koji za predmet ima nabavku dobara, pružanje usluga ili izvođenje radova. Ovaj ugovor mora biti sačinjen u pisanoj formi, u skladu sa sprovedenim postupkom javne nabavke. Iz definicije pojma ugovora o javnoj nabavci proizlazi i šta može biti predmet ugovora i u kojoj formi se zaključuje.

Naime, naručilac nema slobodnu volju da odluči sa kime i pod kojim uslovima će da zaključi ugovor. On je dužan da prethodno sprovede odgovarajući postupak u skladu sa Zakonom i da na zaključenje ugovora pozove ponuđača čija ponuda je ocenjena kao najpovoljnija, odnosno koja je dobila najviše pondera te je tako zauzela prvo mesto na rang listi ponuda. Taj poziv predstavlja obavezu za naručioca.

Ako ponuđač čija je ponuda izabrana kao najpovoljnija odbije da sa naručiocem zaključi ugovor o javnoj nabavci naručilac tek tada može pozvati sledećeg sa rang liste na zaključenje ugovora.

Takođe, ugovorne strane ne mogu saglasnošću volja menjati ugovor. Zakonom je uređeno da naručilac može dozvoliti da se promeni ugovorena cena i to samo ako za to postoje objektivni razlozi, koji su kao takvi određeni u konkursnoj dokumentaciji, odnosno predviđeni posebnim propisima. U objektivne razloge spadali bi npr. promena cena na malo, promena deviznog kursa i slično.

Naručilac kao ugovorna strana dužan je i da u roku od tri dana od dana zaključenja ugovora dostavi "Službenom glasniku RS" radi objavljivanja obaveštenje o zaključenom ugovoru i isto objavi na Portalu javnih nabavki koji vodi Uprava.

Iz navedenog se uočava značajna razlika između ugovora o javnoj nabavci i ostalih ugovora na koje se primenjuje Zakon o obligacionim odnosima.

S obzirom da je ugovor o javnoj nabavci definisan Zakonom i da je Zakonom uređeno u kojim slučajevima se isti smatra ništavim proizlazi da bi nadležni sud u postupku utvrđivanja ništavosti trebalo da se rukovodi kako odredbama čl. 103 do 110. Zakona o obligacionim odnosima kojima je uređen institut ništavosti ugovora tako i odredbama Zakona.

Imajući u vidu da o ništavosti ugovora odlučuje nadležni sud ne bi se mogle davati predpostavke na koji način bi sud postupio u pogledu posledica ništavosti i odgovornosti lica krivog za ništavost konkretnog ugovora. •

Živana Bogatinčević

Nemogućnost zaključivanja aneksa ugovora o javnoj nabavci kojim bi se produžio rok za izvođenje radova

Pitanje:

- **Da li naručilac može da zaključi aneks ugovora o javnoj nabavci sa izabranim ponuđačem kojim bi se produžio rok za izvođenje radova?**

Odgovor:

Članom 2. stav 1. tačka 2) Zakona o javnim nabavkama („Sl. glasnik RS", br. 116/2008 - dalje: Zakon) definisan je pojam ugovora o javnoj nabavci kao teretni ugovor zaključen u pisanoj formi između naručioca i ponuđača u skladu sa sprovedenim postupkom javne nabavke, koji za predmet ima nabavku dobara, pružanje usluga ili izvođenje radova.

Iz definicije ugovora o javnoj nabavci proizlazi da je ugovor dvostrani teretni pravni posao zaključen između naručioca i ponuđača, da za predmet ima nabavku dobara, pružanje usluga ili izvođenje radova, da mora biti sačinjen u pisanoj formi u skladu sa sprovedenim postupkom javne nabavke. Zakonskom procedurom koju je naručilac dužan da sprovede pre zaključenja ugovora ograničava se slobodna volja naručioca da odluči s kime i pod kojim uslovima će da zaključi ugovor. Naime, naručilac je dužan da prethodno sprovede odgovarajući postupak u skladu sa Zakonom i da na zaključenje ugovora pozove ponuđača čija ponuda je ocenjena kao najpovoljnija, odnosno koja je dobila najviše pondera te je tako zauzela prvo mesto na rang listi ponuda. Taj poziv predstavlja obavezu za naručioca. Ako ponuđač čija je ponuda izabrana kao najpovoljnija odbije da sa naručiocem zaključi ugovor o javnoj nabavci, naručilac tek tada može pozvati sledećeg sa rang liste na zaključenje ugovora.

Prema članu 52. stav 1. Zakona ocenjivanje ponuda vrši se na osnovu kriterijuma za ocenjivanje ponude koji može biti:

1) ekonomski najpovoljnija ponuda ili

2) najniža ponuđena cena.

Kriterijum ekonomski najpovoljnije ponude zasniva se na različitim elementima kriterijuma u zavisnosti od predmeta javne nabavke. Jedan od elemenata kriterijuma je i rok isporuke ili izvršenja posla (član 52. stav 2. tačka 3) Zakona).

Svakom elementu kriterijuma naručilac u konkursnoj dokumentaciji određuje relativni značaj (ponder) tako da zbir pondera iznosi 100. Izbor između dostavljenih ponuda primenom kriterijuma ekonomski najpovoljnije ponude naručilac sprovodi tako što ih rangira na osnovu pondera određenih za elemente kriterijuma. To znači da rok isporuke ili izvršenja posla, kao element kriterijuma, utiče na rang listu ponuda.

Pre nego što objavi javni poziv za dostavljanje ponuda ili prijava, odnosno uputi poziv za dostavljanje ponuda naručilac priprema konkursnu dokumentaciju koja pored ostalog sadrži i model ugovora (osim u pregovaračkom postupku i u slučaju nabavke kredita kao finansijske usluge kada konkursna dokumentacija sadrži kreditni zahtev naručioca na osnovu kojeg ponuđač dostavlja svoj model ugovora).

Model ugovora sadrži sve bitne elemente ugovora. Bitan element ugovora je, između ostalog, i rok isporuke ili izvršenja posla.

Članom 7. st. 2. i 4. Pravilnika o obaveznim elementima konkursne dokumentacije u postupcima javnih nabavki („Sl. glasnik RS", br. 50/2009) propisano je da model ugovora ponuđač mora da popuni, overi pečatom i potpiše, čime potvrđuje da je saglasan sa sadržinom modela ugovora, kao i da sadržina zaključenog ugovora ne može da se razlikuje od sadržine modela ugovora.

To praktično znači da ponuđač koji je saglasan sa modelom ugovora saglasan je sa svim elementima tog modela, odnosno sa svim elementima ugovora pa time i sa rokom isporuke ili izvršenja posla.

Članom 82. Zakona uređena su pitanja koja se odnose na ugovor o javnoj nabavci. Stavom 4. navedenog člana Zakona propisano je da nakon zaključenja ugovora naručilac može da dozvoli promenu cene samo iz objektivnih razloga koji moraju biti određeni u konkursnoj dokumentaciji, odnosno predviđeni posebnim propisima.

Iz navedene odredbe Zakona proizlazi da se ugovor o javnoj nabavci može menjati (aneksirati) samo u pogledu ugovorene cene i to pod uslovom da za izmenu cene postoje objektivni razlozi (promena cena na malo, promena deviznog kursa i sl.) koji su određeni u konkursnoj dokumentaciji, odnosno predviđeni posebnim propisima. •

Živana Bogatinčević

PRIJAVA PODATAKA ZA MATIČNU EVIDENCIJU O OSIGURANICIMA I KORISNICIMA PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA ZA 2010. GODINU

Rok za podnošenje prijave - obrazaca M-4 i M-4K do 30. aprila 2011. godine

Prijava podataka za matičnu evidenciju za utvrđivanje staža osiguranja, zarada, naknada zarada, osnovica osiguranja, odnosno ugovorenih naknada, koji služe za utvrđivanje godišnjeg ličnog koeficijenta za 2010. godinu, vrši se u skladu sa sledećim propisima:

- ***Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju („Sl. glasnik RS", br. 34/2003, 64/2004 - odluka USRS, 84/2004 - dr. zakon, 85/2005, 101/2005 - dr. zakon, 63/2006 - odluka USRS, 5/2009, 107/2009 i 101/2010*** - dalje: Zakon), kojim je propisano da se prijava podataka za utvrđivanje staža osiguranja (Obrazac M-4, odnosno M-4K) podnosi najkasnije do 30. aprila tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu, a organ nadležan za poslove javnih prihoda do 30. juna tekuće godine (član 144. stav 1. tačka 3);
- ***Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. glasnik RS", br. 84/2004, 61/2005, 62/2006 i 5/2009*** - dalje: Zakon o doprinosima*)*, kojim su utvrđeni bitni elementi za unošenje podataka u matičnu evidenciju (osnovica doprinosa, visina doprinosa, način obračunavanja i evidentiranja i dr.);
- ***Odlukom o obrascima prijava podataka za matičnu evidenciju o osiguranicima i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja („Sl. glasnik RS", br. 118/2003, 11/2006 i 54/2010 - dr. uredba*** - dalje: Odluka).

Napomena: danom početka primene ***Uredbe o sadržini, obrascu i načinu podnošenja jedinstvene prijave na obavezno socijalno osiguranje, jedinstvenim metodološkim principima i jedinstvenom kodeksu šifara za unos podataka u Jedinstvenu bazu Centralnog registra obaveznog socijalnog osiguranja („Sl. glasnik RS", br. 54/2010*** - dalje: Uredba*)*, prestaju da važe: odredbe tačke 2) stav 1. podtačke 1) do 9) i st. 2. i 3. prethodne odluke. Odredbe koje su prestale da važe odnose se na obrasce za prijavu, odnosno odjavu na osiguranje. **To znači da obrasci koji se odnose na prijavu podatka za unošenje u matičnu evidenciju o osiguranicima i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja su nepromenjene i primenjuju se u skladu s ovom odukom, a to su obrasci**:

- **M-4 i M-4K** - Prijava podataka za utvrđivanje staža osiguranja, zarade, naknade zarade, odnosno osnovice osiguranja i visine uplaćenih doprinosa za osiguranike zaposlene,
- **M-4/SP i M-4K/SP** - Prijava podataka za utvrđivanje staža osiguranja, zarade, naknade zarade, odnosno osnovice osiguranja i visine uplaćenih doprinosa za osiguranike samostalnih delatnosti i poljoprivrednike,
- **M-4UN** - Prijava o uplati doprinosa po osnovu ugovorene naknade, odnosno naknade po osnovu ugovora o dopunskom radu i visini te naknade;
- ***Odlukom o jedinstvenim metodološkim principima za vođenje matične evidencije o osiguranicima i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja („Sl. glasnik RS", br. 118/2003)*** i
- ***Odlukom o jedinstvenom kodeksu šifara za unošenje podataka u matičnu evidenciju o osiguranicima i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja („Sl. glasnik RS", br. 118/2003 i 11/2006).***

Napomena: prethodne dve oduke su delimično izmenjene Uredbom, **ali samo u delu koji se odnosi na podnošenje prijave i odjave na osiguranje, što znači da se i dalje primenjuju u delu koji se odnosi na podnošenje prijave M-4.**

Navedene prijave za unošenje podataka u matičnu evidenciju mogu se podnositi i elektronskim putem, s tim da u slučaju poteškoća u obradi podataka dostavljenih elektronskim putem, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje (dalje: Fond) ima pravo, prema članu 133. Zakona, da zahteva od podnosioca dostavljanje ovih podataka na propisanom obrascu.

Obveznici podnošenja prijave M-4, rokovi i fond kome se podnosi

- **Poslodavci podnose prijave na Obrascu M-4** (za jedno lice), **odnosno na Obrascu M-4K** (za više lica), za 2010. godinu **najkasnije do 30.4.2011. godine, i to za sledeće osiguranike:**
  1) **zaposlene iz člana 11. tač. 1) do 6) i tač. 8) do 11) Zakona** (zaposlena lica, civilna lica na službi u Vojsci i vojnim jedinicama i vojnim ustanovama, izabrana ili postavljena lica ako za obavljanje funkcije ostvaruju zaradu odnosno naknadu zarade, lica koja su u skladu sa propisima o radu u radnom odnosu, odnosno zaposleni van prostorija poslodavca, zaposlena lica upućena na rad u inostranstvo, domaći državljani zaposleni kod stranih ili međunarodnih organizacija i ustanova, stranih diplomatskih ili konzularnih predstavništava ili kod stranih pravnih ili fizičkih lica, strani državljani koji su na teritoriji Republike zaposleni kod stranih pravnih ili fizičkih lica, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno);
  2) **lica koja obavljaju privremene i povremene poslove;**
  3) **lica koja privremene i povremene poslove obavljaju preko omladinske zadruge**, a imaju navršenih 26 godina, odnosno bez obzira na godine života ako nisu na školovanju (za ova lica poslodavac je zadruga);
  4) **invalide rada II i III kategorije** - podnose poslodavci, kao i za ostale zaposlene, na obrascu M-4, odnosno M-4K, gde unose samo zaradu koju je zaposleni ostvario za vreme dok je radio sa preostalom radnom sposobnošću (ne unose podatke o naknadama po osnovu invalidnosti koje za ove invalide isplaćuje Fond);

  Za osiguranike pod tač. 1) do 4) **prijava se podnosi Fondu prema sedištu poslodavca, odnosno njegove organizacione jedinice** (filijali, ekspozituri, ispostavi);
  5) **lica koja su osnivači privrednog društva i zaposleni su u tom društvu** - za ove osiguranike prijavu podnosi privredno društvo u kome su zaposleni, filijali Fonda prema sedištu privrednog društva, na Obrascu M-4/SP za osiguranike samostalnih delatnosti.
- **Organizacija za zapošljavanje** prijavu podnosi za osiguranike zaposlene za čijim je radom prestala potreba i za lica kojima je radni odnos prestao zbog prestanka rada poslodavca dok ostvaruju novčanu naknadu prema propisima o zapošljavanju, kao i za osiguranike samostalnih delatnosti dok ostvaruju prava po propisima o zapošljavanju.
- **Fond** unosi u matičnu evidenciju podatke o utvrđenom stažu osiguranja, zaradi, naknadama zarade, osnovicama osiguranja, ugovorenim naknadama i drugim naknadama koje služe za utvrđivanje visine prava i visine uplaćenog doprinosa, i to za:
  - osiguranike koji su sami obveznici plaćanja doprinosa osim osiguranika samostalnih delatnosti i poljoprivrede,
  - osiguranike iz člana 15. Zakona - osiguranike koji se dobrovoljno uključe u sistem obaveznog penzijskog i invalidskog osiguranja,
  - osiguranike koji su doprinos platili na ugovorenu naknadu,
  - invalide II i III kategorije podatke o naknadi na ime umanjene radne sposobnosti koja se isplaćuje iz sredstva Fonda, na Obrascu M-6.
- **Organ nadležan za poslove javnih prihoda, odnosno Poreska uprava podnosi podatke za 2010. godinu**, na Obrascu M-4/SP, odnosno Obrascu M-4K/SP, **najkasnije do 30.6.2011. godine**, za osiguranike samostalnih delatnosti (osnivače i preduzetnike) i osiguranike poljoprivrednike, kao i prijavu promene podnetih podataka za ova lica, osim za lica iz člana 12. stav 1. tač. 2) i tač. 3) do 5) Zakona (lica koja su osnivači privrednog društva i u njemu su u radnom odnosu, lica koja obavljaju poslove po osnovu ugovora, i lica koja su prestala da se bave samostalnom delatnošću dok ostvaruju novčanu naknadu preko Nacionalne službe za zapošljavanje). Za ove osiguranike **prijava se dostavlja Fondu, odnosno njegovoj filijali,** i to:
  - **za osiguranike samostalnih delatnosti - prema mestu gde je osiguranik registrovao obavljanje delatnosti po osnovu koje je osiguran**;
- **za osiguranike poljoprivrednike - prema sedištu organa nadležnog za utvrđivanje poreza na katastarski prihod** od poljoprivredne delatnosti.

Osiguranik samostalnih delatnosti (preduzetnik), o visini naknade i plaćenim doprinosima za vreme provedeno na bolovanju ili porodiljskom odsustvu (potvrde Zavoda za zdravstveno osiguranje i potvrde nadležnog opštinskog, odnosno gradskog organa uprave) u praksi sam dostavlja Poreskoj upravi i Fondu.

Unošenje podataka o stažu osiguranja u prijavu M-4

Prema članu 46. Zakona, u staž osiguranja računa se vreme:

- koje je osiguranik proveo na radu po osnovu koga je bio obavezno osiguran i
- za koje je uplaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje.

U članu 47. Zakona utvrđeno je da se **u staž osiguranja računa vreme provedeno na radu u efektivnom trajanju (kalendarsko vreme provedeno na radu).**

Prema čl. 48. i 49. Zakona, u staž osiguranja računa se i:

- **vreme za koje je osiguranik**, u skladu sa propisima o radu i zapošljavanju, **primao novčanu naknadu na koju je plaćen doprinos;**
- **vreme koje je osiguranik**, u skladu sa propisima o radu, **proveo na obavljanju privremenih i povremenih poslova,** kao i vreme koje je osiguranik sa navršenih 26 godina života (ili bez obzira na godine života ako nije na školovanju) **proveo na obavljanju privremenih i povremenih poslova preko omladinskih zadruga, za koje je plaćen doprinos po stopi od 11% na teret osiguranika i na teret isplatioca naknade.**

Staž osiguranja se ne vezuje za vreme provedeno na radu sa punim radnim vremenom, već se vezuje za kalendarsko vreme provedeno u radnom odnosu. To znači da se u prijavi za matičnu evidenciju ne iskazuju časovi provedeni na radu, odnosno nebitno je da li osiguranik radi sa punim radnim vremenom ili sa polovinom punog radnog vremena ili manje od polovine. Za staž osiguranja je bitno da je osiguraniku plaćen doprinos za PIO najmanje na najnižu osnovicu, što je zakonom propisana obaveza, kada će se u staž osiguranja utvrditi kalendarsko vreme provedeno na radu iako osiguranik nije radio puno radno vreme.

Prema tome, **u prijavu za unošenje podataka u matičnu evidenciju (Obrazac M-4) unosi se vreme provedeno u radnom odnosu, za koje je plaćen doprinos, u kalendarskom trajanju (meci i dani).**

Unošenje podataka o stažu osiguranja za osiguranike koji rade sa nepunim radnim vremenom

Staž osiguranja se vezuje za kalendarsko vreme provedeno u osiguranju i iskazuje se u mesecima, a ne za radno vreme provedeno na radu - ne iskazano u časovima rada.

Za osiguranika koji radi sa nepunim radnim vremenom samo kod jednog poslodavca, poslodavac je bio u obavezi da doprinose za PIO plati najmanje na najnižu osnovicu doprinosa, čime je obezbeđeno da se ovom zaposlenom u staž osiguranja računa kalendarsko vreme provedeno na radu, bez obzira na dužinu tajanja radnog vremena za koje je zasnovan radni odnos kod poslodavca (npr. ako je zaposleni cele 2010. godine radio sa polovinom punog radnog vremena samo kod jednog poslodavca, poslodavac će u prijavu M-4 uneti staž osiguranja od 12 meseci).

Za osiguranika koji radi sa nepunim radnim vremenom kod dva poslodavca (po 4 časa dnevno), **oba poslodavca će uneti podatak o stažu osiguranja - 12 meseci**. Pošto svaki osiguranik u jednoj kalendarskoj godini može da ima najviše 12 meseci staža osiguranja, Fond je dužan da proverava tačnost podataka unetih u prijave podataka za matičnu evidenciju, pa shodno tome da utvrdi 12 meseci staža osiguranja za tog osiguranika. Jedan od poslodavaca bi trebalo da ispravi podatke iz prijave, **s tim što se ova dva poslodavca pre dostavljanja prijava mogu dogovoriti** o tome koji od njih će popuniti podatak o stažu osiguranja.

Problem nastaje kada je osiguranik radio 6 meseci sa nepunim radnim vremenom kod dva poslodavca u istom periodu. Ukoliko bi oba poslodavca unela u staž osiguranja po 6 meseci, moglo bi se zaključiti da je ovaj osiguranik ostvario 12 meseci staža osiguranja. I u ovom slučaju ukazuje se na odredbe člana 135. st. 2. Zakona, kojima je propisano da je Fond dužan da proverava tačnost podataka koji su uneti u prijave.

Poslodavci imaju obavezu da, na prijavu M-4, odnosno M-4K, ukoliko zaposle lice za nepuno radno vreme, stave napomenu da je to lice radilo sa nepunim radnim vremenom, a ako nije radilo cele godine, da navedu period u kome je to lice radilo.

Unošenje podataka u prijavu M-4 o zaradama, naknadama, odnosno osnovici na koju je plaćen doprinos

ZARADA KOJA SE UNOSI U MATIČNU EVIDENCIJU - podaci o zaradama unose se u bruto iznosu, u dinarima sa parama, u kolonu „zarada" i plaćeni doprinosi za PIO iz zarade i na zaradu, u kolonu „uplaćeni doprinosi".

Zaradu, prema članu 105. ***Zakona o radu („Sl. glasnik RS", br. 24/2005, 61/2005 i 54/2009)***,čine sva primanja iz radnog odnosa koja su zaposlenom isplaćena i na koja je plaćen doprinos, osim naknade troškova iz člana 118. tač. 1) do 4), primanja iz člana 119. i člana 120. tačka 1).

Topli obrok i regres, ako su isplaćeni zaposlenom, takođe se unose u obrasce M-4, odnosno M-4K, pod „zarada", pošto, u skladu sa zakonom, imaju isti tretman kao i ostali elementi zarade, odnosno predstavljaju zaradu na koju je plaćen doprinos.

ISPLAĆENA MINIMALNA ZARADA - prema Zakonu o radu poslodavac ima obavezu da zaposlenom isplati zaradu najmanje u visini minimalne zarade utvrđene Odlukom Socijalno-ekonomskog saveta. Minimalna zarada se isplaćuje zaposlenom u visini utvrđenoj za mesec u kojem se vrši isplata, saglasno odredbama člana 111. stav 2.

Isplaćena minimalna zarada se unosi u Obrazac M-4, odnosno M-4K, i to pod „zarada" unosi se iznos isplaćene minimalne zarade na koju su plaćeni doprinosi, a ukoliko je ona niža od propisane najniže mesečne osnovice doprinosa, unosi se ta najniža osnovica na koju su plaćeni doprinosi.

Isplata zarade, odnosno minimalne zarade sa zakašnjenjem i popunjavanje prijave M-4

Pri unošenju podataka u matičnu evidenciju i za 2010. godinu, primenjuju se odredbe Zakona, kojima je propisan način unošenja podataka u slučaju zakašnjenja u plaćanju doprinosa.

Članom 140. Zakona, **utvrđeno je da se osiguraniku za koga je doprinos obračunat i uplaćen na osnovicu, zaradu ili deo zarade sa zakašnjenjem u tekućoj kalendarskoj godini za prethodnu ili neku drugu kalendarsku godinu u matičnu evidenciju za utvrđivanje godišnjeg ličnog koeficijenta za prethodnu ili neku raniju kalendarsku godinu unosi se osnovica za mesec za koji je doprinos plaćen, odnosno zarada ili deo zarade koja mu je pripadala za mesec za koji je doprinos plaćen. Na isti način se unosi i iznos doprinosa.**

Ove odredbe se ne primenjuju kada je doprinos obračunat i plaćen na osnovicu, zaradu ili deo zarade zaključno sa 31. januarom tekuće godine za prethodnu godinu, odnosno kada su isplaćena zarada ili deo zarade manji od zarade koja mu je pripadala za mesec za koji je doprinos plaćen.

Primer 1:

Zarada za mesec septembar 2010. godine isplaćena je sa zakašnjenjem, u mesecu januaru 2011. godine, doprinos je plaćen na najnižu mesečnu osnovicu za plaćanje doprinosa koja se primenjivala u januaru 2011. godine, a to je 16.752 dinara. U Obrazac M-4 za mesec septembar 2010. godine unosi se iznos najniže mesečne osnovice na koju je plaćen doprinos (16.752 dinara) i iznos doprinosa koji je plaćen na tu osnovicu.

U slučaju da je zarada za mesec septembar 2010. godine isplaćena posle 31. januara 2011. godine (npr. u februaru ili martu 2011. godine) i doprinos plaćen na najnižu mesečnu osnovicu koja se primenjivala na dan isplate, a to je osnovica od 17.571 dinara, u Obrazac M-4 za mesec septembar 2010. godine neće se uneti najniža mesečna osnovica na koju je plaćen doprinos (17.571 dinara) niti iznos doprinosa koji je plaćen na tu osnovicu, već najniža mesečna osnovica koja se primenjivala u mesecu za koji je isplaćena zarada i plaćen doprinos, a to znači najniža osnovica koja se primenjivala u septembru 2010. godine koja u konkretnom slučaju iznosi 16.619 dinara kao i pripadajući iznos doprinosa obračunat na osnovicu od 16.619 dinara.

Primer 2:

Za mesec septembar 2010. godine poslodavac nije zaposlenom isplatio zaradu već je platio samo doprinose (do kraja oktobra za septembar) na najnižu osnovicu koja se primenjivala na dan uplate doprinosa, a to je 16.619 dinara. Poslodavac isplaćuje zaposlenom zaradu sa zakašnjenjem, u februaru 2011. godine. Bruto zarada zaposlenog iznosi 17.000 dinara, veća je od najniže osnovice na koju je plaćen doprinos, međutim manja je od najniže mesečne osnovice koja se primenjuje u mesecu kada se isplaćuje zarada (17.571 dinara). Prema Zakonu poslodavac ima obavezu prilikom isplate zarade da plati razliku doprinosa između najniže osnovice na koju je plaćen doprinos bez isplate zarade i iznosa zarade koja se isplaćuje zaposlenom, a ako je zarada koja se isplaćuje manja od najniže mesečne osnovice koja se primenjuje na dan isplate zarade, razlika doprinosa se obračunava i plaća između najniže osnovice na koju je plaćen doprinos i najniže osnovice koja se primenjuje na dan isplate zarade. U ovom slučaju doprinos se plaća na razliku između 16.619 dinara (osnovica na koju je plaćen doprinos) i 17.571 dinara (osnovica na dan isplate zarade jer je zarada manja od te osnovice).

U Obrazac M-4 za ovog zaposlenog za septembar 2010. godine ne unosi se niti osnovica koja se primenjivala u septembru 2010. godine, niti osnovica na koju je plaćen doprinos, već shodno članu 140. Zakona zarada koja je zaposlenom pripadala za mesec za koji je doprinos plaćen, a to je 17.000 dinara i pripadajući iznos doprinosa obračunat na tu zaradu (član 140. Zakona - unosi se osnovica za mesec za koji je doprinos plaćen, odnosno zarada ili deo zarade koja mu je pripadala za mesec za koji je doprinos plaćen). U konkretnom slučaju, u Obrazac M-4 unosi se podatak koji je za zaposlenog povoljniji, a odnosi se na mesec za koji je doprinos plaćen (ili osnovica koja se primenjivala u tom mesecu (u septembru 2010.) ili zarada koja je zaposlenom isplaćena - veći iznos).

Plaćanje doprinosa na najnižu osnovicu i popunjavanje Obrasca M-4

Ako je poslodavac u toku 2010. godine za pojedine mesece plaćao doprinose bez isplate zarade (zakonska obaveza je za poslodavca koji zaposlenom do kraja tekućeg meseca ne isplati zaradu za prethodni mesec da do kraja meseca plati doprinose na najnižu osnovicu) ili je isplaćivao zarade manje od najniže propisanih osnovica, doprinose je plaćao na najniže propisane osnovice u momentu uplate doprinosa i po pravilu iznos osnovica na koje je plaćen doprinos za PIO unosi se u istom iznosu u prijavu M-4 i doprinosi koji su plaćeni na tu osnovicu. Izuzetak je kada se isplata zarada, odnosno uplata doprinosa za 2010. godinu vršila posle 31.1.2011. godine, što je napred objašnjeno.

Najniže mesečne osnovice doprinosa koje su primenjivane u 2010. godini

Period primene	Najniža osnovica	"Sl. glasnik RS"	Doprinosi koji su plaćeni (kolona 2 x 22%)
1	2	3	4
od 1.11.2009. do 31.01.2010.	**15.454**	89/2009	3.399,88
od 1.02.2010. do 30.04.2010.	**16.219**	4/2010	3.568,18
od 1.06.2010. do 31.07.2010.	**15.509**	30/2010	3.411,98
od 1.08.2010. do 31.10.2010.	**16.619**	53/2010	3.656,18
od 1.11.2010. do 31.01.2011.	**16.752**	79/2010	3.685,44
od 1.02.2011 do 30.04.2011.	17.571	4/2011	3.865,62

Poslodavac koji je u celoj 2010. godini redovno isplaćivao zaradu zaposlenom u visini propisane najniže mesečne osnovice doprinosa, ili je isplaćivao manju zaradu a doprinose plaćao na najnižu osnovicu, ili je cele godine samo plaćao doprinose bez isplate zarade, u Obrazac M-4 unosi podatke prema sledećoj tabeli:

Red. br.	Mesec u 2010. godini	Najniža osnovica na koju je plaćen doprinos	Plaćeni doprinos za PIO (kol. 3 x 22%)
1	2	3	4
1.	januar	**15.454**	**3.399,88**
2.	februar	**16.219**	**3.568,18**
3.	mart	**16.219**	**3.568,18**
4.	april	**16.219**	**3.568,18**
5.	maj	**16.219**	**3.568,18**
6.	jun	**15.509**	**3.411,98**
7.	jul	**15.509**	**3.411,98**
8.	avgust	**16.619**	**3.656,18**
9.	septembar	**16.619**	**3.656,18**
10.	oktobar	**16.619**	**3.656,18**
11.	novembar	**16.752**	**3.685,44**
12.	decembar	**16.752**	**3.685,44**
	Ukupno	**194.709**	**42.835,98**

Ovom zaposlenom poslodavac će se u Obrazac M-4 za 2010. godinu uneti kao podatak o isplaćenoj zaradi iznos od 194.709,00 dinara (ukupan zbir iz tabele u koloni 3 - zbir najnižih osnovica za celu godinu), a kao podatak o plaćenim doprinosima unosi se iznos od 42.835,98 dinara (ukupan zbir iz tabele u koloni 4 - pripadajući iznos obračunatog i plaćenog doprinosa na najnižu osnovicu).

Plaćanje doprinosa na najvišu osnovicu i popunjavanje Obrasca M-4

Ako je za zaposlenog po osnovu zarade i naknade zarada za 2010. godinu plaćen doprinos za PIO na osnovicu veću od petostrukog iznosa prosečne zarade po zaposlenom u Republici ostvarene u toj godini, koja iznosi 2.847.000,00 dinara (prosečna zarada ostvarena u 2010. godini 569.400 x 5), **u Obrazac M-4 unosi se iznos od 2.847.000,00 dinara,** tj. iznos najviše osnovice, **a kao plaćeni doprinos za PIO** unosi se odgovarajući iznos doprinosa obračunat na najvišu osnovicu (2.847.000,00 din.), a to je **iznos od 626.340,00 dinara** (2.847,000,00 x 22%). U Obrazac M-4, odnosno M-4K ne može se uneti veći iznos od petostrukog iznosa prosečne zarade u Republici.

Po osnovu više plaćenog doprinosa na zaradu preko petostrukog iznosa može se ostvariti povraćaj više uplaćenog doprinosa,

Ukoliko je poslodavac vršio uplatu kamate zbog neblagovremene uplate doprinosa, plaćena kamata se ne unosi u Obrazac M-4, odnosno M-4K.

Naknada zarade zbog bolovanja i porodiljskog odsustva i unošenje u Obrazac M-4

Obračun doprinosa za obavezno socijalno osiguranje kod naknada zarade za bolovanje do 30 dana i preko 30 dana, kao i na naknadu za porodiljsko odsustvo vrši se na isti način kao i na zarade, na teret zaposlenog i na teret poslodavca.

Kod naknada zarada za bolovanje (do 30 dana i preko 30 dana) i porodiljskog odsustva, unosi se iznos bruto naknade, koja je isplaćena kao i doprinosi koji su plaćeni na tu naknadu (na teret zaposlenog i na teret poslodavca), u kolonu „iznos naknade", odnosno u kolonu „uplaćeni doprinosi"

Kod isplate naknade zarade za bolovanje do 30 dana, koja pada na teret poslodavca, osnovica doprinosa ne može biti niža od najniže propisane osnovice za plaćanje doprinosa, u Obrazac M-4 se unosi iznos na koji je plaćen doprinos (naknada ili najniža osnovica) i iznos doprinosa plaćen na tu osnovicu.

Kod naknade zarade za bolovanje preko 30 dana, koja se isplaćuje iz sredstava Zavoda za zdravstveno osiguranje (dalje: Zavod), odnosno naknade zarade za porodiljsko odsustvo koja pada na teret nadležnog opštinskog, odnosno gradskog organa uprave ne primenjuje se najniža osnovica doprinosa, ukoliko je obračunata naknada niža od najniže osnovice, **te se u oba slučaja u Obrazac M-4, odnosno M-4K unosi bruto iznos isplaćene naknade i doprinosi koji su plaćeni na tu naknadu na teret zaposlenog i na teret poslodavca.**

Naknada zarade za trudničko bolovanje koju isplaćuje Grad

Poslodavci koji su u toku 2009. godine, vršili isplatu naknade zarade za vreme privremene sprečenosti za rad preko 30 dana zbog komplikacija u vezi sa trudnoćom zaposlenoj sa prebivalištem na teritoriji grada Beograda, pored naknade zarade u visini od 65% osnova za naknadu zarade, koja se obezbeđuje iz sredstava Zavoda vršena je isplata i naknade zarade u visini od 35% do punog iznosa osnova za naknadu zarade, koju je organizaciona jedinica Gradske uprave nadležna za poslove finansija uplaćivala na račun poslodavca, prema podacima dobijenim od Zavoda.

S obzirom na to da su poslodavci, po izvršenom prenosu sredstava od strane nadležne organizacione jedinice Gradske uprave, pored isplate neto naknade zarade trudnici, vršili i uplatu svih propisanih obaveza (poreza na zarade i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje), plaćeni doprinosi za PIO, unose se u Obrazac M-4, odnosno M-4K. Unošenje podataka vrši se na taj način što se iznos isplaćene naknade zarade za trudničko bolovanje (35% osnova za naknadu zarade), sabira sa isplaćenom naknadom zarade za bolovanje preko 30 dana (65% osnova za naknadu zarade) i zbirno unosi u kolonu „*iznos naknade zarade po osnovu zdravstvenog osiguranja i porodiljskog odsustva*", a doprinosi plaćeni na naknadu zarade u visini od 35% osnova za naknadu zarade, sabiraju se sa doprinosima plaćenim na naknadu zarade za bolovanje preko 30 dana i zbirno se iskazuju u koloni „*uplaćeni doprinos*".

Unošenje podataka za novozaposlene radnike

PODACI ZA NOVOZAPOSLENA LICA STARIJA OD 45, ODNOSNO 50 GODINA - prema članu 45. Zakona o doprinosima, poslodavac koji zaposli lice starije od 45 odnosno 50 godina, a koje je korisnik novčane naknade za vreme nezaposlenosti ili je kod Nacionalne službe za zapošljavanje prijavljeno kao nezaposleno lice najmanje tri meseca bez prekida, oslobođen je plaćanja doprinosa na teret poslodavca, i to za:

- lica starija od 50 godina, oslobođen je plaćanja 100% doprinosa na teret poslodavca;
- lica starija od 45 godina, oslobođen je plaćanja 80% doprinosa na teret poslodavca.

S obzirom da doprinos za koji je oslobođen poslodavac plaća Nacionalna služba za zapošljavanje, poslodavac pri unošenju podataka o plaćenim doprinosima u Obrazac M-4, odnosno M-4K, unosi i podatak o plaćenim doprinosima od strane Nacionalne službe zapošljavanja na osnovu overenog Obrasca INSZ.

PODACI ZA NOVOZAPOSLENE PRIPRAVNIKE I LICA SA INVALIDITETOM - prema čl. 45a i 45b Zakona o doprinosima, poslodavci koji su, zaposlili pripravnike mlađe od 30 godina i lica mlađa od 30 godina, odnosno lica sa invaliditetom, oslobođeni su plaćanja doprinosa na teret poslodavca.

S obzirom da doprinos za koji je oslobođen poslodavac plaća Nacionalna služba za zapošljavanje, poslodavac u Obrazac M-4, podatak o plaćenim doprinosima od strane Nacionalne službe za zapošljavanje unosi na osnovu overenih obrazaca, i to:

- INSZ-P za pripravnike,
- INSZ-M za lica mlađa od 30 godina,
- INSZ-I za lica sa invaliditetom.

Unošenje podataka za pripravnike po konkursu „Prva šansa"

Poslodavci koji su u toku 2010. godine zaposlili pripravnike po konkursu „Prva šansa", dužni su da za ova lica podnesu obrasce prijave podataka za matičnu evidenciju. **Prijave se popunjavaju na isti način kao i za ostale zaposlene, a podnose se na obrascima M-4, odnosno M-4K.**

Prema uslovima iz konkursa „Prva šansa", poslodavci su imali obavezu zaključenja ugovora o radu na određeno vreme sa pripravnicima, obavezu isplate neto zarade i plaćanja svih propisanih obaveza na tu zaradu i pravo subvencionisanja dela isplaćenih sredstava (neto zarada i doprinosi za obavezno socijalno osiguranje). S obzirom na to da su poslodavci u toku 2010. godine vršili uplatu doprinosa za PIO za novozaposlene pripravnike, najkasnije do 30.4.2011. godine, imaju obavezu podnošenja Obrazaca M-4, odnosno M-4K za ova lica (popunjava se broj meseci i broj dana koje su pripravnici proveli u radnom odnosu u toku 2010. godine, njihova isplaćena bruto zarada i plaćeni doprinosi za PIO na tu zaradu).

Prijava M-4 za povezivanje staža po Zaključku Vlade od 17. februara 2010. godine

Vlada Republike Srbije je, na predlog Ministarstva finansija, donela ***Zaključak broj 113-1041/2010-4, od 17.2.2010. godine*** (dalje: Zaključak), kojim se utvrđuje da je Vlada saglasna da se određenim privrednim subjektima, koji imaju neizmirene obaveze za doprinose za PIO zaposlenih, za period od 1.1.2004. do 31.12.2009. godine, izvrši povezivanje staža uplatom neizmirenih obaveza po tom osnovu.

Privredni subjekti koji imaju pravo na povezivanje staža su:

- privredno društvo koje posluje sa više od 50% državnog kapitala;
- preduzeće/privredno društvo koje se nalazi u postupku pripreme za privatizaciju;
- subjekti privatizacije koji se nalaze u postupku privatizacije i
- drugi subjekti za koje je Vlada naknadno dala saglasnost.

Obaveza po osnovu povezivanja staža izmirivaće se u roku od četiri godine, uz grejs period od jedne godine.

Obrazac M-4 za povezivanje staža po Zaključku, poslodavac podnosi samo jednom, u postupku utvrđivanja dugovnog doprinosa i ispunjenja uslova za povezivanje staža, u saradnji sa Poreskom upravom i Fondom. Obrazac M-4 koji je tada dostavljen, ostaje kod Fonda i po uplati sredstava od strane Ministarstva finansija, Fond upisuje staž.

Unošenje podataka o plaćenim doprinosima za PIO i dokumentacija koja se dostavlja uz prijave M-4 i M-4K

U Obrazac M-4, odnosno M-4K unose se podaci o plaćenom doprinosu za PIO na zaradu, naknadu zarade, odnosno na osnovicu doprinosa (najnižu ili najvišu).

U obrazac se unose podaci o plaćenim doprinosima na teret zaposlenog i na teret poslodavaca.

Pod „uplaćenim doprinosom" se ne unose podaci o plaćenim doprinosima za zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti.

Podaci se unose u dinarima sa parama.

Prema informacijama iz Fonda, **poslodavac bi trebalo da, uz prijave M-4 i M-4K, nadležnoj filijali Fonda, dostavi i sledeću dokumentaciju:**

- **obračun doprinosa** koji je overio nadležni poreski organ (overeni obrasci PP OD),
- **izvod iz banke** o izvršenom plaćanju doprinosa,
- rekapitulaciju uplata,
- **godišnju evidenciju,** odnosno obračun zarade i naknade zarade,
- **potvrdu o podnetim prijavama i odjavama na osiguranje** (Obrazac M), za prijavljene i odjavljene radnike,
- **druge dokaze** na osnovu kojih se zasnivaju podaci uneti u prijave M-4 i M-4K.

Ukoliko poslodavac nije u mogućnosti da obezbedi navedene podatke, potrebno je da dostavi usaglašenu analitičku karticu doprinosa za PIO od nadležne organizacione jedinice Poreske uprave.

Za osnivača privrednog društva, koji je u radnom odnosu u privrednom društvu čiji je osnivač, pored navedenog, potrebno je dostaviti ugovor o radu i rešenje Agencije za privredne Registre sa svim promenama ukoliko ih je bilo.

Način popunjavanja prijave M-4, odnosno M-4K sa praktičnim primerima

Na osnovu objašnjenja datih u prethodnom tekstu, u nastavku se daju konkretni primeri unošenja podataka u prijave M-4, odnosno M-4K, o stažu osiguranja, ostvarenoj zaradi i uplaćenim doprinosima, pri čemu se ukazuje da:

- **prijavu M-4, odnosno M-4K o stažu osiguranja, ostvarenoj zaradi i doprinosima podnosi poslodavac u tekućoj godini za prethodnu godinu, za sve zaposlene koji su u prethodnoj kalendarskoj godini bili u radnom odnosu** (cele godine, ili određeni period - određeni broj meseci ili dana);
- je krajnji rok za podnošenje ovih prijava za 2010. godinu 30.4.2011. godine;
- **se prijava podnosi filijali Fonda kod koje su zaposleni prijavljeni na osiguranje, odnosno filijali ovog Fonda, prema sedištu poslodavca, odnosno njegove organizacione jedinice** (poslovnica, ekspozitura, ispostava, i dr.);
- prijavu M-4 poslodavac podnosi ako je u odnosnoj godini (2010.) imao jednog zaposlenog, a prijavu M-4K kada je imao više zaposlenih.

Prijava M-4, odnosno M-4K o stažu osiguranja i zaradama za 2010. godinu biće primljena od strane Fonda samo ukoliko su uplaćeni i izmireni svi dospeli doprinosi za staž osiguranja koji je za tu godinu unet u prijavu. To znači da ukoliko je poslodavac za zaposlenog u 2010. godini obračunao i uplatio odgovarajući doprinos za devet meseci a za tri meseca nije vršio isplatu zarade niti je plaćao doprinos Fondu, u prijavi M-4 unosi podatke za 9 meseci za koje su obračunati i plaćeni doprinosi. Tom osiguraniku će se za 2010. godinu utvrditi staž osiguranja od devet meseci. Kada se steknu uslovi da poslodavac zaposlenom za preostala tri meseca isplati zaradu i obračuna i uplati doprinos, izvršiće se promena već unetih podataka u matičnu evidenciju za 2010. godinu, putem prijave M-8.

U **prvi deo Obrasca M-4** unose se osnovni podaci o obvezniku plaćanja doprinosa i podaci o osiguraniku.

Broj MF rolne i pozicije popunjava Fond.

U „registarski broj obveznika plaćanja doprinosa" upisuje se broj koji je Fond dodelio osiguraniku prilikom podnošenja prijave ROD-1.

U „poreski identifikacioni broj" unosi se poreski identifikacioni broj koji je pravno lice dobilo od Poreske uprave.

U „šifru delatnosti" upisuje se šifra podgrupe prema klasifikaciji delatnosti.

Podaci o osiguraniku sadrže:

- jedinstven matični broj građana, odnosno lični broj osiguranika, prezime i ime osiguranika.

Ovi podaci moraju biti identični podacima unetim u Obrazac M-1 - Prijava na osiguranje za odnosnog osiguranika zaposlenog.

U drugi deo Obrasca unose se podaci o stažu osiguranja, zaradi, naknadi zarade, osnovici osiguranja i visini uplaćenog doprinosa.

U treći deo Obrasca unose se podaci o radnim mestima na kojima se staž računa sa uvećanim trajanjem, osnov za računanje staža osiguranja sa uvećanim trajanjem i visina uplaćenog doprinosa.

U nepopunjena polja Obrasca M-4, odnosno M-4K mogu se uneti nule.

U nastavku se daju primeri, uz pretpostavku da je poslodavac vršio isplatu zarade do 30. u mesecu za prethodni mesec.

PRIMERI:

Redovno radno vreme

Osiguranik je u toku 2010. godine radio svih 12 meseci sa punim radnim vremenom (iako za unošenje podataka za staž osiguranja nije od značaja radno vreme nepuno ili puno), za koje je isplaćena zarada u iznosu od 400.000,00 dinara bruto, a plaćeni doprinosi na teret zaposlenog i na teret poslodavca iznose 88.000,00 dinara. Doprinosi su obračunavani na osnovicu koju čini isplaćena zarada i po zbirnoj stopi od 22% (11% na teret zaposlenog i 11% na teret poslodavca) koja je cele godine bila ista, To znači da ovaj osiguranik u toku 2010. godine, nije bio na bolovanju, ni na porodiljskom odsustvu, nije radio na radnom mestu na kome se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.

Podaci se unose na sledeći način:

- u kolonu „podaci o stažu" unosi se 12 meseci;
- u kolonu „zarada" unosi se iznos bruto zarade od 400.000,00 dinara. Podatak o zaradi se unosi tako što se u poslednje dve kućice unosi iznos u parama[1)];
- u kolonu „uplaćeni doprinos" unosi se iznos od 88.000,00, a bitno je napomenuti, da se kao i u svim drugim slučajevima, unosi zbirni doprinos koji plaćaju i osiguranik i poslodavac.

[1)] *U svim primerima u obrascu u poslednje dve kućice unosi se iznos u parama - za zaradu, naknadu i za doprinose, a zarada se izražava u bruto iznosu.*

Zaposleni je radio i bio na bolovanju do 30 dana i preko 30 dana

Zaposleni je radio u periodu od 1.1.do 15.11.2010. godine i za to vreme ostvario zaradu u iznosu od 410.000,00 dinara na koju su plaćeni doprinosi u iznosu od 90.200,00 dinara.

U periodu od 15.11.do 15.12.2010. godine zaposleni je odsustvovao sa rada zbog privremene sprečenosti za rad i ostvario naknadu zarade za bolovanje do 30 dana u iznosu od 20.000,00 dinara, na koju su plaćeni doprinosi u iznosu od 4.400,00 dinara.

Za period od 15.12.do 31.12.2010. godine zaposleni je ostvario pravo na naknadu zarade za bolovanje preko 30 dana na teret sredstava Zavoda, koji je i uplatio sredstva i to za bruto naknadu zarade u iznosu od 10.000,00 dinara i za iznos doprinosa za PIO od 2.200,00 dinara.

Naknada zarade za bolovanje do 30 dana u Obrascu M-4 prikazuje se u koloni „iznos naknade zarade po osnovu zdravstvenog osiguranja" tako što se ovaj iznos sabira sa naknadom zarade za bolovanje preko 30 dana koja se obezbeđuje iz sredstava Zavoda, što u primeru iznosi 30.000,00 dinara (20.000,00 + 10.000,00), a uplaćeni doprinosi 6.600,00 dinara (4.400,00 + 2.200,00).

Podaci se unose na sledeći način:

- u kolonu „podaci o stažu" unosi se 12 meseci;
- u kolonu „zarada" unosi iznos od 410.000,00 dinara;
- u kolonu „uplaćeni doprinosi iz zarade" iznos od 90.200,00 dinara;
- u kolonu „iznos naknade zarade po osnovu zdravstvenog osiguranja" unosi se iznos od 30.000,00 dinara (20.000,00 din. na teret poslodavca i 10.000,00 din. na teret Zavoda);
- u kolonu „uplaćeni doprinos po osnovu bolovanja" unosi se iznos od 6.600,00 dinara (4.400,00 din. na teret poslodavca i 2.200,00 din. na teret Zavoda).

Zaposlena je radila i bila na porodiljskom odsustvu

Zaposlena je bila na porodiljskom odsustvu do 31. avgusta 2010. godine, a od 1. septembra je radila i ostvarila zaradu za period septembar-decembar u iznosu od 100.000,00 dinara, na koju su plaćeni doprinosi u iznosu od 22.000,00 dinara (100.000,00 x 22%).

Za period 1.1. - 31.8.2010. isplaćena naknada zarade za porodiljsko iznosila je 120.000,00 dinara, a plaćeni doprinosi 26.400,00 dinara (120.000,00 x 22%).

Podaci se unose na sledeći način:

- u kolonu „podaci o stažu" unosi se 12 meseci;
- u kolonu „zarada" unosi iznos od 100.000,00 dinara;
- u kolonu „uplaćeni doprinosi po osnovu zarade" iznos od 22.000,00 dinara;
- u kolonu „iznos naknade zarade po osnovu porodiljskog odsustva" unosi se iznos od 120.000,00 dinara;
- u kolonu „uplaćeni doprinos po osnovu porodiljskog" unosi se iznos od 26.400,00 dinara.

Zaposleni je cele godine bio na bolovanju preko 30 dana

U ovom slučaju osiguranik je bio cele godine na bolovanju na teret Zavoda i primio naknadu zarade u iznosu od 210.000,00 dinara, na koju je plaćen doprinos u iznosu od 46.200,00 dinara.

Podaci se unose na sledeći način:

- u kolonu „podaci o stažu" unosi se 12 meseci;
- u kolonu „zarada" unosi unose se nule;
- u kolonu „uplaćeni doprinosi po osnovu zarade" takođe nule;
- u kolonu „iznos naknade zarade po osnovu zdravstvenog osiguranja" unosi se iznos od 210.000,00 dinara;
- u kolonu „uplaćeni doprinos po osnovu bolovanja" unosi se iznos od 46.200,00 dinara.

Poslodavac koji ne isplaćuje naknadu ove podatke može da unese tek kada ih dobije od Zavoda, jer Zavod nije obveznik dostavljanja podataka o naknadama Fondu, već je obveznik dostavljanja tih podataka poslodavac. U praksi, podatke o naknadama koje isplaćuje Zavod, poslodavac traži sam od Zavoda, koji mu ih tek po zahtevu dostavlja. U slučaju da je sam osiguranik za to zainteresovan, jer mu od toga zavisi sticanje prava, može i sam tražiti (urgirati) od Zavoda da se ti podaci dostave njegovom poslodavcu, koji ih dostavlja Fondu (preko obrazaca M-4, ili M-4K, ili M-8). Ovo se odnosi i na preduzetnike koji su u prethodnoj godini primali naknadu zarade preko Zavoda.

Zaposlena je radila, bila na bolovanju i porodiljskom odsustvu

Zaposlena je u 2010 godini radila 8 meseci, za koje vreme je ostvarila zaradu u iznosu od 225.000,00 dinara na koju je plaćen doprinos u iznosu od 49.500,00 dinara, na bolovanju je bila 2 meseca po kom osnovu je primila naknadu zarade na teret poslodavca i na teret Zavoda ukupno u iznosu od 34.000 dinara na koju su plaćeni doprinosi od 7.480,00 dinara, i bila je na porodiljskom odsustvu 2 meseca po kom osnovu je primila naknadu zarade u iznosu od 36.000,00 dinara, a na koju doprinosi iznose 7.920,00 dinara.

Podaci se unose na sledeći način:

- u kolonu „podaci o stažu" unosi se 12 meseci;
- u kolonu „zarada" unosi unosi se iznos od 225.000,00 dinara;
- u kolonu „uplaćeni doprinosi po osnovu zarade" unosi se iznos od 49.500,00 dinara;
- u kolonu „iznos naknade zarade po osnovu zdravstvenog osiguranja i porodiljskog odsustva" unosi se zbirni iznos od 70.000,00 dinara (34.000,00 naknada za bolovanje i 36.000,00 naknada za porodiljsko odsustvo);
- u kolonu „uplaćeni doprinos po osnovu bolovanja i porodiljskog" unosi se zbirni iznos od 15.400,00 dinara (7.480 za bolovanje +7.920 za porodiljsko).

Zaposlena je 12 meseci bila na porodiljskom odsustvu

Zaposlena je svih 12 meseci bila na porodiljskom odsustvu, i primila naknadu zarade u iznosu od 380.940,00

dinara na koju su plaćeni doprinosi u iznosu od 83.806,80 dinara.

Podaci se unose na sledeći način:
- u kolonu „podaci o stažu" unosi se 12 meseci;
- u kolonu „zarada" unose se nule;
- u kolonu „uplaćeni doprinosi po osnovu zarade" unose se nule;
- u kolonu „iznos naknade zarade po osnovu zdravstvenog osiguranja i porodiljskog odsustva" unosi se zbirni iznos od 380.940,00 dinara;
- u kolonu „uplaćeni doprinos po osnovu bolovanja i porodiljskog" unosi se zbirni iznos od 83.806,80 dinara.

Zaposleni je radio i bio na neplaćenom odsustvu

Osiguranik je bio na radu 4 meseca (period januar - april) i 8 meseci na neplaćenom odsustvu. Za vreme dok je radio ostvario je zaradu od 167.000,00 dinara na koju su plaćeni doprinosi u iznosu od 36.740,00 dinara.

Podaci se unose na sledeći način:
- u kolonu „podaci o stažu" unosi se 4 meseci, jer mu se neplaćeno odsustvo ne računa u staž osiguranja;
- u kolonu „zarada" unosi se iznos od 167.000,00 dinara;
- u kolonu „uplaćeni doprinosi po osnovu zarade" unosi se iznos od 36.740,00 dinara.

Vreme provedeno na neplaćenom odsustvu ne unosi se u M-4 jer zaposlenom za to vreme miruju prava i obaveze po osnovu rada i poslodavac nema obavezu da plaća doprinose (za to vreme zaposleni nema ostvarenog radnog staža).

U ostalim kolonama unose se nule.

Zaposleni je radio sa polovinom punog radnog vremena

Zaposleni je zasnovao radni odnos sa polovinom punog radnog vremena i radio cele 2010. godine - nije bio na bolovanju. Ostvario je zaradu u iznosu od 212.000,00 dinara, a doprinosi su plaćeni u iznosu od 46.649,00 dinara.

Podaci se unose na sledeći način:
- u kolonu „podaci o stažu" unosi se 12 meseci, jer se, prema zakonu, staž unosi u kalendarskom trajanju bez obzira na radno vreme zaposlenog;
- u kolonu „zarada" unosi se iznos od 212.000,00 dinara ;
- u kolonu „uplaćeni doprinosi po osnovu zarade" unosi se iznos od 46.649,00 dinara.

Zaposleni je pored punog radnog vremena radio i prekovremeno

Ovaj osiguranik je radio cele godine (2010.) sa punim radnim vremenom i imao je još 99 časova rada dužeg od punog radnog vremena. Za redovan rad ostvario je zaradu od 440.000,00 dinara, a za prekovremeni zaradu od 110.000,00 dinara.

Podaci se unose na sledeći način:
- u kolonu „podaci o stažu" unosi se 12 meseci;
- u kolonu „zarada" unosi se iznos od 550.000,00 dinara (za redovan rad 440.000,00 plus prekovremeni 110.000,00 din.);
- u kolonu „uplaćeni doprinosi po osnovu zarade" unosi se iznos od 121.000,00 dinara (550.000,00 x 22%).

Zaposleni je radio na određeno vreme u više navrata kod istog poslodavca

Zaposleni je u 2010. godini radio na određeno vreme u tri navrata, prvi put 1 mesec, drugi put 2 meseca i treći put 2 meseca. Zaradu je primio u ukupnom iznosu od 220.000,00 dinara, a doprinosi su plaćeni u iznosu od 48.400,00 dinara.

Podaci se unose na sledeći način:
- u kolonu „podaci o stažu" unosi se staž od 5 meseci (1+2+2);
- u kolonu „zarada" unosi se iznos od 220.000,00 dinara (zbir zarada ostvarenih za rad u više navrata);
- u kolonu „uplaćeni doprinosi po osnovu zarade" unosi se iznos od 48.600,00 dinara (takođe zbir doprinosa plaćenih na zaradu ostvarenu iz više navrata).

Zaposleni je radio na određeno vreme sa radom kraćim od kalendarskog meseca

Zaposleni je u toku 2010. godine radio u više navrata na određeno vreme i to prvi put 20 dana, drugi put 10 dana i treći put 25 dana. Ostvarena zarada za to vreme je 80.600,00 dinara, a plaćeni doprinos 17.600,00 dinara.

Podaci se unose na sledeći način:
- u kolonu „podaci o stažu" unosi se ukupno 1 mesec i 25 dana. Naime, odredbom člana 67. stava 2. Zakona, utvrđeno je da se kao jedan mesec računa kalendarski mesec, odnosno 30 dana, tako da je 20 dana + 10 dana +25 dana = 55 dana, tj. to je 30 dana = 1 mesec i još 25 dana.
- u kolonu „zarada" unosi se ukupan iznos od 80.600,00 dinara (zbir zarada ostvarenih za rad u više navrata);
- u kolonu „uplaćeni doprinosi po osnovu zarade" unosi se iznos ukupno plaćenih doprinosa od 48.600,00 dinara (takođe zbir doprinosa plaćenih na zaradu ostvarenu iz više navrata).

Obavljanje poslova van prostorija poslodavca

Zaposlenom koji je zasnovao radni odnos za obavljanje poslova van prostorija poslodavca, radio celu godinu i ostvario zaradu u iznosu od 378.000,00 dinara, a doprinosi su plaćeni u iznosu od 83.160,00 dinara. Ovde treba imati u vidu da rad van prostorija poslodavca ugovoren u skladu sa članom 42. Zakona o radu ne razlikuje se od radnog odnosa zasnovanog sa drugim zaposlenima koji poslove obavljaju u prostorijama poslodavca.

Podaci se unose na sledeći način:
- u kolonu „podaci o stažu" unosi se 12 meseci;
- u kolonu „zarada" unosi se iznos od 378.000,00 dinara;
- u kolonu „uplaćeni doprinosi po osnovu zarade" unosi se iznos od 83.160,00 dinara.

Privremeni i povremeni poslovi

Osiguranik je u toku godine radio 15 dana + 15 dana + 12 dana + 14 dana + 5 dana + 1 mesec = 61 dan + 1 mesec = 3 meseca i 1 dan. Za to vreme je ostvario ugovorenu na-

knadu od 90.000,00 dinara, na koju je plaćen doprinos od 19.800,00 dinara

Podaci se unose na sledeći način:

- u kolonu „podaci o stažu" unosi se 3 meseca i 1 dan;
- u kolonu „zarada" unosi se iznos od 90.000,00 dinara;
- u kolonu „uplaćeni doprinosi po osnovu zarade" unosi se iznos od 19.800,00 dinara.

Staž osiguranja sa uvećanim trajanjem

Zaposleni je cele godine radio na radnom mestu, odnosno na poslovima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i to kada mu se svakih 12 meseci računa kao 16 meseci, za koje se plaća dodatni doprinos za PIO po stopi 7,3%. Ostvarena zarada je 400.000,00 dinara na koju je plaćen redovan doprinos od 22% u iznosu od 88.000,00 dinara i dodatni doprinos od 7,3% u iznosu od 29.200,00 dinara. Ovaj zaposleni je radio na poslovima revirnog kontrolora.

Podaci se unose na sledeći način:

- u kolonu „efektivno trajanje" unosi se staž od 12 meseci;
- u kolonu „zarada" unosi se iznos od 400.000,00 dinara;
- u kolonu „uplaćeni doprinosi po osnovu zarade" unosi se iznos od 88.000,00 dinara.
- u kolonu „naziv radnog mesta" unosi se naziv poslova za koje je kod poslodavca evidentirano da se radi o poslovima za koje se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, u konkretnom slučaju to je „revirni kontrolor"
- kolona „Šifra" se ne popunjava jer je popunjava Fond; a
- u kolonu „uplaćeni doprinosi" (zadnja kolona desno) unosi se iznos od 29.200,00 dinara (7,3% dodatnog doprinosa na teret poslodavca za staž osiguranja sa uvećanim trajanjem zbog otežanih uslova rada).

Invalid rada II kategorije (radi 4 sata) kome je isplaćena zarada, naknada i bolovanje

Invalid rada II kategorije invalidnosti radi sa skraćenim radnim vremenom, a koji je 2 meseca bio na bolovanju. Ovom zaposlenom je isplaćena zarada u iznosu od 297.850.00 dinara na koju je plaćen doprinos od 65.527,00 dinara. Za 2 meseca bolovanja isplaćena mu je naknada zarade u iznosu od 42.560,00 dinara, a doprinos na bolovanje iznosi 9.363,20 dinara.

U Obrazac M-4, odnosno M-4K za ovog zaposlenom poslodavac unosi:

- u kolonu „podaci o stažu" unosi 12 meseci bez obzira na dužinu trajanja radnog vremena;
- u kolonu „zarada" unosi iznos od 297.850,00 dinara (za 10 meseci rada);
- u kolonu „uplaćeni doprinosi po osnovu zarade" unosi iznos od 65.527,00 dinara;
- u kolonu „naknada zarade po osnovu zdravstvenog osiguranja" unosi iznos naknade od 42.560,00 dinara (za 2 meseca bolovanja);
- u kolonu „uplaćeni doprinosi po osnovu naknade zarade" unosi iznos od 9.363,20 dinara.

Ovom zaposlenom se isplaćuje i naknada zbog invalidnosti za drugu polovinu radnog vremena. U ovom slučaju Fond PIO će u M-6 da unese naknadu zarade zbog invalidnosti samo za 10 meseci, pošto Fond refundira samo deo naknade za vreme koje je zaposleni proveo na radu jer mu je za rad umanjena radna sposobnost, a za vreme dok je proveo na bolovanju ne pripada mu naknada od strane Fonda zbog umanjene radne sposobnosti.

Invalid rada sa preostalom radnom sposobnošću (III kategorija invalidnosti) sa pravom na naknadu zbog manje zarade na drugom poslu

Invalid rada sa preostalom radnom sposobnošću ima pravo na rad sa punim radnim vremenom na drugom odgovarajućem poslu, ima pravo i na naknadu zbog manje zarade na drugom odgovarajućem poslu.

Ovaj zaposleni je radio celu godinu i ostvario zaradu na drugom odgovarajućem mestu u iznosu od 463.000,00 dinara, na koju su plaćeni doprinosu u iznosu od 101.860,00 dinara. Ovom zaposlenom se preko Fonda PIO isplaćuje i naknada zbog manje zarade na drugom odgovarajućem poslu.

U Obrazac M-4, odnosno M-4K poslodavac unosi podatke:

- u kolonu „staž osiguranja" unosi 12 meseci;
- u kolonu „zarada" unosi iznos od 463.000,00 dinara;
- u kolonu „uplaćeni doprinosi po osnovu zarade" unosi iznos od 101.860,00 dinara.

U Obrazac M-6 Fond unosi iznos naknade na ime manje ostvarene zarade zaposlenog zbog rada na drugom lakšem radnom mestu na kome je zarada manja. •

Neradni dani za vreme Vaskršnjih i prvomajskih praznika u 2011. godini

Pitanje:

• Koji su neradni dani u Republici Srbiji za Vaskršnje praznike i Praznik rada, odnosno da li se za prvomajske praznike ne radi samo 2. maj ili su neradni i 2. i 3. maj?

Odgovor:

Zakonom o državnim i drugim praznicima u Republici Srbiji („Sl. glasnik RS", br. 43/2001 i 101/2007 - dalje: Zakon), predviđeno je da su neradni dani:

1) 15. februar - Dan državnosti Srbije
2) 1. i 2. januar - Nova godina
3) 1. i 2. maj - Praznik rada
4) 7. januar - prvi dan Božića
5) Vaskršnji praznici - počev od Velikog petka zaključno sa drugim danom Vaskrsa.

Vaskršnji praznici za vernike pravoslavne veroispovesti u 2011. godini se slave počev od petka 22.4. zaključno sa ponedeljkom 25.4.2011. godine, dakle, ne radi se četiri dana (petak, subota, nedelja i ponedeljak). Na ove praznike ne odnosi se zakonska odredba: „ako praznik padne u nedelju ne radi se prvog narednog radnog dana", već se praznuju u dane koji su utvrđeni Zakonom.

Prema članu 4. tačka 2) Zakona, katolici i pripadnici drugih hrišćanskih verskih zajednica imaju pravo da ne rade u dane Uskršnjih praznika počev od Velikog petka zaključno sa drugim danom Uskrsa, prema njihovom kalendaru.

Uskršnji praznici za vernike katoličke veroispovesti ove godine se praznuju u istom periodu - počev od petka 22.4. zaključno sa ponedeljkom 25.4.2011. godine.

Članom 3a navedenog Zakona, predviđeno je da: „Ako jedan od datuma kada se praznuju državni praznici Republike Srbije padne u nedelju, ne radi se prvog narednog radnog dana".

Obzirom da 2011. godine Praznik rada pada u nedelju, a ponedeljak 2.5. je takođe neradan dan, ne radi se i prvog narednog radnog dana, odnosno i utorak 3.5. je - neradan dan.

Naravno, navedena odredba Zakona nije bezuslovna. Naime, članom 3. st. 2. i 3. Zakona predviđeno je da:

„Državni i drugi organi, privredna društva i drugi oblici organizovanja za obavljanje delatnosti ili usluga dužni su da, u skladu sa zakonom i propisima donesenim na osnovu zakona, obezbede neprekidno obavljanje delatnosti, odnosno usluga i u dane državnih i verskih praznika koji se praznuju u Republici Srbiji ako bi zbog prekida obavljanja delatnosti, odnosno usluga nastale štetne posledice za građane i državu.

Privredna društva i drugi oblici organizovanja za obavljanje delatnosti ili usluga čija priroda delatnosti, odnosno tehnologija procesa rada zahteva neprekidan rad, mogu da rade i u dane državnih i verskih praznika koji se praznuju u Republici Srbiji".

Stoga, zaposleni koji su radno angažovani u navedenim delatnostima imaju obavezu da rade i u neradne dane. Međutim, njima shodno članu 108. stav 1. tačka 1) Zakona o radu („Sl. glasnik RS", br. 24/2005, 61/2005 i 54/2009) pripada pravo na uvećanu zaradu:

„Zaposleni ima pravo na uvećanu zaradu u visini utvrđenoj opštim aktom i ugovorom o radu i to za rad na dan praznika koji je neradni dan - najmanje 110% od osnovice". •

Način obaveštavanja zaposlenih o promeni rasporeda radnog vremena

Pitanje:

• Na koji način poslodavac obaveštava zaposlene o promeni rasporeda radnog vremena i da li je poslodavac u obavezi da na isti način obaveštava zaposlene o neradnim danima za koje je po pozitivnim propisima u Republici Srbiji predviđeno da su neradni?

Odgovor:

Prema odredbi člana 55. Zakona o radu („Sl. glasnik RS", br. 24/2005, 61/2005 i 54/2009 - dalje: Zakon) radna nedelja traje pet radnih dana.

Raspored radnog vremena u okviru radne nedelje utvrđuje poslodavac.

Radni dan, po pravilu, traje osam časova.

Utvrđivanje rasporeda radnog vremena u skladu sa stavom 2. ove norme u nadležnosti je poslodavca. To u njegovo ime čini:

- u pravnom licu direktor ili zaposleni koga on ovlasti;
- kod fizičkog lica preduzetnik ili zaposleni koga on ovlasti - član 192. stav 1. Zakona.

Raspored radnog vremena se utvrđuje odlukom.

Dužnost je poslodavca da o rasporedu radnog vremena u Zakonom propisanom roku unapred obavesti zaposlene, saglasno odredbi člana 56. stav 2. Zakona, kojom je propisano da je poslodavac dužan da obavesti zaposlenog o rasporedu i promeni rasporeda radnog vremena najmanje sedam dana pre promene rasporeda radnog vremena.

Pravo zaposlenih da ne rade u dane državnih i verskih praznika uređeno je Zakonom o državnim i drugim praznicima u Republici Srbiji („Sl.glasnik RS", br. 43/2001 i 1010/2007) te stoga svi zaposleni treba da budu upoznati sa istim. S obzirom da pravo zaposlenih da ne rade u vreme državnih i verskih praznika može da utiče na raspored radnog vremena, poslodavac je dužan da u tom slučaju postupi na navedeni način i da donese odluku o promeni rasporeda radnog vremena.

Odredbom člana 3. stav 3 Zakona o državnim i drugim praznicima data je mogućnost privrednim društvima i drugim oblicima organizovanja za obavljanje delatnosti ili usluga čija priroda delatnosti, odnosno tehnologija procesa rada zahteva neprekidan rad, da rade i u dane državnih i verskih praznika koji se praznuju u Republici Srbiji. U tom slučaju ako poslodavac zbog navedenih okolnosti odluči da se radi i u dane državnih i verskih praznika koji su u skladu sa Zakonom neradni dani dužan je da o tome obavesti zaposlene.

Način na koji će poslodavac obaveštavati zaposlene (npr. putem oglasne table, e-mail i dr.) nije propisan zakonom, pa samim tim poslodavac ovo pitanje treba da uredi opštim aktom (statut, pravilnik o radu, kolektivni ugovor, ugovor o radu).

O činjenicama koje su opšte poznate javnosti, odnosno o kojima javnost saznaje putem sredstava javnog informisanja kao što je npr. dan žalosti poslodavac nema obavezu obaveštavanja zaposlenih, međutim, ako ove činjenice utiču na raspored radnog vremena poslodavac je dužan da postupi na već navedeni način. •

Borivoje Živković

? Odgovornost zaposlenog za naknadu štete pričinjene poslodavcu

Pitanje:

- **Da li poslodavac može da vrši obustavu novčanih iznosa od zarade zaposlenog, po osnovu naknade štete koju je zaposleni pričinio trećem licu, a koju je poslodavac isplatio u celosti?**

Odgovor:

Prema odredbi člana 163. st. 1, 5. i 6. Zakona o radu („Sl. glasnik RS", br. 24/2005, 61/2005 i 54/2009 - dalje: Zakon), zaposleni je odgovoran za štetu koju je na radu ili u vezi s radom, namerno ili krajnjom nepažnjom, prouzrokovao poslodavcu, u skladu sa zakonom.

Postojanje štete, njenu visinu, okolnosti pod kojima je nastala, ko je štetu prouzrokovao i kako se naknađuje - utvrđuje poslodavac, u skladu sa opštim aktom, odnosno ugovorom o radu.

Ako se naknada štete ne ostvari u skladu sa odredbama stava 5. ovog člana, o naknadi štete odlučuje nadležni sud.

Zaposleni koji je na radu ili u vezi s radom namerno ili krajnjom nepažnjom prouzrokovao štetu trećem licu, a koju je naknadio poslodavac, dužan je da poslodavcu naknadi iznos isplaćene štete.

Poštujući ovu pravnu normu kada je reč o odgovornosti zaposlenog za naknadu štete poslodavcu nužno je sprovesti postupak utvrđivanja postojanja štete, njene visine, okolnosti pod kojima je nastala, ko je štetu prouzrokovao i kako se naknađuje. Na osnovu člana 45. st. 1. i 2. Opšteg kolektivnog ugovora („Sl. glasnik RS", br. 50/2008, 104/2008 - Aneks I i 8/2009 - Aneks II), postojanje štete, njenu visinu, okolnosti pod kojima je nastala, ko je štetu prouzrokovao i kako se naknađuje šteta utvrđuje komisija koju imenuje poslodavac, a u kojoj se nalazi i predstavnik sindikata. U sastavu te komisije se nalazi predstavnik sindikata koji može da predloži poslodavcu da zaposleni naknadi štetu u više rata, da se naknada štete umanji za određeni procenat ili da se zaposleni oslobodi naknade štete. Direktor donosi rešenje o naknadi štete na osnovu predloga komisije.

Odluka o naknadi štete je procesna pretpostavka poslodavcu za podnošenje tužbe sudu radi naknade štete, ako zaposleni dobrovoljno ne naknadi štetu.

Poslodavac nema ovlašćenje da jednostrano, bez saglasnosti zaposlenog, vrši obustavu novčanih iznosa od njegove zarade, odnosno naknade zarade radi naknade utvrđene štete, saglasno odredbi člana 123. Zakona, kojom je propisano da poslodavac može novčano potraživanje prema zaposlenom naplatiti obustavljanjem od njegove zarade samo na osnovu pravnosnažne odluke suda, u slučajevima utvrđenim zakonom ili uz pristanak zaposlenog.

Na osnovu pravnosnažne odluke suda i u slučajevima utvrđenim zakonom poslodavac može zaposlenom da obustavi od zarade najviše do jedne trećine zarade, odnosno naknade zarade, ako zakonom nije drukčije određeno. •

Bodovanje zaposlenih po osnovu doprinosa u pedagoškom radu u postupku utvrđivanja zaposlenih za čijim je radom prestala potreba u ustanovi obrazovanja

Pitanje:

- **Kako se vrši bodovanje zaposlenih u ustanovi obrazovanja pri utvrđivanju zaposlenih za čijim je radom u potpunosti ili delimično prestala potreba sa punim ili nepunim radnim vremenom po osnovu doprinosa u pedagoškom radu u okviru kriterijuma rezultati rada?**

Odgovor:

Stavom 1. člana 137. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Sl. glasnik RS", br. 72/2009 - dalje: Zakon) propisano je pravo direktora da nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku svake školske godine rešenjem utvrdi status u pogledu rada sa punim ili nepunim radnim vremenom, na osnovu programa obrazovanja i vaspitanja, godišnjeg plana rada i podele časova za izvođenje nastave i drugih oblika neposrednog obrazovno-vaspitnog rada sa učenicima.

Prilikom utvrđivanja koji će zaposleni biti zaposleni za čijim radom je u potpunosti ili delimično prestala potreba sa punim ili nepunim radnim vremenom, potrebno je da se poštuju odredbe Posebnog kolektivnog ugovora za zaposlene u osnovnim i srednjim školama i domovima učenika („Sl. glasnik RS", br. 12/2009 - dalje: Poseban kolektivni ugovor).

Članom 33. Posebnog kolektivnog ugovora propisani su kriterijumi za utvrđivanje zaposlenih za čijim je radom prestala potreba, sa punim ili nepunim radnim vremenom.

Rezultati rada predstavljaju treći kriterijum za utvrđivanje zaposlenih za čijim radom je prestala potreba sa punim ili nepunim radnim vremenom, i sastoji se iz četiri tačke, i to:

1. odnos prema radnim obavezama i poslovima,
2. ostvareni rezultati na opštinskim i regionalnim takmičenjima,
3. ostvareni rezultati na pokrajinskim i republičkim takmičenjima i
4. doprinos u pedagoškom radu.

Da se u praksi ne bi stvarali problemi prilikom bodovanja po ovim kriterijumima, a i u cilju ujednačenog postupanja, neophodno bi bilo da se opštim aktom ustanove precizno definiše kako će se pratiti i dokazivati svaki parametar. Naročito treba imati u vidu da bodovanje vrše članovi komisije, koje na predlog sindikata imenuje organ upravljanja i koji moraju imati jasno definisano kako će vrednovati (bodovati) svaki od kriterijuma.

U četvrtoj tački trećeg kriterijuma - doprinos u pedagoškom radu, Posebnim kolektivnim ugovorom nabrojani su neki doprinosi, i to: objavljeni radovi, stručni radovi, izdavanje udžbenika i na kraju su stavljene tri tačke.

Prema tome, ustanovi je dato pravo da svojim opštim aktom definiše i druge doprinose, ali ukoliko ih ne definiše, onda su navedeni doprinosi jedini parametri za bodovanje pedagoškog rada. Ustanove mogu da pojedine parametre detaljnije razrade svojim opštim aktom, da odrede broj bodova po svakom od parametara, ali moraju da imaju u vidu ograničenje da je, prema članu 33. stav 1. tačka 3) podtačka (4). Posebnog kolektivnog ugovora, ukupan broj bodova po ovoj tački sedam.

Ukoliko ustanova nije svojim opštim aktom detaljnije razradila ovaj kriterijum, svaki zaposleni koji dokaže da ima neki od navedenih doprinosa (objavljeni radovi, stručni radovi ili izdavanje udžbenika) ispunjava uslov iz ovog kriterijuma i treba da dobije sedam bodova. Ako ima i objavljene (stručne) radove i izdat udžbenik (udžbenike), može dobiti ukupno sedam bodova, odnosno maksimalan broj bodova koji je određen navedenom odredbom Posebnog kolekitvnog ugovora po ovom kriterijumu.

U postupku utvrđivanja zaposlenog za čijim je radom u potpunosti ili delimično prestala potreba, komisija sačinjava rang listu prema broju bodova na osnovu kriterijuma iz Posebnog kolektivnog ugovora. Komisija je dužna da direktoru dostavi predlog zaposlenog za čijim je radom prestala potreba, a direktor da donose rešenje na osnovu predloga komisije. Direktor je vezan predlogom komisije, s tim da, kao lice koje je odgovorno za zakonitost rada ustanove, može da vrati predlog komisiji, ukoliko procedura nije sprovedena u skladu sa zakonom, Posebnim kolektivnim ugovorom i opštim aktima ustanove.

Na rešenje direktora zaposleni ima pravo na prigovor organu upravljanja u skladu sa članom 145. Zakona. •

Korišćenje godišnjeg odmora zaposlenog po isteku roka na koji je zasnovao radni odnos

Pitanje:

- **Na koji način zaposleni na određeno vreme, koji je stekao pravo na pun godišnji odmor u kalendarskoj godini, a ovo pravo je delimično iskoristio pre isteka roka na koji je zasnovao radni odnos, može iskoristiti preostali deo godišnjeg odmora u narednoj kalendarskoj godini?**

Odgovor:

Članom 68. stav 4. Zakona o radu ("Sl. glasnik RS", br. 24/2005, 61/2005 i 54/2009 - dalje: Zakon) predviđeno je da: "Zaposleni ne može da se odrekne prava na godišnji odmor, niti mu se to pravo može uskratiti".

Takođe, član 75. Zakona predviđa da:

"U zavisnosti od potrebe posla, poslodavac odlučuje o vremenu korišćenja godišnjeg odmora, uz prethodnu konsultaciju zaposlenog.

Rešenje o korišćenju godišnjeg odmora zaposlenom se dostavlja najkasnije 15 dana pre datuma određenog za početak korišćenja godišnjeg odmora.

Ako poslodavac ne dostavi zaposlenom rešenje, smatra se da je zaposlenom uskratio pravo na godišnji odmor.

Poslodavac može da izmeni vreme određeno za korišćenje godišnjeg odmora ako to zahtevaju potrebe posla, najkasnije pet radnih dana pre dana određenog za korišćenje godišnjeg odmora."

Odredbama čl. 68. do 76. Zakona, koje se odnose na godišnji odmor zaposlenih, nije predviđen pojam "podnošenja zahteva za korišćenje godišnjeg odmora zaposlenog". Zakon takav termin ne poznaje, pa se ne bi moglo govoriti o pojmu "zahteva" u situaciji kada "o vremenu korišćenja godišnjeg odmora odlučuje poslodavac", i kada on ima pravo da "najkasnije pet radnih dana pre dana određenog za korišćenje godišnjeg odmora - izmeni vreme određeno za njegovo korišćenje".

Stoga, bez obzira da li se radi o zaposlenom koji je radni odnos zasnovao na određeno ili neodređeno vreme, ukoliko je on stekao pravo na korišćenje godišnjeg odmora u punom trajanju na način predviđen članom 68. stav 2. Zakona, poslodavac je dužan da mu omogući njegovo korišćenje. Ukoliko mu poslodavac ne dostavi rešenje o korišćenju godišnjeg odmora, smatra se da je zaposlenom uskratio pravo na godišnji odmor, a što je sankcionisano članom 275. stav 1. tačka 1) Zakona (novčana kazna od 400.000 do 600.000 dinara za prekršaj, ako zaposlenom uskrati pravo na godišnji odmor - član 68. i član 75. stav 3.).

Čak je i mišljenjem Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike, br. 011-00-01095/2006-02 od 6.9.2006. godine, predviđeno da: "Zaposleni koji su zasnovali radni odnos na određeno vreme, imaju sva prava i odgovornosti kao i zaposleni koji su zasnovali radni odnos na neodređeno vreme. Razlika je samo u tome što godišnji odmor za zaposlene koji su zasnovali radni odnos na određeno vreme može da se koristi u toku trajanja radnog odnosa na određeno vreme, neposredno pre isteka roka za koji je zasnovan radni odnos i po isteku tog roka".

Namera poslodavca da, ako mu zaposleni ne podnese zahtev za korišćenje godišnjeg odmora do dana prestanka radnog odnosa, ne preduzima bilo kakve aktivnosti da bi mu omogućio ostvarivanje ovog prava, predstavlja uskraćivanje prava zaposlenom na korišćenje godišnjeg odmora. Otuda, bez obzira da li zaposleni to traži ili ne, poslodavac ima obavezu da mu dostavi rešenje, obzirom da bez rešenja zaposleni ne može da koristi godišnji odmor. Najčešće se dešava da zaposleni, kome radni odnos prestaje istekom roka na koji je zasnovan (rad na određeno vreme), ne traži korišćenje godišnjeg odmora u cilju, eventualno, ponovnog zaključivanja ugovora o radu u nekom budućem periodu, što poslodavac ne bi smeo da zloupotrebljava. •

Nemogućnost oslobađanja opštine od obaveze zapošljenja osoba sa invaliditetom zbog finansiranja organizacija i udruženja osoba sa invaliditetom

Pitanje:

- **Da li finansiranje organizacija i udruženja osoba sa invaliditetom može biti osnov za osobađanje opštine od izvršenja obaveze zapošljavanja osoba sa invaliditetom?**

Odgovor:

Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom ("Sl. glasnik RS", br. 36/2009 - dalje: Zakon) i Pravilnikom o načinu praćenja izvršavanja obaveze zapošljavanja osoba sa invaliditetom i načinu dokazivanja izvršenja te obaveze ("Sl. glasnik RS", br. 33/2010 i 48/2010 - ispr. - dalje: Pravilinik) propisana je obaveza zapošljavanja osoba sa invaliditetom, načini izvršenja i način dokazivanja izvršenja te obaveze.

Poslodavac može da izvrši obavezu zapošljavanja na sledeće načine:

1) zapošljavanjem, odnosno radnim odnosom određenog broja osoba sa invaliditetom (poslodavac koji ima od 20 do 49 zaposlenih dužan je da zasnuje radni odnos sa jednom osobom sa invaliditetom, dok poslodavac koji ima više od 50 zaposlenih ima obavezu da zasnuje radni odnos sa još po jednom osobom sa invaliditetom na svakih narednih započetih 50 zaposlenih) (član 24. Zakona);

2) učestvovanjem u finansiranju zarada osoba sa invaliditetom zaposlenih u preduzeću za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom. Poslodavac izvršava obavezu za onoliko osoba sa invaliditetom koliko zarada finansira uplatom sredstava na poseban uplatni račun budžeta Republike Srbije broj 840-745126843-22, u iznosu koji ne može biti manji od 50% od prosečne zarade u privredi Republike prema poslednjem objavljenom podatku (član 26. Zakona);

3) izvršenjem finansijske obaveze iz ugovora o poslovno tehničkoj saradnji, kupovini proizvoda ili vršenju usluga sa preduzećem za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, u vrednosti od 20 prosečnih zarada u privredi Republike prema poslednjem objavljenom podatku u momentu zaključenja ugovora. U ovom slučaju poslodavac izvršava obavezu zapošljavanja jedne osobe sa invaliditetom na godišnjem nivou (član 27. Zakona);

4) podnošenjem zahteva za procenu radne sposobnosti i mogućnosti zaposlenja ili održanja zaposlenja od strane zaposlenog. Ukoliko lice stekne status osobe sa invaliditetom smatra se da je poslodavac izvršio obavezu od momenta podnošenja zahteva, a ukoliko lice ne stekne status osobe sa invaliditetom, poslodavac mora obavezu izvršiti retroaktivno, na bilo koji od predviđenih načina (član 5. Pravilnika);

5) uplatom penala u Budžetski fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom na uplatni račun budžeta Republike Srbije broj 840-743422843-25. Visina penala utvrđena je u trostrukom iznosu minimalne zarade utvrđene u skladu sa propisima o radu, po osobi sa invaliditetom, na mesečnom nivou (član 29. Zakona).

Iz navedenog proizilazi da finansiranje organizacija i udruženja osoba sa invaliditetom nije predviđeno kao način izvršenja obaveze zapošljavanja osoba sa invaliditetom i kao takvo ne može biti osnov za oslobađanje od izvršenja ove obaveze. •

Sanja Gavranović

Nemogućnost korišćenja prava na porodiljsko odsustvo po isteku roka na koji je zasnovan radni odnos

Pitanje:

- **Da li zaposlena na određeno vreme može koristiti pravo na porodiljsko odsustvo i odsustvo sa rada radi nege deteta i po isteku roka na koji je zasnovala radni odnos, ili joj istekom tog roka radni odnos prestaje?**

Odgovor:

Članom 187. Zakona o radu ("Sl. glasnik RS", br. 24/2005, 61/2005 i 54/2009 - dalje: Zakon) predviđeno je da:

"Za vreme trudnoće, porodiljskog odsustva, odsustva sa rada radi nege deteta i odsustva sa rada radi posebne nege deteta poslodavac ne može zaposlenom da otkaže ugovor o radu.

Zaposlenom iz stava 1. ovog člana koji je zasnovao radni odnos na određeno vreme može da prestane radni odnos po isteku roka za koji je zasnovan."

Shodno navedenoj odredbi Zakona, posebnu zaštitu od otkaza ugovora o radu za vreme trudnoće, porodiljskog odsustva, odsustva sa rada radi nege deteta i odsustva sa rada radi posebne nege deteta uživaju isključivo zaposleni koji se nalaze u radnom odnosu na neodređeno vreme.

Razlog za ovakvo stanovište nalazi se ne samo u već citiranom članu 187. stav 2. Zakona, već i u članu 175. tačka 1), koji glasi: "Radni odnos prestaje istekom roka za koji je zasnovan".

Stoga nije od značaja u kojoj se fazi trudnoće ili porodiljskog odsustva zaposlena nalazi. Radni odnos prestaje isključivo na osnovu isteka ugovora o radu zasnovanog na određeno vreme, tako da ni odredbe člana 94. Zakona ne mogu predstavljati razlog za zauzimanje drugačijeg stava. •

Smisao upozorenja na postojanje razloga za otkaz ugovora o radu zbog povrede radne obaveze

Pitanje:

- **Da li poslodavac može da otkaže ugovor o radu zaposlenom koji je ponovio povredu radne obaveze, na šta je već upozoren, ukoliko je, pri tom, povredio i druge radne obaveze, ili mora da mu izrekne novo upozorenje na postojanje razloga za otkaz ugovora o radu?**

Odgovor:

Članom 179. tačka 2) Zakona o radu ("Sl. glasnik RS", br. 24/2005, 61/2005 i 54/2009 - dalje: Zakon) predviđeno je da: "Poslodavac može zaposlenom da otkaže ugovor o radu ako za to postoji opravdani razlog koji se odnosi na radnu sposobnost zaposlenog, njegovo ponašanje i potrebe poslodavca, i to ako zaposleni svojom krivicom učini povredu radne obaveze utvrđene opštim aktom ili ugovorom o radu".

Članom 180. st. 1. i 2. Zakona predviđeno je da je: "Poslodavac dužan da pre otkaza ugovora o radu u slučaju iz člana 179. tač. 1) do 6) Zakona zaposlenog pisanim putem upozori na postojanje razloga za otkaz ugovora o radu i da mu ostavi rok od najmanje pet radnih dana od dana dostavljanja upozorenja da se izjasni na navode iz upozorenja.

U upozorenju iz stava 1. ovog člana poslodavac je dužan da navede osnov za davanje otkaza, činjenice i dokaze koji ukazuju na to da su se stekli uslovi za otkaz i rok za davanje odgovora na upozorenje".

Dalje, članom 181. stav 1. Zakona predviđeno je da je: "Poslodavac dužan da upozorenje iz člana 180. Zakona dostavi na mišljenje sindikatu čiji je zaposleni član".

I na kraju, članom 184. stav 1. Zakona predviđeno je da: "Otkaz ugovora o radu iz člana 179. tač. 1), 2), 3), 5) i 6) Zakona poslodavac može dati zaposlenom u roku od tri meseca od dana saznanja za činjenice koje su osnov za davanje otkaza, odnosno u roku od šest meseci od dana nastupanja činjenica koje su osnov za davanje otkaza".

Analizom citiranih odredbi Zakona dolazi se do zaključka da je pre davanja otkaza ugovora o radu po osnovu povrede radne obaveze neophodno kumulativno ispuniti sledeće uslove:

1) da je radnja zbog koje se otkazuje ugovor o radu prethodno utvrđena kao povreda radne obaveze ugovorom o radu ili opšim aktom poslodavca;

2) da se zaposlenom najmanje pet radnih dana pre dana dostavljanja rešenja o otkazu ugovora o radu - dostavi pisano upozorenje na postojanje razloga za otkaz ugovora o radu koji mora da sadrži:

- podatke o zaposlenom (ime i prezime, poslove koje obavlja i slično),

- detaljan opis učinjene povrede radne obaveze,

- datum, vreme i mesto izvršenja povrede radne obaveze,

- navođenje člana ugovora o radu ili opšteg pravnog akta poslodavca kojim je opisana radnja utvrđena kao povreda radne obaveze,

- navođenje roka od najmanje pet radnih dana u kome je zaposlenom ostavljena mogućnost da se izjasni o navodima iz upozorenja,

- datum sačinjavanja, kao i potpis i pečat donosioca upozorenja.

Prema tome, ukoliko je, od dana kada je zaposleni učinio povredu radne obaveze, pa do dana koji je planiran za uručivanje rešenja o otkazu ugovora o radu, prošlo više od tri meseca od saznanja poslodavca za takvu povredu (subjektivni rok), ili šest meseci od dana njenog izvršenja (objektivni rok) - poslodavac nema mogućnost da zaposlenom otkaže ugovor o radu obzirom da je nastupila prekluzija, odnosno zastarelost.

Stoga je neophodno da poslodavac nedvosmisleno utvrdi kog dana je zaposleni poslednji put učinio povredu radne obaveze, pa da, počev od tog dana, a unutar rokova predviđenih članom 184. Zakona - sprovede postupak davanja otkaza na već opisani način. Naravno da kao pravno relevantna može biti uzeta svaka protivpravna radnja zaposlenog izvršena unutar navedenog roka, a koja je prethodno ugovorom o radu ili opštim aktom poslodavca utvrđena kao povreda radne obaveze.

Za ispravno razumevanje radnopravnog instituta "upozorenja na postojanje razloga za otkaz ugovora o radu" mora se krenuti od logičkog, a ne od gramatičkog načina njegovog tumačenja, iako Zakon koristi termin "upozorenje", prikladniji naziv bio bi "obaveštenje". Gramatički posmatrano, pravni termin "upozorenje" trebalo bi da predstavlja poziv nekom licu da prestane sa činjenjem određenih protivpravnih radnji uz navođenje posledica do kojih može doći ukoliko ono sa njihovim izvršenjem ne prekine. Iz navedenog proizilazi pogrešan stav da se zaposlenom ne može dati otkaz ugovora o radu po izvršenoj povredi radne obaveze, već da se on tim aktom samo upozorava na okolnost da će mu radni odnos prestati ako i dalje nastavi sa takvim ponašanjem.

Naravno da ovakvo shvatanje nije ispravno, te da se logičkim tumačenjem člana 180. Zakona dolazi do zaključka da poslodavac dostavljanjem upozorenja zaposlenog ne poziva da ubuduće ne čini povredu radne obaveze, već ono zapravo predstavlja obaveštenje zaposlenom da će mu uskoro prestati radni odnos.

Pravni smisao upozorenja sadržan je u mogućnosti zaposlenog da se na njegovu sadržinu izjasni u ostavljenom roku i iznese svoje viđenje događaja opisanog u njemu kao povredu radne obaveze i da pokuša da eventualno opravda svoje ponašanje navođenjem olakšavajućih okolnosti ili dokaza i svedoka u nadi da će poslodavac iste uvažiti i predomisliti se u svojoj nameri da sa njim raskine radni odnos, što se u praksi retko događa. •

PLATE IZABRANIH, POSTAVLJENIH, IMENOVANIH LICA I ZAPOSLENIH U ORGANIMA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

Zaključak 05 broj: 121-38/2011 utvrđene su osnovice za obračun plata izabranih postavljenih i zaposlenih lica u organima jedinica lokalne samouprave

Način utvrđivanja plata, dodataka, naknada i ostalih primanja izabranih, postavljenih i zaposlenih lica u organima i organizacijama teritorijalne autonomije i lokalne samouprave uređen je ***Zakonom o platama u državnim organima i javnim službama („Sl. glasnik RS", br. 34/2001, 62/2006 - dr. zakon, 63/2006 - ispr. dr. zakona i 116/2008 - dr. zakoni*** - dalje: Zakon).

Prema članu 2. Zakona plate gore navedenih lica sastoje se od:

1) osnovice za obračun plata (dalje: osnovica);
2) koeficijenta koji se množi osnovicom (dalje: koeficijent);
3) dodatka na platu;
4) obaveza koje zaposleni plaća po osnovu poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje iz plate, u skladu sa zakonom.

Prema članu 5. Zakona ovako utvrđena plata isplaćuje se za rad u punom radnom vremenu, odnosno radnom vremenu koje se smatra punim.

Osnovica za obračun plate

U skladu sa stavom 1. člana 3. Zakona, Vlada je donela ***Zaključak 05 broj: 121-38/2011*** kojim se utvrđuje osnovica koja se primenjuje od 30. decembra 2010. godine:

- **za izabrana lica** u organima teritorijalne autonomije i organima jedinica lokalne samouprave u iznosu od neto **9.294,21 dinara**,
- **za postavljena lica** u organima teritorijalne autonomije i organima jedinica lokalne samouprave u iznosu od neto **2.000,18 dinara**,
- **za zaposlene** u organima teritorijalne autonomije i organima jedinica lokalne samouprave u iznosu od neto **2.181,21 dinara**.

U skladu sa tač. 4. i 5. navedenog zaključka, funkcioner koji rukovodi radom teritorijalne autonomije ili organom lokalne samouprave odrediće, polazeći od kvaliteta i rezultata rada zaposlenog, zaposlene kojima se osnvica po osnovu kvaliteta i rezultata rada uvećava za neto od 436,28 dinara sa pripadajućim porezom i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, s tim da tako određen broj ne može preći 50% od ukupnog broja zaposlenih.

Visina koeficijenta za obračun plate

Koeficijent izražava složenost poslova, odgovornost, uslove rada i stručnu spremu, i sadrži i dodatak na ime naknade za ishranu u toku rada i regresa za korišćenje godišnjeg odmora (član 4. Zakona).

Koeficijent za izabrana i postavljena lica u organima i organizacijama teritorijalne autonomije i lokalne samouprave **utvrđuje nadležni organ jedinice lokalne samopurave najviše do koeficijenta utvrđenih Zakonom**, i to:

- **za izabrana lica**:

1) u organima teritorijalne autonomije i gradu Beogradu - najviše do koeficijenta za obračun i isplatu plate potpredsednika Narodne skupštine, odnosno 10,50;
2) u gradovima - najviše do koeficijenta za obračun i isplatu plate predsednika stalnog radnog tela Narodne skupštine, odnosno 9,40;
3) u opštinama sa preko 60.000 stanovnika - najviše do koeficijenta za obračun i isplatu plate narodnog poslanika na stalnom radu u Narodnoj skupštini, odnosno 8,60;
4) u ostalim opštinama - najviše do 90% koeficijenta za obračun i isplatu plate narodnog poslanika na stalnom radu u Narodnoj skupštini, odnosno 7,74.

- **za postavljena lica**:

1) u organima teritorijalne autonomije i gradu Beogradu - najviše do koeficijenta za obračun i isplatu plate funkcionera koji rukovodi posebnom organizacijom;
2) u gradovima - najviše do koeficijenta za obračun i isplatu plate sekretara ministarstva, odnosno 21,50;

3) u opštinama sa preko 60.000 stanovnika - najviše do koeficijenta za obračun i isplatu plate načelnika okruga16,50;
4) u ostalim opštinama - najviše do 90% koeficijenta za obračun i isplatu plate načelnika okruga, odnosno 14,85.

- **za zaposlena lica** u organima teritorijalne autonomije i lokalne samouprave najviše do koeficijenta 12,05.

Prema članu 5. ***Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata imenovanih i postavljenih lica i zaposlenih u državnim organima („Sl. glasnik RS", br. 44/2008 - prečišćen tekst)*** koeficijent utvrđen za imenovano i postavljeno lice, odnosno zvanje i zanimanje uvećava se:

- imenovanom i postavljenom licu, osim u pravosudnim organima, organima za prekršaje, Republičkom javnom pravobranilaštvu, Upravi za javna plaćanja, Poreskoj upravi i Upravi carina, u zavisnosti od složenosti i odgovornosti poslova - najviše do 30%;
- zaposlenom odgovornom za pripremu i izvršenje budžeta ili finansijskog plana, vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje računovodstvenih izveštaja i zaposlenom na poslovima interne kontrole, u smislu koji uređuje budžetski sistem - za 1,00;
- zaposlenom na poslovima sprečavanja pranja novca, devizne inspekcije i budžetske kontrole i revizije - najviše do 41%;
- ostalim zaposlenima na inspekcijskim poslovima - najviše do 20%;
- zaposlenom koji rukovodi unutrašnjom organizacionom jedinicom, osim zaposlenog u Upravi za javna plaćanja, Poreskoj upravi, Upravi carina i zaposlenog na poslovima sprečavanja pranja novca, devizne inspekcije i budžetske kontrole i revizije - najviše do 20%.

Treba napomenuti da ukupno uvećanje koeficijenata zaposlenima koji su zaposleni na inspekcijskim poslovima i koji rukovode unutrašnjom organizacionom jedinicom (osim zaposlenih u Upravi za javna plaćanja, Poreskoj upravi, Upravi carina i zaposlenih na poslovima sprečavanja pranja novca, devizne inspekcije i budžetske kontrole i revizije), ne može biti veće od 30%.

Dodatak na platu

Prema članu 5. Zakona dodatak na platu za izabrana, postavljena lica u organima i organizacijama teritorijalne autonomije i lokalne samouprave pripada za:

1) vreme provedeno u radnom odnosu (minuli rad);
2) dežurstvo i druge slučajeve rada dužeg od punog radnog vremena određene propisima (prekovremeni rad);
3) rad na dan državnog i verskog praznika;
4) dnevnu naknadu za povećane troškove rada i boravka na terenu (terenski dodatak);
5) rad noću (između 22,00 i 6,00 časova narednog dana), ako takav rad nije vrednovan pri utvrđivanju koeficijenta.

Obračun i isplata dodatka na platu vrši se u skladu sa članom 32[a] ***Posebnog kolektivnog ugovora za državne organe („Sl. glasnik RS", br. 23/98 i 11/2009).*** •

KONTROLA I NAČIN ISPLATE ZARADE ZAPOSLENIH U JAVNIM PREDUZEĆIMA ČIJI JE OSNIVAČ REPUBLIKA, JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE, ODNOSNO AUTONOMNA POKRAJINA U 2011. GODINI

Javna preduzeća u smislu ***Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa („Sl. glasnik RS", br. 25/2000, 25/2002, 107/2005, 108/2005 - ispr. i 123/2007 - dr. zakon*** - dalje: Zakon) su preduzeća koja obavljaju delatnost od opšteg interesa, a koje osniva država, odnosno jedinica lokalne samouprave ili autonomna pokrajina.

Delatnosti od opšteg interesa, u smislu ovog zakona su delatnosti koje su kao takve određene zakonom u oblasti: proizvodnje, prenosa i distribucije električne energije; proizvodnje i prerade uglja; istraživanja, proizvodnje, prerade, transporta i distribucije nafte i prirodnog i tečnog gasa; prometa nafte i naftnih derivata; železničkog, poštanskog i vazdušnog saobraćaja; telekomunikacija; izdavanja službenog

glasila Republike Srbije; informisanja; izdavanja udžbenika; korišćenja, upravljanja, zaštite i unapređivanja dobara od opšteg interesa (vode, putevi, mineralne sirovine, šume, plovne reke, jezera, obale, banje, divljač), kao i komunalne delatnosti. Takođe, to su i delatnosti od strateškog značaja za Republiku, kao i delatnosti neophodne za rad državnih organa i organa jedinice lokalne samouprave, utvrđene zakonom (član 2. Zakona).

Javno preduzeće za obavljanje komunalne delatnosti ili delatnosti od značaja za rad organa jedinice lokalne samouprave može da osnuje jedinica lokalne samouprave, odnosno autonomna pokrajina (član 4. st. 3. i 4. Zakona).

Prema članu 22. st. 2. i 3. Zakona za svaku kalendarsku godinu javno preduzeće i preduzeće, odnosno zavisno društvo kapitala, čiji je osnivač javno preduzeće, **donosi godišnji program poslovanja** (dalje: Program) i dostavlja ga osnivaču javnog preduzeća radi davanja saglasnosti. Program se smatra donetim kada na njega saglasnost da osnivač javnog preduzeća.

Prema stavu 4. navedenog člana Zakona, **Program sadrži**, naročito:

- planirane izvore prihoda i pozicije rashoda po namenama;
- planirani način raspodele dobiti javnog preduzeća;
- **elemente za celovito sagledavanje politike cena proizvoda i usluga, kao i politike zarada i zaposlenosti u tom preduzeću,** odnosno zavisnom društvu kapitala, koji se utvrđuju u skladu sa politikom projektovanog rasta cena i zarada koju utvrđuje Vlada Republike Srbije (dalje: Vlada) za godinu za koju se Program donosi;
- kriterijume za korišćenje sredstava za pomoć, sportske aktivnosti, propagandu i reprezentaciju, kao i kriterijume za određivanje zarade predsednika upravnog odbora i određivanje naknade za rad predsednika nadzornog odbora i članova upravnog i nadzornog odbora.

Programi javnih preduzeća čiji je osnivač lokalna samouprava, odnosno autonomna pokrajina, kao i preduzeća, odnosno zavisnih društava kapitala, čiji je osnivač to javno preduzeće, a na koje je osnivač javnog preduzeća dao saglasnost, dostavljaju se ministarstvu nadležnom za poslove trgovine (dalje: Ministarstvo trgovine), ministarstvu nadležnom za poslove rada (dalje: Ministarstvo rada), ministarstvu nadležnom za poslove finansija (dalje: Ministarstvo finansija) i ministarstvu nadležnom za poslove lokalne samouprave (dalje: Ministarstvo za lokalnu samoupravu), radi praćenja kretanja cena i zarada u javnim preduzećima (član 22b stav 1. Zakona).

U slučaju da je nadležni organ jedinice lokalne samouprave, odnosno autonomne pokrajine, dao saglasnost na Program, a on sadrži elemente koji nisu u skladu sa politikom projektovanog rasta cena i zarada koju za tu godinu utvrđuje Vlada, ministar nadležan za finansije (dalje: Ministar finansija) može izdati nalog da se privremeno obustavi prenos transfernih sredstava iz budžeta Republike Srbije jedinici lokalne samouprave, odnosno prenos pripadajućeg dela poreza na zarade i poreza na dobit preduzeća autonomnoj pokrajini, do usklađivanja tog programa sa politikom projektovanog rasta cena i zarada koju utvrđuje Vlada, za godinu na koju se odnosi Program (član 22b stav 2. Zakona).

S tim u vezi Vlada je donela ***Uredbu o postupku privremene obustave prenosa transfernih sredstava iz budžeta Republike Srbije jedinici lokalne samouprave, odnosno prenosa pripadajućeg dela poreza na zarade i poreza na dobit preduzeća autonomnoj pokrajini („Sl. glasnik RS", br. 6/2006 i 108/2008*** - dalje: Uredba).

Uredbom o načinu i kontroli obračuna i isplate zarada u javnim preduzećima („Sl. glasnik RS", br. 5/2006 - dalje: Uredba o kontroli obračuna) uređen je način i kontrola obračuna i isplate zarada u javnim preduzećima, počev od isplate zarada za mesec januar 2006. godine.

Isplata zarada za 2011. godinu

Javni sektor države, funkcioniše u skladu sa fiskalnim pravilima koja su uređena ***Zakonom o budžetskom sistemu („Sl. glasnik RS", br. 54/2009, 73/2010 i 101/2010)***.

Posebnim fiskalnim pravilima određeno je kretanje plata i penzija, kao i način obuhvata javnih investicija pri računanju fiskalnog deficita i javnih rashoda u periodu od 2011. do 2015. godine.

Ovim pravilima regulisano je kretanje plata zaposlenih u opštem nivou države, odnosno budžetskih korisnika (budžet Republike Srbije, budžeti lokalnih vlasti), vanbudžetskih fondova, uključujući i fondove socijalnog osiguranja na svim nivoima vlasti, kao i netržišnih i neprofitnih institucija koje kontroliše i finansira država na svim nivoima vlasti, a nije regulisano kretanje zarada u nefinansijskim preduzećima pod kontrolom države (javna preduzeća) koja se primarno bave komercijalnim aktivnostima.

Međutim, u cilju makroekonomske stabilnosti i fiskalne održivosti, preporuka je da se pri planiranju zarada u javnom sektoru (znači i u nefinansijskim preduzećima pod kontrolom države koja se primarno bave komercijalnim aktivnostima javnim preduzećima) koriste isti parametri, koji se koriste za povećanje plata zaposlenih u opštem nivou države u 2011. godini, i to:

- 2% povećanje pojedinačne plate od januara 2011. godine;
- 2,95% povećanje pojedinačne plate od aprila 2011. godine i
- 2% povećanja pojedinačne plate od oktobra 2011. godine.

Članom 8. stav 2. ***Zakona o radu („Sl. glasnik RS", br. 24/2005, 61/2005 i 54/2009)*** predviđeno je da se kolektivnim ugovorom mogu utvrditi veća prava i povoljniji uslovi rada, osim ako zakonom nije drukčije određeno.

Zakonom je utvrđeno da se zarade u javnim preduzećima mogu kretati u skladu sa politikom projektovanog rasta zarada koju utvrđuje Vlada i Programom tog preduzeća, s tim da odredbe kolektivnog ugovora koje utvrđuju zarade zaposlenih moraju biti usklađene sa Zakonom, odnosno moraju biti u okviru mase za zarade utvrđene Programom.

Preduzeće koje nije donelo Program do početka 2011. godine, u skladu sa Zakonom, obračunava i isplaćuje zarade najviše do ukupnog iznosa sredstava za zarade utvrđenog Programom za prethodnu godinu, odnosno na način i pod

uslovima utvrđenim tim programom. Ovo praktično znači da se za mesec februar 2011. godine, ne može isplatiti veća masa zarada, nego što je bila isplaćena masa zarada za februar 2010. godine (podatak iz Obrasca PP OD za isti mesec prethodne godine). Po donošenju Programa za kalendarsku godinu za koju se donosi, preduzeće može ukupan iznos sredstava za zarade da obračunava i isplaćuje u skladu sa tim programom (čl. 2. i 3. Uredbe o kontroli obračuna).

Znači, **nakon usvajanja Programa za 2011. godinu, zarade zaposlenih se isplaćuju, po dinamici i na način utvrđen tim programom. Za mesece kada su zaposleni primili manju zaradu, nema smetnji da se isplati razlika zarade za te mesece, do visine utvrđene Programom poslovanja za 2011. godinu** i to prema prosečnoj planiranoj zaradi po zaposlenom za mesec za koji se zarada isplaćuje i broju zaposlenih koji su radili u mesecu.

Obračun i isplatu zarada za mesec za koji se vrši obračun i isplata, **preduzeće vrši na Obrascu ZIP - Obračun sredstava za isplatu zarada zaposlenih** (dalje: Obrazac ZIP).

Preduzeće čiji je osnivač Republika dužno je da Obrazac ZIP i Obrazac PP OD dostavi na overu Ministarstvu rada i Ministarstvu finansija, najkasnije tri dana pre isplate zarada. Navedene obrasce za preduzeća čiji je osnivač Republika overava ministar nadležan za poslove rada i Ministar finansija ili lica koja su oni ovlastili.

Preduzeće čiji je osnivač teritorijalna autonomija ili lokalna samouprava dužno je da navedene obrasce dostavi na overu osnivaču, najkasnije tri dana pre isplate zarada. Overu vrši lice određeno aktom osnivača.

U slučaju da je preduzeće donelo Program za 2011. godinu, u Obrazcu ZIP, popunjavaće red 1 i 1.1, a u suprotnom red 2 i 2.1.

Ako se zarada isplaćuje u delovima, za svaku pojedinačnu isplatu popunjava se Obrazac ZIP, u koji se unosi broj isplate zarade koja se isplaćuje za mesec.

U Obrazac ZIP ne unose se podaci o izvršenim isplatama:
- naknada zarade za porodiljsko odsustvo, odsustvo sa rada radi nege deteta i posebne nege deteta,
- naknada za invalide II i III kategorije,
- naknada zarade zbog privremene sprečenosti za rad koja se isplaćuje na teret Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Preduzeće čiji je osnivač Republika, odnosno teritorijalna autonomija ili lokalna samouprava ne može izvršiti isplatu zarada pre overe Obrazaca ZIP i Obrazaca PP OD od strane ovlašćenog lica od strane osnivača.

U skladu sa članom 6. Uredbe o kontroli obračuna, **nakon isplate zarada, u roku od tri dana od dana isplate zarada preduzeće je dužno** da obrasce dostavi Poreskoj upravi, a kopiju overenih obrazaca dostavi i Ministarstvu finansija, Ministarstvu rada i ministarstvu nadležnom za odgovarajuću oblast, ako je u pitanju javno preduzeće čiji je osnovač Republika, a preduzeće čiji je osnivač teritorijalna autonomija ili lokalna samouprava i osnivaču.

U slučaju da se kontrolom utvrdi da je preduzeće izvršilo isplatu zarada za određeni mesec u većem iznosu od iznosa utvrđenog u skladu sa ovom uredbom, narednog meseca izvršiće se umanjenje zarada za više isplaćeni iznos (član 7. Uredbe o kontroli obračuna).

Napominjemo da su **Upravni odbor i direktor preduzeća odgovorni za isplatu zarada** u skladu sa Uredbom o kontroli obračuna i da su predviđene novčane kazne za kršenje iste.

Naime, novčanom kaznom od 30.000 do 3.000.000 dinara kazniće se za privredni prestup preduzeće ako izvrši isplatu zarada suprotno odredbama Uredbe o kontroli obračuna, dok će odgovorno lice u preduzeću platiti novčanu kaznu od 5.000 do 200.000 dinara.

U slučaju da se ne dostavi Obrazac ZIP i Obrazac PP OD na način propisan Uredbom o kontroli obračuna, kazniće se za prekršaj preduzeće novčanom kaznom od 300.000 do 1.000.000 dinara, a odgovorno lice u preduzeću novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara.

Obustava prenosa transfera iz budžeta Republike Srbije

Obustava prenosa transfera iz budžeta Republike Srbije može se sprovesti po nalogu Ministra finansija kada se utvrdi da su cene proizvoda i usluga javnih preduzeća, odnosno zarade zaposlenih u javnim preduzećima obrazovane, odnosno utvrđene suprotno Programu ili se primenjuju, odnosno isplaćuju suprotno tom programu.

Postupak privremene obustave prenosa transfernih sredstava iz budžeta Republike Srbije jedinici lokalne samouprave, odnosno prenosa pripadajućeg dela poreza na zarade i poreza na dobit preduzeća autonomnoj pokrajini, uređen je Uredbom.

Programe preduzeća jedinica lokalne samouprave, odnosno autonomne pokrajine na koje je osnivač javnog preduzeća dao saglasnost, lokalne vlasti dostavljaju Ministarstvu trgovine, Ministarstvu rada, Ministarstvu za lokalnu samoupravu i Ministarstvu finansija preko nadležne organizacione jedinice Uprave za trezor, radi praćenja kretanja cena i zarada.

Ministarstva u okviru svoje nadležnosti, vrše proveru usklađenosti programa preduzeća sa politikom projektovanog rasta cena i zarada za tu godinu utvrđenom aktom Vlade, odnosno proveravaju da li su cene proizvoda i usluga, odnosno zarade obrazovane, odnosno utvrđene i da li se primenjuju, odnosno isplaćuju u skladu sa Programom (član 5. st. 1. i 2. Uredbe).

U roku od pet dana, Ministarstvo rada dužno je da dostavi Ministarstvu finansija mišljenje o usklađenosti programa i obrazovanju, odnosno utvrđivanju i isplati zarada u preduzećima. Takođe, Ministarstvo trgovine i Ministarstvo za lokalnu samoupravu dužna su da dostave Ministarstvu finansija mišljenje o usklađenosti Programa,

odnosno o obrazovanju i primeni cena proizvoda i usluga u preduzećima (član 5. st. 3. i 4. Uredbe).

U skladu sa članom 6. Uredbe, kad Ministarstvo finansija po pribavljenim mišljenjima ministarstava utvrdi da **program preduzeća nije u skladu sa politikom projektovanog rasta cena i zarada koja je za tu godinu utvrđena aktom Vlade, Ministar finansija može izdati nalog da se izvrši privremena obustava prenosa transfernih sredstava iz budžeta Republike Srbije jedinici lokalne samouprave**, odnosno prenosa pripadajućeg dela poreza na zarade i poreza na dobit preduzeća autonomnoj pokrajini.

Osnivači javnih preduzeća (jedinica lokalne samouprave, odnosno autonomna pokrajina) **dužni su da jednom mesečno**, najkasnije do kraja meseca za prethodni mesec, na propisanim obrazcima, dostavljaju resornim ministarstvima, obaveštenje o kretanju cena proizvoda i usluga i zarada u preduzećima, i to:

- Ministarstvu trgovine i Ministarstvu za lokalnu samoupravu, obaveštenje o kretanju cena proizvoda i usluga na Obrazacu 4 - Kretanje cena proizvoda i usluga za 200_. godinu i
- Ministarstvu finansija, preko nadležne organizacione jedinice Uprave za trezor i Ministarstvu rada, obaveštenje o kretanju zarada na Obrazacu 1 - Izveštaj o isplaćenim zaradama i drugim primanjima za mesec 200_. godine.

Pored toga, **preduzeća su dužna da jednom godišnje, najkasnije do 31. januara tekuće godine, dostave podatke o realizaciji prethodne godine i podatke o planiranim veličinama za tekuću godinu**, tj. dužni su da dostave sledeće obrazce:

- Obrazac 2 - Realizacija troškova zarada i drugih primanja u 200_. godini i
- Obrazac 3 - Plan troškova zarada i drugih primanja u 200_. godini.

Takođe, preduzeća su dužna da osnivača obaveste o promeni cena proizvoda i usluga na koje je saglasnost dao osnivač.

Kada u postupku inspekcijskog nadzora kod preduzeća, utvrdi da cene proizvoda i usluga, odnosno isplaćene zarade u tom preduzeću u tekućoj godini nisu u skladu sa Programom donetim za tu godinu, nadležni inspektor dužan je da o utvrđenim nepravilnostima obavesti resorna ministarstva, u roku od tri dana od dana utvrđenja nepravilnosti. Nadležno ministarstvo dužno je da u roku od pet dana od dana dobijanja obaveštenja, dostavi Ministru finansija obaveštenje o utvrđenim nepravilnostima, na osnovu kojih**, Ministar finansija može izdati nalog da se privremeno obustavi prenos sredstava** (član 7. Uredbe).

Ministar finansija, može izdati nalog da se privremeno obustavi prenos sredstava i u slučaju da nadležna ministarstva u postupku utvrde da su cene proizvoda i usluga, odnosno zarade obrazovane, odnosno utvrđene suprotno Programu preduzeća ili se primenjuju, odnosno isplaćuju suprotno tom programu (član 8. Uredbe).

O privremenoj obustavi prenosa sredstava iz budžeta Republike Srbije, Ministar finansija dostavlja obaveštenje jedinici lokalne samouprave, odnosno autonomne pokrajine, u kojem navodi razloge za obustavu prenosa sredstava.

Privremena obustava prenosa sredstava **traje do usklađivanja programa sa politikom projektovanog rasta cena i zarada**, odnosno do otklanjanja nepravilnosti utvrđenih u obrazovanju i primeni, odnosno u utvrđivanju i isplati cena, odnosno zarada.

Nakon usklađivanja Programa sa politikom projektovanog rasta cena i zarada, odnosno otklanjanja utvrđenih nepravilnosti jedinica lokalne samouprave, odnosno autonomne pokrajine obaveštava nadležna ministarstva (Ministarstvo trgovine, Ministarstvo rada, Ministarstvo za lokalnu samoupravu i Ministarstvo finansija). Ukoliko su utvrđene nepravilnosti otklonjene, na osnovu pribavljenih mišljenja nadležnih ministarstava, Ministar finansija izdaje nalog za nastavak prenosa transfernih sredstava iz budžeta Republike Srbije jedinici lokalne samouprave, odnosno za nastavak prenosa pripadajućeg dela poreza na zarade i poreza na dobit preduzeća autonomnoj pokrajini. •

UTVRĐEN KOEFICIJENT ZA OBRAČUN I ISPLATU PLATE PEDAGOŠKOG ASISTENTA

Uredbom o dopuni Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama („Sl. glasnik RS", br. 20/2011, stupa na sangu 2. 4.2011. godine), Vlada Republike Srbije izvršila je dopunu ***Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama („Sl. glasnik RS", br. 44/2001, 15/2002 - dr. uredba*, 30/2002, 32/2002 - ispr., 69/2002, 78/2002, 61/2003, 121/2003, 130/2003, 67/2004, 120/2004, 5/2005, 26/2005, 81/2005, 105/2005, 109/2005, 27/2006, 32/2006, 58/2006, 82/2006, 106/2006, 10/2007, 40/2007, 60/2007, 91/2007, 106/2007, 7/2008, 9/2008, 24/2008, 26/2008, 31/2008, 44/2008, 54/2008, 108/2008, 113/2008, 79/2009, 25/2010, 91/2010*** - dalje: Uredba) kojom se utvrđuje koeficijent za obračun i isplatu plata pedagoškg asistenta u osnovnom obrazovanju.

Odredbom člana 117. stav 3. ***Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Sl.glasnik RS" br. 72/09)***, regulisan je rad pedagoškog asistenta. Pedagoški asistent pruža pomoć i dodatnu podršku deci i učenicima u skladu sa njihovim potrebama, kao i pomoć nastavnicima, vaspitačima i stručnim saradnicima u cilju unapređivanja njihovog rada sa decom i učenicima kojima je potrebna dodatna obrazovna podrška.

Ministarstvo nadležno za prosvetu u okviru projekta „Obrazovanje za sve – povećanje dostupnosti i kvaliteta obrazovanja za decu iz marginalizovanih grupa", iz fondova pretpristupne pomoći Eu (IPA fond) od početka školske 2010./2011. godine, angažovalo je pedagoške asistenta za podršku u obrazovanju dece i učenika iz osetljivih društvenih grupa, posebno romske dece, u osnovnim školama.

Rad pedagoških asistenta finansiran je zaključno sa janauarskm isplatom plate iz donatorskih sredstava a **od febrauarske isplate plate**, oko 180 pedagoških asistenata biće **finansirano iz sredstava republičkog budžeta**.

U vezi sa navedenim u članu 2. tačka 1) Uredbe, kojim se propisuju koeficijenti za obračun i isplatu plata zaposlenih u osnovnom obrazovanju, dodata je nova šesta alineja kojom je utvrđen koeficijent za pedagoške asistente u visini od 11,15.

Dosadašnje alineje šesta do dvanaesta postaju alineje sedma do trinaesta.

U skladu sa navedenom dopunom Uredbe, a prema članu 2. stav 1. tač. 1) i 2) ***Zakona o platama u državnim organima i javnim službama („Sl. glasnik RS", br. 34/2001, 62/2006 - dr. zakon, 63/2006 - ispr. dr. zakona i 116/2008 - dr. zakoni)*** osnovna neto plata zaposlenog pedagoškog asistenta, od plate za februar 2011. godine, iznosiće 25.276,46 dinara (osnovica 2.266,95 x koeficijent 11,15).

Za sprovođenje dopune Uredbe obezbeđena su sredstva u republičkom budžetu u delu koji se odnosi na ministarstvo nadležno za prosvetu u visini od oko 76.700.000 dinara. •

1. u osnovnom obrazovanju:	
nastavnik, vaspitač, stručni saradnik, sekretar i šef računovodstva (VII stepen stručne spreme)	17,32
nastavnik i vaspitač (VI stepen stručne spreme)	14,88
stručni saradnik, sekretar i šef računovodstva (VI stepen stručne spreme)	13,73
učitelj (V stepen stručne spreme)	13,65
učitelj i vaspitač (IV stepen stručne spreme)	13,42
knjižničar, medicinski tehničar, šef računovodstva, sekretar, (IV stepen stručne spreme)	11,15
pedagoški asistent	**11,15**
domar, kuvar (V stepen stručne spreme)	9,16
administrativni, finansijsko-knjigovodstveni radnik, radnik na održavanju muzičkih instrumenata, domar, kuvar, ekonom (IV stepen stručne spreme)	8,62
domar, vozač, magacioner, ekonom, kuvar, daktilograf, rukovalac parnih kotlova (III stepen stručne spreme)	7,82
portir, čuvar, kurir, domar, peglarka, servirka, vešerka, pomoćni kuvar, ložač, telefonista, daktilograf (II stepen stručne spreme)	6,83
spremačica (I stepen stručne spreme)	6,30
fizički radnik	5,99

Ovlašćenje službe za budžetsku inspekciju da vrši kontrolu korišćenja sredstava dobijenih od drugog nivoa vlasti

Pitanje:

- **Da li je služba za budžetsku inspekciju jedinice lokane samouprave ovlašćena da vrši kontrolu indirektnog budžetskog korisnika u pogledu namenskog i zakonitog korišćenja sredstava dobijenih po osnovu dotacija od drugog nivoa vlasti?**

Odgovor:

Članom 85. stav 3. Zakona o budžetskom sistemu („Sl. glasnik RS", br. 54/2009, 73/2010 i 1010/2010 - dalje: Zakon) utvrđena je nadležnost službe za budžetsku inspekciju jedinice lokalne samopurave (dalje: služba) za sprovođenje inspekcije i nad indirektnim korisnicima sredstava budžeta.

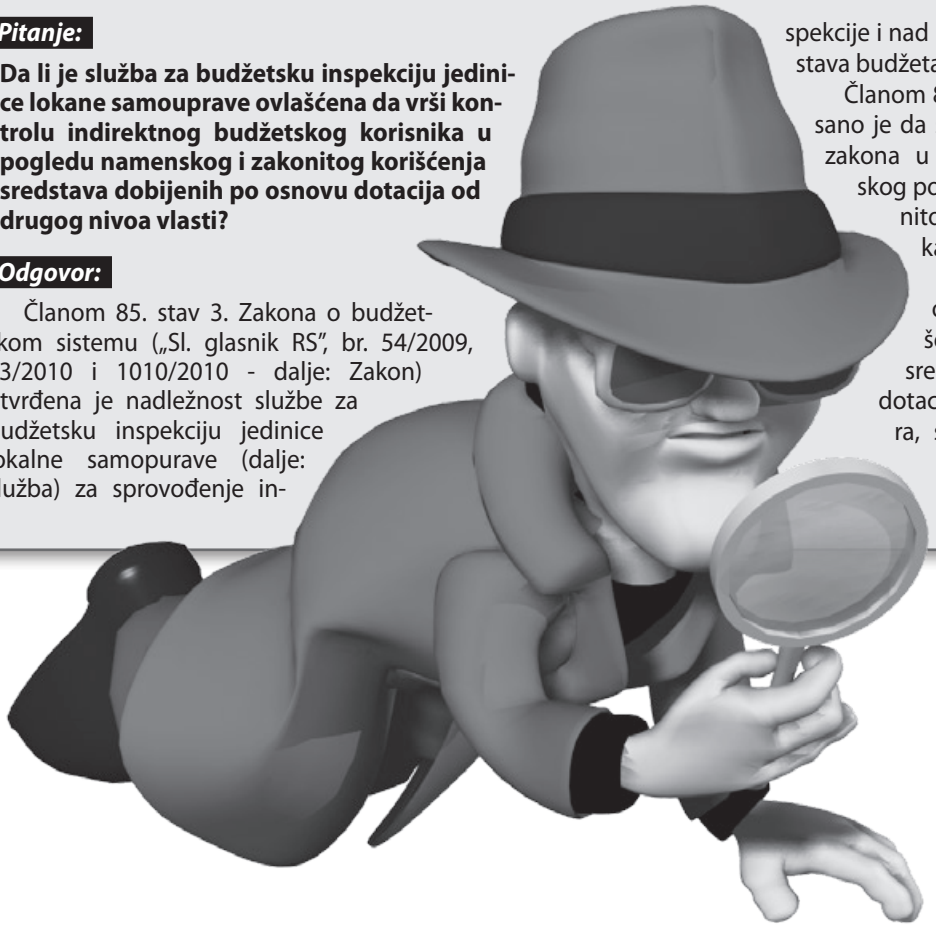

Članom 86. navedenog zakona propisano je da služba vrši kontrolu primene zakona u oblasti materijalno-finansijskog poslovanja i namenskog i zakonitog trošenja sredstava korisnika budžetskih sredstava.

S obzirom da navedenim odredbama Zakona nije izvršeno izuzeće kontrole trošenja sredstava primljenih iz donacija, dotacija, transfera ili drugih izvora, služba je ovlašćena da vrši kontrolu trošenja navedenih sredstava. •

KOMENTAR NOVOG PRAVILNIKA O SADRŽAJU GODIŠNJEG IZVEŠTAJA AUTONOMNE POKRAJINE I JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE

"Sl. glasnik RS", br. 16/2011

Jedinice lokalne samouprave i autonomne pokrajine imaju obavezu podnošenja godišnjeg izveštaja o rezultatima i stanju inovacione delatnosti, kao i o utrošku budžetskih sredstava predviđenih lokalnim budžetima u oblasti podsticanja inovacione delatnosti

Zakonom o inovacionoj delatnosti („Sl. glasnik RS", br. 110/2005 i 18/2010 - dalje: Zakon) utvrđena je uloga lokalnih samouprava u oblasti inovacione delatnosti, u smislu odgovornosti za kreiranje ambijenta koji omogućava inovacionu delatnost, finansiranje inovacione delatnosti i praćenje stanja inovacione delatnosti u lokalnoj samoupravi.

Članom 52. Zakona propisana je obaveza jedinica lokalne samouprave i autonomne pokrajine u pogledu podnošenja godišnjeg izveštaja o rezultatima i stanju inovacione delatnosti na teritoriji lokalne samouprave, kao i o **utrošku budžetskih sredstava predviđenih lokalnim budžetima** u oblasti podsticanja inovacione delatnosti.

U skladu sa navedenim ministar nadležan za poslove naučno-istaživačke delatnosti i tehnološki razvoj doneo je ***Pravilnik o sadržaju godišnjeg izveštaja autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave („Sl. glasnik RS", br. 16/2011***, stupio na snagu 19.3.2011.godine - dalje: Pravilnik).

Stupanjem na snagu ovog pravilnika, prestao da važi ***Pravilnik o sadržaju godišnjih izveštaja autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave o rezultatima i stanju inovacione delatnosti na svojoj teritoriji („Sl. glasnik RS", broj 59/2006)***.

Pravilnikom je precizirano da se **godišnji izveštaj podnosi nadležnom ministarstvu na kraju kalendarske godine** (član 1. Pravilnika) i da je ovaj Izveštaj sastavni deo ukupnog godišnjeg izveštaja o stanju inovacione delatnosti u Srbiji.

Podaci koji se unose u Izveštaj o postignutim rezultatima i o stanju inovacione delatnosti

Pravilnikom je u članu 2. uređeno da Izveštaj o postignutim rezultatima i o stanju inovacione delatnosti na teritoriji autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave (dalje: Izveštaj) u godini za koju se podnosi, sadrži podatke o:

1. pojedinim inovacionim delatnostima i aktivnostima i programima koje su autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave, kao subjekti izveštavanja realizovali na svojoj teritoriji u izveštajnom periodu,
2. procenjenom stanju inovacione delatnosti na njihovoj teritoriji.

Prvi segment Izveštaja koji se odnosi na pojedine inovacione delatnosti, aktivnosti i programe koje je u izveštajnom periodu autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave realizovala na svojoj teritoriji obuhvata sledeće podatke o:

- osnivanju i godišnjim rezultatima rada fonda za inovacionu delatnost, koji se finansira sopstvenim budžetskim sredstvima,
- osnivanju ili suosnivanju inovacionih organizacija ili privrednih društava za infrastrukturnu podršku inovacionoj delatnosti i o njihovim rezultatima rada,
- podsticaju i finansiranju posebnih programa inovacione delatnosti na svojoj teritoriji,
- podsticaju i finansiranju infrastrukture inovacionih organizacija na svojoj teritoriji,
- visini, strukturi i uslovima korišćenja sredstava koja su obezbedili iz izvora koji nisu sopstvena budžetska sredstva za inovacionu delatnost.

Segmet Izveštaja koji se odnosi na procenjeno stanje inovacione delatnosti teritoriji jedinice lokalne samouprave odnosno autonomne pokrajine sadrži podatke o obezbeđenim i nedostajućim sredstvima za planirane aktivnosti podsticaja

i finansiranja posebnih programa inovacione delatnosti i infrastrukture inovacionih organizacija sa sedištem na teritoriji autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave.

Izveštaj o utrošku sopstvenih budžetskih sredstava

Čl. 37. i 38. Zakona utvrđeno je da autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave mogu u svom budžetu obezbediti sredstva za podsticaj i finansiranje posebnih programa inovacione delatnosti i infrastrukture inovacionih delatnosti na svojoj teritoriji.

Obezbeđivanje finansijskih sredstava u pokrajinskim i lokalnim budžetima uređeno je i članom 34. Zakona u okviru poglavlja VI koje se bavi pitanjima finansiranja inovacione delatnosti u Srbiji. Ovim članom Zakona predviđeno je da se **sredstva iz budžeta lokalnih samouprava i sredstva budžeta autonomnih pokrajina tretiraju kao tzv. ekonomski instrumenti obezbeđivanja i podsticanja inovacione delatnosti**. Pored lokalnih i pokrajinskih budžeta ekonomski instrumenti su i: sredstva budžeta Srbije, sredstva međunarodnih finansijskih organizacija, fond za inovacionu delatnost, drugi fondovi i ekonomske podsticajne mere i druge mere u skladu sa Zakonom.

Sadržina Izveštaja o utrošku sopstvenih budžetskih sredstava za inovacionu delatnost na teritoriji autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave utvrđena je članom 3. Pravilnika. Ovaj izveštaj sadrži dve vrste podataka, i to: podatke o utrošku sopstvenih budžetskih sredstava za inovacionu delatnost i podatke o ukupnoj visini i strukturi sopstvenih budžetskih sredstava.

Utrošak sopstvenih budžetskih sredstava za inovacionu delatnost prikazuje se putem podataka koji se odnose na:

- pregled strukture finansiranja sopstvenim budžetskim sredstvima pojedinih fondova, programa, projekata i nosilaca inovacione delatnosti,
- pregled iznosa koji su pojedinim nosiocima inovacione delatnosti odobreni, odnosno visinu realizovanih uplata tih sredstava.

Ukupna visina i struktura sopstvenih budžetskih sredstava sadrži:

- podatke o visini i strukturi sopstvenih budžetskih sredstava za podsticaj i finansiranje posebnih programa inovacione delatnosti i infrastrukture inovacionih organizacija na teritoriji autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave;
- podatke o pojedinačnim iznosima i uslovima pod kojima su sopstvenim budžetskim sredstvima finansirani realizatori inovacionih projekata po pojedinim programima inovacione delatnosti, realizatori posebnih programa inovacione delatnosti ili realizatori izgradnje infrastrukture inovacionih organizacija na teritoriji autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave. •

mr Dragan Luković

AKTUELNA PITANJA KOJA SE ODNOSE NA POSTUPAK ZA IZBOR I PRESTANAK DUŽNOSTI DIREKTORA USTANOVE OBRAZOVANJA I VASPITANJA

• Na koji način se pokreće postupak za izbor direktora škole i u kom roku kandidati podnose prijave na raspisani konkurs?

Izbor direktora ustanove definisan je ***Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Sl. glasnik RS" br. 72/2009*** - dalje: Zakon*)*. U skladu sa članom 60. Zakona, **procedura za izbor direktora pokreće se najkasnije tri meseca pre isteka mandata direktora.** Ovaj rok je najkasniji, ali se može smatrati i najranijim za otpočinjanje procedure za izbor direktora.

U skladu sa Zakonom, **organ upravljanja raspisuje konkurs**. Uslovi konkursa za izbor direktora moraju da budu u skladu sa Zakonom.

U konkursu za izbor direktora, **potrebno je naznačiti koji je rok za podnošenje prijava**. U pogledu rokova, primenjuju se odredbe ***Zakona o opštem upravnom postupku („Sl. list SRJ", br. 33/97, 31/2001*** - dalje: ZUP).

U skladu sa članom 90. stav 2. ZUP, **kada je rok određen po danima**, dan u koji je dostavljanje ili saopštenje izvršeno, odnosno u koji pada događaj od kog treba računati trajanje roka, ne uračunava se u rok, već se za početak roka uzima prvi naredni dan, a članom 91. stav 2. ZUP je propisano da, **ako poslednji dan roka pada u nedelju ili na dan državnog praznika**, ili u neki drugi dan kad organ pred kojim treba preduzeti radnju ne radi, rok ističe istekom prvog narednog radnog dana.

Odredbama ZUP nije predviđeno nikakvo pomeranje roka u slučaju da je u toku roka bio praznik, već samo ukoliko isti pada na kraj roka.

Po isteku roka za prijem prijava, sastavlja se lista blagovremenih i potpunih prijava, odnosno lista kandidata za izbor direktora.

Zakonom nije definisano postojanje **komisije koja vrši pregled prispelih prijava**, ali se ona može predvideti statutom i predstavlja dobru praksu. Ova komisija bi mogla imati niz zadataka u postupku izbora direktora ustanove (ocenjivanje blagovremenosti i potpunost prispelih prijava i utvrđivanje liste kandidata za izbor direktora, sprovođenje postupka oko mišljenja na vaspitno-obrazovnom, nastavničkom, odnosno nastavničkom i pedagoškom veću i sl.).

• Do kog momenta, u postupku za izbor direktora škole, školski odbor ima obavezu da pribavi dokaz o neosuđivanosti kandidata za direktora škole?

U skladu sa članom 57. stav 1. tačka 6) Zakona, **školski odbor donosi odluku o raspisivanju konkursa za izbor direktora**. **Konkurs se javno oglašava i određuje se rok za prijem prijava sa potrebnom dokumentacijom.**

Direktor, u skladu sa članom 59. stav 2. Zakona, može da bude lice koje ispunjava uslove iz člana 8. stav 2. i člana 120. istog zakona. Članom 120. Zakona propisani su uslovi za prijem u radni odnos svih zaposlenih i kada se isti dokazuju, tako da se uslovi iz stava 1. i 2. člana 120. Zakona dokazuju prilikom prijema u radni odnos i proveravaju se u toku rada.

Lice koje konkuriše za direktora ustanove uz prijavu dostavlja dokaze o ispunjenosti uslova iz člana 120. stav 1. tač. 1. i 4, kao i stava 2. navedenog člana Zakona, **a dokaz o fizičkoj, psihičkoj i zdravstvenoj sposobnosti za rad sa decom i učenicima pre zaključenja ugovora o radu**.

Dokaz da lice nije osuđivano pravnosnažnom presudom za krivična dela propisana Zakonom pribavlja ustanova.

Ovaj dokaz ustanova će pribavljati **samo za kandidata za direktora.**

Zato je, po završetku konkursu, **potrebno napraviti listu kandidata, čije se prijave uzimaju u razmatranje**, jer lica čije prijave nisu blagovremene i nepotpune ne smatraju se kandidatima za direktora ustanove.

Kako odluku o izboru direktora u skladu sa članom 57. stav 1. tačka 6. i članom 60. stav 1. Zakona donosi organ upravljanja - školski odbor, to **dokaz o „neosuđivanosti" pribavlja se do odluke školskog odbora.**

• Kada se na konkurs za izbor direktora prijavi više kandidata, da li je dovoljno da konkursna komisija obavi razgovor sa svim kandidatima i da svoj Izveštaj prezentira nastavničkom veću ili je neophodno da se kandidati lično predstave nastavničkom veću?

Izbor direktora ustanove definisan je članom 60. Zakona.

Zakonom je propisano da direktora ustanove bira organ upravljanja na osnovu konkursa, po pribavljenom mišljenju vaspitno-obrazovnog, nastavničkog, odnosno nastavničkog i pedagoškog veća, a da se mišljenje veća daje na posebnoj sednici kojoj prisustvuju svi zaposleni i koji se izjašnjavaju o svim kandidatima tajno.

Zakonom nije propisano postojanje konkursne komisije, koja su njena ovlašćenja, i da li se i kako kandidati za izbor direktora predstavljaju nastavničkom veću ustanove ili nekom drugom organu (konkursnoj komisiji, organu upravljanja).

Sva ova pitanja mogu biti regulisana statutom ustanove i tada je ustanova dužna da poštuje ono što je svojim opštim aktom propisala.

Ako nije propisano da li će kandidat(i) obavljati razgovor sa konkursnom komisijom, koja će, potom, dostaviti svoj izveštaj nastavničkom veću ili će se kandidat(i) predstaviti nastavničkom veću, nije zabranjeno da se jedno ili drugo i uradi.

Važno je da se u proceduri za izbor direktora ispoštuje zakonska odredba koja se odnosi na to da se mišljenje svih zaposlenih o svakom kandidatu daje tajnim glasanjem, na posebnoj sednici nastavničkog veća.

• Koji je postupak za pribavljanje mišljenja svih zaposlenih o kandidatima za izbor direktora?

U postupku odlučivanja o izboru direktora, pribavlja se mišljenje svih zaposlenih o svim kandidatima, te je **potrebno sačiniti spisak zaposlenih koji se izjašnjavaju.**

Mišljenje se daje na **posebnoj sednici** vaspitno-obrazovnog, nastavničkog, odnosno nastavničkog i pedagoškog veća, **tajnim izjašnjavanjem**.

O kandidatima za direktora mišljenje daje svaki zaposleni (i onaj koji je na bolovanju i onaj koji ga menja, i postojeći direktor, i zaposleni koji je konkurisao za direktora). **Ustanova je dužna da obezbedi ostvarivanje ovog prava** svakom zaposlenom, što znači blagovremeno pozivanje na izjašnjavanje.

Lice koje je angažovano putem ugovora o izvođenju nastave ne stiče svojstvo zaposlenog u školi, **ne daje mišljenje u postupku izbora direktora ustanove.**

U pogledu načina davanja mišljenja, Zakon je propisao da se daje o svim kandidatima i da je tajno izjašnjavanje. Zato je **potrebno da se procedura davanja mišljenja zaposlenih o kandidatima za izbor direktora precizira statutom**, kako bi se izbegli mogući problemi. Ko će pratiti sprovođenje ove procedure, gde će se brojati glasovi i druga slična procedu-

ralna pitanja, takođe, se regulišu statutom, a najbolje je da to učini komisija.

U praksi se ovo mišljenje daje u vidu glasanja za svakog od kandidata, te se brojčano izražava koliko je koji kandidat dobio glasova i na taj način se može utvrditi za kog kandidata je kolektiv najzainteresovaniji. **Na posebnoj sednici veća mora biti prisutna većina od ukupnog broja zaposlenih.**

U proceduri za izbor direktora ustanove ne traži se pozitivno mišljenje zaposlenih, ali svakako ima uticaja na donošenje odluke.

Po završenoj sednici veća, **sastavlja se izveštaj o davanju mišljenja** navodeći koliko je ukupno zaposlenih u ustanovi, koliko je bilo prisutno zaposlenih na posebnoj sednici veća, kako su se zaposleni izjasnili o svakom kandidatu, odnosno koji su rezultati tajnog izjašnjavanja.

Ovaj izveštaj dostavlja se organu upravljanja koji donosi odluku o izboru direktora ustanove.

• Ko daje mišljenje o kandidatu za direktora u ustanovi obrazovanja i vaspitanja u kojoj se obrazovno-vaspitni rad obavlja na jeziku nacionalne manjine?

U ustanovi u kojoj se obrazovni-vaspitni rad izvodi i na jeziku nacionalne manjine, kao i u ustanovi u kojoj se u većini odeljenja obrazovno-vaspitni rad izvodi na jeziku nacionalne manjine ili za koje je, u skladu sa zakonom kojim se uređuju nadležnosti nacionalnih saveta nacionalnih manjina, utvrđeno da su od posebnog značaja za nacionalnu manjinu, **organ upravljanja bira direktora uz pribavljeno mišljenje odgovarajućeg nacionalnog saveta nacionalne manjine.**

Ukoliko nacionalni savet nacionalne manjine **ne dostavi mišljenje u roku od 15 dana od prijema zahteva, smatra se da je mišljenje dato.**

• Da li je konkursna komisija prilikom razmatranja prijava kandidata za izbor direktora škole dužna da uzme u obzir prijavu dostavljenu elektronskom poštom ili skeniranu konkursnu dokumentaciju?

Zakonom o elektronskom dokumentu („Sl. glasnik RS" br. 51/2009) **uveden je elektronski dokument**, kao poseban oblik akta ili isprave u pravnom saobraćaju, između pravnih i fizičkih lica, kao i u pravnom saobraćaju sa organima vlasti i između organa vlasti.

Elektronski dokument jeste **skup podataka** sastavljenih od slova, brojeva, simbola, grafičkih, zvučnih i video zapisa sadržanih u podnesku, pismenu, rešenju, ispravi ili bilo kom drugom aktu koji sačine pravna i fizička lica ili organi vlasti radi korišćenja u pravnom prometu ili u upravnom, sudskom ili drugom postupku pred organima vlasti, ako je elektronski izrađen, digitalizovan, poslat, primljen, sačuvan ili arhiviran na elektronskom, magnetnom, optičkom ili drugom mediju.

U pogledu punovažnosti i dokazne snage elektronskog dokumenta, isključena je mogućnost njenog osporavanja samo zbog elektronskog oblika.

Članom 5. stav 3. Zakona o elektronskom dokumentu propisano je da **elektronski dokument koji je izvorno nastao u elektronskom obliku smatra se originalom**, a stavom 4. istog člana Zakona da elektronski dokument koji je nastao digitalizacijom izvornog dokumenta čija forma nije elektronska, smatra se kopijom izvornog dokumenta. **Ovaj dokument ima istu pravnu snagu kao i izvorni** ako je:

1. digitalizaciju obavio organ vlasti u vršenju svojih nadležnosti i ovlašćenja, odnosno pravno lice ili preduzetnik u obavljanju svojih delatnosti;
2. istovetnost sa izvornim dokumentom kvalifikovanim elektronskim potpisom potvrdilo ovlašćeno lice organa vlasti.

Na osnovu iznetog, prijava koja je primljena elektronskim putem uzeće se u razmatranje, ako je blagovremena i potpuna.

U pogledu skeniranih dokumenata, ukoliko ne ispunjavaju uslov iz člana 5. stav 3. ili stav 5. navedenog člana Zakona o elektronskom dokumentu, **smatra se kopijom izvornog dokumenta**.

• Da li konkursna dokumentacija lica koje konkuriše za radno mesto direktora škole, može da se podnese na jeziku koji nije u zvaničnoj upotrebi na teritoriji Republike Srbije?

U konkursu za izbor direktora navodi se kojim se dokumentima potvrđuju uslovi koje treba da ispunjava kandidat da bi mogao da bude izabran za direktora ustanove. **Ukoliko kandidat nije priložio traženu dokumentaciju, onda ne postoje ni dokazi da ispunjava uslov(e) iz konkursa, odnosno uslove propisane zakonom.**

Vezano za upotrebu jezika i pisma u postupku prema članu 16. ZUP:

1) Organ vodi postupak **na srpskom jeziku ekavskog ili jekavskog izgovora** i u tom postupku koristi **ćiriličko pismo, a latiničko pismo** - **u skladu sa zakonom**. Na područjima na kojima je, u skladu sa zakonom, u službenoj upotrebi i jezik određene nacionalne manjine postupak se vodi i na jeziku i uz upotrebu pisma te nacionalne manjine.

2) Ako se postupak ne vodi na jeziku stranke, odnosno drugih učesnika u postupku, koji su jugoslovenski državljani, obezbediće im se preko tumača prevođenje toka postupka na njihov jezik, kao i dostavljanje poziva i drugih pismena na njihovom jeziku i pismu.

3) Stranke i drugi učesnici u postupku koji nisu jugoslovenski državljani imaju pravo da tok postupka prate preko tumača i da u tom postupku upotrebljavaju svoj jezik.

• Ukoliko statutom škole nije bliže propisana procedura vezana za izbor direktora škole, a pravilnikom o sistematizaciji radnih mesta je propisano da sekretar prima, zavodi i ekspeduje poštu, da li sekretar škole ima obavezu da otvara i zavodi prijave za izbor direktora škole?

Ako statutom škole nije bliže propisana procedura vezana za izbor direktora škole, a pravilnikom o sistematizaciji

radnih mesta je propisano da sekretar prima, zavodi i ekspeduje poštu, on će ove poslove i obavljati, u skladu sa donetom sistematizacijom škole.

Međutim, ovde se postavlja pitanje usklađenosti akta o sistematizaciji poslova u školi sa članom 68. stav 1. Zakona, kojim je propisano da **upravne, normativno-pravne i druge pravne poslove u ustanovi obavlja sekretar,** koji shodno tome izrađuje nacrte opštih akata škole i daje nadležnom organu na usvajanje.

• Na koji način se okončava postupak izbora direktora škole?

Donošenjem odluke o izboru direktora ustanove od strane organa upravljanja nije okončan postupak izbora, već se **smatra da je odluka organa upravljanja o izboru direktora doneta, odnosno da je ministar, odnosno nadležni organ autonomne pokrajine dao na nju saglasnost ako u roku od 30 dana od dana dostavljanja odluke ne donese akt kojim odbija saglasnost.**

Ministarstvo prosvete, u proceduri davanja saglasnosti na izbor direktora, kada je daje, po isteku roka od 30 dana, **dopisom obaveštava ustanovu da je odluka o izboru direktora postala konačna.**

Ukoliko Ministarstvo prosvete odbije saglasnost na odluku organa upravljanja na izbor direktora, donosi **rešenje kojim se odbija davanje saglasnosti.**

Ukoliko Ministarstvo prosvete ne donese akt kojim se odbija davanje saglasnosti, po dobijanju obaveštenja da je odluka o izboru postala konačna, **zakazuje se sednica organa upravljanja koji konstatuje ovu činjenicu i donosi rešenje o izboru direktora i dostavlja ga učesnicima konkursa**. Rešenjem se utvrđuju i vreme stupanja na dužnost, kao i obaveza polaganja ispita za direktora.

Učesnik konkursa nezadovoljan ovim rešenjem ima pravo na sudsku zaštitu u upravnom sporu.

• Da li se učesnicima konkursa za radno mesto direktora škole dostavlja rešenje o izboru određenog lica za direktora?

Odluku o izboru direktora u skladu sa članom 57. stav 1. tačka 6. i članom 60. stav 1. Zakona **donosi organ upravljanja - školski odbor.** Kada ministar, odnosno nadležni organ autonomne pokrajine da saglasnost na odluku o izboru direktora, školski odbor donosi rešenje o izboru direktora i dostavlja ga učesnicima konkursa. **Učesnik konkursa nezadovoljan** ovim **rešenjem ima pravo na sudsku zaštitu u upravnom sporu**.

Na osnovu iznetog, učesnicima konkursa će se dostaviti rešenje o izboru određenog lica za direktora ustanove - škole. **Prilikom odlučivanja o izboru direktora**, školski odbor će ceniti da li kandidat za direktora ispunjava uslove, ali **neće pojedinačno odbijati prijave onih koji te uslove ne ispunjavaju.**

• Šta se navodi u odluci školskog odbora o prestanku dužnosti direktora škole, kao i u svakoj drugoj odluci školskog odbora u uputstvu o pravnom sredstvu?

Članom 63. Zakona propisana je nadležnost organa upravljanja da donese odluku o prestanku dužnosti direktora, bilo da je zbog isteka mandata, na lični zahtev, sticanjem uslova za mirovanje radnog odnosa, odnosno prestanak radnog odnosa, kao i razrešenjem.

Odluka organa upravljanja (školskog odbora) je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor, u kom se odlučuje o zakonitosti konačnih upravnih akata.

Članom 200. stav 3. ZUP propisano je da kad se protiv rešenja može pokrenuti upravni spor, u uputstvu o pravnom sredstvu navodi se kome sudu se tužba podnosi, u koliko primeraka i u kom roku.

Upravni spor rešava Upravni sud, u skladu sa članom 8. ***Zakona o upravnim sporovima („Sl. glasnik RS", br. 111/2009)***, a tužba se podnosi u roku od 30 dana od dana dostavljanja upravnog akta stranci koja je podnosi ili u zakonom propisanom kraćem roku. U skladu sa članom 22. Zakona o upravnim sporovima, uz tužbu se podnosi i po jedan primerak tužbe i priloga uz tužbu, za tuženi organ i za svako zainteresovano lice, ako takvih ima.

Na osnovu iznetog, **u odluci školskog odbora o prestanku dužnosti direktora škole, kao i u svakoj drugoj odluci školskog odbora, u uputstvu o pravnom sredstvu navodi se da se protiv te odluke može pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom u roku od 30 dana od dana prijema odluke i navodi broj primeraka, za tužioca i za svako zainteresovano lice, ako ih ima.**

• Da li je dan kada direktoru škole prestaje dužnost ujedno i dan prestanka radnog odnosa direktora, ukoliko je ostao neraspoređen?

Zakonom su propisana prava direktora kome prestane dužnost zbog isteka mandata. **Direktoru kome prestane dužnost zbog isteka mandata, a koji je izabran za direktora u vreme važenja ranije važećeg *Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Sl. glasnik RS", br. 62/2003, 64/2003 - ispr., 58/2004, 62/2004 - ispr., 101/2005 - dr. zakon, 79/2005 - dr. zakon, 81/2005 - ispr. dr. zakona i 83/2005 - ispr. dr. zakona)***, a koji nije propisivao mirovanje radnog odnosa direktora za vreme izbornog perioda na radnom mestu sa koga je izabran, **raspoređuje se na poslove koji odgovaraju stepenu i vrsti njegovog obrazovanja, ako ih ima, u toj ili drugoj ustanovi**, u skladu sa članom 64. stav 1. Zakona.

Ako nema odgovarajućih poslova, **direktor kome je prestala dužnost istekom mandata, ostvaruje prava kao zaposleni za čijim radom prestane potreba**, u skladu sa zakonom.

O pravima, obavezama i odgovornostima direktora odlučuje organ upravljanja, tako da je organ upravljanja

(školski odbor) nadležan da donese odluku o prestanku dužnosti direktora.

O pravima direktora kome je prestala dužnost, kao svakom zaposlenom, odlučuje novi direktor ili vršilac dužnosti direktora, a u skladu sa članom 62. stav 3. tačka 17) Zakona.

Članom 179. ***Zakona o radu („Sl. glasnik RS", br. 24/2005, 61/2005 i 54/2009)*** propisano je da poslodavac može zaposlenom da otkaže ugovor o radu, ako usled tehnoloških, ekonomskih ili organizacionih promena prestane potreba za obavljanjem određenog posla ili dođe do smanjenja obima posla. U skladu sa članom 158. Zakona o radu, **poslodavac je dužan da pre otkaza ugovora o radu zaposlenom isplati otpremninu, u određenoj visini.**

Posebnim kolektivnim ugovorom za zaposlene u osnovnim i srednjim školama i domovima učenika („Sl. glasnik RS", br. 12/2009), članom 38, propisano je da zaposlenom za čijim je radom prestala potreba, a kome nije moglo da se obezbedi ni jedno od prava utvrđenih zakonom, kolektivnim ugovorom kod poslodavca ili ugovorom o radu, **može prestati radni odnos pod uslovom da mu se prethodno isplati otpremnima**, i to najmanje u visini koja je utvrđena Zakonom o radu, odnosno koja je utvrđena posebnim programom za rešavanje viška zaposlenih u ustanovama iz oblasti obrazovanja u procesu racionalizacije broja zaposlenih.

U skladu sa navedenim, **ukoliko se direktor kome je prestala dužnost ne može rasporediti na odgovarajuće poslove, novi direktor ili vršilac dužnosti direktora donosi rešenje kojim se utvrđuje da je prestala potreba za radom zaposlenog.** Radni odnos zaposlenom za čijim je radom prestala potreba ne može prestati dok mu se ne isplati otpremnima.

Rešenje kojim se utvrđuje da je prestala potreba za radom zaposlenog nije konačno danom dostavljanja, već zaposleni ima pravo na pravnu zaštitu u skladu sa članom 145. Zakona, tako da **dan kada je prestala dužnost direktora zbog isteka mandata ne može biti i dan prestanka radnog odnosa, ukoliko je isti ostao neraspoređen**.

• Kom organu se podnosi zahtev za isplatu otpremnine?

Članom 157. Zakona uređeno je koja se sredstva obezbeđuju u budžetu Republike Srbije, pa, između ostalog, i za plate, naknade i dodatke zaposlenih u osnovnim i srednjim školama, socijalne doprinose i otpremnine.

Na osnovu iznetog, **zahtev za isplatu otpremnine, upućuje se nadležnom organu Ministarstva prosvete.** •

POSLOVANJE UČENIČKIH ZADRUGA

Praksa učeničkog zadrugarstva je razvijena u Srbiji i postoji u pojedinim školama još od šezdesetih godina prošlog veka. Svake godine se održava i Smotra učeničkih zadruga Srbije na kojoj se održavaju izložbe učeničkih radova, takmičenja u izradi praktičnog rada, pa čak i takmičenja znanja učenika.

Poslovanje zadruga, pa sami tim učeničkih zadruga je uređeno je pre svega ***Zakonom o zadrugama („Sl. list SRJ", br. 41/96 i 12/98 i „Sl. glasnik RS", br. 101/2005 - dr. zakon i 34/2006*** - dalje: Zakon), kojim je zadruga definisana kao oblik organizovanja fizičkih lica - zadrugara, u kojoj oni ostvaruju svoje ekonomske, socijalne i kulturne interese.

Za razliku od drugih oblika organizovanja, zadruge se organizuju na principima dobrovoljnosti i solidarnosti, demokratičnosti, ekonomskog učešća, jednakog prava upravljanja, samostalnosti, zadružnog obrazovanja i međusobne saradnje.

Zadrugom upravljaju zadrugari koji imaju jednako pravo glasa (jedan zadrugar, jedan glas).

Prema članu 9. Zakona **zadruge se mogu organizovati**, kao zemljoradničke (opšte i specijalizovane), stambene, potrošačke, zanatske, omladinske, studentske i **učeničke zadruge**.

Zakon **učeničke zadruge definiše kao zadruge koje kroz rad obrazuju i osposobljavaju učenike** - zadrugare za određena zanimanja i omogućavaju im da tim radom stiču sredstva za vannastavne, društvene, sportske i kulturne aktivnosti, organizovanje ekskurzija, nabavku učila, pomoć učenicima slabijeg materijalnog stanja i druge slične potrebe.**U učeničkim zadrugama zadrugari mogu biti učenici, nastavnici, roditelji, kao i spoljni saradnici**.

Osnivački akt zadruge je **ugovor o osnivanju**, a **ako učeničku zadrugu osniva jedno pravno lice osnivački akt je odluka o osnivanju.**

Ovo su neke osnovne odredbe Zakona kojima se uređuje rad svih zadruga pa samim tim učeničkih zadruga, dok su neke specifičnosti poslovanja učeničkih zadruga uređene posebnim zakonima kojima se uređuje delatnost osnovnog i srednjeg obrazovanja.

Prema tome mogućnost osnivanja učeničkih zadruga propisana je i ***Zakonom o osnovnoj školi („Sl. glasnik RS", br. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 66/94 - odluka USRS, 22/2002, 62/2003 - dr. zakon, 64/2003 - ispr. dr. zakona, 101/2005 -***

dr. zakon i 72/2009 - dr. zakon) i Zakonom o srednjoj školi („Sl. glasnik RS", br. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 24/96, 23/2002, 25/2002 - ispr., 62/2003 - dr. zakon, 64/2003 - ispr. dr. zakona i 101/2005 - dr. zakon i 72/2009 - dr. zakon).

Osnivanje i rad učeničkih zadruga u skladu sa zakonima kojima se uređuje osnovno i srednje obrazovanje

Učeničku zadrugu mogu osnovati škole i domovi učenika.

Zakon o osnovnoj školi, u članu 34. propisuje da u školi može da se osnuje učenička zadruga u cilju razvijanja vannastavnih aktivnosti društveno-korisnog rada učenika.

Škola može pružati usluge i prodavati proizvode nastale kao rezultat rada učenika u učeničkoj zadruzi i tuđe proizvode, udžbenike, školski pribor i opremu.

Sredstva stečena radom učeničke zadruge vode se na izdvojenom računu i koriste za proširenje materijalne osnove rada učeničke zadruge, ekskurzije učenika, nagrade članovima zadruge i unapređivanje obrazovno-vaspitnog rada škole.

Zakon o srednjoj školi, u članu 34. propisuje da škola može da osnuje učeničku zadrugu u cilju razvijanja vannastavnih aktivnosti.

Sredstva stečena prodajom proizvoda, odnosno usluga zadruge, praksom i praktičnim radom učenika koriste učenici škole.

Učenička zadruga čini integralnu celinu škole i škola obezbeđuje uslove za rad učeničke zadruge.

Pravila rada zadruge utvrđuju se statutom škole i posebnim pravilnikom.

Ako učeničku zadrugu osniva jedno pravno lice odnosno jedna škola osnivački akt je odluka o osnivanju.

Odluka o osnivanju učeničke zadruge u skladu sa članom 11. Zakona mora da sadrži odredbe o:
- nazivu i sedištu zadruge,
- nazivu i sedištu škole osnivača,
- iznosu sredstava potrebnih za osnivanje zadruge, pravima i obavezama osnivača,
- drugim pitanjima značajnim za osnivanje učeničke zadruge.

Učenička zadruga posluje na osnovu **pravila rada koja moraju biti utvrđena statutom škole i posebnim aktom - pravilnikom o radu učeničke zadruge** koji se donosi na osnivačkoj skupštini zadruge većinom glasova osnivača.

Statutom škole uređuje se rad učeničke zadruge (osnivanje, ciljevi i zadaci, članstvo u učeničkoj zadruzi, pravila i dužnosti zadrugara, organi upravljanja zadruge, organizacija rada, materijalno finansijsko poslovanje), i druga pitanja vezana za rad učeničke zadruge. Navedena pitanja bliže se uređuju pravilnikom o radu učeničke zadruge i drugim aktima u skladu sa statutom škole.

Pravilnikom o radu učeničke zadruge u skladu sa članom 13. Zakona kojim se uređuje sadržina zadružnih pravila i u skladu sa statutom škole utvrđuje se:
- naziv i sedište zadruge,
- delatnost zadruge,
- zastupanje i predstavljanje,
- uslovi i način sticanja svojstva zadrugara, kao i prestanak tog svojstva,
- organizacije procesa rada zaposlenih u školi i van nje, koji su angažovani u učeničkoj zadruzi,
- način raspodele sredstava ostvarenih radom učeničke zadruge,
- način odlučivanja i obaveštavanju zadrugara,
- opšta akta zadruge i način njihovog donošenja,
- druga pitanjima od značaja za poslovanje zadruge.

Škole mogu posebnim aktom - **pravilnikom o sticanju i raspodeli dobiti** urediti način ostvarivanja dobiti i njeno raspoređivanje za namene utvrđene zakonom i pravilnikom o radu učeničke zadruge. Sredstva stečena radom učenika i drugih zadrugara vode se na posebnom računu škole i koriste se za organizovanje ekskurzija učenika, nagrade članovima zadruge i učenicima škole, pomoć učenicima slabijeg materijalnog stanja, kao i za unapređivanje obrazovno-vaspitnog rada škole.

Članom 58. ***Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Sl. glasnik RS", br. 72/2009),*** dato je ovlašćenje savetu roditelja da predloži organu upravljanja namenu korišćenja sredstava ostvarenih radom učeničke zadruge.

Pravo na naknadu za rad u učeničkoj zadruzi i poreski tretman naknade

U praksi se često postvljaju pitanja da li fizička lica koja su članovi učeničke zadruge imaju pravo na određenu naknadu po osnovu angažovanja u radu učeničke zadruge i u slučaju da ostvaruju pravo na naknadu kakav je poreski tretman ovih prihoda.

Odgovore na navedena pitanja možemo naći u Mišljenju Ministarstva finansija, br. 414-00-18/2009-04 od 5.3.2009. godine. Navedenim mišljenjem utvrđeno je sledeće:

„Zakonom o porezu na dohodak građana („Sl. glasnik RS", br. 24/2001, 80/2002, 80/2002 - dr. zakon, 135/2004, 62/2006 i 65/2006 - ispr. - dalje: Zakon) odredbom člana 85. stav 5. propisano je, pored ostalog, da se na druge prihode koje ostvari član učeničke zadruge, obračunati porez na dohodak građana umanjuje za 40%.

Prema mišljenju Ministarstva prosvete, br. 011-00-52/2008-11 od 5.8.2008. godine, koje je dato po zahtevu Ministarstva finansija br. 414-00-19/2008-04 od 22.5.2008. godine koji se odnosi na davanje odgovora o primeni odredaba Zakona o osnovnoj školi („Sl. glasnik RS", br. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 66/94 - odluka USRS, 22/2002, 62/2003 - dr. zakon, 64/2003 - ispr. dr. zakona i 101/2005 - dr. zakon) i Zakona o srednjoj školi („Sl. glasnik RS", br. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 24/96, 23/2002, 25/2002 - ispr., 62/2003 - dr. zakon, 64/2003 - ispr. dr. zakona i 101/2005 - dr. zakon) u pogledu osnivanja, rada i članstva u učeničkim zadrugama, navedeno je da se „učenička zadruga osniva u cilju razvijanja vannastavnih aktivnosti, društveno-korisnog rada učenika" a da se „sredstva stečena radom učeničke zadruge vode na izdvojenom računu škole i koriste za proširenje materijalne osnove rada učeničke zadruge, ekskurzije učenika, nagrade članovima zadruge

*i unapređivanje obrazovno-vaspitnog rada u školi". Dalje se, saglasno pomenutim zakonima, navodi da se „pravila rada zadruge utvrđuju statutom škole i posebnim pravilnikom, i istim se uređuje i pitanje članstva u zadruzi i uslovi koji treba da budu ispunjeni da bi neko postao njen član". **Naknada za rad člana učeničke zadruge, s obzirom da Zakon o osnovnoj školi i Zakon o srednjoj školi „ne sadrže odredbe vezane za ovo pitanje, isto se može urediti samo opštim aktom škole - statutom i posebnim pravilnikom**".*

Imajući u vidu navedenu odredbu Zakona i mišljenje Ministarstva prosvete, prihod koji ostvare fizička lica, koja su članovi učeničke zadruge, po osnovu rada u učeničkoj zadruzi (npr. prodajom proizvoda i usluga, praksom i praktičnim radom učenika i sl), predstavlja prihod koji se oporezuje porezom na dohodak građana saglasno odredbi člana 85. stav 5. Zakona."

Prema tome pravo člana učeničke zadruge na naknadu može da se uredi opštim aktom škole (statutom ili posebnim pravilnikom). Naknada koju ostvari član učeničke zadruge predstavlja prihod čiji je poreski tretman uređen zakonom kojim se uređuje porez na dohodak građana.

Delatnost učeničkih zadruga

Učeničke zadruge su specifičan oblik zadrugarstva, odnosno specifičan oblik zajedništva učenika, nastavnika i roditelja, koji svoju aktivnost realizuju u sastavu škole i kome osnovni cilj prevashodno nije sticanje dobiti. Cilj osnivanja učeničkih zadruga je razvijanje pozitivnog odnosa učenika prema radu i stvaralaštvu, povezivanje nastave sa proizvodnim i drugim društveno-korisnim radom, razvijanje svesti o kolektivnom radu i odgovornosti za preuzete obaveze, poštovanje rada i radne discipline, uređenje i razvoj škole i stvaranje boljih uslova za život i rad u školi. U tom smislu, moglo bi se reći da je učeničko zadrugarstvo savremen oblik obrazovno-vaspitnog rada koji doprinosi efikasnijem ostvarivanju ciljeva i zadataka škole.

Rad učeničkih zadruga se zasniva na aktivnostima koje su u skladu sa interesovanjima učenika, mogućnostima škole i potrebama društvene sredine. Ovakvim radom se objedinjuju znanja iz više nastavnih predmeta i na smislen način povezuju znanja stečena u školi sa potrebama svakodnevnog života. Razvija se kooperativni i timski rad, saradnički odnosi, zajedničko rešavanje problema, učenje putem otkrića. U određene akcije zadruge uključuju se i ostali učenici škole, koji nemaju status zadrugara.

Rad učenika u zadruzi može da organizuje pedagoški rukovodilac, a za svaku delatnost, ukoliko ih ima više, određuje se mentor.

U okviru zadruge zadrugari mogu izrađivati predmete za potrebe škole, pa i predmete (delove) za finalnu proizvodnju u industriji i zanatstvu, u saradnji sa preduzećima i preduzetnicima. U školskoj prodavnici mogu se **prodavati kako proizvodi učeničke zadruge**, **tako i drugi proizvodi** - udžbenici, školski pribor, knjige i drugi proizvodi za potrebe učenika i radnika škole. Na taj način se omogućuje da učenici sve svoje potrebe zadovoljavaju u na jednom mestu, u okviru školskog prostora, na najbezbedniji mogući način. U okviru zadruge mogu se **pružati usluge** (frizerske, kozmetičke, krojačke...), **edukacija** (kursevi stranih jezika, obuka za rad na kompjuteru i sl.), **sportsko-rekreativne aktivnosti i kulturne manifestacije**. Ukoliko škola ima poljoprivredno dobro, može se **vršiti poljoprivredna proizvodnja i plasman poljoprivrednih proizvoda** koji su rezultat rada učenika**, izdavačka delatnost** (školski list...), organizovati rad đačke kuhinje i sl.

Učeničke zadruge se mogu udruživati u zadružne saveze, radi unapređivanja delatnosti i zaštite zajedničkih interesa.

Razlike u obavljanju proširene delatnosti ustanove i poslovanja učeničke zadruge

Članom 33. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja propisano je da ustanova može da obavlja i drugu delatnost koja je u funkciji obrazovanja i vaspitanja odnosno proširenu delatnost, pod uslovom da se njome ne ometa obavljanje delatnosti obrazovanja i vaspitanja.

Učenici mlađi od 15 godina ne mogu da se angažuju u proširenoj delatnosti škole. Učenici sa navršenih 15 godina mogu da se angažuju samo u okviru nastave, a zaposleni ustanove ako se ne ometa ostvarivanje obrazovno-vaspitnog rada.

Proširena delatnost ustanove može da bude davanje usluga, proizvodnja, prodaja i druga delatnost kojom se unapređuje ili doprinosi racionalnijem i kvalitetnijem obavljanju obrazovanja i vaspitanja. Srednja škola može da ostvaruje programe obuka, u skladu sa potrebama tržišta rada.

Odluku o proširenju delatnosti donosi organ upravljanja, uz saglasnost ministarstva nadležnog za prosvetu. **Odluka o proširenju delatnosti** ustanove čiji je osnivač Republika, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave **sadrži iplan prihoda koji će se ostvariti i izdataka za obavljanje te delatnosti**, način angažovanja učenika i zaposlenih i način raspolaganja i plan korišćenja ostvarenih sredstava, u skladu sa propisima koji regulišu budžetski sistem. Takođe proširena delatnost ustanove mora biti propisana statutom.

Prema tome razlike između obavljanja proširene delatnosti i poslovanja učeničke zadruge tiču se pre svega osnova kojim se uređuju navedeni instituti ali i proceduranih pitanja u pogledu osnivanja i uslova koja treba da ispune lica koja se angažuju u radu učenčke zadruge i koja rade u okviru proširene delatnosti škole.

Kada se imaju u vidu ove zakonske odredbe jasno je da proširena delatnost ustanova i delatnost učeničkih zadruga imaju različiti zakonski osnov, s obzirom da je delatnost učeničkih zadruga uređena prevashodno Zakonom i zakonima kojima se uređuje osnovno i srednje obrazovanje. Osnivanje učeničke zadruge nije uslovljeno davanju saglasnosti od strane ministarstva nadležnog za prosvetu kao što je to slučaj sa proširenom delatnošću škole.

Za razliku od rada u učeničkoj zadruzi, gde učenici mogu biti zadrugari ili biti angažovani u radu zadruge bez obzira na uzrast, kod obavljanja proširene delatnosti je učešće učenika ograničeno uzrastom. Učenici mlađi od 15 godina ne mogu uopšte da se angažuju u proširenoj delatnosti škole, a sa navršenih 15 godina mogu da se angažuju samo u okviru nastave. •

Ovlašćenje škole da preduzme mere kada roditelj učenika ne izvrši obavezu plaćanja ekskurzije

Pitanje:

- **Koje mere može da preduzme škola u slučaju da roditelj učenika nije platio ratu za ekskurzije, iako ga je škola usmenim i pismenim putem upozorila na izvršenje njegove obaveze?**

Odgovor:

Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Sl. glasnik RS", br. 72/2009) propisano je da nastavni planovi osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja sadrže:

1. obavezne predmete po razredima u osnovnom i srednjem obrazovanju i vaspitanju;
2. izborne predmete po razredima u osnovnom i srednjem obrazovanju i vaspitanju;
3. oblike obrazovno-vaspitnog rada (redovna, dopunska i dodatna nastava i ostali oblici obrazovno-vaspitnog rada);
4. godišnji i nedeljni fond časova po predmetima i oblicima obrazovno-vaspitnog rada.

Kada je u pitanju osnovna škola, Pravilnikom o nastavnom planu za prvi, drugi, treći i četvrti razred osnovnog obrazovanja i vaspitanja i nastavnom programu za treći razred osnovnog obrazovanja i vaspitanja („Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 1/2005, 15/2006, 2/2008, 2/2010 i 7/2010) i Pravilnikom o nastavnom planu za drugi ciklus osnovnog obrazovanja i vaspitanja i nastavnom programu za peti razred osnovnog obrazovanja i vaspitanja („Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 6/2007, 2/2010 i 7/2010 - dr. pravilnik), u okviru nastavnog plana, propisani su ostali oblici obrazovno-vaspitnog rada i ekskurzija kao jedan oblika obrazovno-vaspitnog rada.

Pravilnikom o programu za ostvarivanje ekskurzije u prvom i drugom ciklusu osnovnog obrazovanja i vaspitanja („Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 7/2010 - dalje: Pravilnik) utvrđen je program za ostvarivanje ekskurzije u prvom i drugom ciklusu osnovnog obrazovanja i vaspitanja. Cilj ekskurzije, kao oblika obrazovno-vaspitnog rada, jeste da doprinese ostvarivanju ciljeva i zadataka obrazovanja i vaspitanja, ciljeva i zadataka nastavnih predmeta, kao i neposredno upoznavanje s pojavama i odnosima u prirodnoj i društvenoj sredini, s kulturnim, istorijskim i duhovnim nasleđem i privrednim dostignućima.

Mnoga znanja, umenja i stavove učenici najcelishodnije stiču i razvijaju kroz aktivnosti koje se odvijaju van učionice. Ekskurzije su zato važan oblik rada sa učenicima koji pruža velike mogućnosti za ostvarivanje brojnih zadataka obrazovanja i vaspitanja. Navedene zadatke ekskurzije, koji su brojni i raznovrsni, treba posmatrati kroz činjenicu da se ekskurzije realizuju tokom celokupnog osnovnog obrazovanja i vaspitanja i da postoji kumulitivni efekat tog oblika rada, koji najčešće nije moguće odmah u celosti sagledati. Puni smisao i opravdanost postojanja ekskurzije je upravo u njenoj transfernoj vrednosti na dalji razvoj učenikove ličnosti.

Mišljenjem Ministarstva prosvete, br. 610-00-790/2010-01 od 16.9.2010. godine škole su obaveštene da Pravilnikom nije bliže propisana procedura i postupak organizacije i realizacije ekskurzije u osnovnoj školi i da do donošenja novog pravilnika organizaciju i realizaciju ekskurzije u prvom i drugom ciklusu osnovnog obrazovanja i vaspitanja treba sprovoditi u skladu sa navedenim mišljenjem.

Prema navedenom mišljenju, odeljenjski starešina obaveštava roditelje učenika osnovne škole o programu i ceni ekskurzije, izboru ponuđača, bruto iznosu dnevnice za pratioce i ostalim uslovima putovanja. Roditelji učenika koji putuju obavezni su da potpišu program putovanja i opšte uslove putovanja, čime potvrđuju da su upoznati sa uslovima za putovanje učenika i da su sa istim saglasni. Program putovanja i opšti uslovi putovanja sadrže sve elemente propisane zakonom kojim se uređuje delatnost turizma. Pismene saglasnosti roditelja su sastavni deo ugovora koji zaključuje direktor škole sa odabranim ponuđačem.

Kad su u pitanju srednje škole, članom 26. Zakona o srednjoj školi („Sl. glasnik RS", br. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 24/96, 23/2002, 25/2002 - ispr., 62/2003 - dr. zakon, 64/2003 - ispr. dr. zakona i 101/2005 - dr. zakon i 72/2009 - dr. zakon - dalje: Zakon), propisano je da nastavni plan i program sadrži obavezne, izborne i fakultativne oblike obrazovno-vaspitnog rada.

Članom 27. Zakona propisano je da je ekskurzija jedan od fakultativnih oblika obrazovno-vaspitnog rada. Fakultativni oblici obrazovno-vaspitnog rada obavezni su za učenike koji se za njih opredele.

Pravilnikom o nastavnom planu i programu za gimnaziju („Sl. glasnik SRS - Prosvetni glasnik", br. 5/90 i „Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 3/91, 3/92, 17/93, 2/94, 2/95, 8/95, 23/97, 2/2002, 5/2003, 10/2003, 11/2004, 18/2004, 24/2004, 3/2005, 11/2005, 2/2006, 6/2006, 12/2006, 17/2006, 1/2008, 8/2008, 1/2009, 3/2009, 10/2009 i 5/2010) i Pravilnikom o planu i programu obrazovanja i vaspitanja za zajedničke predmete u stručnim i umetničkim školama („Sl. glasnik SRS

- Prosvetni glasnik", br. 6/90 i „Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 4/91, 7/93, 17/93, 1/94, 2/94, 2/95, 3/95, 8/95, 5/96, 2/2002, 5/2003, 10/2003, 24/2004, 3/2005, 6/2005, 11/2005, 6/2006, 12/2006, 8/2008, 1/2009, 3/2009, 10/2009, 5/2010 i 8/2010 - ispr.) propisano je da odeljenjski starešina obaveštava roditelje o programu i ceni ekskurzije, izboru agencije, bruto iznosu dnevnice za pratioce i ostalim uslovima putovanja. Program putovanja i opšti uslovi putovanja moraju da sadrže sve elemente propisane zakonom kojim se uređuje delatnost turizma. Pismene saglasnosti su sastavni deo ugovora koji direktor škole zaključuje sa odabranom agencijom.

Na osnovu navedenog, ugovor potpisuju direktor škole i odabrani ponuđač, a roditelji učenika daju pismene saglasnosti koje predstavljaju sastavni deo ugovora, tako da škola u sudskom postupku, može da potražuje svoja sredstva od roditelja koji nije izmirio svoje obaveze.

Napominjemo da je ekskurzija oblik obrazovno-vaspitnog rada i škola nema pravo da uskraćuje neko od prava učenika vezanih za ostvaranje prava na obrazovanje (npr. zabrana učeniku da sledeće godine ide na ekskurziju) ili da uslovljava ostvarivanje tog prava (npr. izdavanje javnih iprava) izmirenjem obaveze koju roditelj učenika ima prema školi. •

?

Postupak polaganja završnog ispita učenika osnovnih škola u školskoj 2010/2011. godini

Pitanje:

- **Da li svi učenici koji završe osmi razred polažu završni ispit i na koji način će se završni ispit polagati u školskoj 2010/2011. godini?**

Odgovor:

Članom 82. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Sl. glasnik RS", br. 72/2009 - dalje: Zakon) propisano je da:

- učenik polaže završni ispit nakon završenog osmog razreda;
- se završnim ispitom procenjuje stepen ostvarenosti opštih i posebnih standarda postignuća u osnovnom obrazovanju i vaspitanju;
- učenik sa smetnjama u razvoju i invaliditetom polaže završni ispit, u skladu sa njegovim motoričkim i čulnim mogućnostima, odnosno uslovima koje zahteva određena vrsta invaliditeta;
- se nakon obavljenog završnog ispita učeniku izdaje javna isprava i on stiče pravo na upis u srednju školu bez polaganja kvalifikacionog ispita, osim prijemnog ispita za proveru izuzetnih sposobnosti, koji učenik polaže na način i po postupku propisanim posebnim zakonom.

Ministar nadležan za prosvetu (dalje: Ministar), u skladu sa članom 82. stav 6. Zakona, doneo je Pravilnik o programu završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju ("Službeni glasnik RS - Prosvetni glasnik", broj 1/2011 - dalje: Pravilnik).

Programom završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju (dalje: Program), koji je sastavni deo Pravilnika, utvrđeno je da završni ispit, nakon završenog osmog razreda, polažu svi učenici.

Polaganje završnog ispita započinje u junu mesecu 2011. godine, kada, po novim nastavnim programima, završava osmi razred prva generacija učenika.

Završni ispit učenici će polagati u osnovnim školama u kojima su završili osmi razred.

Na završnom ispitu se proverava znanje učenika iz dva predmeta: srpskog jezika (učenici koji stiču osnovno obrazovanje na jeziku nacionalne manjine umesto srpskog imaju pravo da polažu maternji jezik) i matematike.

Završni ispit se polaže putem testova, po Programu za školsku 2010/2011. godinu, na osnovu koga se sačinjava zbirka zadataka. Zadaci iz Programa sastavni su deo zbirke.

Testovi koje učenici rešavaju sastavljeni su od zadataka iz zbirke i novih zadataka koje će učenici prvi put videti na testiranju.

Učenici će rešavati 50% potpuno poznatih zadataka, prethodno objavljenih u zbirci zadataka, 25% zadataka delimično poznatih (nastaju delimičnom izmenom zadataka koji su već objavljeni u zbirci zadataka) i 25% potpuno nepoznatih zadataka (učenik je unapred upoznat šta se može ispitivati ovim zadacima, odnosno sa primerima zadataka, ali ne sa zadacima koji su uključeni u testove).

Od ukupnog broja nepoznatih zadataka 40% zadataka je srednjeg, a 60% zadataka sa naprednog nivoa. Nepoznati zadaci vrednuju se na isti način kao i poznati zadaci.

Učenik po osnovu opšteg uspeha i uspeha na završnom ispitu ostvaruje ukupno 100 bodova, i to najviše 60 bodova po osnovu opšteg uspeha, a po osnovu uspeha na završnom ispitu najviše 40 bodova.

Učenici sa smetnjama u razvoju i invaliditetom polažu završni ispit u skladu sa njihovim motoričkim i čulnim

mogućnostima, odnosno uslovima koje zahteva određena vrsta invaliditeta.

Prilagođavanje završnog ispita učenicima sa smetnjama u razvoju vrši se prema individualnom obrazovnom planu.

Do sada su kvalifikacioni ispit polagali samo učenici za upis u gimnaziju ili stručnu školu u četvorogodišnjem trajanju.

U skladu sa navedenim, od juna 2011. godine, odnosno od završetka nastavne 2010/2011. godine, svi učenici nakon završenog osmog razreda osnovne škole obavezni su da izađu na završni ispit.

Smatraće se da su završili osnovno obrazovanje i vaspitanje samo oni učenici koji izađu na završni ispit, bez obzira na uspeh koji postignu na završnom ispitu.

Za učenike koji ne izađu na završni ispit smatraće se da nisu završili osnovnu školu.

Treba napomenuti da i dalje polažu prijemni ispit, učenici za upis u umetničku školu, odnosno za obrazovni profil u oblasti umetnosti, školu za učenike sa posebnim sposobnostima, školu u kojoj se deo nastave ostvaruje na stranom jeziku i školu za talentovane učenike saglasno odredbama člana 42. stav 2. Zakona o srednjoj školi ("Sl. glasnik RS", br. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 24/96, 23/2002, 25/2002 - ispr., 62/2003 - dr. zakon, 64/2003 - ispr. dr. zakona i 101/2005 - dr. zakon i 72/2009 - dr. zakon) na način koji propisuje Ministar. •

Biljana Antić

Nadoknada troškova za boravak dece koja imaju pravo na finansijsku pomoć u predškolskoj ustanovi

Pitanje:

• Ko snosi troškove boravka dece u predškolskoj ustanovi koja su bez roditeljskog staranja, sa smetnjama u razvoju i iz materijalno ugroženih porodica?

Odgovor:

Zakonom o finansijskoj podršci porodici sa decom ("Sl. glasnik RS", br. 16/2002, 115/2005 i 107/2009 - dalje: Zakon) uređuje se, između ostalog, finansijska podrška materijalno ugroženim porodicama sa decom, porodicama sa decom sa smetnjama u razvoju i deci bez roditeljskog staranja.

Članom 9. stav 1. tač. 4) do 6) Zakona propisano je da su prava na finansijsku podršku porodici sa decom, u smislu ovog zakona pravo na:

- naknadu troškova boravka u predškolskoj ustanovi za decu bez roditeljskog staranja,
- naknadu troškova boravka u predškolskoj ustanovi za decu sa smetnjama u razvoju i
- regresiranje troškova boravka u predškolskoj ustanovi deci iz materijalno ugroženih porodica.

U skladu sa st. 2. i 3. navedenog člana Zakona, o obezbeđivanju prava na naknadu troškova boravka u predškolskoj ustanovi za decu sa smetnjama u razvoju i decu bez roditeljskog staranja stara se Republika, a o obezbeđivanju prava na regresiranje troškova boravka u predškolskoj ustanovi deci iz materijalno ugroženih porodica stara se opština, odnosno grad, u skladu sa ovim zakonom.

Takođe je propisano da opština, odnosno grad mogu, ako su obezbedili sredstva, da utvrde i druga prava, veći obim prava od prava utvrđenih ovim zakonom i povoljnije uslove za njihovo ostvarivanje.

Članom 25. Zakona propisano je da deca predškolskog uzrasta iz materijalno ugroženih porodica, kao i deca bez roditeljskog staranja i deca sa smetnjama u razvoju koja nisu ostvarila pravo u skladu sa čl. 23. i 24. ovog zakona, imaju, u zavisnosti od materijalnog položaja porodice, pravo na regresiranje troškova boravka u predškolskoj ustanovi, koja se nalazi u mreži ustanova koju utvrđuje opština, odnosno grad. Način i uslove regresiranja ovih troškova utvrđuje nadležni organ opštine, odnosno grada.

Iz navedenih odredaba Zakona proizlazi da troškove boravka ove dece neće snositi predškolska ustanova, već će se iz budžeta Republike, odnosno jedinice lokalne samouprave obezbeđivati sredstva za predškolsko vaspitanje i obrazovanje ovih kategorija dece. •

USLOVI ZA SAMOSTALAN RAD ZDRAVSTVENIH RADNIKA I ZDRAVSTVENIH SARADNIKA

Stručno usavršavanje i kontinuirana edukacija

Zdravstveni radnici mogu da obavljaju samostalno rad u zdravstvenim ustanovama i privatnoj praksi, pod uslovom da su od nadležne komore zdravstvenih radnika (Lekarska komora Srbije, Stomatološka komora Srbije, Farmaceutska komora Srbije, Komora biohemičara Srbije, Komora medicinskih sestara i zdravstvenih tehničara Srbije) **dobili licencu za rad** u skladu sa članom 190. ***Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Sl. glasnik RS", br. 107/2005, 72/2009 - dr. zakon, 88/2010 i 99/2010*** - dalje: Zakon).

Licenca je javna isprava kojom se dokazuje stručna osposobljenost zdravstvenih radnika za samostalno obavljanje zdravstvene delatnosti u Republici Srbiji, koju izdaje nadležna komora zdravstvenih radnika na zahtev zdravstvenog radnika na vremenski period od sedam godina.

Zdravstveni radnik je u obavezi da 60 dana pre isteka ovog roka, podnese nadležnoj komori zdravstvenih radnika zahtev za obnavljanje licence (član 196. Zakona), uz koji podnosi dokaz o:

- stručnoj osposobljenosti za nastavak rada u svojoj struci i
- sprovedenom postupku kontinuirane edukacije.

Stručno usavršavanje i kontinuirana edukacija zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika

Zdravstveni saradnik, prema članu 165. Zakona jeste lice sa srednjom, višom odnosno visokom stručnom spremom koje obavlja određene poslove zdravstvene zaštite u zdravstvenoj ustanovi, odnosno privatnoj praksi, dok je **zdravstveni radnik** lice koje ima završen medicinski, stomatološki, odnosno farmaceutski fakultet, kao i lice sa završenom drugom školom zdravstvene struke koje neposredno kao profesiju obavlja zdravstvenu delatnost u zdravstvenoj ustanovi ili privatnoj praksi.

Zdravstveni saradnici kao i zdravstveni radnici, prema odredbama Zakona:

- ne mogu da obavljaju samostalni rad dok ne obave pripravnički staž i polože stručni ispit (član 175. stav 1. Zakona);
- imaju pravo i dužnost da u toku rada stalno prate razvoj medicinske, stomatološke, farmaceutske nauke, kao i drugih odgovarajućih nauka, i da se stručno usavršavaju radi održavanja i unapređivanja kvaliteta svoga rada.

Pripravnički staž i stručni ispit, kao i stručno usavršavanje zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika bliže uređuju sledeći pravilnici:

- ***Pravilnik o pripravničkom stažu i stručnom ispitu zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika („Sl. glasnik RS", br. 50/2006, 112/2009 i 50/2010)***
- ***Pravilnik o specijalizacijama i užim specijalizacijama zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika („Sl. glasnik RS", br. 63/2010)***
- ***Pravilnik o bližim uslovima za sprovođenje kontinuirane edukacije za zdravstvene radnike i zdravstvene saradnike („Sl. glasnik RS", br. 2/2011).***

STRUČNO USAVRŠAVANJE, u smislu člana 181. Zakona, podrazumeva **sticanje znanja i veština zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika, koje pored specijalizacije i uže specijalizacije, podrazumeva i kontinuiranu edukaciju.**

Stručno usavršavanje (specijalizacija i uža specijalizacija, kontinuirana edukacija) pravo je i dužnost i zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika, ali je **samo za zdravstvene radnike uslov za dobijanje, odnosno obnavljanje licence (član 182. Zakona).**

KONTINUIRANA EDUKACIJA zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika, **kao oblik stručnog usavršavanja**, prema članu 187. Zakona podrazumeva **učešće na:**

- **stručnim i naučnim skupovima;**
- **seminarima, kursevima i drugim programima kontinuirane edukacije.**

Poslodavac zdravstvenog radnika i zdravstvenog saradnika (zdravstvena ustanova, privatna praksa) u pogledu stručnog usavršavanja, odnosno kontinuirane edukacije ima obavezu da:

- donese plan stručnog usavršavanja (član 183. st. 1. i 2. Zakona);
- snosi troškove stručnog usavršavanja (čl. 181. stav 2. Zakona);
- obezbedi plaćeno odsustvo zdravstvenom radniku odnosno saradniku za vreme obavljanja kontinuirane edukacije (član 182. stav 3. Zakona).

Uslovi za obnavljanje licence zdravstvenih radnika

Postupak obnavljanja licence zdravstvenih radnika detaljno uređuje ***Pravilnik o bližim uslovima za izdavanje, obnavljanje ili oduzimanje licence članovima komora zdravstvenih radnika („Sl. glasnik RS", br. 119/2007, 23/2009 i 40/2010*** - dalje: Pravilnik)**.**

Prema članu 8. Pravilnika, **zdravstvenom radniku se može obnoviti licenca ako je u periodu važenja licence, u postupku kontinuirane edukacije stekao 168 bodova i to za svaku godinu važenja licence po 24 boda.**

Od ukupnog broja stečenih bodova najmanje 50% bodova (84 boda) treba da bude **iz oblasti za koju je zdravstvenom radniku izdata licenca**, a ostalih 50% bodova može biti **i iz drugih oblasti** koje se odnose na delatnost koju zdravstveni radnik obavlja.

Ukupan broj bodova na godišnjem nivou mora biti dobijen iz više različitih programa kontinuirane edukacije, na sledeći način:

- polovina bodova se stiče u **okviru programa kontinuirane edukacije koji se sprovodeu zdravstvenoj ustanovi ili privatnoj praksi u kojoj je zdravstveni radnik zaposlen**, odnosno u okviru akreditovanih programa kontinuirane edukacije koji se sprovode u zdravstvenim ustanovama i privatnoj praksi na teritoriji opštine ili upravnog okruga,
- druga polovina bodova dobija se **kroz učešćena eksternim programima kontinuirane edukacije** koji se sprovode van zdravstvene ustanove i privatne prakse u kojoj je zdravstveni radnik zaposlen, **na republičkom ili međunarodnom** nivou, kao i kroz druge oblike kontinuirane edukacije utvrđene propisom o bližim uslovima za sprovođenje kontinuirane edukacije za zdravstvene radnike i zdravstvene saradnike.

U slučaju da u zdravstvenoj ustanovi ili privatnoj praksi u kojoj je zdravstveni radnik zaposlen, odnosno u zdravstvenim ustanovama i privatnoj praksi na teritoriji opštine ili upravnog okruga, nije bilo sprovođenja akreditovanih programa kontinuirane edukacije tokom godine iz određene oblasti, smatraće se da je zdravstveni radnik stekao uslov u pogledu potrebnog broja bodova u toj godini ako je sakupio više od 12 bodova kroz učešće na eksternim programima kontinuirane edukacije.

Od navedenih uslova za obnavljanje licence, prema članu 8. stav 2. Pravilnika, izuzimaju se zdravstveni radnici koji su stekli licencu pre 1. 1. 2010. godine, odnosno smatra se da je zdravstveni radnik koji podnosi zahtev za obnavljanje licence koju je stekao pre 1. 1. 2010. godine, u periodu od dobijanja licence do 31. 12. 2009. godine stekao dovoljan broj bodova za obnavljanje licence, nezavisno od broja stvarno stečenih bodova. •

dr Zoran Ž. Vučić

DONETA PODZAKONSKA AKTA O NAČINU VOĐENJA REGISTRA ZADUŽBINA I FONDACIJA

Zakonom o zadužbinama i fondacijama („Sl. glasnik RS", br. 88/2010 - dalje: Zakon) propisano je uspostavljanje posebnog Registra zadužbina i fondacija (dalje: Registar) u kome će se vršiti upis zadužbina i fondacija.

Prema članu 24. st. 3. i 5. Zakona formiranje i vršenje upisa u Registar je u nadležnosti Agencije za privredne registre (dalje: Agencija) i to u formi poverenog posla od strane Ministarstva nadležnog za poslove kulture. Procedura vezana za upis u Registar, reguliše se zakonom koji uređuje osnivanje i rad Agenicje, odnosno ***Zakonom o Agenciji za privredne registre („Sl. glasnik RS", br. 55/2004 i 111/2009)***.

Prema članu 24. stav 2. Zakona bližu sadržinu i način vođenja Registra propisuje ministar nadležan za poslove kulture (dalje: ministar).

U skladu sa navedenom odredbom Zakona ministar je doneo ***Pravilnik o bližoj sadržini i načinu vođenja registra zadužbina i fondacija („Sl. glasnik RS", br. 16/2011***, stupio na snagu 12.3.2011. godine - dalje: Pravilnik) kojim se uređuje bliža sadržina i način vođenja Registra.

Podaci i potrebna dokumentacija za upis u Registar

Registar se posebnim softverom vodi kao jedinstvena, centralna, javna elektronska baza podataka o zadužbinama i fondacijama.

Postoji više vrsta upisa podataka u Registar, i to:

- osnivački upis,
- upis promene podataka,
- upis likvidacije,
- upis stečaja,
- upis brisanja i uklađivanja.

Prema članu 2. Pravilnika, **osnivački upis** podrazumeva da se u Registar upisuju, **pored uobičajenih podataka** koji se koriste u većini drugih evidencija, kao što su naziv sedište, datum osnivanja zadužbina i fondacija, i određeni **specifični podaci** o ciljevima delovanja, privrednim delatnostima, statusnim promenama, osnovnoj imovini zadužbina i fondacija.

Važno je istaći da se, prema čl. 3. i 4. Pravilnika, upis zadužbina i fondacija u Registar vrši na osnovu propisane **prijave**

za upis i dokaza o uplati naknade za upis, a pored toga je neophodno podneti i druga dokumenta koja se, između ostalog, odnose na utvrđivanje identiteta osnivača i na unutrašnje akte zadužbine i fondacije, kao što su osnivački akt i statut.

Upis promene podataka podrazumeva **upisivanje dokaza** koji potvrđuju donete odluke nadležnih organa **o promeni podataka** vezanih za rad zadužbina i fondacija (član 5. Pravilnika).

S obzirom da je u radu zadužbina i fondacija moguća i njihova **likvidacija** i o tome se vodi evidencija u Registru, gde se upisuju svi **važni podaci vezani za odluku o likvidaciji** (član 6. Pravilnika).

Slična situacija je vezana i za **stečaj** zadužbina i fondacija, kada se u Registar upisuju podaci o tome, kao što je i **rešenje nadležnog stečajnog suda** (član 7. Pravilnika).

Upis **usklađivanja** se odnosi na činjenicu da postoji i veliki broj zadužbina i fondacija koje su osnovane po ranije važećem propisima koji su uređivali osnivanje i rad zadužbina, fondova i fondacija. U tom kontekstu se i one moraju uskladiti sa Zakonom i tako uvođenjem u Registar.

Utvrđivanje visine naknade vezane za upis zadužbina i fondacija u Registar

Na osnovu člana 5. stav 3. i člana 8. stav 3. tačka 3) Zakona o Agenciji za privredne registre i člana 24. stav 3. Zakona, uz saglasnost Vlade Republike Srbije, upravni odbor Agencije doneo je ***Odluku o visini naknade i drugim uslugama koje pruža Agencija za privredne registre u postupku vođenja registra zadužbina i fondacija („Sl. glasnik RS", br. 16/2011,*** stupila na snagu 1.3.2011. godine - dalje: Odluka).

Ovom odlukom se određuje visina naknade za sve radnje vezane za upis zadužbina i fondacija u Registar.

Visina naknade se kreće **od 2.000,00 dinara za brisanje zadužbina i fondacija** iz Registra, pa **do 4.000,00 dinara koliko iznosi naknada za upis osnivanja zadužbina i fondacija** u Registar.

S druge strane, kada je reč **o izdavanju uverenja** iz Registra, naknada se kreće od 30,00 dinara, za izdavanje kopije dokumenata na osnovu kojih je izvršen upis, pa do 1.000,00 dinara, koliko iznosi naknada za izdavanje uverenja o podacima upisanim u Registar.

Navođenje u ovoj formi visine naknade za određene radnje u proceduri upisa u Regisar, u situaciji kada je naša valuta relativno stabilna i ne zahteva česte izmene Odluke, predstavlja značajan korak u uvođenju pravne sigurnosti za potencijalne osnivače zadužbina i fondacija.

Upis u Registar predstavništva stranih zadužbina i fondacija

Zakon o zadužbinama i fondacijama(„Sl. glasnik RS", br. 88/2010 - dalje: Zakon) po prvi put reguliše mogućnost registracije predstavništva strane zadužbine i fondacije

Stavom 1. člana 57. Zakona propisano je da strane zadužbine i fondacije nakon upisa u Registar predstavništava stranih zadužbina i fondacija (dalje: Registar), mogu u skladu sa zakonom da deluju u našoj zemlji.

Poslove upisa u Registar, čiju je sadržinu i način vođenja bliže propisao ministar nadležan za kulturu (dalje: ministar), vodi Agencija za privredne registre (dalje: Agencija) kao poveren posao od strane ministarstva nadležnog za kulturu (član 57. st. 2. i 4. Zakona).

U skladu sa navedenim ministar je doneo ***Pravilnik o sadržini i načinu vođenja registra predstavništava stranih zadužbina i fondacija („Sl. glasnik RS", br. 16/2011***, stupio na snagu 12.3.2011 - dalje: Pravilnik), kojim se uređuje sadržina i način vođenja Registra.

Registar se vodi **kao jedinstvena, centralna, javna elektronska baza podataka** o predstavništvima stranih zadužbina i fondacija koje obavljaju svoju delatnost na teritoriji Republike.

Pored uobičajenih podataka koji se upisuju i u Registar domaćih zadužbina i fondacija, a koji su propisani ***Pravilnikom o bližoj sadržini i načinu vođenja registra zadužbina i fondacija („Sl. glasnik RS", br. 16/2011)*** u Registar se upisuju i podaci vezani za naziv, sedište i adresu predstavništva strane zadužbine i fondacije u Republici Srbiji i njegovih ogranaka, ako ima ogranke (član 2. Pravilnika).

Dokumentacija za upis predstavništva strane zadužbine i fondacije u Registar, podnosi se uz prijavu za upis u formi **overenih prevoda dokumenata koji se odnose na podatke o zadužbinama i fondacija u matičnim zemljama iz kojih one dolaze**. U Registar se takođe upisuju i podaci vezani za promenu podataka i brisanje iz Registra (čl. 4. i 5. Pravilnika).

Članom 6. Pravilnika propisani su dokazi koji se podnose u slučaju brisanja predstavništva strane zadužbine i fondacije iz Registra. Dokazi u slučaju brisanja podnose se da bi se utvrdile činjenice propisane članom 60. Zakona.

S obzirom da je Zakon propisao upis u Registar kao uslov za obavaljanje delatnosti stranih zadužbina i fondacija, u tom kontekstu je važno transparentno utvrditi visinu naknade za određene radnje koje se preduzimaju u postupku registracije predstavništva stranih zadužbina i fondacija u našoj zemlji.

Stavom 5. člana 57. Zakona, dato je ovlašćenje upravnom odboru Agenicije da, uz saglasnost Vlade Republike Srbije, odredi visinu naknade za sve postupke koje Agencija pruža u postupku vođenja Registra.

Na osnovu navedene odredbe Zakona i na osnovu člana 5. stav 3. i člana 8. stav 3. tačka 3) ***Zakona o Agenciji za privredne registre („Sl. glasnik RS", br. 55/2004 i 111/2009)***, upravni odbor Agencije, uz saglasnost Vlade, je doneo ***Odluku o visini naknade i drugim uslugama koje pruža Agencija za privredne registre u postupku vođenja registra predstavniištava stranih zadužbina i fondacija („Sl. glasnik RS", br. 16/2011***, stupila na snagu 1.3.2011. godine) kojom se određuje visina naknade za upis u Registar kao i za druge usluge koje pruža Agencija u postupku vođenja Registra.

Visina naknade se kreće od 2.000,00 dinara za upis promene podataka, pa do 5.000,00 dinara, koliko iznosi naknada za upis osnivanja predstavništava stranih zadužbina i fondacija u Registar.

Naknada za izdavanje uverenja iz Registra se kreće od 30,00 dinara za izdavanje kopije dokumenata, pa do 1.000,00 dinara, koliko iznosi naknada za izdavanje uverenja o podacima upisanim u Registar. •

mr Predrag Blagojević

ODABIR AKTUELNIH SLUŽBENIH MIŠLJENJA
• Ministarstvo finansija
• Ministarstvo rada i socijalne politike

JAVNI PRIHODI I RASHODI, PORESKI POSTUPAK I ADMINISTRACIJA

ODLUKA JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE O USLOVIMA I NAČINU ODLAGANJA, PLAĆANJA I OTPISA KAMATE NA PORESKI DUG PO OSNOVU IZVORNIH JAVNIH PRIHODA

Zakon o poreskom postupku i poreskoj administraciji

samostalni član 52 stav 2

• Jedinice lokalne samouprave mogu odlukom u 2010. godini urediti uslove i način odlaganja, plaćanja i otpisa kamate na poreski dug po osnovu njihovih izvornih javnih prihoda, koje su dospele do 31. decembra 2009. godine, a koje do kraja 2010. godine nisu plaćene

„Prema odredbi člana 52. stav 2. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji („Sl. glasnik RS", br. 53/2010 - dalje: Zakon), izuzetno od odredaba tog zakona, jedinice lokalne samouprave mogu svojom odlukom u 2010. godini urediti drukčije uslove i način odlaganja, plaćanja i otpisa kamate na poreski dug po osnovu izvornih javnih prihoda dospele do 31. decembra 2009. godine, a koja do kraja 2010. godine nije plaćena.

Prema tome, odredba člana 52. Zakona je pravni osnov da jedinice lokalne samouprave mogu (a ne moraju) odlukom u 2010. godini urediti uslove i način odlaganja, plaćanja i otpisa (samo) kamate na poreski dug po osnovu (svih ili samo nekih) njihovih izvornih javnih prihoda, koje su dospele do 31. decembra 2009. godine, a koje do kraja 2010. godine nisu plaćene."

(Mišljenje Ministarstva finansija, br. 412-04-00006/2011-04 od 22.2.2011. godine)

EVIDENTIRANJE PROMETA PREKO FISKALNE KASE U SLUČAJU KADA OSNOVNA ŠKOLA U OKVIRU SVOJIH PROSTORIJA PRUŽA USLUGU DOPUNSKE ISHRANE

Zakon o fiskalnim kasama

član 3

• S obzirom da prodaja dobara putem kioska (prodaja sendviča, peciva, pomfrita i sl.) učenicima koji se ne hrane u školskoj kuhinji ili im je pretplatnički obrok nedovoljan, nije izuzeta od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase, promet koji osnovna škola ostvari prodajom tih dobara dužna je da evidentira preko fiskalne kase

Povodom vašeg dopisa od 19.1.2011. godine, kojim ste se obratili Ministarstvu finansija radi davanja mišljena po pitanju obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase, u slučaju kada osnovna škola u okviru svojih prostorija (kiosk) pruža uslugu dopunske ishrane (prodaja sendviča, peciva, pomfrita i sl.) učenicima škole koji se ne hrane u školskoj kuhinji ili im je pretplatnički obrok nedovoljan, obaveštavamo vas sledeće:

„U skladu sa odredbom člana 3. st. 1. i 2. Zakona o fiskalnim kasama („Sl. glasnik RS", br. 135/2004 - dalje: Zakon), lice koje je upisano u odgovarajući registar za promet dobara na malo, odnosno za pružanje usluga fizičkim licima, dužno je da vrši evidentiranje svakog pojedinačno ostvarenog prometa preko fiskalne kase. Obaveza evidentiranja svakog pojedinačnog ostvarenog prometa preko fiskalne kase postoji i u slučaju kada se usluga pruža fizičkom licu, a naknadu za pružene usluge snosi pravno lice, odnosno preduzetnik, i to nezavisno od načina plaćanja (gotovina, ček, kartica i bezgotovinsko plaćanje).

Uredbom o određivanju delatnosti kod čijeg obavljanja ne postoji obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase („Sl. glasnik RS", br: 61/2010 i 101/2010 - dalje: Uredba)

određena su lica na koja se ne odnosi obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase.

Prema tome, s obzirom da prodaja dobara putem kioska (prodaja sendviča, peciva, pomfrita i sl.) učenicima koji se ne hrane u školskoj kuhinji ili im je pretplatnički obrok nedovoljan, nije izuzeta od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase navedenim članom Zakona, kao ni Uredbom, promet koji osnovna škola ostvari prodajom pomenutih dobara dužna je da evidentira preko fiskalne kase."

(Mišljenje Ministarstva finansija, br. 430-00-00025/2011-04 od 18.2.2011. godine)

RADNI ODNOSI, ZAPOŠLJAVANJE I SOCIJALNO OSIGURANJE U BUDŽETSKOM SISTEMU

NEMOGUĆNOST OTKAZIVANJA UGOVORA O RADU ZAPOSLENOM ZBOG NEDOSTAVLJANJE NOVE POTVRDE O PRIVREMENOJ SPREČENOSTI ZA RAD

Zakon o radu

član 103

• Ako se privremena sprečenost za rad zaposlenog nastavi u kontinuitetu i nakon očekivanog vremena trajanja sprečenosti za rad, zaposleni nije dužan da poslodavcu dostavi novu potvrdu, a njeno nedostavljanje ne može biti razlog za otkaz ugovora o radu zaposlenom

„Prema članu 103. Zakona o radu („Sl. glasnik RS", br. 24/2005, 61/2005 i 54/2009 - dalje: Zakon) zaposleni je dužan da, najkasnije u roku od tri dana od dana nastupanja privremene sprečenosti za rad u smislu propisa o zdravstvenom osiguranju, o tome dostavi poslodavcu potvrdu lekara koja sadrži i vreme očekivane sprečenosti za rad.

Pravilnikom o načinu izdavanja i sadržaju potvrde o nastupanju privremene sprečenosti za rad zaposlenog u smislu propisa o zdravstvenom osiguranju („Sl. glasnik RS", br.1/2002), utvrđena je obaveza lekara da zaposlenom izda potvrdu o privremenoj sprečenosti za rad na propisanom obrascu ZOR- X. Između ostalog potvrda sadrži datum početka privremene sprečenosti za rad i očekivano vreme trajanja sprečenosti za rad.

Prema tome, potvrdom zaposleni obaveštava poslodavca da je nastupila privremena sprečenost za rad kao i očekivano vreme sprečenosti za rad, prema proceni lekara. Ako se privremena sprečenost za rad zaposlenog nastavi u kontinuitetu i nakon očekivanog vremena trajanja sprečenosti za rad, navedenog u potvrdi iz člana 103. Zakona, zaposleni nije dužan da poslodavcu dostavi novu potvrdu. Saglasno navedenom, nedostavljanje takve potvrde ne može biti razlog za otkaz ugovora o radu zaposlenom.

U vezi sa navedenim, izveštaj o privremenoj sprečenosti za rad, odnosno doznaka, koju izdaje nadležni zdravstveni organ, sadrži datum početka i prestanka privremene sprečenosti za rad."

(Mišljenje Ministarstva rada i socijalne politike, br. 011-00-963/2010-02 od 8.2.2011. godine)

OBAVEZE POSLODAVCA PO REŠENJU INSPEKTORA RADA KOJIM SE ODLAŽE OD IZVRŠENJA REŠENJE O OTKAZU UGOVORA O RADU

Zakon o radu

član 271

• Ako inspektor rada nađe da je rešenjem poslodavca o otkazu ugovora o radu očigledno povređeno pravo zaposlenog, donosi rešenje kojim se, do donošenja pravnosnažne odluke suda, odlaže od izvršenja rešenje poslodavca o prestanku radnog odnosa zaposlenog

„U članu 271. Zakona o radu („Sl. glasnik RS", br. 24/2005, 61/2005 i 54/2009 - dalje: Zakon) je propisano da ako inspektor rada nađe da je rešenjem poslodavca o otkazu ugovora o radu očigledno povređeno pravo zaposlenog, a zaposleni je poveo radni spor, na zahtev zaposlenog odložiće svojim rešenjem izvršenje tog rešenja - do donošenja pravnosnažne odluke suda.

Prema tome, ako inspektor rada nađe da je rešenjem poslodavca o otkazu ugovora o radu očigledno povređeno pravo zaposlenog, donosi rešenje kojim se, do donošenja pravnosnažne odluke suda odlaže od izvršenja rešenje poslodavca o prestanku radnog odnosa zaposlenog.

U vezi sa pitanjem da li poslodavac može zaposlenom, koji je vraćen na posao po rešenju inspektora rada kojim se odlaže od izvršenja rešenje poslodavca o prestanku radnog odnosa, da otkaže ugovor o radu zbog učinjene povrede radne obaveze, zaposleni koji je privremeno vraćen na rad do donošenja pravnosnažne presude ima sva prava i obaveze iz radnog odnosa kao i drugi zaposleni. Saglasno tome, poslodavac može istom zaposlenom da otkaže ugovor o radu ako za to postoji opravdani razlog koji se odnosi na njegovu radnu sposobnost i ponašanje iz člana 179. Zakona u postupku propisanom u čl. 180. do 185. Zakona."

(Mišljenje Ministarstva rada i socijalne politike, br. 011-00-932/2010-02 od 7.2.2011. godine)

OGRANIČENJE MINIMUMA PROCESA RADA U SLUČAJU ŠTRAJKA NA POSLOVE KOJIMA SE NE UGROŽAVA NJEGOVA ZAKONITOST

Zakon o štrajku

član 10

- **Minimum procesa rada treba ograničiti samo na one poslove kojima se obezbeđuje sigurnost ljudi i imovine ili su nezamenljiv uslov života i rada građana ili rada drugog preduzeća, odnosno pravnog ili fizičkog lica koje obavlja privrednu ili drugu delatnost ili uslugu**

„U skladu sa članom 61. Ustava Republike Srbije („Sl. glasnik RS", broj 98/2006) zaposleni imaju pravo na štrajk, u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom. Pravo na štrajk može biti ograničeno samo zakonom, shodno prirodi ili vrsti delatnosti.

Članom 10. Zakona o štrajku („Sl. list SRJ", br. 29/1996, „Sl. glasnik RS", br. 101/2005 - dr. zakon - dalje: Zakon) predviđeno je da se način obezbeđivanja minimuma procesa rada, u smislu st. 1. i 2. ovog člana, utvrđuje opštim aktom poslodavca, u skladu sa kolektivnim ugovorom.

Treba imati u vidu da je Zakon donet 1996. godine i da su u vreme njegovog donošenja važili propisi koji su pitanje kolektivnih ugovora na drugačiji način regulisali u odnosu na propise koji su trenutno na snazi. Naime, prema trenutno važećem Zakonu o radu („Sl. glasnik RS", br. 24/2005, 61/2005 i 54/2009), zaključivanje kolektivnog ugovora nije obavezno, pa ako kolektivni ugovor ne bude zaključen iz razloga navedenih u članu 3. Zakona o radu, poslodavac može doneti pravilnik o radu kojim će se regulisati prava, obaveze i odgovornosti po osnovu rada.

Stoga, ako kolektivni ugovor nije donet, odnosno ako nije donet sporazum sindikata i poslodavca koji je predviđen kolektivnim ugovorom, nema smetnje da poslodavac, odnosno upravni odbor, donese opšti akt kojim će se utvrditi način obezbeđivanja minimuma procesa rada.

Takođe, direktor ima prava da u skladu sa članom 10. stav 5. Zakona o štrajku odredi zaposlene koji su dužni da rade za vreme štrajka radi obezbeđivanja minimuma procesa rada u smislu st. 1. do 3. ovog člana, po pribavljenom mišljenju štrajkačkog odbora.

Pri utvrđivanju minimuma procesa rada treba voditi računa o tome da minimum procesa rada treba ograničiti samo na one poslove kojima se obezbeđuje sigurnost ljudi i imovine ili su nezamenljiv uslov života i rada građana ili rada drugog preduzeća, odnosno pravnog ili fizičkog lica koje obavlja privrednu ili drugu delatnost ili uslugu, kao što je to navedeno u članu 10. stav 1. Zakona.

Ako je poslodavac postupio na navedeni način, a zaposleni odbije da izvrši nalog poslodavca izdat radi obezbeđivanja minimuma procesa rada, čini povredu radne dužnosti za koju se može izreći mera prestanka radnog odnosa, kao što je to i predviđeno članom 18. stav 3. Zakona. Takođe, organizatori štrajka, odnosno učesnici u štrajku koji nije organizovan u skladu sa ovim zakonom neće uživati zaštitu predviđenu članom 14. Zakona.

Članom 15. stav 1. Zakona predviđeno je da u toku štrajka organizovanog pod uslovima utvrđenim Zakonom poslodavac ne može zapošljavati nova lica koja bi zamenila učesnike u štrajku, osim ako su ugroženi bezbednost lica i imovine u smislu člana 7. stav 1. Zakona, održavanje minimuma procesa rada koji obezbeđuje sigurnost imovine i lica, kao i izvršavanje međunarodnih obaveza u smislu čl. 9. i 10. ovog zakona.

Prema tome, ako štrajk nije organizovan na način utvrđen Zakonom, ne postoji zabrana predviđena članom 15. stav 1. Zakona.

Međutim, da li je u konkretnom slučaju štrajk zakonit ili nezakonit zavisi od okolnosti konkretnog slučaja."

(Mišljenje Ministarstva rada i socijalne politike, br. 011-00-799/2010-02 od 26.11.2010. godine)

PLATE I DRUGA PRIMANJA KORISNIKA BUDŽETA

NEMOGUĆNOST UTVRĐIVANJA KOLEKTIVNIM UGOVOROM PRAVA ZAPOSLENIH NA NAKNADU ZARADE ZA VREME ŠTRAJKA

Zakon o štrajku

član 14

- **Zaposleni koji učestvuje u štrajku ne ostvaruje pravo na zaradu, s obzirom da Zakonom o štrajku nije predviđena mogućnost da se ovo pitanje kolektivnim ugovorom uredi na drugačiji način, pa se kolektivnim ugovorom ne može utvrditi pravo zaposlenih na naknadu zarade za vreme štrajka**

„Članom 14. stav 2. Zakona o štrajku („Sl. list SRJ", br. 29/1996 - dalje: Zakon), predviđeno je da zaposleni koji učestvuje u štrajku ostvaruje osnovna prava iz radnog odnosa, osim prava na zaradu, a prava iz socijalnog osiguranja - u skladu sa propisima o socijalnom osiguranju.

S obzirom na to da prema navedenoj odredbi člana 14. Zakona, zaposleni koji učestvuje u štrajku ne ostvaruje pravo na zaradu, kao i da tom ili drugim odredbama Zakona nije predviđena mogućnost da se ovo pitanje kolektivnim ugovorom uredi na drugačiji način, kolektivnim ugovorom ne može se utvrditi pravo zaposlenih na naknadu zarade za vreme štrajka."

(Mišljenje Ministarstva rada i socijalne politike, br. 011-00-774/2010-02 od 28.10.2010. godine)

ODABIR AKTUELNE SUDSKE PRAKSE
• Ustavni sud

PLATE I DRUGA PRIMANJA KORISNIKA BUDŽETA

POVREDA PRAVA NA PRAVIČNO SUĐENJE U POSTUPKU UTVRĐIVANJA PRAVA NA ZARADU

Ustav Republike Srbije

član 32 stav 1

Sentenca:

- **Donošenje različitih odluka, povodom iste činjenične i pravne situacije, stvara pravnu nesigurnost kod podnosioca ustavne žalbe, pa je ta okolnost sama po sebi dovoljan razlog da se utvrdi postojanje povrede prava na pravično suđenje iz člana 32. stav 1. Ustava, bez obzira na to što je u konkretnom slučaju ta odluka zasnovana na pravilnoj primeni materijalnog prava. Naime, različito postupanje redovnih sudova povodom iste činjenične i pravne situacije, naročito postupanje istog stvarno i mesno nadležnog suda poslednje instance, ukazuje na povredu principa pravne sigurnosti kao sastavnog dela Ustavom zajemčenog prava na pravično suđenje.**

Obrazloženje:

„1. Siniša Kojić, Vladislav Stajić, Željko Dobrić i Gojko Misita, svi iz Beograda, preko punomoćnika Jovice Kosića, advokata iz Beograda, podneli su 11. decembra 2008. godine Ustavnom sudu ustavnu žalbu protiv presude navedene u izreci, zbog povrede načela zabrane diskriminacije i povrede prava na pravično suđenje, zajemčenih odredbama člana 21. st. 1. i 2. i člana 32. stav 1. Ustava Republike Srbije.

U ustavnoj žalbi je navedeno da, nakon okončanja štrajka 28. novembra 2004. godine, poslodavac podnosioca ustavne žalbe - JAT Airways nije postupio saglasno zaključenim pregovorima i donetoj odluci od 29. novembra 2004. godine, te su se stoga podnosioci ustavne žalbe obratili Četvrtom opštinskom sudu u Beogradu, podnošenjem tužbe radi isplate razlike zarade. Četvrti opštinski sud u Beogradu je 6. marta 2008. godine doneo presudu P1. 1209/05 kojom je odbio tužbeni zahtev podnosioca ustavne žalbe. Postupajući po žalbi podnosioca ustavne žalbe, Okružni sud u Beogradu je 10. oktobra 2008. godine doneo osporenu presudu Gž1. 3359/08 kojom je odbio kao neosnovanu žalbu podnosioca i potvrdio prvostepenu presudu. Podnosioci ustavne žalbe smatraju da je Okružni sud u Beogradu pogrešnom primenom materijalnog prava, konkretno pozivanjem na odredbe Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa, a zanemarivanjem odredaba Zakona o radu, osporenom presudom povredio njihovo Ustavom zajemčeno pravo na pravično suđenje. Posebno su istakli da je tuženi svojom voljom potpisao sporazum „u pregovaranju radi okončanja štrajka" i doneo odluku „u postupku izvršenja sporazuma", a da je naknadno negirao „stvoreno pravo tužioca stvaranjem kvazi pravne situacije kojom pokušava da legalizuje - opravda svoje nezakonito postupanje i time se neosnovano obogati na račun tužioca". Podnosioci su naveli i da im je ugovorom o radu utvrđena visina osnovne zarade i mogućnost da se tako utvrđena zarada uveća na ime stimulacije odlukom poslodavca, a da Zakon o radu ne precizira, niti ograničava poslodavca da u politici zarada primeni sva merila koja odgovaraju njegovom shvatanju raspodele zarada, kao bitnog elementa poslovanja. Stoga podnosioci ustavne žalbe smatraju da je određivanje visine pojedinačnih zarada ili stimulacija deo poslovne politike preduzeća, te da je iz tih razloga sud u osporenoj presudi svoju odluku zasnovao na pogrešnoj primeni materijalnog prava. Podnosioci su dalje istakli da su diskriminisani u svom pravu da dođu do pravične odluke, jer su u određenim pravnosnažno okončanim postupcima vođenim pred Četvrtim opštinskim sudom u Beogradu i Okružnim sudom u Beogradu usvojeni tužbeni zahtevi njihovih kolega, pri istom činjeničnom i pravnom osnovu. Iz navedenih razloga podnosioci su predložili da Ustavni sud usvoji ustavnu žalbu i poništi osporenu presudu Okružnog suda u Beogradu.

2. Saglasno članu 170. Ustava Republike Srbije, ustavna žalba se može izjaviti protiv pojedinačnih akata ili radnji državnih organa ili organizacija kojima su poverena javna ovlašćenja, a kojima se povređuju ili uskraćuju ljudska ili manjinska prava i slobode zajemčene Ustavom, ako su iscrpljena ili nisu predviđena druga pravna sredstva za njihovu zaštitu.

U postupku pružanja ustavnosudske zaštite, povodom ispitivanja osnovanosti ustavne žalbe u granicama istaknutog zahteva, Ustavni sud utvrđuje da li je u postupku odlučivanja o pravima i obavezama podnosioca ustavne žalbe povređeno ili uskraćeno njegovo Ustavom zajemčeno pravo ili sloboda.

3. Ustavni sud je iz sadržine ustavne žalbe i na osnovu uvida u priložene dokaze utvrdio sledeće činjenice i okolnosti od značaja za odlučivanje u ovom ustavnosudskom predmetu:

Podnosioci ustavne žalbe su podneli tužbu Četvrtom opštinskom sudu u Beogradu protiv tuženog svog poslodavca Javnog preduzeća JAT Airways, radi isplate odgovarajućih iznosa na ime razlike zarade isplaćene za novembar i decembar 2004. godine, sa zakonskom zateznom kamatom.

Četvrti opštinski sud u Beogradu je 6. marta 2008. godine doneo presudu P1. 1209/05 kojom je odbio navedeni tužbeni zahtev. U obrazloženju ove presude je, pored ostalog, navedeno da je u toku postupka utvrđeno da Vlada Republike Srbije nije dala saglasnost na sporazum zaključen 28. novembra 2004. godine između tuženog i Samostalnog sindikata inženjera vazduhoplovstva Srbije. Kako navedena saglasnost propisana Uredbom o visini zarade u javnim preduzećima nije data, to je odlukom generalnog direktora broj 2741 od 29. novembra 2004. godine i sporazumom od 28. novembra 2004. godine, tužiocima priznato nepostojeće pravo u vidu isplate stimulacije za koje nisu odobrena sredstva niti data saglasnost.

Protiv ove presude tužioci, ovde podnosioci ustavne žalbe su izjavili žalbu.

Odlučujući o žalbi tužilje, Okružni sud u Beogradu je 10. oktobra 2008. godine doneo osporenu presudu Gž1. 3359/08, kojom je odbio kao neosnovanu žalbu tužioca i potvrdio presudu Četvrtog opštinskog suda P1. 1209/05 od 6. marta 2008. godine. U obrazloženju ove presude je navedeno, između ostalog, da je prvostepeni sud pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje i da je na tako utvrđeno činjenično stanje pravilno primenio materijalno pravo, dajući u svemu razloge koje u bitnom prihvata i drugostepeni sud. U tom smislu, tumačeći odredbe člana 21. stav 1. i člana 22. Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa („Službeni glasnik RS", br. 25/2000 i 25/02), odredbe člana 3, člana 4. stav 2. i člana 7. Uredba o visini zarada u javnim preduzećima („Službeni glasnik RS", br. 127/03 i 126/04), kao i odgovarajuće odredbe Zakona o radu i Zakona o obligacionim odnosima, drugostepeni sud zaključuje da nije postojao pravni osnov da se između zaposlenih u javnom preduzeću i poslodavca ugovori isplata posebne stimulacije zaposlenima u JAT-u, jer nije postojala saglasnost Vlade. Kako u konkretnom slučaju te saglasnosti nije bilo, to su sporazum o isplati stimulativne zarade zaposlenima u JAT-u i naznačene odluke direktora tuženog pravno nepostojeći akti. Samim tim tužioci neosnovano potražuju razliku zarade isplaćene za novembar i decembar 2004. godine sa zakonskom zateznom kamatom i iznosa zarade koja je trebalo da se isplati prema navedenim aktima.

Priloženom presudom Četvrtog opštinskog suda u Beogradu P1. 1273/05 od 16. decembra 2005. godine usvojen je tužbeni zahtev tužioca V. M. iz Beograda i obavezan je tuženi JAT Airways da tužiocu isplati na ime razlike zarade koju je primio za novembar i decembar 2004. godine određene novčane iznose, sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom.

Postupajući po žalbi tuženog preduzeća JAT Airways, Okružni sud u Beogradu je doneo presudu Gž1. 1080/06 od 31. maja 2006. godine kojom je odbio žalbu tuženog kao neosnovanu i potvrdio presudu Četvrtog opštinskog suda u Beogradu P1. 1237/05 od 16. decembra 2006. godine. Okružni sud u Beogradu je u obrazloženju ove presude istakao, između ostalog, da „su bez uticaja navodi žalbe tuženog da Vlada utvrđuje masu zarade, te da je tuženi dužan da se pridržava akata kojima se provodi budžetska i ekonomska politika Vlade Republike Srbije, upravo imajući u vidu Odluku generalnog direktora broj 2741 od 29. novembra 2004. godine".

Okružni sud u Beogradu je pojedinim svojim odlukama (na primer: presude Okružnog suda u Beogradu Gž1. 3823/06 od 18. oktobra 2006. godine, Gž1. 2345/06 od 22. novembra 2006. godine i Gž1. 2473/06 od 28. juna 2006. godine) potvrđivao presude Četvrtog opštinskog suda u Beogradu kojima su usvojeni tužbeni zahtevi tužilaca koji su se nalazili u identičnim činjeničnim i pravnim situacijama (parnični postupci Četvrtog opštinskog suda u Beogradu u predmetima: P1. 689/05, P1. 1208/05, P1. 1234/05, P1. 1258/05, P1. 1308/05, P1. 1314/05, P1. 1316/05).

U toku postupka pred Ustavnim sudom, Evropski sud za ljudska prava je 1. decembra 2009. godine objavio presudu u predmetu „Vinčić i drugi protiv Srbije". Predmet je formiran povodom 31 pojedinačne predstavke aplikanata koji su bili članovi Samostalnog sindikata JAT Airways i koji su vodili parnične postupke pred Četvrtim opštinskim sudom u Beogradu i Okružnim sudom u Beogradu, zbog neisplate razlike zarade utvrđene sporazumom zaključenim između tog sindikata i poslodavca i odlukom generalnog direktora preduzeća JAT Airways. Podnosioci predstavki su se, po članu 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda žalili na „flagrantno nedoslednu sudsku praksu Okružnog suda u Beogradu u vezi sa isplatom istih naknada po osnovu rada". Prema utvrđenom činjeničnom stanju u navedenoj presudi Evropskog suda, određeni podnosioci ustavne žalbe su „imali uspeha" kod Četvrtog opštinskog suda u Beogradu, ali su svi podnosioci predstavki bili neuspešni u žalbenom postupku pred Okružnim sudom u Beogradu koji je u obrazloženjima presuda utvrdio da generalni direktor preduzeća JAT Airways nije bio ovlašćen da odobri isplatu predmetne naknade bez izričitog odobrenja Vlade. Evropski sud je utvrdio i da je Okružni sud u Beogradu u najmanje 17 drugih presuda „presudio u korist kolega podnosilaca predstavki", bez obzira na činjenicu što su njihovi zahtevi zasnovani na istim činjenicama i odnosili su se na identična pravna pitanja. Okružni sud u Beogradu je u obrazloženjima ovih presuda navodio da je preduzeće JAT Airways moralo da se pridržava sporazuma od 28. novembra 2004. godine, kao i odluke generalnog direktora od 29. novembra 2004. godine. Evropski sud je našao „da iako se mogu prihvatiti određena odstupanja u tumačenju kao prirodno svojstvena svakom pravosudnom sistemu koji je, kao i sistem u Srbiji, zasnovan na mreži prvostepenih i drugostepenih sudova koji imaju nadležnost na određenoj teritoriji, u predmetnim slučajevima u kojima protivrečna tumačenja proističu iz iste sudske nadležnosti, tj. sudske prakse Okružnog suda u Beogradu koji je sud poslednje instance u ovom pitanju (videti, mutatis mutandis, Tudor Tudor protiv Rumunije, broj 21911/03, stav 29, 24. mart 2009. godine) i uključuje nedosledno presuđivanje o zahtevima mnogih lica u identičnim situacijama, čak i posle usvajanja „mišljenja" Okružnog suda od 27. septembra 2006. godine. Pošto ove protivrečnosti nisu institucionalno rešene, sve je to stvorilo stanje stalne nesigurnosti, što je zauzvrat moralo smanjiti poverenje javnosti u pravosuđe, pri čemu je to poverenje, jasno, jedno od osnovnih komponenti države

zasnovane na vladavini prava. Sud, prema tome, nalazi, a da ne smatra da je prikladno da proglašava koji je stvarni ishod trebalo da imaju parnice podnosilaca predstavki (videti, mutatis mutandis, Garcia Ruiz protiv Španije [VV], broj 30544/96, stav 28, ECHR, 1999-I), da ih je predmetna sudska nesigurnost sama po sebi lišila pravičnog suđenja pred Okružnim sudom u Beogradu. Zbog toga je došlo do povrede člana 6. stav 1. po ovom osnovu (videti, mutatis mutandis, Tudor Tudor protiv Rumunije, citiran u gornjem tekstu, stav 32, 24. mart 2009. godine)". Povodom zahteva podnosilaca predstavki kojim su tražili da se „tuženoj državi naloži da isplati, iz svojih sredstava, odgovarajuće sume koje su tražili u njihovim parnicama pokrenutim protiv preduzeća JAT Airways", Evropski sud je ove zahteve odbacio, uz obrazloženje da, imajući u vidu utvrđenu povredu i razloge zbog kojih je to učinio (pravna sigurnost), kao i s obzirom na odredbe člana 422. tačka 10) Zakona o parničnom postupku od 2004. godine (kojim je kao razlog za ponavljanje postupka predviđen slučaj kada je Evropski sud u međuvremenu doneo presudu u odnosu na Srbiju u vezi sa istim ili sličnim pravnim pitanjem), nije u nadležnosti tog suda da proglašava koji je stvarni ishod trebalo da imaju parnice podnosilaca predstavki.

4. Odredbama Ustava na čiju se povredu podnositeljka ustavne žalbe poziva, utvrđeno je: da su pred Ustavom i zakonom svi jednaki, kao i da svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije (član 21. st. 1. i 2); da svako ima pravo da nezavisan, nepristrasan i zakonom već ustanovljen sud, pravično i u razumnom roku, javno raspravi i odluči o njegovim pravima i obavezama, osnovanosti sumnje koja je bila razlog za pokretanje postupka, kao i o optužbama protiv njega (član 32. stav 1).

Za ocenu osnovanosti navoda ustavne žalbe od značaja su odredbe sledećih propisa:

Zakonom o radu („Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01), koji je važio u vreme nastanka spornog odnosa, bilo je propisano: da zaposleni ima pravo na odgovarajuću zaradu, koja se utvrđuje u skladu sa zakonom, opštim aktom ili ugovorom o radu, da se zaposlenom garantuje jednaka zarada za isti rad ili rad iste vrednosti koji ostvaruje kod poslodavca, da zaradu, u smislu stava 1. ovog člana, čini zarada koju je zaposleni ostvario za obavljeni rad i vreme provedeno na radu, uvećana zarada, naknada zarade i druga primanja, osim naknade troškova iz člana 89. ovog zakona i drugih primanja iz člana 90. stav 1. ovog zakona, kao i da se opštim aktom ili ugovorom o radu utvrđuju elementi za određivanje zarade i način utvrđivanja zarade (član 81); da zaposleni ima pravo na uvećanu zaradu, u skladu sa opštim aktom ili ugovorom o radu, za prekovremeni rad, rad na dan praznika koji je neradni dan, noćni rad i rad u smenama, a da se opštim aktom ili ugovorom o radu mogu utvrditi i drugi slučajevi u kojima zaposleni ima pravo na uvećanu zaradu (član 82).

Zakonom o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa („Službeni glasnik RS", br. 25/2000 i 25/02), koji je važio u vreme nastanka spornog odnosa, bilo je propisano: da je javno preduzeće preduzeće koje obavlja delatnost od opšteg interesa, a koje osniva država, odnosno jedinica lokalne samouprave ili autonomna pokrajina (član 1. stav 1); da su delatnosti od opšteg interesa, u smislu ovog zakona, delatnosti koje su kao takve određene zakonom u oblasti, između ostalog, vazdušnog saobraćaja (član 2. stav 1); da delatnost od opšteg interesa obavljaju javna preduzeća (član 3. stav 1); da javno preduzeće osniva Republika Srbija i da pravo osnivača iz stava 1. ovog člana ostvaruje Vlada Republike Srbije (član 4. st. 1. i 2). Odredbama člana 22. ovog zakona bilo je propisano: da javno preduzeće za svaku kalendarsku godinu donosi godišnji program poslovanja i dostavlja ga osnivaču javnog preduzeća radi davanja saglasnosti najkasnije do 1. decembra tekuće godine za narednu godinu (stav 2); da se Program smatra donetim kada na njega saglasnost da osnivač javnog preduzeća (stav 3); da program, pored ostalog, naročito sadrži: planirane izvore prihoda i pozicije rashoda po namenama, planirani način raspodele dobiti javnog preduzeća, elemente za celovito sagledavanje politike cena proizvoda i usluga, kao i politike zarada i zaposlenosti u tom preduzeću, koji se utvrđuju u skladu sa politikom projektovanog rasta cena i zarada koju utvrđuje Vlada za godinu za koju se Program donosi (stav 4); da Vlada, do donošenja Programa, može da uredi uslove i način obračuna ukupnog iznosa sredstava za zarade u javnim preduzećima i preduzećima čiji je osnivač javno preduzeće (stav 5).

Na osnovu ovlašćenja iz člana 22. stav 5. Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa, Vlada je donela Uredbu o visini zarada u javnim preduzećima („Službeni glasnik RS", br. 127/03 i 126/04). Ovom uredbom, koja je takođe bila na snazi u vreme nastanka spornog pravnog odnosa, bilo je propisano da se zarade u javnim preduzećima i preduzećima koja su osnovala javna preduzeća (u daljem tekstu: preduzeća) obračunavaju i isplaćuju u skladu sa ovom uredbom počev od isplata za mesec januar 2004. godine (član 1). Odredbom člana 2. Uredbe bilo je propisano šta čini ukupan iznos sredstava za zarade isplaćen za mesec decembar 2003. godine, dok je odredbom člana 3. bilo propisano da preduzeća do donošenja Programa poslovanja za 2004. godinu obračunavaju i isplaćuju zarade za januar i naredne mesece 2004. godine najviše do ukupnog iznosa sredstava za zarade utvrđenog u članu 2. ove uredbe. Odredbom člana 4. stav 2. Uredbe bilo je propisano da preduzeće čiji je osnivač Republika, ukupan iznos sredstava za obračun i isplatu zarada može da uveća uz saglasnost Vlade, na predlog ministarstva nadležnog za poslove finansija, ministarstva nadležnog za poslove rada i ministarstva nadležnog za odgovarajuću oblast. Ovom uredbom bilo je propisano i: da će se, ako se kontrolom utvrdi da je preduzeće izvršilo isplatu zarada za određeni mesec u većem iznosu od utvrđenog u skladu sa ovom uredbom, izvršiti umanjenje zarada za više isplaćeni iznos narednog meseca za koji se vrši isplata (član 9); da su upravni odbor i direktor preduzeća odgovorni za isplatu u skladu sa ovom uredbom, a da će osnivač preduzeća preduzeti odgovarajuće mere u skladu sa zakonom, ako preduzeće vrši isplatu zarada suprotno odredbama ove uredbe (član 10). Odredbom člana 12. ove uredbe bilo je propisano da se isplata zarada suprotno odredbama ove uredbe, sankcioniše kao privredni prestup.

5. Imajući u vidu sadržinu ustavne žalbe, naročito povredu prava na koju se pozivaju podnosioci u ustavnoj žalbi i navedene ustavnopravne razloge, Ustavni sud je ocenio da se podnosioci u suštini žale na primenu materijalnog prava i različito postupanje sudova i odlučivanje Okružnog suda u Beogradu povodom iste činjenične i pravne situacije.

Ustavni sud ukazuje da se pravom na pravično suđenje, utvrđenim odredbom člana 32. stav 1. Ustava građanima jemči, pre svega, da će postupak u kome se odlučuje o njihovim pravima i obavezama biti sproveden na način da im kroz nezavisnost i nepristrasnost suda, javno raspravljanje, ravnopravno učešće u postupku, odlučivanje u razumnom roku, primenom i poštovanjem propisanih pravila postupka, bude omogućeno pravično suđenje.

Ustavni sud i u ovom ustavnosudskom predmetu konstatuje da u postupku po ustavnoj žalbi nije nadležan da preispituje zaključke i ocene redovnih sudova u pogledu utvrđenog činjeničnog stanja, kao ni način na koji su redovni sudovi primenili pravo u postupku radi odlučivanja o pravima i obavezama podnosioca ustavne žalbe. Zadatak Ustavnog suda je, međutim, da ispita da li je u tom postupku od strane redovnih sudova došlo do povrede ili uskraćivanja Ustavom zajemčenih prava i sloboda i da li je primena procesnog, odnosno materijalnog prava bila proizvoljna ili diskriminaciona, čime bi ukazala na očiglednu arbitrernost i nepravičnost u postupanju redovnih sudova, a na štetu podnosioca ustavne žalbe, a time i na povredu prava na pravično suđenje. Dakle, ocena pravilnosti primenjenog materijalnog prava je, pre svega, u nadležnosti redovnih sudova više instance, koji tu kontrolu vrše u zakonom propisanom postupku. Međutim, kako i pogrešna primena materijalnog prava na štetu podnosioca ustavne žalbe može dovesti do povrede prava na pravično suđenje, to je u određenim situacijama, koje prvenstveno zavise od ustavnopravnih razloga navedenih u ustavnoj žalbi, Ustavni sud vlastan da u postupku po ustavnoj žalbi ceni i da li je sa stanovišta primene materijalnog prava povređeno pravo na pravično suđenje.

Saglasno izloženom, Ustavni sud je u konkretnom slučaju prvo pošao od ocene osnovanosti navoda iz ustavne žalbe koji se odnose na različito postupanje sudova povodom iste činjenične i pravne situacije, a kasnije ispitivao da li je postupak koji je prethodio podnošenju ustavne žalbe, odnosno da li je primena materijalnog prava u njemu bila proizvoljna ili diskriminaciona, čime bi ukazala na očiglednu arbitrernost i nepravičnost u postupanju redovnih sudova, a na štetu podnosioca ustavne žalbe.

6. Ocenjujući navode podnosioca ustavne žalbe u pogledu različitog postupanja nadležnih sudova u Beogradu, posebno Okružnog suda u Beogradu, koji je, kao sud poslednje instance u konkretnom slučaju, u istoj činjeničnoj i pravnoj situaciji doneo različite presude, sa stanovišta odredbe člana 32. stav 1. Ustava, Ustavni sud je ocenio da je takva praksa Okružnog suda u Beogradu u pogledu zaštite prava na isplatu zarade suprotna principu pravne sigurnosti (o povredi prava na pravnu sigurnost videti presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetima: Santos Pinto protiv Portugalije od 20. maja 2008. godine i Beian protiv Rumunije od 6. decembra 2007. godine). Stoga je Ustavni sud, polazeći od odredbe člana 32. stav 1. Ustava, utvrdio da je različitom ocenom Okružnog suda u Beogradu, datom tako što je u određenim slučajevima pravnosnažno usvajao tužbeni zahtev, a u ostalim takav zahtev pravnosnažno odbijao, a pri potpuno istoj činjeničnoj i pravnoj situaciji, povređeno pravo podnosioca ustavne žalbe na pravnu sigurnost, kao elementa prava na pravično suđenje. Ustavni sud ukazuje da je ovakva ocena Ustavnog suda u skladu sa ocenom Evropskog suda za ljudska prava u predmetu „Vinčić i drugi protiv Srbije", koju je Evropski sud doneo uz konstataciju da nije u njegovoj nadležnosti da procenjuje koji je stvarni ishod trebalo da imaju parnice podnosilaca predstavki.

Ocenjujući postojanje povrede prava na pravično suđenje sa stanovišta navoda ustavne žalbe o pogrešnoj primeni materijalnog prava, a polazeći od utvrđenih činjenica i okolnosti i materijalnopravnih odredaba propisa koji su od značaja za ocenu Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Saglasno navedenim odredbama Zakona o radu, svaki zaposleni je imao pravo na odgovarajuću zaradu, pri čemu se zaposlenom garantovala jednaka zarada za isti rad ili rad iste vrednosti koji ostvaruje kod poslodavca. Odredbama ovog zakona je, takođe, bilo propisano da se pod pojmom „zarada" podrazumeva i uvećana zarada, s tim da uvećanje zarade koje je bilo predmet spora pred sudom, nije spadalo u Zakonom propisane slučajeve kada zaposlenom pripada pravo na uvećanu zaradu, već je odredbom člana 82. stav 2. Zakona bila predviđena mogućnost da se opštim aktom ili ugovorom o radu mogu utvrditi i drugi slučajevi u kojima bi zaposleni imao pravo na uvećanu zaradu.

Međutim, kako je tuženi, u konkretnom slučaju, javno preduzeće čiji je osnivač Republika Srbija i čije je poslovanje, uključujući i obračun i isplatu zarada bilo regulisano Zakonom o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa, kao i Uredbom donetom za izvršavanje ovog zakona, saglasno napred navedenim odredbama Zakona i Uredbe, tuženi, pod pretnjom propisanih sankcija, nije mogao da samostalno, bez saglasnosti nadležnog državnog organa u ime osnivača, donosi opšte akte kojima se uređuje pitanje zarada, niti da vrši obračun i isplatu uvećanih zarada bez prethodno dobijene saglasnosti Vlade. Prema oceni Ustavnog suda, imajući u vidu izneto, ali i činjenicu da je odredbama člana 22. Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa propisano da javno preduzeće posluje na osnovu prethodno donetog programa poslovanja, koji mora da sadrži sve pozicije rashoda za čitavu narednu kalendarsku godinu, po namenama, dakle i za zarade, i elemente za celovito sagledavanje politike zarada u istom preduzeću, kao i da na ovakav program Vlada mora da dâ saglasnost, te imajući u vidu i da je Vlada na osnovu izričitog zakonskog ovlašćenja, navedenom uredbom precizno uredila pitanje zarada u javnim preduzećima, ne mogu se prihvatiti kao osnovani navodi ustavne žalbe da „činjenica da je tuženi javno preduzeće ništa ne menja u njegovom poslovanju, odnosno pravima i dužnostima prema zaposlenima, jer je reč o ugovornom odnosu, odnosno ovlašćenju poslovodstva - generalnog direktora da stimuliše radnika i odredi visinu zarade".

Iz iznetog sledi da, u pogledu utvrđivanja zarada u javnom preduzeću, odnos poslodavca i zaposlenog jeste ugovorni odnos, ali samo u okviru propisanih pravila i ograničenja. Dakle, po oceni Ustavnog suda, osnivač javnog preduzeća nema ovlašćenje da određuje visinu pojedinačne zarade ili stimulacije za svakog zaposlenog kada zbir pojedinačnih zarada i stimulacija utiče na ukupnu masu zarada, odnosno na njeno uvećanje, a što je bilo u konkretnom slučaju, jer uvećanje zarada određenim zaposlenima nije bilo praćeno smanjenjem zarada drugim zaposlenima kod tuženog ili smanjenjem ukupnog broja zaposlenih, čime bi se jedino mogla očuvati

ista (projektovana) masa zarada, to saglasno članu 4. stav 2. Uredbe, svako takvo uvećanje pojedinačnih zarada i stimulacija podleže saglasnosti Vlade.

Na osnovu svega iznetog, Ustavni sud ocenjuje da je osporena presuda Okružnog suda u Beogradu zasnovana na primeni merodavnog materijalnog prava i da se obrazloženje presude temelji na ustavnopravno prihvatljivom tumačenju propisa koji su od značaja za rešavanje sporne pravne stvari, te da materijalno pravo nije bilo primenjeno na štetu podnosioca ustavne žalbe. Ustavni sud je imao u vidu i to da je tokom prvostepenog parničnog postupka utvrđeno da je sporazum koji je generalni direktor tuženog zaključio sa Samostalnim sindikatom, a koji je bio osnov za donošenje odluke generalnog direktora o obračunu i isplati posebne stimulacije, izričito predviđao da se posebna stimulacija po osnovu ostvarenih rezultata u trećem kvartalu 2004. godine isplaćuje samo zaposlenima koji su članovi tog sindikata, i to prema spisku overenom od strane ovlašćenog lica tog sindikata. Kako je navedeni osnov za obračun i isplatu posebne stimulacije, a time i za potraživanje uvećane zarade po ovom osnovu, suprotan prinudnim propisima, u konkretnom slučaju odredbi člana 12. tada važećeg Zakona o radu, jer među zaposlenima kod tuženog stvara diskriminaciju po osnovu članstva u određenom sindikatu, stavljajući, suprotno izričitoj zakonskoj zabrani, podnosioca ustavne žalbe u povoljniji položaj od zaposlenih koji rade na istim poslovima, a nisu članovi sindikata koji je sa generalnim direktorom zaključio sporazum, to Ustavni sud nalazi da i ova okolnost dodatno ukazuje da primena materijalnog prava u osporenoj presudi nije dovela do povrede prava podnosioca ustavne žalbe na pravično suđenje.

Međutim, s obzirom na to da je Ustavni sud ocenio da je sama činjenica da je isti sud, Okružni sud u Beogradu, povodom identične činjenične i pravne situacije donosio različite odluke, stvorila pravnu nesigurnost kod podnosioca ustavne žalbe, to je Ustavni sud, saglasno odredbi člana 89. stav 1. Zakona o Ustavnom sudu („Službeni glasnik RS", broj 109/07), ustavnu žalbu usvojio i utvrdio da je podnosiocima ustavne žalbe povređeno pravo na pravično suđenje zajemčeno odredbom člana 32. stav 1. Ustava.

S obzirom na to da je, u konkretnom slučaju, Ustavni sud ocenio da je osporena odluka Okružnog suda u Beogradu zasnovana na primeni merodavnog materijalnog prava, Ustavni sud je ocenio da objavljivanje ove odluke u „Službenom glasniku Republike Srbije" predstavlja pravičan vid zadovoljenja podnositeljke ustavne žalbe zbog utvrđene povrede prava, saglasno odredbi člana 89. stav 2. Zakona o Ustavnom sudu.

6. Ocenjujući povredu načela zabrane diskriminacije iz člana 21. Ustava, Ustavni sud je utvrdio da nema osnova za tvrdnju da su osporenim odlukama podnosioci ustavne žalbe na bilo koji način diskriminisani, iako je Okružni sud u Beogradu u identičnim situacijama različito postupao. U ustavnoj žalbi nisu pruženi dokazi da je podnosiocima zbog nekog njihovog ličnog svojstva povređeno ljudsko ili manjinsko pravo zajemčeno Ustavom, što je neophodna pretpostavka da bi se mogla utvrditi povreda načela zabrane diskriminacije.

Ustavni sud je u svojim odlukama Už - 321/2008 od 28. maja 2010. godine, Už - 322/2008 od 17. juna 2010. godine i Už - 1489/2008 od 21. oktobra 2010. godine zauzeo isti pravni stav u pogledu povrede prava na pravično suđenje iz člana 32. stav 1. Ustava i povrede načela zabrane diskriminacije iz člana 21. Ustava.

7. S obzirom na navedeno, Ustavni sud je, na osnovu odredbe člana 45. tačka 9) Zakona o Ustavnom sudu, doneo Odluku kao u izreci.

Ustavni sud, na osnovu člana 167. stav 4. u vezi člana 170. Ustava Republike Srbije, na sednici održanoj 25. novembra 2010. godine, doneo je

ODLUKU

1. Usvaja se ustavna žalba Siniše Kojića, Vladislava Stajića, Željka Dobrića i Gojka Misite izjavljena protiv presude Okružnog suda u Beogradu Gž1. 3359/08 od 10. oktobra 2008. godine i utvrđuje povreda prava na pravično suđenje zajemčenog odredbom člana 32. stav 1. Ustava Republike Srbije, dok se u preostalom delu ustavna žalba odbija kao neosnovana.

2. Odluku objaviti u „Službenom glasniku Republike Srbije"."

(Odluka Ustavnog suda, Už broj 1464/2008 od 25. novembra 2010. godine, objavljena u „Sl. glasniku RS", br. 12/2011 od 25. februara 2011. godine)

SPECIJALNO ZA DELATNOSTI

PROPISIVANJE BLIŽIH USLOVA ZA OBAVLJANJE AUTO-TAKSI PREVOZA AKTOM JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE

Zakon o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima

član 172

Sentenca:

- **Propisivanje obaveznog prebivališta na teritoriji opštine kao bližeg, odnosno posebnog uslova za obavljanje delatnosti auto-taksi prevoza, kao i propisivanje dodatnog uslova da motorno vozilo nije starije od 15, odnosno 20 godina, nije u saglasnosti sa Ustavom i zakonom, s obzirom na to ni Zakonom o lokalnoj samoupravi, kao ni Zakonom o prevozu u drumskom saobraćaju, nije bliže određeno koji se posebni, odnosno bliži uslovi za obavljanje auto-taksi prevoza mogu propisati aktom jedinice lokalne samouprave. Međutim, osporena odredba kojom je kao uslov za obavljanje delatnosti propisano da vozač ima vozačku dozvolu B kategorije odgovarajući broj (tri) godina, saglasna je sa Ustavom i zakonom s obzirom da je zakonom za upravljanje vozilima predviđeno posedovanje vozačke dozvole B kategorije. Polazeći od toga da taksi prevoz predstavlja poseban oblik javnog prevoza putnika, Ustavni sud je ocenio da je propisivanje uslova da taksi vozač ima odgovarajuću vozačku dozvolu određen broj godina pre podnošenja zahteva za obavljanje delatnosti, kako je to propisano osporenom odredbom Odluke, u skladu sa ovlašćenjem opštine sadržanim u odredbama zakona prema kojima su opština, odnosno grad ovlašćeni da preko svojih organa uređuju i**

obezbeđuju posebne, odnosno bliže uslove i organizaciju auto-taksi prevoza.

Obrazloženje:

„Ustavnom sudu podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredaba člana 6. stav 1. tač. 1. i 5. i člana 8. stav 1. tačka 2. Odluke o auto-taksi prevozu na teritoriji opštine Pirot („Službeni list grada Niša", broj 44/06). Po mišljenju podnosilaca inicijative, odredba člana 6. stav 1. tačka 1. Odluke kojom je kao uslov za obavljanje auto-taksi prevoza propisano da vozač mora da poseduje vozačku dozvolu „B" kategorije najmanje tri godine nije u saglasnosti sa odredbama člana 60. Ustava, kao ni sa Zakonom o bezbednosti saobraćaja na putevima i Zakonom o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima, kojima su uređeni uslovi za sticanje prava na upravljanje motornim vozilom. Odredba člana 6. stav 1. tačka 5. Odluke, kojom je kao uslov za obavljanje ove delatnosti propisano da fizičko lice koje obavlja taksi prevoz mora da ima prebivalište na teritoriji opštine, kako se navodi u inicijativi, nije u saglasnosti sa odredbom člana 39. Ustava, a odredba člana 8. stav 1. tačka 2. Odluke, kojom je starost vozila od 15, odnosno 20 godina određena kao uslov za obavljanje delatnosti, nije u saglasnosti sa odredbama člana 33. Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju kojim je propisano da se ovaj prevoz može obavljati fabrički proizvedenim putničkim automobilom koji ima najviše 5 sedišta računajući i sedište vozača i najmanje četvoro vrata. Podnosioci su tražili i da Ustavni sud obustavi izvršenje pojedinačnih akata donetih na osnovu osporenih odredaba Odluke, a kojima se preduzetnicima i pravnim licima zabranjuje, odnosno ne dozvoljava obavljanje auto-taksi prevoza.

U odgovoru Skupštine opštine Pirot navodi se da je propisivanje uslova da vozač poseduje odgovarajuću vozačku dozvolu određen broj godina u saglasnosti sa ovlašćenjem opštine sadržanim u odredbama čl. 7. i 36. Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju, kao i ovlašćenjem opštine iz člana 18. tačka 11) Zakona o lokalnoj samoupravi koji je bio na snazi u vreme donošenja osporene Odluke, te da je isto stanovište zauzeo i Ustavni sud u Odluci IU-175/03 od 15. aprila 2004. godine. Odredba člana 6. stav 1. tačka 5. Odluke, kako se navodi u odgovoru, nije u saglasnosti s Ustavom, te je „mogu staviti van snage". Propisivanje uslova starosti vozila u zavisnosti od radne zapremine motora, na način određen osporenom odredbom člana 8. stav 1. tačka 2. Odluke ima značenje propisivanja dodatnog uslova za obavljanje ove delatnosti na teritoriji opštine, i u okviru je ovlašćenja opštine propisanog odredbama člana 18. tačka 11) Zakona o lokalnoj samoupravi i čl. 33. do 36. Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju.

S obzirom na to da je inicijativa za ocenu ustavnosti i zakonitosti osporene Odluke podneta pre stupanja na snagu Zakona o Ustavnom sudu („Službeni glasnik RS", broj 109/07), postupak je, na osnovu odredbe člana 112. Zakona, nastavljen u skladu sa tim zakonom.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je Odluku o auto-taksi prevozu na teritoriji opštine Pirot („Službeni list grada Niša", broj 44/06) Skupština opštine Pirot donela na osnovu člana 36. stav 1. Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju („Službeni glasnik RS", br. 46/95, 66/01, 61/05 i 91/05) i člana 18. tačka 11) Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS", br. 9/02, 33/04 i 135/04), kao i da je osporenim odredbama bilo propisano da fizičko lice može da obavlja taksi prevoz ako poseduje vozačku dozvolu „B" kategorije najmanje 3 (tri) godine (član 6. stav 1. tačka 1)) i ima prebivalište na teritoriji opštine Pirot (član 6. stav 1. tačka 5)), kao i da se auto taksi prevoz može obavljati motornim vozilom koje nije starije od 15 godina, ukoliko ima motor radne zapremine do 1750 cm^3, odnosno 20 godina, ukoliko ima motor radne zapremine veće od 1750 cm^3, računajući od dana podnošenja zahteva za ispitivanje uslova za obavljanje auto taksi prevoza (član 8. stav 1. tačka 2)). Ustavni sud je utvrdio i da je Odlukom o izmenama i dopunama Odluke o auto-taksi prevozu na teritoriji opštine Pirot („Službeni list grada Niša", broj 41/09) osporena odredba člana 6. stav 1. tačka 1. osnovne Odluke iz 2006. godine izmenjena, tako što je propisano da fizičko lice može obavljati taksi prevoz ako poseduje vozačku dozvolu „B" kategorije najmanje 3 (tri) godine, izuzev lica koja pored vozačke dozvole „B" kategorije poseduju diplomu sa stručnim zanimanjem „vozač motornih vozila", a da su osporene odredbe člana 6. stav 1. tačka 5. i člana 8. stav 1. tačka 2. te odluke brisane. Polazeći od navedenog, Ustavni sud je, saglasno odredbama člana 68. Poslovnika o radu Ustavnog suda („Službeni glasnik RS", br. 24/08 i 27/08), od podnosilaca tražio da se izjasne da li ostaju kod podnete inicijative. Podnosioci inicijative izjasnili su se da ostaju kod inicijative i predložili da Ustavni sud za one osporene odredbe koje su prestale da važe, utvrdi da u vreme važenja nisu bile u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Ustavom Republike Srbije je utvrđeno: da svako ima pravo da se slobodno kreće i nastanjuje u Republici Srbiji, da je napusti i da se u nju vrati, te da se ova sloboda može ograničiti zakonom, ako je to neophodno radi vođenja krivičnog postupka, zaštite javnog reda i mira, sprečavanja širenja zaraznih bolesti ili odbrane Republike Srbije (član 39. st. 1. i 2.); da se jemči pravo na rad u skladu sa zakonom, da svako ima pravo na slobodan izbor rada i da su svima, pod jednakim uslovima, dostupna sva radna mesta (član 60. st. 1. do 3.); da ekonomsko uređenje u Republici Srbiji počiva na tržišnoj privredi, otvorenom i slobodnom tržištu, slobodi preduzetništva, samostalnosti privrednih subjekata i ravnopravnosti privatne i drugih oblika svojine i da je Republika Srbija jedinstveno privredno područje sa jedinstvenim tržištem roba, rada i kapitala (član 82. st. 1. i 2.); da je preduzetništvo slobodno i da se može ograničiti zakonom radi zaštite zdravlja ljudi, životne sredine i prirodnih bogatstava i radi bezbednosti Republike Srbije (član 83.); da svi imaju jednak položaj na tržištu (član 84. stav 1.); da Republika Srbija, pored ostalog, uređuje i obezbeđuje, jedinstveno tržište, pravni položaj privrednih subjekata, sistem obavljanja pojedinih privrednih i drugih delatnosti (član 97. tačka 6.); da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom, pored ostalog, uređuje i obezbeđuje lokalni prevoz (član 190. stav 1. tačka 3.).

Odredbom člana 36. stav 1. Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju („Službeni glasnik RS", br. 46/95, 66/01, 61/05, 91/05 i 62/06), koja je navedena kao pravni osnov za donošenje osporene Odluke, propisano je da opština, odnosno grad može propisati bliže uslove za obavljanje auto-taksi prevoza. Drugim odredbama Zakona propisano je i: da „auto-taksi prevoz" jeste vanlinijski prevoz putnika koji se obavlja putničkim automobi-

lom koji ispunjava uslove propisane ovim zakonom (član 2. tačka 5)); da se prevoz u drumskom saobraćaju obavlja vozilima koja ispunjavaju uslove utvrđene propisima o bezbednosti saobraćaja na putevima i propisima o standardima za pojedine vrste vozila i da se vozila kojima se obavlja javni prevoz i prevoz za sopstvene potrebe moraju redovno održavati i kontrolisati radi obezbeđivanja njihove stalne tehničke ispravnosti i bezbednog korišćenja u saobraćaju (član 3. st. 1. i 2.); da opština, odnosno grad uređuje i obezbeđuje, u skladu sa zakonom, organizaciju i način obavljanja javnog prevoza putnika koji se obavlja na teritoriji jedne opštine, odnosno grada i auto-taksi prevoza (član 7.); da se javni prevoz putnika i stvari može obavljati kao linijski i vanlinijski i auto-taksi prevoz (član 8.); da se auto-taksi prevoz putnika obavlja fabrički proizvedenim putničkim automobilom koji ima najviše pet sedišta računajući i sedište vozača i najmanje četvoro vrata, da u putničkom automobilu kojim se obavlja auto-taksi prevoz mora biti na vidnom mestu za korisnika prevoza ugrađen ispravan, plombiran i baždaren taksimetar i istaknut naziv auto-taksi prevoznika i da na krovu putničkog automobila kojim se obavlja auto-taksi prevoz mora biti istaknut naziv „TAXI" (član 33.).

Zakonom o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS", br. 9/02, 33/04 i 135/04), koji je naveden kao pravni osnov za donošenje osporene Odluke, bilo je propisano da je opština odgovorna da, preko svojih organa, u skladu sa Ustavom i zakonom, uređuje i obezbeđuje posebne uslove i organizaciju autotaksi prevoza putnika (član 18. tačka 11)). Isto ovlašćenje opštine sadržano je i u odredbi člana 20. tačka 13. Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS", broj 129/07).

Zakonom o lokalnoj samoupravi, kao ni Zakonom o prevozu u drumskom saobraćaju, nije bliže određeno koji se posebni, odnosno bliži uslovi za obavljanje auto-taksi prevoza mogu propisati aktom jedinice lokalne samouprave.

Polazeći od navedenog, te odredaba člana 39. Ustava koje jemče slobodu kretanja i nastanjivanja, kao i odredaba čl. 82. do 84. Ustava kojima su utvrđena osnovna načela ekonomskog uređenja, sloboda preduzetništva i položaj na tržištu, Ustavni sud je ocenio da propisivanje bližeg, odnosno posebnog uslova za obavljanje delatnosti auto-taksi prevoza - obavezno prebivalište na teritoriji opštine, kako je to bilo propisano osporenom odredbom člana 6. stav 1. tačka 5. Odluke, nije bilo u saglasnosti sa Ustavom i zakonom. Ustavni sud je konstatovao i da prema ranije zauzetom stavu Suda, propisivanje ovog uslova aktom jedinice lokalne samouprave nije bilo u saglasnosti sa odredbama čl. 17, 35, 57. i 64. Ustava Republike Srbije od 1990. godine, koji je bio na snazi u vreme donošenja osporene Odluke, a koje po sadržini odgovaraju navedenim odredbama Ustava od 2006. godine. Takođe, imajući u vidu da su Zakonom o prevozu u drumskom saobraćaju propisani uslovi u pogledu motornog vozila kojim se može obavljati auto-taksi prevoz putnika, Ustavni sud je ocenio i da odredba člana 8. stav 1. tačka 2. osporene Odluke, kojom je kao dodatni poseban, odnosno bliži uslov za obavljanje ove delatnosti bio propisan uslov da motorno vozilo nije starije od 15, odnosno 20 godina, u vreme važenja, nije bila u saglasnosti sa Zakonom.

Ustavni sud je, saglasno odredbi člana 53. stav 2. Zakona o Ustavnom sudu, odlučio bez donošenja rešenja o pokretanju postupka, jer je ocenio da je u toku prethodnog postupka pravno stanje potpuno utvrđeno i da prikupljeni podaci pružaju pouzdan osnov za odlučivanje.

U vezi sa osporenom odredbom člana 6. stav 1. tačka 1. Odluke, kojom je kao uslov za obavljanje delatnosti propisano da vozač ima vozačku dozvolu B kategorije odgovarajući broj (tri) godina, Ustavni sud je utvrdio da je za upravljanje vozilima kojima se saglasno Zakonu o prevozu u drumskom saobraćaju može obavljati auto-taksi prevoz putnika, Zakonom o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima, koji je bio na snazi u vreme donošenja osporene odluke, bilo predviđeno posedovanje vozačke dozvole B kategorije (član 172.), kao i da je ista vrsta vozačke dozvole propisana i Zakonom o bezbednosti saobraćaja na putevima („Službeni glasnik RS", br. 41/09 i 53/10). Polazeći od toga da taksi prevoz predstavlja poseban oblik javnog prevoza putnika, Ustavni sud je, saglasno dosadašnjoj praksi povodom istog pravnog pitanja, ocenio da je propisivanje uslova da taksi vozač ima odgovarajuću vozačku dozvolu određen broj godina pre podnošenja zahteva za obavljanje delatnosti, kako je to propisano osporenom odredbom člana 6. stav 1. tačka 1. Odluke, u skladu sa ovlašćenjem opštine sadržanim u odredbama Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju i Zakona o lokalnoj samoupravi, prema kojima su opština, odnosno grad ovlašćeni da preko svojih organa uređuju i obezbeđuju posebne, odnosno bliže uslove i organizaciju auto-taksi prevoza. Stoga Ustavni sud, saglasno odredbi člana 53. stav 3. Zakona o Ustavnom sudu, u ovom delu inicijativu nije prihvatio.

Kako je u ovoj ustavno pravnoj stvari doneo konačnu odluku, Ustavni sud je, saglasno odredbi člana 56. stav 3. Zakona o Ustavnom sudu, odbacio zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata donetih na osnovu osporenih odredaba Odluke.

Polazeći od navedenog, Ustavni sud je, na osnovu odredaba člana 45. tač. 1) i 4) i člana 46. tač. 3) i 5) Zakona o Ustavnom sudu i člana 84. Poslovnika o radu Ustavnog suda, doneo Odluku kao u izreci.

Ustavni sud, na osnovu člana 167. stav 1. tačka 4. Ustava Republike Srbije, na sednici održanoj 22. decembra 2010. godine, doneo je

ODLUKU

1. Utvrđuje se da odredbe člana 6. stav 1. tačka 5. i člana 8. stav 1. tačka 2. Odluke o auto-taksi prevozu na teritoriji opštine Pirot („Službeni list grada Niša", broj 44/06) u vreme važenja nisu bile u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 6. stav 1. tačka 1. Odluke o auto-taksi prevozu na teritoriji opštine Pirot („Službeni list grada Niša", br. 44/06 i 41/09).

3. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji donetih ili preduzetih na osnovu Odluke iz tačke 1."

(Odluka Ustavnog suda, IU broj 270/2006 od 22. decembra 2010. godine, objavljena u „Sl. glasniku RS", br. 12/2011 od 25. februara 2011. godine)

U narednom broju časopisa BUDŽETSKI INSTRUKTOR

- Primena međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor u uslovima važeće zakonske regulative o budžetskom računovodstvu
- Priprema odluke o završnom računu budžeta lokalne vlasti
- Osnov poslovnog planiranja budžetskih korisnika
- Položaj domaćeg ponuđača u sistemu javnih nabavki
- Utvrđen plan zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja za 2011. godinu
- Aktuelna pitanja u pogledu uslova za prijem u radni odnos u predškolsku ustanovu
- Pokretanje i vođenje vaspitno-disciplinskog postupka u ustanovi obrazovanja

PARAGRAF Budžetski instruktor

ČASOPIS ZA BUDŽETSKO PRAVO I RAČUNOVODSTVO

STRUČNI KOMENTARI, PITANJA I ODGOVORI, VESTI, MODELI, SUDSKA PRAKSA, SLUŽBENA MIŠLJENJA ZA PRAVNO-RAČUNOVODSTVENO I PORESKO POSLOVANJE I PLANIRANJE OBAVEZA U BUDŽETSKOM SISTEMU

POGODNOSTI KOJE DOBIJATE PRETPLATOM NA ČASOPIS BUDŽETSKI INSTRUKTOR

PRAVO NA:

- 24 BROJA ČASOPISA u toku pretplatne godine.
- BESPLATNE TELEFONSKE KONSULTACIJE I POSTAVLJANJE PITANJA - urednici časopisa su na raspolaganju pretplatnicima svakog radnog dana od 10 do 14 časova.
- BESPLATNO UČEŠĆE NA SEMINARU koji će redakcija ogranizovati na početku svake godine na temu:
  1) UTVRĐIVANJE REZULTATA POSLOVANJA;
  2) SASTAVLJANJE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA ZA ZA INDIREKTNE KORISNIKE BUDŽETSKIH SREDSTAVA I KORISNIKE SREDSTAVA REPUBLIČKOG ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE;
  3) USVAJANJE I PREDAJA ZAVRŠNOG RAČUNA;
  4) SASTAVLJANJE PORESKOG BILANSA ZA INDIREKTNE KORISNIKE BUDŽETSKIH SREDSTAVA;

  Učesnici će imati prilike da se upoznaju i sa novinama u obračunu zarada, naknada i ostalih vrsta primanja, kao i da dobiju odgovore na postavljena pitanja.
- BESPLATNO UČEŠĆE NA SEMINARIMA koje će redakcija organizovati gratis za svoje pretplatnike, a koji će obrađivati pojedinačno svaku delatnost budžetskih korisnika.
- SPECIJALIS poseban broj - redakcija časopisa Budžetski instruktor će periodično izdavati posebne brojeve: SPECIJALISE posvećene određenim delatnostima budžetskih korisnika.
- GRATIS UČEŠĆE U EDUKATIVNIM RADIONICAMA koje će Redakcija časopisa Budžetski instruktor organizovati za potrebe svojih pretplatnika.
- POVLAŠĆENE CENE - kod pretplate na ostala izdanja kompanije Paragraf.
- POVOLJNE USLOVE PLAĆANJA - mogućnost mesečnog plaćanja pretplatne cene.

BEOGRAD	011/2750-952 ili 011/2750-024
NOVI SAD	021/457-421
NIŠ	018/528-808
Redakcija	011/3290-498

Vaša Kompanija Paragraf

Paragraf Lex
PRAVNA BAZA

U pripremi je dvobroj 16-17 novog štampanog izdanja Kompanije Paragraf:

PORESKO-RAČUNOVODSTVENI INSTRUKTOR

Časopis za poresko pravo i računovodstvo

- *U štampanom formatu izlaze dva broja mesečno*
- *U elektronskom formatu izlazi dnevno - kao deo pravne baze Paragraf Lex*
- *Namenjen svima koji se bave porezima, računovodstvom, zaradama, finansijskim i radnim pravom, sa posebnim naglaskom na poreski i računovodstveni aspekt poslovanja*

Kontakt telefoni: **Beograd: 011/2750-952, 011/2750-024, 011/3290-393 ili 011/2751-768**
Novi Sad: 021/457-421 ili 021/557-505 • Niš: 018/511-839 ili 018/528-808

www.paragraf.rs